

Miljødirektoratets tilråding til
Klima- og miljødepartementet om

Verneplan for skog september 2024

September 2024

Innhold

1.	FORSLAG.....	4
1.1	Hjemmelsgrunnlag.....	4
1.2	Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget.....	5
1.3	Andre interesser	6
1.4	Planstatus	7
2.	SAKSBEHANDLING.....	7
2.1	Generell bakgrunn	7
2.2	Saksbehandlingsprosesser og saksgang	7
2.3	Frivillig skogvern på privateid grunn	9
2.4	Konsultasjoner med samiske interesser.....	9
2.5	Forholdet til utredningsinstruksen	9
3.	VIKTIGE ENDRINGER UNDER BEHANDLINGEN AV VERNEPLANEN	10
3.1	Navn.....	10
3.2	Avgrensing	10
3.3	Verneforskriftene	10
4.	OPPHEVING OG ENDRING AV TIDLIGERE VERNEVEDTAK	10
5.	FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER	11
5.1	Vurdering av samfunnsnytte og samfunnsøkonomiske konsekvenser	11
5.2	Avveinger mellom skogbruk og skogvern	12
5.3	Forvaltningsmessige og budsjettmessige konsekvenser	12
6.	GENERELLE MERKNADER TIL VERNEFORSLAGENE	14
6.1	Miljødirektoratets kommentarer til verneforskriftene	14
7.	MERKNADER TIL DET ENKELTE OMRÅDE.....	19
7.1	MØRE OG ROMSDAL FYLKE	19
1.	Brøskjalia, Surnadal kommune - Utvidelse	19
2.	Akslanakken, Ålesund kommune	23
7.2	VESTLAND FYLKE	25
3.	Helleren, Lærdal kommune	25
4.	Eimhjellen, Gloppen kommune	32
7.3	ROGALAND FYLKE	38
5.	Hylsskaret, Suldal kommune - Utvidelse	38
7.4	AGDER FYLKE	41
6.	Try, Kristiansand kommune	41

7.5	TELEMARK FYLKE	45
7.	Sannesnåsa, Drangedal kommune.....	45
8.	Finndalstveitjuvet, Fyresdal kommune.....	50
9.	Vestfjellet og Svartejuv, Hjartdal kommune.....	54
10.	Linfjell og Sauås, Nome kommune	59
11.	Svarteputt, Nome kommune.....	62
12.	Værstadvfjellet, Nome kommune	65
13.	Bjørgefjell, Seljord kommune	68
7.6	BUSKERUD FYLKE	73
14.	Festningen, Flå kommune – Utvidelse og omgjøring fra annen verneform.....	73
7.7	AKERSHUS FYLKE	75
15.	Skotta, Bærum kommune – Utvidelse og omgjøring fra annen verneform.....	75
7.8	INNLANDET FYLKE	80
16.	Bjørnstadravinen, Eidskog kommune.....	80
17.	Sæterberget, Nord-Odal kommune.....	83
18.	Nekfallet, Rendalen kommune – Utvidelse	86
19.	Gålaskarven, Stor-Elvdal kommune – Utvidelse.....	88
20.	Smoldalen, Trysil kommune – Utvidelse	91
7.9	TRØNDELAG FYLKE	94
21.	Solem, Grong kommune - Utvidelse.....	94
22.	Skrapptjønnfloen, Lierne kommune – Utvidelse.....	102
23.	Nedre Dølelva, Namsos kommune	110
24.	Storvika, Selbu kommune – Utvidelse.....	118
7.10	NORDLAND FYLKE	124
25.	Ravnålia, Rana kommune	124
8.	MILJØDIREKTORATET TILRÅR	130

1. FORSLAG

Miljødirektoratet tilrår vern av 25 naturreservater i skog i medhold av naturmangfoldloven (lov om forvaltning av naturens mangfold). 15 av områdene er nye naturreservater, 10 av områdene er utvidelse av eksisterende naturreservater. For fem av områdene foreslås utvidelsen som endring av eksisterende verneforskrift.

Områdene inngår i ordningen med frivillig vern av skog. Områdene er av privateid skog, unntatt et som er kommunalt eid.

Tilrådingen omfatter ca. 41,5 kvadratkilometer nytt verneareal, hvorav ca. 29,2 kvadratkilometer er produktiv skog.

Områdene som foreslås vernet er:

1. Brøskjalia i Surnadal kommune, Møre og Romsdal fylke – Utvidelse
2. Akslanakken i Ålesund kommune, Møre og Romsdal fylke
3. Helleren i Lærdal kommune, Vestland fylke
4. Eimhjellen i Gloppen kommune, Vestland fylke
5. Hylsskaret i Suldal kommune, Rogaland fylke - Utvidelse
6. Try i Kristiansand kommune, Agder fylke
7. Sannesnåsa i Dragedal kommune, Telemark fylke
8. Finndalstveitjuvet i Fyresdal kommune, Telemark fylke
9. Vestfjellet og Svartejuv i Hjartdal kommune, Telemark fylke
10. Linfjell og Sauås i Nome kommune, Telemark fylke
11. Svarteputt i Nome kommune, Telemark fylke
12. Værstadvfjellet i Nome kommune, Telemark fylke
13. Bjørgefjell i Seljord kommune, Telemark fylke
14. Festningen i Flå kommune, Buskerud fylke - Utvidelse
15. Skotta i Bærum kommune, Akershus fylke - Utvidelse
16. Bjørnstadravinen i Eidskog kommune, Innlandet fylke
17. Sæterberget i Nord-Odal kommune, Innlandet fylke
18. Nefallet i Rendalen kommune, Innlandet fylke – Utvidelse
19. Gålaskarven i Stor-Elvdal kommune, Innlandet fylke – Utvidelse
20. Smoldalen i Trysil kommune, Innlandet fylke – Utvidelse
21. Solem i Grong kommune, Trøndelag fylke – Utvidelse
22. Skraptjønnfloen i Lierne kommune, Trøndelag fylke – Utvidelse
23. Nedre Dølelva i Namsos kommune, Trøndelag fylke
24. Storvika i Selbu kommune, Trøndelag fylke – Utvidelse
25. Ravnålia i Rana kommune, Nordland fylke

1.1 Hjemmelsgrunnlag

Områdene foreslås vernet i medhold av naturmangfoldloven § 34 og § 62.

Områdene foreslås vernet som naturreservat, jf. naturmangfoldloven § 37. Vilåret for å kunne opprette et naturreservat etter naturmangfoldloven § 37 er at arealet enten inneholder truet, sjelden eller sårbar natur, representerer en bestemt naturtype, på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold, utgjør en spesiell geologisk forekomst eller har særskilt naturvitenskaplig verdi.

Naturreservatene skal bidra til bevaringsmålene i naturmangfoldloven § 33, blant annet bokstavene
a (variasjonsbredden av naturtyper og landskap),
b (arter og genetisk mangfold),
c (truet natur og økologiske funksjonsområder for prioriterte arter).

Verneområdene skal bidra til å oppfylle flere nasjonale mål, jf. Stortingsmelding 14 (2015-16):

- *Eit representativt utval av norsk natur skal bevarast for kommande generasjonar.*
- *Økosystema skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester.*
- *Ingen trua arter og naturtyper skal utryddast, og utviklinga til truga og nær truga arter og naturtyper skal betras.*

Opprettelse av verneområdene bidrar til å nå internasjonale mål og forpliktelser, bl.a. nedfelt i konvensjonen for biologisk mangfold artikkel 8 om et sammenhengende verneområdenettverk, jf. også naturmangfoldloven § 33 bokstav g.

Ved å verne disse naturområdene mot ulike typer inngrep, gir verneområdene også et positivt bidrag til det nasjonale og internasjonale målet om å stanse tapet av naturmangfold, jf. naturmangfoldloven § 33 bokstav a, b og c.

1.2 Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget

De foreslåtte verneområdene inkluderer viktige naturtyper og et stort antall truede og nær truede arter.

Det er stor variasjon både mellom og innenfor flere av områdene når det gjelder skogtyper og vernekvaliteter. Foreslåtte verneområder i denne tilrådingen omfatter bl.a. arealer med ulike typer gammel gran- og furuskog, mange områder med rik edellauvskog av ulike utforminger og rike blandingskoger i lavlandet. Tilrådingen inneholder i tillegg en leirravine dominert av gråor-heggeskog, flere viktige bekkekløfter og noe gransumpskog.

Rødlista naturtyper som boreal og boreonemoral regnskog, kalk- og lågurtfuruskog, kalkgranskog, høgstaudegranskog, kalkedellauvskog, frisk rik edellavuskog og lågurtedellauvskog inngår.

Arealmessig er det også stor variasjon. Det minste området er utvidelse av Skotta med sine 102 dekar etter utvidelsen, mens det største nye området er Eimhjellen på 6 067 dekar. Halvparten av områdene er utvidelser av eksisterende naturreservat. Den største utvidelsen er Smoldalen som tilføyer eksisterende reservat med 8 129 dekar. Felles for alle områdene er at de innehar høy verneverdi ved at de omfatter sjeldne eller truede naturtyper med et høgt biologisk mangfold, og/eller at de bidrar til å oppfylle mangler i skogvernet, eller har viktig funksjon i et økologisk nettverk. De fleste områdene har nasjonale eller regionale verneverdier.

Opprettelsen av verneområdene er med på å bidra til å sikre et nettverk av viktige leveområder for naturmangfoldet i norske skogøkosystem. I denne verneplanen er verneverdiene for mange av områdene knyttet til stor variasjon i skogtyper som bidrar til å fylle mangler i skogvernet. Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i verneforslag er innhentet i ulike registreringer og kartlegginger som ledd i skogvernarbeidet, blant annet dokumentasjon i Narin - Lokalitetsdatabase for skogområder, gjennom kartlegging etter Miljødirektoratets nye kartleggingsmetodikk for skogvernområder eller gjennom andre naturtypekartlegginger. Flere av områdene i tilrådingen er kartlagt gjennom tematiske kartlegginger.

De viktigste påvirkningsfaktorene på verneverdiene i skogområdene som foreslås vernet, er generelt hogst, andre former for ressursutnyttelse og ulike typer utbygginger som eksempelvis vegbygging,

hyttebygging og utbygging av vindkraft, vannkraft og kraftledninger. Vern av de foreslåtte områdene skal gjennom bestemmelser om slike tiltak sikre arealer med viktige verne kvaliteter og bidra til dekning av viktige mangler ved skogvernet. Vern av områdene vil bidra til langsiktig og effektiv bevaring av levested for at stort antall truede arter, og dermed redusere den samlede belastningen på arter som har risiko for å dø ut. Verneforskriftene åpner for at flere pågående aktiviteter kan videreføres. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for verneformålet, kan i sum og over tid medvirke til at verneverdiene forringes. For enkelte aktiviteter vil det derfor i tråd med prinsippene om samlet belastning være restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse. Dette er også i tråd med prinsippene om miljøforsvarlige teknikker og lokalisering, samt det at miljøforringelser betaler der hvor det ut fra hensynet til verneverdiene er fastsatt bestemmelser om blant annet ferdsel og infrastrukturtiltak. Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i områdene vil de aktivitetene som i henhold til verneforskriftene kan videreføres, med liten grad av sannsynlighet ha vesentlig negativ innvirkning på disse artene, naturtypene og landskapselementene. Vernebestemmelsene tillater likevel ikke vesentlige inngrep i områdene. Miljødirektoratet vurderer det slik at vernet med stor grad av sannsynlighet vil føre til en positiv utvikling for artene og naturtypene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Miljødirektoratet anser at kunnskapsgrunnlaget er i tråd med kravet i naturmangfoldloven § 8. Miljødirektoratet har ut fra en føre-var-tilnærming i verneforslaget vektlagt muligheten for flere påvirkninger av samme slag, eller en kombinasjon av flere ulike påvirkningsfaktorer (samlet belastning). Det foreligger ellers etter Miljødirektoratets oppfatning tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet, påvirkningsfaktorer og effekten av vernet. Føre-var-prinsippet tillegges derfor ikke ytterligere vekt i denne saken. For nærmere beskrivelse av verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget, jf. naturmangfoldloven kapittel II, vises det til omtalen av det enkelte verneområde i kapittel 7.

Dersom områdene ikke vernes, vil generelt sett fortsatt skogbruk være den mest aktuelle arealanvendelsen. Det vil da være sektorlover og skogbrukets egen sertifiseringsordning som skal ivareta hensynene til biologisk mangfold. Miljødirektoratet vurderer at en kombinasjon av skogbrukets egne miljøtiltak sammen med oppbygging av et nettverk av verneområder er en effektiv måte å sikre det biologiske mangfoldet i skog.

1.3 Andre interesser

Historisk har skogene blitt utnyttet i ulik grad til bl.a. skogsdrift, beite, jakt og friluftsliv. Skogbruk vil være forbudt i områder som vernes som naturreservater, men aktiviteter som f.eks. utmarksbeite, reindrift, jakt, fiske og friluftsliv vil i stor grad kunne fortsette som tidligere.

Det går eksisterende veger inn i noen av de foreslåtte verneområdene, primært i form av gamle traktorveger, og i noen tilfeller skogsbilveger. Noen av disse kan være aktuelle for bruk i jordbruksammenheng eller i forbindelse med bakenforliggende skogarealer, og for uttransport av felt storvilt.

Det går kraftledninger innenfor eller inntil følgende områder:

	Navn på område	Kommune	Innenfor eller inntil verneforslaget/eksisterende vern	Spenning
1	Brøskjalia	Surnadal	Inntil	22 kV
4	Eimhjellen	Gloppen	Innenfor	66 kV
5	Hylsskaret	Suldal	Innenfor	420 kV
6	Try	Kristiansand	Inntil (skal saneres)	22 kV
13	Bjørgefjell	Seljord	Inntil	22 kV
16	Bjørnstadravinen		Innenfor	22 kV
24	Storvika utv.	Selbu	Inntil	24 kV

25	Ravnålia	Rana	Innenfor	22 kV
----	----------	------	----------	-------

Områdene Helleren, Sannesnåsa, Finndalstveitjuvet og Storvika grenser til regulert vassdrag/vann

Det er ikke registrert mineralsk ressurs og masseuttak innenfor de foreslåtte verneområdene. Verneforslagene for Vestfjellet og Svartejuv og utvidelse av Storvika overlapper delvis med undersøkelsesrett for mineralressurser. Utover det er det ikke registrert mineralske ressurser, massetak, bergrettigheter eller gamle gruver som berøres av verneforslagene, jf. uttalelser fra Direktoratet for mineralforvaltning og NGUs kartdatabase.

For konkret omtale av de ulike anleggene nevnt ovenfor, samt andre interesser innenfor de foreslåtte verneområdene, se kapittel 7.

1.4 Planstatus

Arealene i denne verneplanen er i all hovedsak avsatt som LNFR-områder i de respektive kommunenes kommuneplaner. De tilfellene som avviker fra dette, er omtalt spesifikt under beskrivelsen av det enkelte området.

2. SAKSBEHANDLING

2.1 Generell bakgrunn

Vern av skog har i lang tid vært en viktig del av verneplanarbeidet i Norge. Det systematiske arbeidet med vern av barskog ble påbegynt i 1988. Grunnlaget for skogvernarbeidet har vært bl.a. St.meld. nr. 68 (1980-81) Vern av norsk natur, St.meld. nr 46 (1988-89) Miljø og utvikling og St.meld. nr. 40 (1994-95) Opptopping av skogvernet fram mot år 2000. Et viktig politisk grunnlag for dagens arbeid for økt skogvern er bl.a. St.meld. nr. 25 (2002-2003) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand, hvor det ble lagt fram en strategi for økt skogvern. Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet legger opp til en videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, herunder økt frivillig skogvern. Stortinget behandlet meldingen 23. mai 2016, og ba regjeringen sette et mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 prosent av skogarealet. Viktige naturfaglige evalueringer som ligger til grunn for prioriteringene i skogvernarbeidet er NINA rapport 54/2002, NINA rapport 535/2010 og NINA rapport 1352/2017.

2.2 Saksbehandlingsprosesser og saksgang

Områdene som foreslås vernet har ulik historikk og har vært knyttet til ulike verneprosesser.

Områdene som foreslås vernet har ulik historikk og har vært knyttet til ulike verneprosesser. Områdene har derfor også hatt ulik saksbehandling fram til tilrådingen. Det er orientert om saksgangen under omtalen fra de forskjellige fylkene.

Berørte grunneiere, rettighetshavere, kommuner, fylkeskommuner og andre instanser på fylkes- og regionnivå samt aktuelle lokale og regionale organisasjoner har hatt verneforslagene på høring. Følgende instanser står på adresselisten for sentrale høringsparter: *Landbruksdirektoratet, Språkrådet, Vegdirektoratet, Norges Luftsportforbund, Forsvarsbygg, Statens vegvesen, Jernbanedirektoratet, Bane NOR, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Kommunenes sentralforbund, Kartverket, Riksantikvaren, Direktoratet for mineralforvaltning, Norges Geologiske Undersøkelser, AVINOR, Luftfartstilsynet, Telenor, Oljedirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit, Norges Skogeierforbund, Norskog, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, NHO Reiseliv, Norsk Industri, Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, WWF-Norge, Den Norske Turistforening, Friluftslivets*

fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges handicapforbund, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norges Naturvernforbund, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Norsk Biologforening, SABIMA, Norsk institutt for bioøkonomi,) Norsk institutt for naturforskning, Biologisk institutt Universitetet i Oslo, Universitets naturhistoriske museer og botanisk hage, NTNU Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU Vitenskapsmuseet, NTNU Ringve botaniske have, Universitetet for miljø- og biovitenskap, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet og Villreintrådet i Norge.

De områdene som foreslås vernet gjennom frivillig vern, er ikke en del av en samlet verneplan. Felles for disse områdene er at de bygger på tilbud om frivillig vern fra de berørte grunneierne. I tabellen nedenfor er det angitt tidspunkt for ulike stadier i verneprosessen for de ulike områdene.

	Navn på område	Tilbudsår*	Oppstart	Høring	Statsforvalterens tilråding
1.	Brøskjalia utv.	2021	12.01.2022	04.03.2022	06.02.2023
2.	Akslanakken	2021	10.01.2022	25.03.2022	29.02.2024
3.	Helleren	2022	05.10.2023	12.12.2023	31.07.2024
4.	Eimhjellen	2022	12.03.2024	07.05.2024	01.08.2024
5.	Hylsskaret utv.	2022	11.12.2023	15.03.2024	17.07.2024
6.	Try	2018	31.10.2019	20.12.2023, 15.05.2024	02.07.2024
7.	Sannesnåsa	2019	29.10.2021	27.01.2022	24.07.2024
8.	Finndalstveitjuvet	2019	29.10.2021	13.09.2023	24.07.2024
9.	Vestfjellet og Svartejuv	2019	29.10.2021	14.03.2024	29.07.2024
10.	Linfjell og Sauås	2019, 2020	29.10.2021	27.01.2022, 15.11.2023	25.07.2024
11.	Svarteputt	2019	29.10.2021	21.01.2022	29.07.2024
12.	Værstadvfjellet	2020	29.10.2021	15.11.2023	25.07.2024
13.	Bjørgefjell	2020	11.06.2020	19.02.2021	31.07.2023, 24.08.2024, 13.06.2024
14.	Festningen utv.	2023	14.03.2024	03.05.2024	31.07.2024
15.	Skotta utv.	2023	14.03.2024	03.05.2024	31.07.2024
16.	Bjørnstadravinen	2020	19.03.2024	08.05.2024	31.07.2024
17.	Sæterberget	2020	19.03.2024	08.05.2024	31.07.2024
18.	Nekfallet utv.	2021	19.03.2024	08.05.2024	31.07.2024
19.	Gålåskarven utv.	2020	29.10.2021	08.05.2024	31.07.2024
20.	Smoldalen utv.	2021	19.03.2024	08.05.2024	31.07.2024
21.	Solem utv.	2022	29.02.2024	22.03.2024	07.08.2024
22.	Skrapptjønnfloen utv.	2022	29.02.2024	22.03.2024	07.08.2024
23.	Nedre Dølelva	2021	11.03.2022	08.04.2022	03.03.2023
24.	Storvika utv.	2023	29.02.2024	22.03.2024	07.08.2024
25.	Ravnålia	2021	12.02.2024	18.04.2024	14.08.2024

*Årstallet angir når første tilbud for området forelå. Tilbud på utvidelser av tilbudsområdet kan ha blitt jobbet fram i løpet av prosessen.

2.3 Frivillig skogvern på privateid grunn

Ved frivillig skogvern tilbyr skogeierne aktuelle skogarealer for vern. Grunneierne oversender tilbud om vern til vedkommende Statsforvalter. Det blir foretatt naturfaglige registreringer og utarbeidet skogtakster for de områdene der det er behov for det. På grunnlag av tilbud og de naturfaglige registreringene utarbeider Statsforvalteren forslag til avgrensning av verneområdet. På grunnlag av tilbud og mal for verneforskrift for naturreservater utarbeider Statsforvalteren forslag til verneforskrift som blir oversendt grunneierne for kommentarer. Det blir avholdt møter/befaringer der forslaget diskuteres nærmere. Miljødirektoratet oppnevner en skogsakkyndig som får i mandat å forhandle med grunneierne/grunneiernes representant. Ved enighet blir det utarbeidet avtale der erstatningssum, forslag til verneforskrift og avgrensning av verneområdet blir avklart. Fra avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjelder en vederlagsordning. Utbetaling av erstatningsbeløp skjer når vernevedtak er fattet.

2.4 Konsultasjoner med samiske interesser

Samene har som urfolk rett til å bli konsultert i saker som kan få direkte betydning for dem. Dette følger av internasjonale konvensjoner (ILO-konvensjon nr. 169 og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27) og er lovfestet i norsk rett gjennom sameloven. For å sikre at arbeidet med saker som kan påvirke samene direkte gjennomføres på en tilfredsstillende måte, har regjeringen og Sametinget blitt enige om retningsgivende prosedyrer som skal legges til grunn ved konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget. Prosedyrene skal sikre at samiske interesser kommer tidlig inn i aktuelle prosesser, og har muligheten til å påvirke resultatet. Formålet med prosedyrene er videre å bidra til en praktisk gjennomføring av statens folkerettslige forpliktelse til å konsultere med urfolk, og å søke å oppnå enighet mellom statlige myndigheter og Sametinget når det overveies å innføre lover eller tiltak som kan påvirke samiske interesser direkte.

Statsforvalteren tilbyr konsultasjon med samiske interesser i forbindelse med verneprosessen. Sametinget gir ofte tilbakemelding om at de ikke ønsker konsultasjon på tidlig stadium i verneprosessen, men ønsker å få tilsendt protokoll og ev. andre relevante dokumenter fra konsultasjonene. I enkelte tilfeller kan det være behov for konsultasjoner på et senere stadium i prosessen.

Følgende områder som tilrås i denne verneplanen ligger innenfor reinbeitedistrikt:

Solem utv., Grong kommune	Tjåehkere Sijte (Østre Namdal rbd.).
Skraftjønnsfolen utv., Lierne kommune	Låarte sijte (Luru rbd.)
Nedre Døelva, Namsos kommune	Tjåehkere Sijte (Østre Namdal rbd)
Ravnålia, Rana kommune	Hestmannen-Strandtindene rbd.

Protokoll mellom Statsforvalterne og berørte reinbeitedistrikt, i de tilfellene hvor det har vært konsultasjon, følger som vedlegg til tilrådingen.

2.5 Forholdet til utredningsinstruksen

Verneforslagene er utarbeidet i henhold til Utredningsinstruksen. I kapittel 1 og 2 begrunnes verneforslagene på overordnet nivå og sammenhengen med nasjonale og internasjonale mål om å ta vare på et utvalg av norsk natur belyses. Videre omtales kort hva som eventuelt skjer med verneverdiene hvis vernet ikke gjennomføres og hvilke virkemidler som eventuelt kan være relevante. I kapittel 5 vurderes samfunnsnyttene av verneforslagene på et overordnet nivå, sammen med økonomiske og administrative konsekvenser. I kapittel 6 og 7 omtales og vurderes generelle kommentarer og konkrete merknader til verneforslag for de enkelte områder fra berørte parter, myndigheter og interessegrupper. Etter avveininger mellom områdenes verneverdier og andre samfunnsinteresser er det underveis i verneprosessen foretatt endringer i vernebestemmelser og avgrensning for foreslåtte verneområder.

Gjennomføringen i henhold til rundskriv T-2/15 om saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven, forvaltningsloven, sameloven og utredningsinstruksen har medført inkluderende prosesser som sikrer en vellykket gjennomføring.

Gjennom verneplanprosessen er det foretatt en avveining mellom verneinteresser og andre bruker- og samfunnsinteresser. Verneforslaget er også i størst mulig grad tilpasset de ulike brukerinteressene i området. Kravene i naturmangfoldloven § 14 er dermed oppfylt.

3. VIKTIGE ENDRINGER UNDER BEHANDLINGEN AV VERNEPLANEN

3.1 Navn

Det er under høringene kommet innspill som foreslår endring av navn for ett av områdene. Dølelva Nedre endres til *Nedre Dølelva*

3.2 Avgrensing

Det er gjennomført endringer i avgrensinger for flere av områdene etter høring. Stort sett er dette snakk om mindre tilpasninger til eiendomsgrenser eller for å grense ut eksisterende infrastruktur og anlegg. Den største endringen er gjort for området Bjørgefjell. Her er ca. 333 dekar tatt ut etter høring. Miljødirektoratet tilrår også for enkelte områder å gjøre noen mindre justeringer i avgrensing etter statsforvalternes tilråding. Dette for å grense ut eksisterende tekniske inngrep.

3.3 Verneforskriftene

Etter høring er det foretatt noen mindre endringer i forslagene til verneforskrifter. Dette skyldes dels tilpasning til nyeste vernevedtak for naturreservater, dels kommentarer i innkomne høringsuttalelser og et generelt ønske om at forskriftene blir mest mulig like for forhold som gjelder samme tema. Miljødirektoratet vurderer at endringene ikke har betydning for avtalene om frivillig vern som er inngått med grunneierne.

Ved utvidelser av eksisterende naturreservater, tilrås det enten endring av gjeldende verneforskrift (gjennom endringsforskrift) eller ny verneforskrift som ved vedtak erstatter og opphever dagens forskrift.

4. OPPHEVING OG ENDRING AV TIDLIGERE VERNEVEDTAK

Følgende eksisterende vernevedtak foreslås opphevet som følge av den nye verneplanen:

- Forskrift 27.06.2003 nr. 848 om fredning av Brøskjalia naturreservat, Surnadal kommune, Møre og Romsdal.
- Forskrift 28.06.1985 nr. 1365 om fredning for Festningen naturreservat, Flå kommune, Buskerud
- Forskrift 02.09.2005 nr. 983 om vern av Smoldalen naturreservat, Trysil kommune, Innlandet.
- Forskrift 31.08.2001 nr. 63 om fredning av Solem naturreservat, Grong kommune, Nord-Trøndelag.
- Forskrift 26.08.1988 nr. 681 om fredning av Skraptjønnfloen naturreservat, Lierne kommune, Nord-Trøndelag.

Følgende eksisterende vernevedtak foreslås endret som følge av den nye verneplanen:

- Forskrift 27.11.2020 nr. 2514 om vern av Hylsskaret naturreservat, Suldal kommune, Rogaland.
- Forskrift 30.06.1978 nr. 2 om vern av Kolsås-Dælivann landskapsvernområde med plante- og fuglelivsfredninger og fire naturreservater i Bærum kommune, Akershus
- Forskrift 26. juni 2019 nr. 829 om vern av Nekfallet naturreservat, Rendalen kommune, Innlandet.
- Forskrift 21. juni 2019 nr. 830 om vern av Gålaskarven naturreservat i Stor-Elvdal kommune, Innlandet.
- Forskrift 19.03.2021 nr. 795 om vern av Stovrika naturreservat, Selbu kommune, Trøndelag.
- Forskrift 28.06.1985 nr. 1358 om vern av Vassfaret og Vidalen landskapsvernområde, Sør-Aurdal kommune, Innlandet og Nesbyen, Flå og Ringerike kommuner, Viken

5. FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

5.1 Vurdering av samfunnsnytte og samfunnsøkonomiske konsekvenser

Vern av områder etter naturmangfoldloven er å anse som varige tiltak som på ulike måter vil påvirke ulike samfunnsområder. Ettersom områdene som her vernes alle er under 500 kvadratkilometer i utstrekning, faller de ikke inn under kravene til utarbeidelse av konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven og tilhørende forskrift.

Naturen leverer viktige økosystemtjenester, både i form av bruksverdier og ikke-bruksverdier, herunder eksistensverdien av naturmangfoldet både for dagens befolkning og for framtidige generasjoner. Gjennom økosystemtjenestene gir naturen et essensielt bidrag til samfunnsøkonomiske verdier. Vern vil sikre at naturverdiene ivaretas på lang sikt. Norge har i tillegg forpliktet seg både nasjonalt og internasjonalt til å ta vare på naturmangfoldet. Gjennomføring av verneforslaget vil derfor ha positiv samfunnsmessig betydning, og bidra til å oppfylle Stortingets vedtak i stortingsmeldingen Natur for livet (Meld. St. 14 (2015-2016)). Det skal likevel vurderes om vernet har konsekvenser for andre samfunnsinteresser.

Det er vanskelig å fastsette verdien av ivaretagelse av naturverdier og forringelse av natur i kroner og øre. Det betyr imidlertid ikke at disse effektene er uten samfunnsøkonomisk betydning. De vil inngå i vurderingen som ikke-prissatte effekter. Det er helheten av prissatte og ikke-prissatte effekter som må legges til grunn for beslutningsformål.

Områdene i verneplanen er gjennomgående små, noe som i utgangspunktet tilsier at konsekvensene for andre interesser er begrensede. Områdene er i kommunenes arealplaner i uten unntak lagt ut som LNFR-områder. Kartlegginger av områdenes naturverdier er gjennomført som del av verneplanprosessen. I noen tilfeller er eksisterende data brukt som utgangspunkt for vurdering av verneverdi. Bruksinteresser er klarlagt gjennom høring av verneforslag og annen kontakt med berørte parter. I hovedsak er interessene knyttet til skogbruk, beite og jakt og annet friluftsliv. Med unntak av skogbruk, er dette aktiviteter som fortsatt kan foregå innenfor rammen av verneforskriftene.

Vernet vil begrense de fremtidige mulighetene for bl.a. skogbruk, mineralutvinning og regulering av vassdrag. Det er ikke konkrete planer om mineralutvinning og regulering av vassdrag i noen av områdene i dag. Det er ellers i verneplanprosessen lagt vekt på å imøtekomme andre interesser gjennom avgrensning og forskriftsutforming.

Miljødirektoratet viser til at det i verneplanprosessen ikke er avdekket vesentlige negative samfunnsmessige konsekvenser av verneforslagene. Verneforslagene er videre justert på visse punkter for å imøtekomme og hensynta ulike interesser. Direktoratet mener at verneforslaget slik det nå foreligger har små negative konsekvenser. Samlet sett vurderer direktoratet det slik at de samfunnsøkonomiske konsekvensene av vernet vil være positive på sikt. Forslaget vil sikre natur som har en positiv samfunnsnytte, selv om denne ikke kan verdsettes. Forslaget vil samtidig bidra til oppfyllelse av nasjonale og internasjonale forpliktelser om å ivareta naturmangfoldet. Verneforslagene vil også sikre viktige områder for friluftsliv.

5.2 Avveinger mellom skogbruk og skogvern

Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet fikk den 1. juli 2020 i oppdrag fra Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet å utrede forvaltningstiltak knyttet til skogvern og konsekvenser for avvirkingen og skognæringens bidrag til det grønne skiftet. I rapport M-2007-2021 har direktoratene foreslått retningslinjer for avveininger.

I oppdrag fra Klima- og miljødepartementet datert 8.11.2021 ba Klima- og miljødepartementet om at forslaget iverksettes, med noen mindre justeringer. For privateid skog skal forslaget iverksettes for områder der det mottas tilbud etter 1. februar 2022, og ved vern av offentlig eid grunn for områder der det meldes oppstart fra og med samme dato. Dette gjelder for følgende fire områder som omfattes av denne verneplanen:

- Hellenen, Lærdal kommune, Vestland
- Hylsskaret utv., Suldal kommune, Rogaland
- Festningen utv., Flå kommune, Buskerud
- Skotta utv., Bærum kommune, Akershus
- Solem utv., Grong kommune, Trøndelag
- Skrapptjønnfloen utv., Lierne kommune, Trøndelag
- Stolvika utv., Selbu kommune, Trøndelag

Samtlige av områdene ligger innenfor de kategorier som skal prioriteres for vern i henhold til retningslinjene for avveining mellom områdenes betydning for tømmerutgang og betydning for vern. Det vises til vedlagte skogfaglige beskrivelser og skjemaer for avveining utfylt for de områdene det er gjort avveininger.

De øvrige områdene som omfattes av denne verneplanen er tilbudt for frivillig vern av grunneier før 1. februar 2022, og omfattes derfor ikke av oppdraget fra Klima- og miljødepartementet.

5.3 Forvaltningsmessige og budsjettmessige konsekvenser

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte område. Naturreservatene som foreslås vernet er vanligvis små verneområder, og det er lagt til grunn at kommunene skal tilbys forvaltningsmyndigheten for slike områder. Aktuelle kommuner skal derfor gjennom høringsprosessen ha fått tilbud om de ønsker å få delegert forvaltningsmyndigheten for både eksisterende og nye områder som opprettes og som i sin helhet ligger innenfor kommunen. For eksisterende verneområder som forvaltes av kommunen og som nå utvides, endres i utgangspunktet forvaltningsmyndigheten ikke.

Dersom aktuelle kommuner ikke ønsker å ha forvaltningsmyndigheten for området som er foreslått vernet, blir denne myndigheten lagt til Statsforvalteren. Verneplanprosessen for en del av områdene ble startet før ny rutine ble innført, derfor varierer det om Statsforvalteren har klart å hente inn svar fra kommunene på disse eller ikke. For de kommunene som er forespurt, men som ikke har svart, legges det til grunn at de ikke ønsker forvaltningsmyndigheten og forvaltningsansvaret delegeres til Statsforvalteren. Tabellen nedenfor viser hvilke kommuner som har/ikke har forvaltningsmyndighet i

dag og om hvorvidt de ønsker å ha forvaltningsansvaret for nye og eksisterende verneområder eller ikke.

	Navn på område	Kommune	Har forv.mynd. i dag	Ønsker forv.mynd.
1.	Brøskjalia	Surnadal	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
2.	Akslanakken	Ålesund	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
3.	Helleren	Lærdal	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
4.	Eimhjellen	Gloppen	Ja	Tilbakemelding ikke mottatt
5.	Hylsskaret – utv.	Suldal	Ja	Ja
6.	Try	Kristiansand	Ja	Tilbakemelding ikke mottatt
7.	Sannesnåsa	Drangedal	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
8.	Finndalstveitjuvet	Fyresdal	Ja	Tilbakemelding ikke mottatt
9.	Vestefjell og Svartejuv	Hjartdal	Ja	Ønsker ikke forvaltningsmyndighet
10.	Linfjell og Sauås	Nome	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
11.	Svarteputt	Nome	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
12.	Værstadvjellet	Nome	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
13.	Bjørgefjell	Seljord	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
14.	Festningen	Flå	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
15.	Skotta	Bærum	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
16.	Bjørnstadravinen	Eidskog	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
17.	Sæterberget	Nord-Odal	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
18.	Nekfallet	Rendalen	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
19.	Gålaskarven	Stor-Elvdal	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
20.	Smoldalen	Trysil	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
21.	Solem utv.	Grong	Ja	Tilbakemelding ikke mottatt
22.	Skraptjønnfloen utv.	Lierne	Nei	Nei
23.	Nedre Dølelva	Namsos	Nei	Tilbakemelding ikke mottatt
24.	Storvika utv.	Selbu	Nei	Nei
25.	Ravnålia	Rana	Nei	Nei

Den viktigste budsjettkostnaden ved skogvern er erstatning til grunneier, i hovedsak for båndlegging av skog og påfølgende tap av hogstinntekt. Kostnadene til forvaltning og skjøtsel av skog som er vernet er derimot oftest begrensede. Skog som vernes som naturreservat og nasjonalpark vil i de fleste tilfeller best opprettholde og videreutvikle vernekvitetene ved fri utvikling uten at det er behov for aktive skjøtselstiltak. Det er noen felt med plantet gran innenfor enkelte av områdene som kan være aktuelle å rette aktive tiltak mot. Kostnader til merking av grenser, oppsyn m.m. vil dekkes innenfor ordinære budsjettposter.

I skogvernarbeidet vektlegges at de viktigste skogområdene bør fanges opp ved vern, slik at man sikrer effektiv oppnåelse av de vedtatte målene som er nevnt i kap. 1.1. Det blir ikke startet verneprosess for områder som er vurdert å ikke ha tilstrekkelige vernekviteteter.

For å sikre et godt og oppdatert faglig grunnlag for skogvernet gjennomføres regelmessig faglige evalueringer. Det er i 2017 sluttført en slik evaluering, som gir et oppdatert grunnlag for å gjennomføre skogvernet slik at det kan medvirke effektivt til å nå det nasjonale målet om å bevare et representativt utvalg av norsk natur og det nasjonale målet om å bevare arter og naturtyper.

Videre er det viktig med god oversikt over hvor de viktigste skogområdene befinner seg. Som grunnlag for skogvernarbeidet gjennomføres derfor systematiske registreringer av prioriterte skogtyper i skogvernet.

6. GENERELLE MERKNADER TIL VERNEFORSLAGENE

Høringsuttalelsene er oppsummert i kapittel 7 under omtalen av hvert enkelt område. Under dette kapitlet tas opp uttalelser om generelle forhold knyttet til verneforslagene.

6.1 Miljødirektoratets kommentarer til verneforskriftene

Miljødirektoratets har følgende kommentarer til innholdet i verneforskriftene og til temaer som er tatt opp i høringene.

Forskriftenes innhold

Miljødirektoratet understreker betydningen av at en både ved utforming av verneforskrifter og forvaltning av områdene, herunder dispensasjonspraksis, legger til grunn et langsiktig perspektiv. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for verneformålet, kan i sum og over tid medvirke til at naturkvalitetene forvitrer. Det er også viktig at den økosystemtilnærmingen som er lagt til grunn i skogvernet reflekteres.

Verneforskriftene innebærer vern av all vegetasjon og alt dyreliv. Dyreliv omfatter alle former for levende organismer, både virveldyr og virvelløse dyr. Det er likevel åpnet for jakt, fiske og sanking av bær og matsopp. Ulike tiltak som kan endre naturmiljøet er forbudt. Dette innbefatter anlegg av ulike slag (midlertidige eller faste), men også tiltak som for eksempel drenering, kalking og gjødsling. For enkelte områder er det i verneforskriften åpnet for visse typer anlegg etter søknad.

Verneforskriftene innebærer et generelt hogstforbud, men det kan etter søknad gis tillatelse til hogst av etablerte plantefelt. I tilfeller der det ikke er aktuelt å ta ut plantede trær på kort sikt, kan det etter søknad gis tillatelse til en begrenset skjøtsel.

Motorferdsel er forbudt, men forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til nødvendig motorferdsel i forbindelse med spesielt nevnte formål. Det understrekes at regelen om «nødvendig motorferdsel» skal håndheves strengt. Motorferdsel i tilknytning til militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulans-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, og gjennomføring av skjøtels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten er tillatt. Dette gjelder ikke for øvingsvirksomhet i tilknytning til slike formål. Det er gjort en vurdering for hvilke områder det er aktuelt med en egen dispensasjonshjemmel for øvingsvirksomhet. Utgangspunktet har vært at det ikke er aktuelt å åpne for dette i små verneområder og verneområder som på grunn av sin topografi (bratte områder) er lite egnet til slike aktiviteter.

Vedlikehold av eksisterende veger og anlegg, herunder bygninger og eventuelt andre installasjoner som er i bruk på vernetidspunktet, er tillatt. Med vedlikehold menes opprettholdelse av den standard vegen, bygningen, anlegget o.a. hadde på vernetidspunktet. Vedlikehold omfatter ikke nybygging, oppgradering eller utvidelse. Vedlikehold av for eksempel veg omfatter dermed tiltak eller arbeid for å holde vegen ved like eller opprettholde samme standard som på vernetidspunktet, uten at den endrer karakter. Miljødirektoratet vil ikke tilrå at verneforskriften henviser til vegklasser, da slike standarder kan endres over tid, men tilrå å opprettholde formuleringen om standard på vernetidspunktet. Tiltak som påføring av nytt grusdekke, grøfterensk, skifte av stikkrenner og lignende anses som vedlikehold. Motorferdsel i forbindelse med vedlikehold kan tillates etter søknad, og skal fortrinnsvis skje på snødekt mark.

Miljødirektoratet vil påpeke at restriksjonsnivået ikke er særlig forskjellig mellom de ulike områdene som her foreslås vernet, men da verneforskriftene for områdene er framkommet gjennom forhandlinger mellom de respektive Statsforvalterne og grunneierne, vil det måtte aksepteres at det blir enkelte forskjeller i utformingen av forskriftene. For de områdene der eksisterende verneområder inngår i verneforslagene, vil ny verneforskrift omfatte hele området. For disse arealene vil det kunne medføre større endringer i forhold til eksisterende verneforskrift. For noen områder med mindre utvidelser, opprettholdes eksisterende bestemmelser, som også vil gjelde for utvidelsesarealet.

Miljødirektoratet vurderer at mal for verneforskrifter for naturreservater ivaretar avveiningen mellom brukergruppene og de overordnede vernehensyn på en god måte.

Navn

Kartverket forutsetter at vernemyndigheten melder inn navnet på nye naturreservat til Kartverket for registrering i Sentralt stedsnavnregister (SSR) når vernevedtak er gjort, jf. § 15 i lov om stadnamn av 18. mai 1990 nr. 11. Kartverket forutsetter dessuten at kart over verneområdene produseres i samsvar med Miljødirektoratets produktspesifikasjon.

Språkrådet viser til at offentlige instanser er bundet til skrivemåten i sentralt stedsnavnsregister. For å kunne bruke annet navn, er det behov for å reise formell navnesak.

Når det gjelder de endelige vernekartene, vil de bli produsert i tråd med gjeldende praksis. Innmelding av navn på nye verneområder i Sentralt stedsnavnregister, vises til kommentarene fra Klima- og miljødepartementet i foredrag til kgl.res. i desember 2015. Departementet viser til "*at Kartverket gjøres kjent med nye vernevedtak gjennom brev fra Klima- og miljødepartementet for å tinglyse vernevedtakene på berørte eiendommer. Da Kartverket også er ansvarlig for Sentralt stedsnavnregister, må det forutsettes at Kartverket samtidig sørger for innmelding til Sentralt stedsnavnregister.*"

Motorferdsel

Det er åpnet for uttransport av felt elg og hjort i verneforskriften § 6. I områder hvor det er aktuelt er det også åpnet for uttransport av villsvin. Miljødirektoratet vil understreke at motorisert uttransport av elg, hjort og villsvin i utgangspunktet enten skal foregå manuelt eller ved bruk av lett beltekjøretøy hjemlet i § 6. Med lett beltekjøretøy i denne sammenheng menes mindre beltekjøretøy som f.eks. elgtrekk, jernhest og beltegående ATV. Det er i noen tilfeller åpnet for at uttransport kan skje med ATV eller traktor på eksisterende traktorveger. Unntaket for uttransport av felt elg, hjort og villsvin er i tråd med motorferdsellovens bestemmelser. Det er i noen områder tilrådd å åpne for uttransport også av bjørn og ulv. Miljødirektoratet har tatt inn utvidet unntak der dette er foreslått av statsforvalterne, men har ikke foreslått noen generell endring av denne bestemmelsen. Miljødirektoratet mener det er hensiktsmessig at det foretas en generell gjennomgang av denne unntaksbestemmelsen der også forholdet til motorferdsellovens unntaksbestemmelser må vurderes. Det samme gjelder bestemmelsen om uttransport av syke og skadde bufe.

En eventuell tillatelse til bruk av annet motorkjøretøy enn nevnt over, hjemlet i § 7, skal vurderes nøye. Det reelle behovet, samt mulige påvirkninger på naturmiljøet skal vurderes. Forvaltningsmyndigheten kan i sin søknadsbehandling knytte tillatelsen til bestemte traséer. Dette vil særlig være aktuelt for uttransport av elg og hjort fra bakenforliggende områder. Det kan også innvilges flerårige dispensasjoner.

I områder med hytter er hovedregelen at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til transport av ved, materialer og utstyr på snødekket mark etter § 7. Slike tillatelser bør normalt styres til fastlagte

traseer. Fastsetting av trasé bør gjøres ved søknadsbehandling eller som en del av utarbeidelse av forvaltningsplan. Motorisert transport i forbindelse med vedlikehold bør skje på snødekt mark med bruk av snøskuter. I unntakstilfeller kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til barmarkskjøring for transport av materialer til vedlikehold. Dette bør normalt være vedlikeholdsbehov av akutt karakter, og transporten bør så langt mulig foregå på fast mark og ikke i våtmarks-/myrområder. Når det gjelder vedlikehold av stier, foreslås det ikke åpning for motorferdsel i forbindelse med dette. Dersom det som del av nødvendig vedlikehold, eller eventuell tillatt rydding av nye stier, er behov for å ta ned større trær, bør disse som hovedregel bli liggende i naturreservatet. Miljødirektoratet har tatt ut bestemmelser som åpner for motorferdsel for vedlikehold av eksisterende og rydding av nye stier der dette er foreslått i forskriftene.

I verneforskriftenes § 7 er det åpnet for at det etter søknad kan gis dispensasjon til motorferdsel knyttet til ulike formål. Der hvor bestemmelsene ikke spesifiserer om slik transport skal skje med beltekjøretøy på snødekt mark, med lufttransport eller på barmark, skal det ved vurderingen av den enkelte dispensasjonssøknad legges til grunn at transporten fortrinnsvis bør skje med beltekjøretøy på snødekt mark eller med lufttransport. Transport på barmark er kun aktuelt når transport med beltekjøretøy på snødekt mark eller lufttransport er vanskelig gjennomførbart og for øvrig når det er spesielle forhold som tilsier det, og forutsetter at slik transport er vurdert å kunne gjennomføres uten skader på viktige verneverdier, naturtyper eller leveområder for arter.

Kraftledninger

I områder med eksisterende energi- og kraftanlegg er utgangspunktet at anleggene skal kunne drives og vedlikeholdes på en sikkerhetsmessig og økonomisk forsvarlig måte. Forskriftsmalene har standardbestemmelser som åpner for drift og vedlikehold av anlegg, og motorferdsel i forbindelse med akutt utfall på kraftledninger. Forskriftsmalen fastsetter søknadsplikt for motorferdsel utover dette. Bakgrunnen for dette er at forvaltningsmyndigheten blant annet skal ha mulighet til å kunne styre hvilke typer kjøretøy som benyttes og til hvilken tid eller etter hvilken trasé kjøringen skal skje. Det forutsettes at man primært søker å legge motorisert ferdsel utenfor verneområdene. Foruten drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg, og nødvendig istandsetting ved akutt utfall, åpnes det for oppgradering/fornyelse av eksisterende kraftanlegg og kraftledninger for heving av spenningsnivå og øking av linjesnitt dersom tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig.

Bestemmelsen om oppgradering/fornyelse tas kun inn i områder der kraftledningen ligger innenfor verneforslaget. I områdene med kraftledning inntil verneområdet, men utenfor vernegrensen, er det tatt inn bestemmelser om drift og vedlikehold slik at nødvendige tiltak kan gjøres innenfor vernegrensen. Det er i disse tilfellene også tatt inn unntak for motorferdsel i forbindelse med akutt utfall. Der tilkomst til ledning kan løses utenfor vernet, er det ikke tatt med bestemmelse om motorisert ferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av kraftledning som grenser inntil verneområdet.

Miljødirektoratet forholder seg til enighet på departementsnivå om bestemmelsene om drift og vedlikehold av kraftanlegg, og har justert forskriftene i tilrådingen i tråd med formuleringer i nyeste vernevedtak.

Ved de senere skogvernvedtakene er det i noen konkrete tilfeller gitt generelt unntak til Statnett SF for at det i forbindelse med drift og vedlikehold på kraftledninger kan kjøres på etablerte traséer. En forutsetning for dette er at det finnes oversikt over slike traséer, og at kjøringen er vurdert å ikke føre til nevneverdig skade på verneverdiene. Traséene skal da markeres på vernekartet. Statnett er i slike tilfeller selv ansvarlig for å levere kart over traséer.

Leting etter mineralske ressurser

Naturmangfoldloven § 41 sier at det som ledd i saksbehandlingen skal innhentes kunnskap om andre mulige verdier i området. Dette vil i hovedsak være å samle kunnskap som allerede er kjent, herunder informasjon om pågående næringer eller aktiviteter.

Dersom ny kunnskap i framtiden viser at det finnes viktige forekomster av mineralske ressurser i verneområdene, må eventuell utdrift av disse forekomstene vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle ut fra den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48. Denne lyder:

"Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig."

Den viktigste måten å få fram interessene knyttet til potensiell og planlagt utnyttelse av mineralressurser på, er høringene som gjennomføres for det enkelte verneforslaget. I de fleste sakene finnes det fram til gode løsninger gjennom grensedragning og/eller tilpasning i forskriften. I de sakene der målet om økt skogvern (og grunneiers ønske om frivillig vern) må veies opp mot potensiell eller planlagt utnyttelse av mineralressurser, vil man forsøke å finne omforente løsninger på direktoratsnivå. I tilfeller hvor dette ikke er mulig vil dette være avveininger som må avklares mellom departementene etter at Miljødirektoratet har avgitt sin tilråding til Klima- og miljødepartementet.

Start og landing med luftfartøy

Miljødirektoratet vurderer at landing og start med luftfartøy er uønsket i naturreservater, og at dette bør tydeliggjøres og synliggjøres ved å ta inn et forbud i verneforskriften.

Gjennom forskrifter vedtatt ved kgl.res. 12.12.2014 ble Forsvarsbyggs ønske om at landing og start med forvarets luftfartøy gis automatisk unntak, tatt inn i forskriftene for skogvernområder. Miljødirektoratet har derfor lagt dette inn i alle forskriftene i denne tilrådingen. De aktuelle verneforslagene omfatter skog- og andre utmarksområder. En antar at landing og start eventuelt vil bli (meget) sjeldne foreteelser og ikke utgjøre noen trussel mot områdene som sådan.

Når det gjelder militær operativ virksomhet i lufta viser Miljødirektoratet til NOU 2001:15 Forsvarets områder for lavtflyging punkt 5.5.6.1 Unntaket for militær operativ virksomhet i verneområder hvor det fremgår hva som anses som operativ virksomhet. Miljødirektoratet legger denne tolkningen av begrepet militær operativ virksomhet til grunn.

Beiting av husdyr

Miljødirektoratet viser til at det i noen områder kan være behov for regulering av beitetrykk mv., og det er foreslått særskilte unntaksbestemmelser som skal ivareta dette i de områder det er aktuelt. I disse områdene tilrår Miljødirektoratet at det tas inn en unntaksbestemmelse som åpner for skånsom beiting. I mange områder er det ikke ønskelig med andre typer beitedyr enn det som er vanlig på vernetidspunktet, og det er viktig at en unntaksbestemmelse fanger opp behovet for regulering. Hva som defineres som "skånsom beiting" vil nødvendigvis ofte variere mellom områder og de ulike delene/kvalitetene innenfor et område.

For de områdene der beiting er aktuelt, er det gjort en vurdering av om forskriften skal åpne for utsetting av saltsteiner. For de fleste områdene er det vurdert at dette er et tiltak som i liten grad berører verneverdiene i særlig grad, og det er derfor tatt inn en unntaksbestemmelse om mulighet for utsetting av saltsteiner. For noen områder vurderes dette tiltaket å ha betydning i forhold til verneverdiene, og for disse områdene kan det ligge noen begrensninger. I noen områder er utplassering av saltstein søknadspliktig, slik at bl.a. plassering kan styres. Det samme gjelder oppsetting av gjerdar; for de områdene der dette vurderes som aktuelt, er det tatt inn som

spesifisert unntak i § 7. Enkelte av områdene i verneplanen er uten veger og stier, og har en topografi som tilsier at motorferdsel i forbindelse med utsetting av saltstein eller i forbindelse med gjerding ikke er relevant.

Sykling og større arrangementer

Hovedregelen i frilufsloven er at det i skogområder er tillatt med sykling på veg eller sti når det skjer hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet.

I tråd med føringene i friluftsmeldingen og tidligere vedtatte kgl.res. for skogvern tilrår Miljødirektoratet at sykling (samt riding og bruk av hest) tillates på eksisterende stier og veger, dersom det ikke er særskilte naturfaglige hensyn som tilsier et forbud på bestemte stier eller i bestemte områder.

I områder hvor det ikke finnes veger og stier gjelder et generelt forbud mot sykling og bruk av hest. Det går fram av beskrivelsen av det enkelte område dersom det ikke finnes veger eller stier i området.

Når det gjelder el-sykler rammes dette av forbudet mot motorferdsel i verneforskriftene. Det er foreløpig ikke gjort endringer i regelverket som gjelder el-sykler i frilufsloven eller i malen for verneforskrifter.

Forbudet mot arrangementer omfatter større arrangementer. Det er ikke fastsatt noen absolutt grense for hvor store arrangementer som faller inn under forbudet. Forvaltningsmyndigheten må gjøre en konkret vurdering av om planlagte arrangementer omfattes av forbudet. Det er åpnet for å kunne gi tillatelse til større arrangementer etter søknad. Det er også mulig å gi åpning for bestemte arrangement i verneforskriften. Dette kan for eksempel være aktuelt for faste årlige arrangementer med liten grad av tilrettelegging, men det skal da skje etter en konkret vurdering opp mot ivaretagelse av verneformålet for det enkelte området.

Når det gjelder orientering, så er det ikke noe generelt forbud mot orienteringsvirksomhet, men orienteringsløp som faller inn under forbudet mot større arrangement må omsøkes. Utsetting av turposter, kjentmannsposter, turorientering mv. anses heller ikke som arrangement, men kan rammes av forbudet mot midlertidige innretninger og dermed være søknadspliktig. Det kan tas inn særskilt unntak for dette etter konkret vurdering ut fra verneverdiene.

Miljøtilpasset reiseliv er et vidt begrep som kan omfatte en rekke ulike aktiviteter og former for tilrettelegging. På et generelt grunnlag er det ikke ønskelig med ulike former for tilrettelegging innenfor skogreservater. I enkelte foreslåtte verneforskrifter er det tatt inn bestemmelse som åpner for å gi tillatelse til miljøtilpasset reiseliv. Som hovedregel tar Miljødirektoratet bestemmelsen ut der det ikke har kommet fram konkrete innspill eller planer om miljøtilpasset reiseliv i det aktuelle området som er vurdert og avklart i løpet av verneplanprosessen.

Rydding av vegetasjon i forbindelse med storviltjakt

Storviltjakt har lange tradisjoner i Norge, og reguleres gjennom naturmangfoldloven og viltloven. Når et område vernes som naturreservat, så er utgangspunktet at vernet ikke vil påvirke verken jaktretten eller jaktutøvelsen. Rydding av vegetasjon som er til ulempe for jaktutøvelsen, er et tema som i enkelte tilfeller kommer som innspill fra grunneier. Dette reguleres av forskriften. Ordlyden i bestemmelsen har imidlertid vært varierende, og Miljødirektoratet har derfor sett behovet for å standardisere bestemmelsen i § 4 til følgende ordlyd "*forsiktig rydding av småbusker og kvist i siktlinjer ved faste jaktposter i forbindelse med storviltjakt*".

Hensikten med bestemmelsen er å konkretisere hvilken vegetasjon som kan fjernes. Med siktilinjer menes linje(r) fra en jaktpost der det er mest praktisk/størst sannsynlighet for å løsne skudd og mot der storviltet mest sannsynlig viser seg. Det er også konkretisert at det kan ryddes ved faste jaktposter. Dette for å unngå åpning for tilfeldig rydding innenfor hele verneområdet.

Henvisninger til forvaltningsplan

Miljødirektoratet viser til at henvisninger til i forvaltningsplan er tatt ut fra verneforskriftene der dette var foreslått. Reguleringene for et verneområde skal fremgå av verneforskriften, og bestemmelsene skal presisere hvilke tiltak og aktiviteter som er forbudt. En forvaltningsplan kan gi retningslinjer, men disse kan ikke påvirke rammene for en bestemmelse.

7. MERKNADER TIL DET ENKELTE OMRÅDE

7.1 MØRE OG ROMSDAL FYLKE

Det tilrås vern av to områder, ett av områdene er utvidelse av et eksisterende naturreservat. Områdene har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern.

1. Brøskjalja, Surnadal kommune - Utvidelse

Utvidelsesareal: 109 daa, skogareal: 109 daa, produktiv skog: 109 daa. Nytt totalareal: 185 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å ta vare på eit skogsområde som inneheld trua og sjeldan natur. Området representerer ein velutvikla rik edellauvskog med fleire kravfulle artar. Det er ei målsetting å behalde verneverdiane i mest mogleg urørt tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

Utvidelsesområdet ligger på nord- og østsida av eksisterende naturreservat og innehar mye av de samme naturverdiene som finnes i eksisterende verneområde. Naturverdiene er først og fremst knyttet til naturtypen rik edellauvskog av utforming alm-lindeskog.

Det er registrert tre naturtypelokaliteter med rik edellauvskog innenfor/delvis innenfor utvidelsesområdet. Naturtypelokaliteten lengst sør er vurdert som svært viktig (A-verdi), og er ifølge kartlegger ansett å være en av de rikeste edellauvskogene på Nordmøre. Her er det dominans av hasselkratt, men også en del alm (NT). Det er for det meste frisk mark, men også overgang mot rik lågurtpreget mark, særlig i midtre og øvre deler i nord. Området har en svært rik edellauvskogsflora som er fullt på høyde med det eksisterende reservatet. Ramsløk (NT) dominerer over store arealer, i tillegg er det mye myske. Ellers er det registrert grynfiltlav og vanlig blåfiltlav, i tillegg til at et er gjort funn av bleik kraterlav (VU) og almelav (NT) på flere av de styva almene. Det er tydelig at berggrunnen i området er kalkrik, og det er stort potensial for kravfulle og rødlista marklevende sopper.

Naturtypelokaliteten lengst nord omfatter bl.a. skogkledd rasmark og edellauvskogsvegetasjon av alm-lindeskogtypen også her. Nedre deler av berghammaren er kalkrik og har innslag av tilhørende arter av moser og planter. Av treslag er det litt alm (NT), noe hassel, samt boreale treslag som selje, bjørk og rogn. Lokaliteten i øst har for det meste nokså rik lågurtmark, til dels med en del edellauvskogsplanter. Lokaliteten her er ikke på langt nær så artsrik som edellauvskogslia lengre nede, men har mye hassel, og sparsomt med alm i nord. I feltsjiktet er det ellers mye myske, og lokalt i sør også ramsløk. I nordre del er det registrert lerkespore, mens det på alm er registrert bleik

kraterlav (VU). Naturtypelokalitetene i nord og øst utvidelsesområdet er begge vurdert som viktig (B-verdi). I området finner vi de rødlista naturtypene frisk rik edellauvskog (NT) og lågurtedellauvskog (VU).

Utvidelsesarealet omfatter det meste av tre lokaliteter med rik edellauvskog med utformingen almlindskog og forekomster av rødlista arter. Vernet vil derfor dekke mangler knyttet til rik edellauvskog i fylket og ellers bidra til at eksisterende naturreservat blir mer robust.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Området benyttes til friluftsliv og storviltjakt og det er flere stier, men utover dette er det ingen kjente fysiske inngrep verken innenfor eksisterende verneområde eller i utvidelsesområdet. Det går en kraftledning sørvest for eksisterende verneområde.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til *Grunneiere, Surnadal kommune, Møre og Romsdal fylkeskommune, Allskog SA, Den norske turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Forsvarsbygg, Forum for natur og friluftsliv i Møre og Romsdal, Friluftsrådernes landsforbund, Kommunal og Distriktsdepartementet, Luftfartstilsynet, Miljødirektoratet, Natur og ungdom, Noregs Naturvernforbund, Norskog, NHO reiseliv, Nibio - Norsk institutt for bioøkonomi, Stiftelsen Norsk institutt for naturforskning (NINA), Norges bondelag, Norsk bonde- og småbrukarlag, Noregs fjellstyresamband, Noregs handikapforbund, Noregs jeger og fiskerforbund, Norges jeger- og fiskerforbund avd. Møre og Romsdal, Noregs luftsportforbund, Noregs Miljø- og Biovitenskapelige Universitet, Noregs miljøvernforbund, Noregs orienteringsforbund, Noregs skogeigarforbund, Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet (NTNU), Norsk bergindustri, Norsk biologforening, Norsk bonde- og småbrukarlag, Norsk botanisk forening, Norsk industri, Norsk organisasjon for terrengsykling, Norsk ornitologisk forening avd. Møre og Romsdal, Norsk sau og geit, Norsk zoologisk forening, Norskog, Norges vassdrags- og energidirektorat, Møre og Romsdal bonde- og småbrukarlag, Møre og Romsdal sau og geit, Riksantikvaren, S-Nett AS, Sabima, Språkrådet, Statens kartverk, Statens vegvesen, Statkraft SF, Statnett SF, Universitetet i Oslo og Universitetet i Tromsø.*

Det har kommet inn syv høringsuttalelser til verneforslaget.

Forsvarsbygg, Statnett SF, Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) og Statens vegvesen har gitt uttalelse, men har ikke hatt merknader til høringsforslaget.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) viser til at S-Nett AS har et 22 kV distribusjonsnett nært eksisterende naturreservat og foreslått utvidingsområde. De ber om at S-Nett AS tas inn på høringslistene. Videre ønsker de følgende tillegg til forskrifta:

§ 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene: "*oppgradering eller fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og økning av linetverrsnittet, når tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig.*"

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsregler: "*oppgradering og fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4.*"

S-Nett AS støtter uttalelsen fra NVE og ber om at bestemmelsene blir tatt inn i forskriften

Norges orienteringsforbund ber om at orientering blir lovlig i tråd med forskriftsmalen punkt 1 og 2. De viser til tidligere skriv fra dem og Norsk Friluftsliv om utforming av standard verneforskrifter.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren har vurdert uttalelsene fra NVE og S-nett, og ser at ett mastepunkt på kraftledningen ligger innafor eksisterende naturreservat. Statsforvalteren hensyntar NVE sin vurdering og tilrår forskriftsendring for oppgradering av eksisterende kraftledninger.

Det står rester av to gamle høyløper i det opprinnelige utvidelsesområdet. Den ene er grenset ut ved en mindre grenseendring etter høringen. Endringen utgjør 0,5 daa reduksjon i areal. Grunneieren har via ALLSKOG spilt inn et ønske om å få restaurere den andre, «Helvetesløa», etter et ev. vern. Dette er naturlig å vurdere når behovet måtte bli aktuelt.

Statsforvalteren tilrår ikke innspillet fra Norges orienteringsforbund ettersom det ikke er ikke naturlig å arrangere orienteringsløp i Brøskjalia naturreservat. Derfor er det ikke behov for direkte unntak i verneforskrifta for dette. Det kan ev. søkes om dispensasjon dersom det skulle oppstå et behov senere.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Brøskjalia* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Det er gjort en mindre endring av avgrensningen etter høringen for å grense ut den ene høyløa i området.

Verneforskrift

Etter høring er det tatt inn standardbestemmelser som sikrer eventuell oppgradering eller fornyelse av kraftledningen:

§ 4 l. oppgradering eller fornying av kraftleidningar for heving av spenningsnivå og auke av linetverrsnittet, når tiltaket ikkje skadar verneverdiane oppgjeve i verneføremålet nemneverdig.

§ 7 j. oppgradering og fornying av kraftleidningar som ikkje fell inn under § 4.

§ 7 l. naudsynt motorferdsel for aktivitetar etter § 4 bokstav f, j, k og § 7 bokstav b, d, g, h og j

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer i verneforskrift og vernekart som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Etter at Statsforvalteren sendte sin tilråding til Miljødirektoratet, har Statsforvalteren mottatt en merknad til foreslått vern, som gjelder rett til utvinning av kalk på gnr./bnr. 119/1, jf. brev til Miljødirektoratet den 23.03.2023. Statsforvalteren har vurdert at dette ikke endrer deres tilråding og skriver i sitt brev til Miljødirektoratet datert 22.08.2022 at "*Det føreligg inga planavklaring eller løyve til drift av kalkverk i området, jf. også Dirmin si høyringsfråsegn der dei ikkje hadde merknader. Kalkinnhald i berggrunnen er også noko av grunnlaget for den rike edellauvskogen i Brøskjalia. Statsforvaltaren tilrår utviding av Brøskjalia naturreservat i tråd med tidlegare brev.*"

Med bakgrunn i de opplysningene som har kommet etter høringen av verneforslaget, samt Statsforvalterens tilråding, ba Miljødirektoratet DMF om å vurdere om de hadde behov for å for å komme med en ny uttalelse. Og om mulig også komme med en faglig vurdering av potensialet for uttak av kalk på berørt eiendom, og hvorvidt et vern som foreslått kan være til hinder for et slikt fremtidig uttak og eventuelt i hvor stor grad.

DMF innhentet vurdering fra NGU, som i sin epost av 1.9.2023 skriver at forekomsten ikke er på sørsiden av fjorden og at "*Sonen som går gjennom Glærum er her tolket til å være den samme på sørsiden av fjorden som ved registreringen Stangvik, som er den nærmeste registreringen vi har til Brøskjalia.*" DMF tolker svaret som at den omstridte kalkforekomsten ikke befinner seg i utvidelsesområdet, og har ellers ikke noen kommentarer til saken utover dette, jf. epost til Miljødirektoratet den 07.12.2023. Miljødirektoratet anser at saken så langt det er mulig nå er avklart.

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6, herunder om kraftledninger og miljøtilpasset reiseliv. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Kraftledningen i sydvest grenser i utgangspunktet til dagens vernegrense, men Statsforvalteren peker på at et enkelt mastepunkt ligger innenfor grensen. Hverken for netteier eller verneverdiene har dette noen hensikt. Miljødirektoratet mener derfor at ved oppmåling av utvidelsen, bør samtidig eksisterende grense justeres slik at mastepunktet og dagens ryddegate legges utenfor vernet. Dette dreier seg om en minimal og ubetydelig justering. Miljødirektoratet har fjernet bestemmelser i §§ 4 og 7 om oppgradering og fornying av kraftledning, ettersom kraftledning da i sin helhet kun vil grense *inntil* verneforslaget. Mot vest er det tilkomst fra vei i nærheten av ledningen og terrenget heller mot vest. Planlagt nødvendig motorferdsel bør kunne dekkes med tilkomst utenfor verneforslaget fra vei i vest. Miljødirektoratet anbefaler derfor å fjerne bestemmelsen i § 7 om motorisert ferdsel i tilknytning til drift og vedlikehold av kraftledningen.

Miljødirektoratet tilrår å ta ut bestemmelsen i § 7 som åpner for å søke om bruk av naturreservatet til miljøtilpasset reiselivsvirksomhet. På et generelt grunnlag er det ikke ønskelig med ulike former for tilrettelegging innenfor skogreservater. Det er ikke kommet innspill i forbindelse med høringen om at det er konkrete planer om miljøtilpasset reiseliv. Statsforvalteren er dessuten ikke kjent med at dette er spesielt aktuelt for Brøskjalia.

Etter dialog med Statsforvalteren, har Miljødirektoratet tatt inn en bestemmelse som åpner for vedlikehold av stier i § 4, ettersom det er flere eksisterende stier innenfor verneforslaget:

b. vedlikehold av eksisterende stier i samsvar med standard på vernetidspunktet,

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Brøskjalia:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår utvidelse av Brøskjalia naturreservat.

2. Akslanakken, Ålesund kommune

Totalareal: 423 daa, skogareal: 420 daa, produktiv skog: 357 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å bevare eit område som representerer ein bestemt type natur i form av lågurtfuruskog i boreonemoral og sørboreal sone. Skogen har innslag av hasselkratt og daud ved. Området har særskilt naturvitskapeleg verdi på grunn av førekomst av sjeldne og truga artar av karplantar, sopp og lav. Det er ei målsetting å behalde verneverdiane i mest mogleg urørt tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

Akslanakken er en sørvendt skogkledd ås som ligger i lavereliggende strøk under 300 moh. i boreonemoral og sørboreal vegetasjonssone i svakt oseanisk vegetasjonsseksjon. Bergartene består av glimmerskifer og glimmergneis, der sistnevnte er en metamorf bergart som danner et næringsrikt jordsmonn. Om lag 85% av totalarealet har svært høy eller høy bonitet.

Området er naturtypekartlagt etter DN-håndbok 13. Naturtype med kystfuruskog, utforming oseanisk lågurtfuruskog, dekker det meste av verneforslaget. Området er karakterisert av kompakt, gammel furuskog med stedvis store innslag av hassel som egne utforminger. Av trua treslag kan det nevnes alm (EN), ask (EN), barlind (VU), samt hengebjørk og sommereik som indikerer varm og rik skog. Den dominerende vegetasjonstypen er rik lågurtskog, samt innslag av småbregneskog, blåbærskog og noen høgstauder og storbregner. Død ved av både furu og lauvtrær er stedvis godt utviklet med god spredning i grad av nedbryting.

Lokaliteten er artsrik med rødlistearter innenfor flere artsgrupper. Det er registrert en rekke arter som kjennetegner naturtypen kystnær lågurtfuruskog som for eksempel fuglereir (NT), ramsløk (NT), flere sopparter som er sårbare og nær truet, sienamusserong (EN), samt mengdearter som karakteriserer rikere skog som messingrørsopp (DD) Sistnevnte har et nordeuropeisk tyngdepunkt i de rike furuskogene fra indre fjordstrøk og vestover til Ålesund på Sunnmøre. Det er ellers spredte forekomster av arter i lungeneversamfunnet og det er funnet dvergspett, gråspett og kvitryggspett hekkende.

Den rødlista naturtypen kalk- og lågurtfuruskog (VU) dekker betydelige deler av verneforslaget.

Området er med på å oppfylle mangler for skogvernet i Møre og Romsdal når det gjelder kystfuruskog og edellauvskog.

Området er del av et helhetlig landskap med intakte, kystnære furuskoger på Sunnmøre. Kystfuruskogene som strekker seg fra Sula og Ålesund i vest til Skodje og Ørskog i øst danner et godt økologisk nettverk. Av de generelle manglene i skogvernet oppfyller verneforslaget mangler knyttet til lavereliggende høybonitetsskog i de varme vegetasjonssonene og biologisk gammel skog. Såpass høy bonitet i lavere strøk med kystfuruskog er en type skog som er underrepresentert i verneområder.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er et granplantefelt på om lag 7 dekar i nedre del av området, hvor det er aktuelt å gjennomføre skjøtselshogst. Det er en brønn ved granplantefeltet på eiendom gnr./bnr. 1/2.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Verneforslaget er sendt på høring til *grunneiere, Norsk organisasjon for terrengsykling, Norsk Sau og Geit, Møre og Romsdal Sau og Geit, Statens vegvesen, Den norske turistforening, Møre og Romsdal fylkeskommune, Norsk zoologisk forening, NHO reiseliv, Norsk botanisk forening, Norsk ornitologisk*

foreining avd. Møre og Romsdal, Norsk biologiforeining, Universitetet i Oslo, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Statens kartverk, Forum for natur og friluftsliv i Møre og Romsdal, Direktoratet for mineralforvaltning med bergmeisteren for Svalbard, Norges jeger og fiskeforbund, Norges jeger og fiskeforbund avd. Møre og Romsdal, Noregs vassdrag- og energidirektorat, Norges teknisk-naturvitenskaplege universitet, Friluftsrådenes landsforbund, Nibio – norsk institutt for bioøkonomi, Norskog, Språkrådet, Universitetet i Tromsø – Noregs arktiske universitet, Avinor AS, Noregs miljøvernforbund, Natur og ungdom, Noregs fjellstyresamband, Stiftinga norsk institutt for naturforskning NINA, Forsvarsbygg, Noregs bondelag, Kommunal- og distriktsdepartementet, Noregs handikapforbund, Noregs luftsportforbund, Noregs naturvernforbund, Noregs skogeigarforbund, Statnett, Luftfartstilsynet, Sabima, Noregs orienteringsforbund, Norsk industri, Statskraft AS, Møre og Romsdal bonde- og småbrukarlag, Norsk bergindustri, Norsk bonde- og småbrukarlag, Mørenett AS, Nordvest nett AS og Miljødirektoratet.

Det har kommet inn seks høringsuttalelser til verneforslaget.

Statens vegvesen, Forsvarsbygg, Statnett SF, Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) og Møre og Romsdal fylkeskommune har uttalt seg, men har ingen merknader.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) ber Statsforvalteren om å endre verneforskriften, slik at oppgradering eller fornying av kraftledninger som ikke skader verneverdiene nevneverdig, er et direkte unntak og ikke noe som må søkes om etter § 7.

Statsforvalterens kommentarer:

Med hensyn til kraftledningen som går utenfor reservatet har Statsforvalteren innlemmet standardregler om direkte unntak for drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi og kraftanlegg i og inntil verneområdet. I tillegg har Statsforvalteren tatt med dispensasjonsmulighet for oppgradering og fornying av kraftledninger for heving av spenningsnivå og øking av linjetverrsnittet, når tiltaket ikke skader verneverdiene nevneverdig, selv om dette ikke berører foreslått verneområde. Dette i tilfelle det skulle bli endringer i eksisterende linje i framtiden.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Akslanakken* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Et tilleggssareal på 12 dekar var ikke med i høringsforslaget. Statsforvalteren tilrår avgrensing som vist i tilrådingen.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift som i høringsforslaget og endring i avgrensing som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt generelle spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6, herunder om kraftledninger. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

I Statsforvalterens høringsforslag og tilråding er det innlemmet bestemmelser om drift, vedlikehold, oppgradering og motorferdsel i forbindelse med kraftledning som ligger nært, men ikke inntil

verneforslaget i syd. Mørenett skriver i sin uttalelse til oppstartsmeldingen at "*Verneområde må ikke være til hinder for vedlikehold og skogrydding av linjetraseen. For skogrydding langs linja må vernegrensa ligge minst 12 meter fra midtfasen, dvs va. 10 meter fra ytterfasen. Det må også være muligheter for å «ta ut» tre også utenom «ryddebeltet» dersom disse er en fare for linja.*" Foreslått vernegrense ligger på det minste ca. 23 meter i luftlinje fra midtfasen av ledningen. Med denne avstanden mener Miljødirektoratet at hensynet til kraftledningen er ivaretatt, og foreslår å ta ut bestemmelsene som er knyttet til ledningen. Forskriften kan ikke regulere forhold utenfor vernet.

Følgende bestemmelser er tatt inn i forskriften etter dialog med Statsforvalteren (nytt i kursiv):

- § 4 ny bokstav d: *Vedlikehold av eksisterende traktorveg og brønn avmerka på vernekartet i samsvar med standard på vernetidspunktet.*
- Tillegg i § 7 bokstav j: *naudsynt motorferdsel for aktivitetar etter § 4 bokstav d og f og § 7 bokstav b, d, g og h.*

Statsforvalteren opplyser i etterkant av oversendt tilråding at det ikke er kjente eksisterende stier i området. Miljødirektoratet har derfor endret § 5, bokstav b fra:

b. Utanom eksisterande merka stiar er sykling, riding og bruk av hest forbode

Til:

b. Sykling, riding og bruk av hest er forbode utanom eksisterande traktorveg avmerket på vernekartet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Akslanakken:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Akslanakken som naturreservat.

7.2 VESTLAND FYLKE

Det tilrås vern av 2 områder. Alle områdene har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern.

3. Helleren, Lærdal kommune

Totalareal: 833 daa, skogareal: 700 daa, produktiv skog: 364 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å ta vare på eit område som har særskilt betydning for biologisk mangfald i form av å være et variert område med innslag av rik edellauvskog og bekekløftprega artsutval. Området husar ein rik mosaikk av berg og ulike treslag som gir livsgrunnlag for truga og sjeldne artar i indre dalstrøk av Vestlandet. Det er ei målsetting å ta vare på verneverdiane i mest mogleg urørd tilstand, med stadeigne artar og naturtypar og naturleg skogdynamikk, og eventuelt vidareutvikle dei.

Helleren ligger i ei sørvendt li langs Lærdalselvi, der dalføret er på sitt trangeste. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone, og er svært variert både topografisk og med hensyn til vegetasjon og skogtyper. I det foreslåtte verneområdet finner vi bl.a. den rødlista naturtypen frisk rik edellauvskog (NT). Den viktigste bekkekløfta i området ligger utenfor verneforslaget i vest. Noen steder renner elva i et så trangt gjel at artsutvalget likevel ligner på det man finner i naturtypen bekkekløft. I landskapsmosaikken er det også gråor-heggeskog, store gamle tre av hengebjørk og alm, i tillegg til osp, rogn, einer, hassel hegg, furu og lind. Dødvedelementer forekommer relativt sparsomt, men i eldre bestander med gråor er det høyere dødvedkonsentrasjon. Området inneholder rasmark og sørvendte berg, som noen steder er rike på moser og lav. Til tross for en del rasmark med impediment, har over halvparten av lia middels til høy og svært høy bonitet.

Av 16 arter som er registrert i områder har seks av dem status sterkt truet (EN) på rødlista, bl.a. gåsefot, stuvkraterlav og skumkjuke. Fem arter har status nært trua (NT), bl.a. klosterlav og skrukkeøre. I området der det innslag av hule lauvtre, rikbarkstre og tre med sprekkebark, som er viktige for artsmangfoldet.

Området vil bidra til å dekke mangler i skogvernet for lavlandsskog i sørboreal sone, rike edellauvskogstyper og et stort antall rødlista arter. Regionalt, så vil vern av Helleren dessuten også dekke mangler knyttet til natur med bekkekløftpreg.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Kongevegen er et populært kulturminne som benyttes av mange vandrere hele året. Denne går gjennom Helleren langs ruta mellom Lærdalsøyri og over Filefjell mot Valdres. Kongevegen er fredet etter *Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer*. Det er også flere andre merka og registrerte tur- og friluftsruter i området, bl.a. Segelslettgrovi som har en lett fossesprutsone. Fra kongevegen og ned til de faste fiskeplassene er det mange stier som tradisjonelt har vært i bruk. Det går også en sti opp til Skori, som er en gammel husmannsplass som er grenset ut av verneområdet. Glorhelleren ligger midt inni verneforslaget, her er det spor etter en gammel husmannsplass fra 1700-tallet. Det er også flere andre kulturminner langs dalføret, både fra andre verdenskrig og fra tidligere tider. Steingjerder er synlige minner etter tidligere tiders utmarksslått.

Hjortejakt er en del av næringsgrunnlaget og rekreasjonen i området, men også fiske er en viktig og stor aktivitet langs elva.

Lærdalselva er et regulert vassdrag. Vatnet blir utnyttet av Stuvane kraftverk, som eies av Okken kraft AS.

Helleren er del av utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL) i Lærdal. Det er ikke beiting av husdyr i området i dag.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Fiskeridirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat – NVE, Landbruksdirektoratet, Vest politidistrikt, Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Vestland fylkeskommune, Luftfartstilsynet, Avinor, Kystverket, NTNU, Høgskulen på Vestlandet, Norsk institutt for bioøkonomi, Forum for Natur og Friluftsliv i Hordaland v/ Bergen Turlag, Det norske skogselskap, Den Norske Turistforening, Forum for Natur og Friluftsliv i Sogn og Fjordane, Fiskeri- og Havbruksnæringens Landsforening, Fortidsminneforeningen, Friluftslivets Fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Havforskningsinstituttet, Norsk institutt for naturforskning, KS - Kommunesektorens organisasjon, Natur og ungdom, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Dykkeforbund, Fiskarlaget Vest, Norges*

Jeger- og Fiskerforbund, Norges Geologiske Undersøkelse, Norges Handikapforbund, Norges Kystfiskarlag, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges Skogeierforbund, Norsk Biologforening, Norsk Bergindustri, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Industri, Norsk Organisasjon for Terrengsykling NOTS, Norsk Ornitologisk Forening, Norges Dykkerforbund, Norsk Sau og Geit, Norskog, Norsk Zoologisk Forening, Sabima, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Technogarden, Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet, WWF Verdens naturfond, Naturhistorisk museum, Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet, Vegdirektoratet, Stadnamntenesta på Vestlandet, Kongevegbedrifter Filefjell SA, Kongevegbedrifter, Lærdal historielag, Sygnir AS, Okken kraft AS og Lærdal kommune.

Det har kommet inn 7 høringsuttalelser til verneforslaget.

Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) gjør oppmerksom på at det pågår regelverksarbeid innenfor alle sektorer i Staten, med mål om at oppgavene til kommunene og fylkeskommunene skal framgå direkte av lover eller forskrifter, og ikke av delegeringsvedtak, tildelingsbrev, rundskriv e.l., i tråd med kommuneloven § 2-1. KDD skiver at det av forslag til verneforskrift for Helleren naturreservat, følger det av § 11 at Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal være forvaltningsmyndighet, og at Miljødirektoratet kan delegerer myndigheten til kommuner som ønsker det. KDD mener at foreslått verneforskrift bør oppdateres i tråd med det som framgår av høringsnotatet for særlovjennomgangen (som var på høring i perioden 12.06.-12.10.2023). Før verneforskriftene ev. fastsettes, og så langt det er mulig, bør det avklares om den aktuelle kommunen for verneområdene skal være forvaltningsmyndighet, slik at dette kan framgå av den nye verneforskriften.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) skriver at det foreslåtte verneområdet grenser til regulert vassdrag og at det vil være behov for rydding langs vannkanten i forbindelse med flomsikring, og at dette er standardbestemmelser i konsesjonsvilkårene. NVE ber derfor om å inkludere bestemmelser for rydding i verneforskriften, og viser til Dokkajuvet naturreservat. I tillegg ber NVE om at Statsforvalteren tar kontakt med Okken Kraft AS for å sikre at vern ikke hindrer reguleringen. NVE informerer videre om at Sygnir har områdekonsesjon og at de har uttalt til NVE at de ikke har nettanlegg i området og heller ikke har planer om nye nettanlegg i innenfor området.

Landbruksdirektoratet har generelle innspill om at det må gå tydelig fram hvordan aktuelle arealer som foreslås vernet, nyttes i landbrukssammenheng, så som nødvendig skogsbilveg til bakenforliggende arealer, traktorveg i forbindelse med jordbruk, samt interesser tilknyttet beiting. Det påpekes adgang til vedlikehold og rydding av vege/ferdselsårer. Beiting er aktuelt i mange områder, inkl. bestemmelser for utsetting av saltsteiner til bufe, oppføring/vedlikehold av gjerder m.v., motorferdsel i samband med dette, samt uttransport av ev. syke / skadde bufe. Det må redegjøres spesielt dersom det ikke gis adgang til beiting i verneforskriftene. Landbruksdirektoratet forutsetter involvering av Fylkesmannens landbruksfaglige kompetanse ved utforming av verneforskrifter og verneplan.

Språkrådet tilrådte navnet Nedre Øygarden i sitt innspill til oppstartsmeldingen, i stedet for navnet Galdane, som Statsforvalteren foreslo. Språkrådet begrunnet dette med at gården på gnr./bnr. 48/1, som tilhører grunneieren som hadde tilbudt skogen til vern, er registrert som med navneformen *Nedre Øygarden* som prioritert form. Språkrådet kunne ikke se at navnet Galdane var registrert på

denne eiendommen. Derimot er navnet Galdane ifølge Språkrådet registrert i SSR (sentralt stedsnavnregister) på gårdsnummer 1.

I høringen foreslo Statsforvalteren et alternativt navn, Hellenen. Dette med bakgrunn i at gården Nedre Øygarden ligger noe fysisk adskilt fra verneforslaget, og dette ikke er et navn som folk lokalt forbinder med området.

Språkrådet skriver i sin uttalelse til høringen at Hellenen, er registrert på nettsida Fylkesatlas, og at navnet er ført opp med /"hædler*n/ som nedarvet muntlig form og det står at navnet gjelder en «[g]amal bustad». Navneformen Glorhellenen er ikke nevnt på denne nettsida. Språkrådet forstår det slik at det ikke finnes andre kjente bostedsnavn innenfor grensene til verneforslaget, og mener at områdenavnet bør skrives Hellenen naturreservat. I SSR er skrivemåten Hellenen registrert som eneform.

Statens vegvesen skriver at forslaget til forskrift har ivaretatt merknadene de hadde til oppstartsmeldingen, og at disse sikrer at Kongeveien gjennom verneområdet kan bevares i samsvar med formålet med fredingen av vegen. Statens vegvesen har ingen ytterligere merknader.

Lærdal kommune v/Formannskapet skriver i sitt vedtak at kommunen er positiv til opprettelse av Hellenen naturreservat. De har ellers to merknader til forskriften, dvs. at stien til Skori må nevnes spesielt, for eksempel i § 4 bokstav j, og det må komme tydelig frem hva som menes med kongevegen, f.eks. en kartreferanse.

Kongevegbedrifter Filefjell SA skriver til oppstartsmeldingen at styret er positiv til oppretting av naturreservatet. Styret ønsker at Statsforvalteren skal se på mulighetene for å utvide verneområdet til å gjelde heile Galdane-sida av elva, altså fra Sjurhaugen til E16 ved Selto. Styret skriver videre at det er viktig at det blir tatt hensyn til at kongevegen blir brukt av mange vandrere hvert år. Fordi anlegget ikke er ferdig restaurert, må ikke vernet «fryse» mulighetene for å restaurere og gjenoppbygge kulturminnet. Styret mener det må også være lov til å sette opp et toalett langs kongevegen.

Når det gjelder skjøtsel, så opplyser Kongevegbedriftene om at vegetasjonen på vegbanen blir klippet. Videre skriver de at det må være lov å rydde vegetasjon rundt enkeltanlegg som ligger nærmere enn 10-15 meter fra kongevegen. Det gjelder historiske anlegg som natur- eller menneskeskapte anlegg for husdyrhold, steder for dusj og klesvask, overnattingsplasser under steiner og heller, tyske forsvarsanlegg, bunkere og ammunisjonshuler i fjellet, sti til utsiktspunkt o.l. Området er ifølge styret en viktig formidlingsarena for lokal, regional og nasjonal kulturhistorie. Styret mener videre at anleggene bør inkluderes i «større arrangement» i § 3 d, og ber ellers om en befaring før høringen.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren mener de generelle innspillene fra Landbruksdirektoratet er ivaretatt i den tilrådde forskriften som er utarbeidet i dialog med grunneier. Det er en seter, Skori, som er utenfor vernegrensa, men som er mulig å komme seg frem til for å gjøre vedlikehold. Det er mulig å frakte ut felt storvilt med spesifiserte motorkjøretøy og drive skjøtsel. Det er ikke beitedyr i området i dag, men skjøtsel av gjengrodde slåtteenger langs murene ved kongevegen kan være aktuelle for beitedyr å skjøtte, og da kan oppsetting av gjerder bli aktuelt.

Innspillene fra Språkrådet er fulgt opp etter oppstartsfasen. Statsforvalteren har gått bort i fra navnet Galdane i høringen. Navnet Nedre Øygarden er navnet på gården til grunneieren som har tilbydd skogen sin til vern, men gården ligger noe utenfor verneforslaget. I dialog med grunneier og Lærdal historielag, i tillegg til Statsforvalterens lokalkunnskap, ønsker ikke Statsforvalteren å bruke navnet Nedre Øygarden, og har foreslått navnet Hellenen i høringen. Hellenen, eller Glorhellenen, er en gammel husmannsplass vest i verneforslaget. Siden navnet Glorhellenen ikke er registrert i SSR og heller ikke er å finne på offisielle kart, har Statsforvalteren foreslått Hellenen i samråd med grunneier.

Til Lærdal kommune sitt innspill om stien til Skori, så er denne i likhet med tilsvarende stier, stipla på vernekartet og forklart i tegnforklaringen. Hjemmelen som kommunen foreslår bør spesielt nevne stien spesielt, § 4 bokstav j, er, etter Statsforvalterens intensjon og i samråd med grunneier, spesielt rettet mot stiene som går ned fra kongevegen til Lærdalselva i forbindelse med tradisjonelt fiske. Statsforvalteren legger heller inn ordet sti i § 4 bokstav g. Til innspillet vedrørende kartreferanse til kongevegen, har Statsforvalteren skrevet navnet *kongevegen* langs den historiske vegtraseen på vernekartet. Statsforvalteren vurderer at det bør være tilstrekkelig markering på kartet. På sørsida av dalføret går en liknende veg som er forklart i vernekartet som *Bergenske postveg* og Statsforvalteren legger til grunn at det ikke blir forvirring mellom disse to da de har ulike navn, selv om de er begge markert med samme dobbeltstiplet linje.

Etter innspillet fra Kongevegbedrifter Filefjell SA, så befarte Statsforvalteren og styret hele kongeveg-traseen innenfor området. Statsforvalteren vil gjerne ha dialog med flere grunneiere nært innpå Hellenen og i dalføret, da det stedvis er svært store naturverdier i Lærdal. Vern av Hellenen som naturreservat vil ikke hindre restaurering av kulturminner i samråd med Statens vegvesen og av kulturminnestyresmaktene. Statsforvalteren ser også at flora og fauna har nytte av slått, gjenoppbygging av steinmurar og lysopne område fri for kratt inntil vegbana. Statsforvalteren går imidlertid ikke inn i detaljer rundt skjøtselen i verneprosessen. Det er mange aktører og trolig er det skjøtselsplaner i området. Ved et vern vil Statsforvalteren, i samarbeid med kommunen og vegvesenet, ta initiativ til et samordningsmøte om temaet. Statsforvalteren vurderer at det er mest hensiktsmessig å plassere eventuelle toalett ved parkeringsplasser og andre sentrale knutepunkt. På befaringen, så klarte de ikke å finne opplagte lokaliseringsalternativ for plassering av toalett, ettersom det vil krevet mye tilsyn og vedlikehold. Det vil bli åpnet/ er åpnet gode toalett ved Bruknappen utenfor verneområdet i regi av vegvesenet.

De historiske anleggene er viktige å ta vare på for kulturhistorien, samtidig som at de er viktige i formidlingen langs kongevegen. Statsforvalteren mener dette er hensyntatt i verneforskriften § 4 bokstav g. I § 6 bokstav d har Statsforvalteren, etter innspill i oppstartsfasen fra Statens vegvesen åpnet for nødvendig motorferdsel i forbindelse med utføring av skjøtsel i etter § 4 bokstav g. For restaurering av deler av kongevegen som trenger gjenoppbygging, viser Statsforvalteren til dispensasjonsbestemmelsen i § 7 bokstav b. Etter innspill fra Kongevegbedriftene la Statsforvalteren før høring, inn et tillegg i § 3 bokstav d om større arrangement for å ta høgde for at også de kulturhistoriske anleggene i tilknytning til kongevegen fortsatt kan være arena for formidling

Når det gjelder NVE sitt innspill til oppstartsmeldingen om å involvere Sygnir og Okken Kraft er dette fulgt opp ved at de har stått på kopilista på høringen. Okken Kraft AS og Sygnir er også kopimottakere av brev Statsforvalteren har sendt til NVE i løpet av verneprosessen. I uttalelsen fra NVE er det referert til at Sygnir har gitt tilbakemelding om at de ikke har nettanlegg i området, og at det heller ikke er planer for nye nettanlegg i foreslått verneområde. Okken Kraft AS har ikke gitt tilbakemelding.

Til høringsinnspillet fra NVE om å tilføye bestemmelser om rydding av vegetasjon langs regulert elveleie som sikringstiltak mot flom, så har ikke Statsforvalteren erfaring fra tilsvarende saker i fylket, og har heller ikke funnet andre verneforskrifter for naturreservat enn Dokkajuvet som har disse bestemmelsene. Statsforvalteren skriver videre at Miljødirektoratet har heller ikke slike formuleringer i malene for verneområde inntil regulerte vassdrag. Hellingen naturreservat grenser mot Lærdalselva en kort strekning, mens Dokkajuvet naturreservat er over 10 km lang og går langs og på begge sider av elva Dokka, og området er dessuten vanskelig tilgjengelig. I verneforskrifta § 4 bokstav j for Dokkajuvet står det at vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke er til hinder for: *Nødvendig rydding av vegetasjon i Dokkas regulerte elveleie ved akutt behov for sikkerhetstiltak mot flom. Det skal i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.* Videre står det i § 6 bokstav h: *Nødvendig motorferdsel i forbindelse med rydding av vegetasjon i Dokkas regulerte elveleie som akutt sikkerhetstiltak mot flom, jf. § 4 bokstav j. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.* I § 7, om dispensasjon, står det, under bokstav r: *Planmessig rydding av vegetasjon i Dokkas regulerte elveleie som sikkerhetstiltak mot flom.* Dokkajuvet naturreservat er av en helt annen størrelse enn Hellingen, og der sistnevnte grenser mot elva langs en strekning på 810 meter. Lærdalselva er 81 km lang, og Hellingen naturreservat vil derfor utgjøre 1 % av elvestrekningen, og på nordsida av elva. Det er også en gammel riksveg på sørsida av Lærdalselva med lett adkomst til vassdraget. Statsforvalteren mener denne vegen ville vært det naturlige utgangspunktet for eventuell motorisert ferdsel i forbindelse med tiltak i elveleiet dersom det skulle oppstå akutte situasjoner.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Hellingen* som i høringsforslaget

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Etter innspill fra kommunen er "sti" lagt til etter høringen, i § 4 bokstav g:

g. vedlikehold av kongevegen, inkludert skjøtsel etter skjøtelsesplan, og andre eksisterende stier anlegg og innretningar i samsvar med tilstanden på vernetidspunktet

Forskriften er gått gjennom for å tilpasse oppdatert mal for frivillig vern av skogreservater. Dette innebærer presiseringer og ikke vesentlige endringer.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med vernekart i samsvar med høringsforslaget og endringer i verneforskrift som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Miljødirektoratet tilrår å endre ordlyden i § 3 bokstav d fra:

d. Bruk av naturreservatet til større arrangement er forbode. Dette gjeld ikkje på kongevegen med tilhøyrande kulturhistoriske anlegg

Til:

d. Bruk av naturreservatet til større arrangement er forbode

Avgrenset bruk til naturreservatet for større arrangement dekkes i § 7 bokstav a.

Miljødirektoratet tilrår å endre ordlyden i § 4 bokstav g fra:

g. vedlikehold av kongevegen, inkludert skjøtsel etter skjøtelsesplan, og andre eksisterende stiar, anlegg og innretningar i samsvar med tilstanden på vernetidspunktet

Til:

g. vedlikehold av eksisterende stiar, anlegg og innretningar i samsvar med tilstanden på vernetidspunktet

Vedlikehold og skjøtsel ble tatt inn i § 4 etter innspill fra Statens vegvesen, som har ansvar for ivaretagelse av kulturminner tilhørende egen sektor, inkludert kongevegen. Vegvesenet foreslo også å ha en generell åpning for motorisert ferdsel i tilknytning skjøtselen på kongevegen. Vedlikehold av kongevegen vil kunne dekkes av § 4 bokstav g. Skjøtsel av kulturminner dekkes av § 7 bokstav b og er søknadspliktig. Siden skjøtelsesbegrepet er vidt og ikke sier noe direkte om omfang eller type tiltak, så mener Miljødirektoratet at eventuelle tiltak bør vurderes konkret i den enkelte sak. Samtidig mener Miljødirektoratet at det er uheldig å vise til en skjøtelsesplan, da det er vernemyndighetens ansvar å vurdere tiltakenes eventuelle påvirkning på verneverdiene. Verneforskriftene skal gi presise forbud og unntak fra forbudene, og en slik henvisning kan ikke erstatte en direkte hjemmel i verneforskriften eller et vedtak gitt i en dispensasjonssøknad.

Nødvendig motorferdsel knyttet til vedlikehold av kongevegen omfattes av § 7 bokstav i, jf. § 7 bokstav b.

Miljødirektoratet tilrår å ta ut bestemmelsen i § 7 opprinnelig bokstav g *tilretteleggingstiltak på stiane*. På et generelt grunnlag er det ikke ønskelig med ulike former for tilrettelegging innenfor skogreservater. Det er ikke kommet innspill i forbindelse med høringen om at det er konkrete planer eller tiltak om tilrettelegging. Statsforvalteren er dessuten ikke kjent med at dette er tiltak som er spesielt aktuelt for Hellingen. Vedlikehold og skjøtsel for kongevegen er ivare tatt gjennom andre bestemmelser.

Miljødirektoratet tilrår å endre ordlyden i § 4 bokstav i fra:

i. rydding, istandsetjing og vedlikehold av eksisterende stiar frå kongevegen ned til fiskeplassar ved og langs Lærdalselvi.

Til:

i. varsam rydding og istansetjing av eksisterende stiar frå Kongevegen og ned til fiskeplassar langs Lærdalselvi.

Det er fra grunneiernes side opplyst om at laksefiske har avtatt de senere årene, noe som gjør at stiene fort gror igjen og at det kan være behov for å sette de i stand igjen. Miljødirektoratet til grunn at tiltaket skjer varsomt.

Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering når det gjelder bestemmelser knyttet til rydding av elveleie ved akutt sikkerhetstiltak mot flom. Det er vesentlig forskjell mellom Dokkajuvet og strekningen av Lærdalselva som verneforslaget berører, både mht. lengde, topografi og muligheten for adkomst til elveleiet med motorisert kjøretøy utenfor verneområdet. Av hensyn til naturtypelokaliteten med edellauvskog som strekker seg helt ned til vannet, så mener Miljødirektoratet at det ikke må foretas tiltak knyttet til vannkanten. Rydding av vegetasjon vil potensielt kunne påvirke verneverdiene mer enn nevneverdig. Når det gjelder bestemmelser om rydding av regulerte vassdrag, så registrerer Miljødirektoratet at NVE ofte viser Dokkajuvet og ber

om å ta inn tilsvarende bestemmelser. Om de skal tas med i forskriften eller ikke, må imidlertid vurderes konkret i hvert enkelt område, og i dette området tilrår ikke Miljødirektoratet at disse bestemmelsene tas inn.

Tilråding Helleren:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Helleren som naturreservat.

4. Eimhjellen, Gloppen kommune

Totalareal: 6 060 daa, skogareal: 5 223 daa, produktiv skog: 4 511 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å ta vare eit stort og variert skogområde som inneheld eit mangfald av truga, sjeldan og sårbar natur. Området representerer ein bestemt type natur i form av vestnorsk regnskog og edellauvskog med sterkt oseanisk preg, deriblant med internasjonalt viktige førekomstar. Det er eit mål å ta vare på verneverdiane i mest mogleg urørt tilstand, og at mangfaldet av artar og livsmiljøa deira skal få utvikle seg naturleg.

Eimhjellen ligger mellom Nordfjord og Sunnfjord i Vestland fylke. Området ligger i ei nordvendt li som strekker seg fra Krokstadvatnet over Lonene og langs Storfjorden/Endestadvatnet i det sørvestlige hjørnet av Gloppen kommune. Det er et stort og sammenhengende område i sørboreal og mellomboreal sone, i sterk oseanisk seksjon. Berggrunnen består av næringsrike berg som metasandstein og glimmerskifer, og et belte av fyllitt. Området er eksponert for vind og vær, og det renner flere bekker og elver i lisen. Selv om det er fattig furuskog som dominerer i området, så finnes det også lauvskog med både boreal utforming og enkelte bestander av varmekjære treslag av eik og alm med god aldersvariasjon. Eimhjellen er del av et større areal som også går inn i Kinn kommune og som ble vurdert som et nasjonalt verdifullt og svært viktig område (verdi 6) i kystfuruskogskartleggingen i 2015.

I Eimhjellen er det flere rødlista naturtyper. Det er store arealer med boreal regnskog med furu, samt fattig boreonemoral regnskog (VU) i de nedre deler av lisen. Også rik og gammel edellauvskog er registrert innenfor arealet, bl.a. med frisk rik edellauvskog (NT). Området har gjennomgående flersjikta eldre skog, og det er stedvis storvoksen og grov skog, samt områder med gadd og læger. Området er i stor grad urørt.

Nye arter for området er registrert i Eimhjellen, bl.a. nipdraugmose (EN) og huldrestry (EN). Nipdraugmose har både nasjonal og internasjonal interesse. I tillegg det registrert flere andre rødlistearter i området, bl.a. kystkantlav (EN), skodelav (NT), hvithodenål (NT), hasselrurlav (NT), kystdoggnål (NT) og praktdraugmose (VU). Det er et klart potensial for å finne flere krevende rødlistearter.

Med bakgrunn i mangelanalyser i skogvernet skårer Eimhjellen høyt på dekning av regnskogsmiljøer, samt at det også fanger opp kvaliteter knyttet til andre typer kystnære skogsmiljøer og rik og gammel edellauvskog. Området dekker også mangler i skogvernet ved at over halve arealet har høy

eller svært høy bonitet. Vern av Eimhjellen vil ellers bidra til å dekke mangler i skogvernet ved at det er et stort og sammenhengende område i lavere bioklimatisk sone.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er noen stier innenfor området. En sti går over Furenesrabben mot Kamben og en annen sti går opp Vassendendalen langs elva. Trolig er det mest bygdefolk, jegere og dyr som benytter stiene. Det går en traktorveg inn i området i nordøst, fra Karineset ved Eimhjellevatnet.

I nordvest pågår det en utbygging av Haugaelva til kraftformål. Eimhjellevatnet fungerer som magasin til Sagefossen kraftverk, og det er en buffer på ca. 10 meter i høgdeforskjell og 30 meter i terrenget fra det nærmeste grensepunktet for naturreservatet til vatnet. I Martegjølet utenfor verneområdet er det et vanninnak.

Ei 66 kV kraftledning går gjennom området i vest. Kraftlinja har et ryddebelte på ca. 18 meter. Det er arbeid på gang med å utrede utbygging av Gjengedal kraftverk. Det er fire alternative ledningstraseer for å frakte energien ut fra et eventuelt kraftverk, der ett av alternativene er å benytte nytte dagens trasé, og et annet alternativ er å bygge kraftledning gjennom kandidatområdet.

Hjortejakt er en viktig del av næringsgrunnlaget og rekreasjon på Eimhjellen. Det er også registrert sommer- og høstbeite for villreinen i Førdefjella, langs grensa mot sør/sørøst.

Det er få spor etter tidligere hogst innenfor området. Det er noe gran i spredningsfase.

Det er ikke registrert kulturminner innenfor området, men like utenfor vernegrensen ligger det en registrert boplass fra eldre steinalder på Karineset. Ett annet kulturminne som også ligger på grensa til området, er et gravfelt på Svorteigneset, trolig fra jernalder-mellomalder.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Fiskeridirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat – NVE, Landbruksdirektoratet, Vest politidistrikt, Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Vestland fylkeskommune, Luftfartstilsynet, Avinor, Kystverket, NTNU, Høgskulen på Vestlandet, Norsk institutt for bioøkonomi, Forum for Natur og Friluftsliv i Hordaland v/ Bergen Turlag, Det norske skogselskap, Den Norske Turistforening, Forum for Natur og Friluftsliv i Sogn og Fjordane, Fiskeri- og Havbruksnæringens Landsforening, Fortidsminneforeningen, Friluftslivets Fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Havforskningsinstituttet, Norsk institutt for naturforskning, KS - Kommunesektorens organisasjon, Natur og ungdom, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Dykkeforbund, Fiskarlaget Vest, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Geologiske Undersøkelse, Norges Handikapforbund, Norges Kystfiskarlag, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges Skogeierforbund, Norsk Biologforening, Norsk Bergindustri, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Industri, Norsk Organisasjon for Terrengsykling NOTS, Norsk Ornitologisk Forening, Norges Dykkerforbund, Norsk Sau og Geit, Norskog, Norsk Zoologisk Forening, Sabima, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Technogarden, Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet, WWF Verdens naturfond, Naturhistorisk museum, Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet, Vegdirektoratet, Stadnamntenesta på Vestlandet, Norges Jeger- og Fiskerforbund avd. Sogn og Fjordane, Gloppen kommune, Hyen bondelag, Hyen idrettslag, Hyen Jeger og Fiskarlag, Hyen Røde Kors hjelpekorps, Eimhjellen bondelag, Eimhjellen grendalag, Gloppen bondelag, Sogn og Fjordane Energi AS, SFE Produksjon AS, Hywer AS, Linja AS Gloppen, Midtvegen 615 AS og Sigmund Jacob Eimhjellen.*

Det har kommet inn 10 høringsuttalelser til verneforslaget.

Landbruksdirektoratet har generelle innspill om at det må gå tydelig fram hvordan aktuelle arealer som foreslås vernet, nyttes i landbruksammenheng, så som nødvendig skogsbilveg til bakenforliggende arealer, traktorveg i forbindelse med jordbruk, samt interesser tilknyttet beiting. Det påpekes adgang til vedlikehold og rydding av veger/ferdselsårer. Beiting er aktuelt i mange områder, inkl. bestemmelser for utsetting av saltsteiner til bufe, oppføring/vedlikehold av gjerder mv., motorferdsel i samband med dette, samt uttransport av ev. syke / skadde bufe. Det må redegjøres spesielt dersom det ikke gis adgang til beiting i verneforskriftene. Landbruksdirektoratet forutsetter involvering av Statsforvalterens landbruksfaglige kompetanse ved utforming av verneforskrifter og verneplan. Landbruksdirektoratet etterlyser skjema for avveining av områdets betydning for vern og betydning for tømmertilgang og vurderingene av området i avveingsmatrisen i forkant av oppstartsmeldingen.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) opplyser i sin uttalelse til høringen at det det er nettanlegg innenfor området, som driftes av Linja AS, som også har områdekonsesjon. NVE ser at det er inkludert standard bestemmelser for energi- og kraftanlegg i verneforskriften for disse områdene, slik at drift, vedlikehold og oppgradering kan gjennomføres. NVE ber Linja AS om å informere om eksisterende og fremtidige planer og prosjekter i det foreslåtte området, og kommentere hvorvidt forslaget til forskrift er tilstrekkelig.

NVE opplyser også om at Eimhjellen grenser ved magasinet til Eimhjellevatnet, der vatnet blir utnyttet av Sagefossen kraftverk, som eies av Sogn og Fjordane Energi AS (SFE). Det er en buffer mellom vernegrensen og høyeste regulerte vasstand (HRV). NVE ber SFE vurdere om denne er tilstrekkelig for drift, vedlikehold, rydding, tilkomst og skilting, samt eventuelt heving av HRV dersom det skulle bli aktuelt i framtiden.

NVE skriver at SFE har bedt om dispensasjon for motorferdsel til inntaket ved Martegjølet, og at de forventer at SFE melder fra om de fortsatt har behov for dispensasjonen.

Ifølge NVE er det fortsatt åpent spørsmål angående ledningstrasé for Gjengedal kraftverk og hvorvidt det kan finnes en løsning som ikke nevneverdig kommer i konflikt med vernet. Ett av alternativene er å oppgradere eksisterende ledning som krysser verneområdet. Standard bestemmelser åpner for en slik oppgradering. Ett alternativ tre forutsetter en ny ledning som går gjennom det foreslåtte naturreservatet. I uttalelsen fra NVE går det frem at Statsforvalter vurderer at denne løsningen ville være forenlig med verneformålet til naturreservatet. NVE ber SFE og Statsforvalteren om å fortsette dialogen for å finne en løsning som tar hensyn til eksisterende og planlagte kraftprosjekter i naturreservatet

NVE opplyser om at like ved foreslått vernegrense i nordøst har Hywer AS konsesjon for å bygge opp Haugaelva kraftverk. NVE skriver videre at etter innspill fra Hywer har Statsforvalteren endret vernegrensen slik Hywer AS ønsket, med en reduksjon på om lag 6,3 dekar. NVE ber Hywer AS og Statsforvalteren om å fortsette dialogen for å forhindre konflikt med verneforslaget.

Midtvegen 615 skriver i sitt innspill til oppstartsmeldingen at de jobber for bedre veg gjennom Hyen, og vurderer at planene om nye vegtraseer ikke kommer i konflikt med et ev. vern av Eimhjellen.

Gloppen kommune skriver i sitt innspill til oppstartsmeldingen at Statsforvalteren må sikre at grunneierne blir godt opplyst om konsekvenser som vernet kan ha, også for tiltak utenfor verneområdet, og viser videre til naturmangfaldloven § 49. Kommunen skriver videre at avtaler

mellom Staten og grunneiere også bør presisere hvilke vilkår som skal gjelde ved for eksempel uttak av uønskede treslag i verneområdet dersom dette er aktuelt.

En privatperson sendte inn et omfattende innspill til oppstartsmeldingen, som inneholder mange momenter. Hovedessensen i innholdet kan tolkes i retning av at privatpersonen mener skogen gjerne bør inngå i en sirkulær økonomi heller enn å bli vernet, og at dersom skogen vernes vil den kunne utgjøre et betydelig klimaproblem. I en ettersendt uttalelse til Statsforvalteren blir det presisert av samme person at saken aldri var kun snakk om sirkulær økonomi og for liten erstatning til grunneierne, men at den også omhandlet ny industri like ved, og på et regulert industriområde (sagbruk og treforedling). Vedlagt den ettersendte uttalelsen er kopi av et skriv til justisministeren, som indikerer at privatpersonen mener at en vern av Eimhjellen vil ødelegge for industrietableringen.

Statnett skriver til oppstartsmeldingen at det foreslåtte verneområdet ikke påvirker deres anlegg eller planer og har dermed ikke merknader til verneprosessen.

Statens vegvesen skriver i høringsuttalelsen verneforslaget ikke ligger mot offentlig veg og at de derfor ikke har merknader.

Sogn og Fjordane Energi Produksjon (SFE) er konsesjonær for kraftverka Skogheim og Sagefossen i Osenvassdraget og sendte innspill i oppstartsfasen. SFE skriver at Eimhjellevatnet er regulert med 2 meter og er inntaksmagasin til Sagefossen kraftverk. Per dags dato har ikke SFE planer om å øke høyeste regulerte vasstand (HRV) i Eimhjellevatnet. Ved Martegjølet er det et inntakspunkt som leder ut i Vassenden, utløpspunktet ligger relativt nært inntil det foreslåtte verneområdet. SFE skriver at verneforskriften vil dekke behovet for vedlikehold av anlegg og innretninger i samsvar med tilstanden på vernetidspunktet. Dersom det blir behov eller krav fra NVE for å rehabilitere overføringa, burde det være rom også for dette i verneforskrifta. SFE skriver videre de i 2023 varslet på nytt et ønske om å bygge ut Gjengedal kraftverk. Med det kreves nettilknytning via en av fire alternative ledningstraseer. Alternativ 1 er å oppgradere eksisterende trasé som går gjennom verneområdet i det sørvestlige hjørnet. SFE ser at verneforskriftens hensyntar denne ledningen og eventuelle framtidige oppgraderingsbehov.

Hywer AS er utbygger av Haugaelva kraftverk som ligger nært foreslått verneområde i nordøst. Virksomheten planlegger oppstart av utbygginga høsten 2024, og hadde innspill i oppstartsfasen om at vernegrensa ligger svært tett inntil inngrepsområdet for kraftanlegget. Hywer AS skriver at de ønsker å se mer detaljer på vernegrensen for å sikre at grensen og anleggsområdet ikke kommer i konflikt med hverandre. Hywer AS skriver videre at Haugaelva kraftverk fikk konsesjon 26.06.2017, og at konsesjonen etter søknad i 2022 ble forlenget med byggefrist til 26.06.2027. Status på prosjektet er at detaljplan for landskap og miljø er inne til behandling hos NVE. I e-post datert den 26. april 2024 bad Hywer AS om at verneområdegrensen ble flyttet slik den ville ligge med en buffer på 10 meter fra anleggssona.

Linja AS skriver at dagens ryddebelte på 66 kV-linja som går gjennom verneforslaget, fra Storebru til Sagefossen kraftverk, er på ca. 18-20 meter. De skriver videre at når 66 kV ledningene skal bygges om og oppgraderes blir den bygd med 132 kV spenning. Dette krever et større ryddebelte, og normalt legger en til grunn at 132 kV ledninger krever et ryddebelte på rundt 30 m. Linja AS skriver videre at de konstaterer at forslaget til verneforskrift gir slik unntak for oppgradering eller fornying av kraftledninger for heving av spenningsnivå og øking av linetverrsnittet, når tiltaket ikke skader verneverdiene i verneformålet nevneverdig. Linje AS presiserer at utvidelse av ryddebeltet er nødvendig ved framtidige oppgradering av kraftledningen, og foreslår følgende endring i

forskriftsteksten: "*oppgradering eller fornying av kraftledningar for heving av spenningsnivå og auking av linetverrsnittet, naudsynt auke i ryddebeltet, når tiltaket ikkje skadar verneverdiane angitt i verneføremålet unødig.*"

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren mener at de generelle innspillene fra Landbruksdirektoratet er ivaretatt i forslag til forskrift. Brukerinteressene er ifølge Statsforvalteren beskrevet. Statsforvalteren skriver videre at de fikk inn tilbudet om frivillig skogvern for Eimhjellen før de nye føringene med avveining av områdets betydning for vern og betydning for tømmertilgang trådte i kraft, og har derfor ikke prioritert matriseføring for Eimhjellen.

Statsforvalteren tar innspillet fra Midtvegen 615, Statnett og Statens vegvesen (SVV) til orientering.

Når det gjelder innspillet fra Gloppen kommune, så har Statsforvalteren opplyst saken så grundig som mulig gjennom dialogen med grunneiere og AT Skog, gjennom offentlige høringer og møter lokalt. Verneprosessen er ifølge Statsforvalteren også en kanal der andre enn grunneierne kan ta kontakt og få svar om de lurer på noe. Når det gjelder gran i området, så virker grunneierne som har slike treslag på sine teiger, ifølge Statsforvalteren positive til at disse kan fjernes på sikt med skjøtselstiltak.

Statsforvalteren har lest innspillet fra privatpersonen grundig, og opplyser om at de vil sende hans og alle andre innspill i sin helhet til Miljødirektoratet når de tilrår området videre for vern. Statsforvalteren opplyser om at de har i oppdrag fra overordna myndigheter å verne gammel og verdifull skog i fylket, og viser til Stortingets mål om 10 % skogvern i Norge for å ta vare på sjeldne, trua og sårbare arter, samt å ta vare på et representativt utvalg av natur for kommende generasjoner. Grunneieren innenfor verneforslaget har signert avtale om frivillig skogvern, og Statsforvalteren går derfor videre med verneprosessen etter dialog og etter avtale med disse. Statsforvalteren opplyser om at det har vært forhandlinger om erstatning, og at det er enighet om størrelsen på erstatningen.

Når det gjelder innspillet fra Sogn og Fjordane Produksjon (SFE) så opplyser Statsforvalteren at området ikke går helt ned til Eimhjellevatnet, og de oppfatter derfor ikke at det er motstridende interesser dersom HRV skulle endre seg. Det nærmeste vernegrensa kommer Eimhjellevatnet, er i underkant av 30 meter og grovt reknet 10-15 meter i høydeforskjell. Verneforslaget vil ifølge Statsforvalteren riktignok gå ned til vatnet i Sørveika på Krokstadvatnet, men ut ifra Statsforvalterens forståelse er ikke Krokstadvatnet regulert. Statsforvalteren bad SFE om tilbakemelding på dette i høringen, men har ikke mottatt ytterligere innspill. Ved behov for eventuell rehabilitering av overføringa fra Martegjølet til Vassenden, vil det ifølge Statsforvalteren være naturlig å benytte tilkomst fra vegen som går via Storemyra. Verneområdet er på motsatt side av den naturlige tilkomsten, og Statsforvalteren kan ikke se at det er naturlig å måtte gå omvegen via verneområdet for å utføre eventuelt anleggsarbeid. Statsforvalteren bad om tilbakemelding på dette i høringen, men har ikke mottatt innspill på dette.

Statsforvalteren er enig med SFE om at standardbestemmelser for drift og vedlikehold og oppgradering og fornying av kraftledninger i § 4, skal ta høyde for slik aktivitet, forutsatt at arbeidet ikke påvirker verneformålet nevneverdig. Dersom tiltaket vil påvirke verneformålet nevneverdig, vil forvaltningsmyndigheten ifølge Statsforvalteren kunne vurdere tiltaket etter verneforskriften § 7 bokstav h. Når det gjelder nettilknytning for et mulig Gjengedal kraftverk, mener Statsforvalteren at alternativ 3 med linjeføring gjennom et framtidig verneområde, ikke vil være forenelig med verneformålet eller statusen som naturreservat. Det er nasjonale og internasjonale naturverdier i

området, med kritisk trua arter og rødlista naturtyper, og så lenge det finnes alternative traseer vil det være det beste å planlegge videre langs andre traseer. Statsforvalteren inviterte SFE til dialog med om dette i høringen. I konsesjonssaken til Gjengedal kraftverk, ble søknaden avslått i 2018, og sentralt i avslaget lå hensynet til naturtypen fosseeng/fosseberg og fossen som landskapselement, samt hensynet til friluftsliv, laks og sjøaure. SFE har ikke sendt flere innspill i verneprosessen for Eimhjellen.

Statsforvalteren har endret vernegrensa i tråd med innspill fra Hywer AS, dvs. at vernearealet er redusert med ca. 6,3 daa. Statsforvalteren har ikke mottatt flere innspill fra Hywer AS under høringen.

Til innspillet fra Linja AS, så understreker Statsforvalteren at verneforskriften § 4 bokstav m, som innspillet viser til, ikke gir automatisk åpning for å utvide ryddebeltet. Hjemmelen forutsetter at tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdige. Statsforvalteren mener imidlertid at felling av et bredere belte med skog, vil kunne påvirke verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig. Det er verneforskriften § 7 (spesifiserte dispensasjonsregler) bokstav h som hjemler eventuelt utvidelse av ryddebeltet. I en eventuell dispensasjonsvurdering vil forvaltningsmyndigheten ha dialog med Linja. Statsforvalteren ser ikke behov for å legge inn formuleringen som Linja foreslo til verneforskriften § 4 bokstav m.

Statsforvalteren har fulgt opp innspillene fra NVE om dialog med energi- og vassdragsinteressene, og har fått viktige innspill i verneprosessen. Statsforvalteren ser ikke noen konflikt knyttet til HRV i Eimhjellevatnet, med mindre HRV økes til over 10 meter over dagens vannflate. SFE har heller ikke kommet med innspill om dette. SFE har heller ikke hatt innspill om behov for kjøring gjennom verneområdet for drift og vedlikehold av inntaket ved Martegjølet, og Statsforvalteren vurderer at den beste adkomsten til dette inntaket er via vegen som går i dalbunnen utenfor verneforslaget. Når det gjelder ledningstrasé for et eventuelt Gjengedal kraftverk, mener Statsforvalteren at oppgradering av eksisterende ledning vil falle inn under standardbestemmelser i forskriften § 4 bokstav m (direkte åpning), eller § 7 bokstav m (dispensasjon). Når det gjelder ledningstrasé 3, som er skissert til å gå gjennom foreslått verneområde, så ønsker Statsforvalteren å oppklare det de mener er en feiltolkning (eller er det ved en feil utelatt «ikke» i uttalelsen fra NVE?). I innspillet står det at *Statsforvalter vurderer at denne løsningen ville være forenlig med verneformålet til naturreservatet*. Statsforvalteren vurderer tvert imot at bygging av en ny ledning gjennom naturreservatet ikke er forenlig med verneformålet.

Statsforvalteren har redusert verneområdet i nordøst med 6 dekar for å gi rom til kraftutbygging i Haugaelva.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Eimhjellen* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

I § 4 bokstav g var det foreslått å åpne for generelt unntak for merking og rydding av stier avmerka på vernekartet. Miljødirektoratet tilrår at merking av stier legges til § 7 (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser), da merking av stier anses som et tilretteleggingstiltak, noe som generelt ikke er ønskelig i naturreservater. Rydding av eksisterende stier dekkes av den generelle vedlikeholdsbestemmelsen i § 4 bokstav d.

Ny bestemmelse § 7 bokstav g lyder som følger:

g. merking av eksisterande stiar avmerka på vernekartet

I § 5 bokstav b er det lagt til at sykling, riding og bruk av hest også er tillatt på traktorveg avmerket på vernekartet, og får følgende ordlyd:

b. Sykling, riding og bruk av hest er forbode utanom stiar og traktorveg markert på vernekartet.

Miljødirektoratet tilrår å ta ut åpning for å søke om motorferdsel i tilknytning til § 4 bokstav f, *rydding og merking av nye stiar*. Motorisert ferdsel i utmark skal reguleres strengt, og det er ikke praksis for åpning av motorisert ferdsel for vedlikehold av stier i skogvernområder.

Tilråding Eimhjellen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Eimhjellen som naturreservat.

7.3 ROGALAND FYLKE

Det tilrås utvidelse av et eksisterende verneområde. Utvidelsen har kommet fram gjennom ordningen med frivillig vern av skog.

5. Hylsskaret, Suldal kommune - Utvidelse

Utvidelsesareal: 414 daa, skogareal: 401 daa, produktiv skog: 262 daa. Nytt totalareal: 1 251 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å ta vare på eit område som representerer ein bestemt type natur i form av eit større samanhengande skogsområde frå fjord til fjellhei, med stor variasjon i skogsnaturtypar frå varmekjær edellauvskog med alm, ask, lind og hassel til gamal barskog dominert av furu, og skog og bekkekløfter med høg luftfuktigheit, og med fleire sjeldne og raudlista artar. Området inneheld kulturminne som eldre tuftar, husmannsplassar og einskilde store styvar av alm og ask.

Det er ei målsetting å behalde verneverdiane i mest mogleg urørt tilstand, med stadeigne artar og naturtypar og naturleg skogdynamikk, og eventuelt vidareutvikle dei.

Verneformålet for eksisterende Hylsskaret naturreservat videreføres.

Utvidelsen er en forlengelse mot vest av eksisterende naturreservat i den bratte nordvendte lisen på sydsiden av Hylsfjorden. Utvidelsen ligger opp til ca. 520 moh. Noen mindre bekkekløfter skjærer gjennom lisen. Området har lauvdominert skog med bjørk ned mot fjorden og blir mer furudominert oppover i lia. To naturtyperlokalteter er avgrenset innenfor utvidelsen. Ved Stora Bukkajuvet er det avgrenset en rik edellauvskog av utforming gråor-almeskog med ask, alm, lind og hassel. Der vokser det ei lang rekke kalkkrevende karplanter og en interessant moseflora. Osp, rogn, selje, gråor og hegg har stedvis gode forekomster. Naturtypen kystbekkekløft er avgrenset ved Seljenesjuvet, en trang, markert kløft med spredte trær i sidene, mest hassel, bjørk og gråor og trolig mer rent innslag av bjørk oppover.

Området er nokså urørt, selv om en ikke kan utelukke tidligere ekstensivt beite og plukkhogst. Hele området er nordvendt og har høy luftfuktighet, noe som gjør at det finnes et velutvikla epifyttelement av moser og lav, og som også kan gi grunnlag for regnskogsarter og annen sjelden og trua mose- og lavflora. Området inneholder flere grove styvingstrær av ask og lind.

Utvidelsen av Hylsskaret inneholder rødlista naturtype knyttet til rik edellauvskog og fem rødlista arter. Utenom ask (EN), alm (EN), lind (NT) er det funne kantknollvrangmose (VU) og butturnemose (NT), som begge i tillegg er ansvarsarter.

Utvidelsen er isolert sett vurdert å ha regionale verneverdier, men samlet sett vil verdien for utvidelsen og eksisterende verneområde være enda høyere. Verneforslaget styrker eksisterende naturreservat gjennom økt areal i en sammenhengende lise og naturkvaliteter knyttet til rødlista naturtyper og arter.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er ingen registrerte kulturminne og -bygninger innenfor verneforslaget, men området inngår i et kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse, Hylsfjorden og Suldalsvatnet.

Det er et bratt og lite tilgjengelig område så brukerinteressene vurderes å være få. Det er ingen interesser avmerket på NGUs og NVEs kartdatabaser.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området har vært på felles høring med 4 andre områder og er sendt til: *Grunneiere, naboer, alle kommunene i Rogaland og BirdLife Rogaland v/ Leder: Steinar Eldøy, Arkeologisk museum UIS, Dalane Energi, Fagne, Forum for natur og friluftsliv Rogaland, Friluftsrådet Vest, Haugaland Kraft AS, Haugaland sopp og nyttevekstforening, Haugesund Turistforening, Jæren Everk, Jæren Turlag, Jærsoppen, KE nett, LNETT AS, Lyse Kraft DA, Lysefjorden Utvikling, v/ Helge Kjellebold, Naturvernforbundet i Rogaland, Norges jeger- og fiskerforbund, avd. Rogaland, Rogaland Bonde & Småbrukarlag, Rogaland Bondelag, Rogaland Botaniske Forening, Rogaland flaggermusgruppe (Nordisk Informasjonsenter for Flaggermus, NIFF), Rogaland fylkeskommune v/ Thorsten Gøtterup, Rogaland Idrettskrets, Rogaland Natur og Ungdom, Rogaland Orienteringskrets, v/ Sveinung Svebestad, Rogaland Sau og Geit, Ryfylke Friluftsråd, Ryfylkemuseet, Sauda Turlag, Skogselskapet i Rogaland, SNO Statens naturoppsyn i Rogaland, Stavanger Turistforening, Universitetet i Stavanger, Avinor AS, Bane NOR SF, Miljøstiftelsen Bellona, BirdLife Norge, Direktoratet for Mineralforvaltning, Den Norske Turistforening, Forsvarsbygg, Framtiden i våre hender, Friluftsrådernes Landsforbund,*

Jernbanedirektoratet, Kommunal- og Distriktsdepartementet, Klima- og Miljødepartementet, Landbruks- og Matdepartementet, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Miljødirektoratet, Natur og Ungdom, Norges Geologiske Undersøkelser, NHO Reiseliv, Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO), Norsk institutt for naturforskning (NINA), Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Bondelag, Norges Fjellstyresamband, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges Skogeierforbund, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Foreining, Norsk Friluftsliv, Norsk Industri, Norsk Organisasjon for Terrenngsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Foreining, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Norges Vassdrags- og Energidirektorat, Oljedirektoratet, Riksantikvaren, SABIMA, Skogselskapet, Språkrådet, Statens Kartverket, Statens vegvesen, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo og WWF-Norge.

Det har kommet inn seks høringsuttalelser til verneforslaget.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) kan ikke se noen energiinteresser i verneforslaget utvidelse av Hylsskaret naturreservat.

Suldal kommune er positiv til en utvidelse av reservatet på sørsiden av Hylsfjorden. Suldal kommune har forvaltningsmyndighet for alle naturreservatene i kommunen. Dette vil ikke endres med en utvidelse. Suldal kommune ønsker derfor å beholde forvaltningsmyndighetene for Hylsskaret naturreservat slik det er i dag.

Naturvernforbundet i Suldal uttrykker glede over at Hylsskaret naturreservat blir utvidet. Samtidig er de uroet over mangel på midler til ytterligere skogvern.

Rogaland fylkeskommunes støtter framlagte forslag til vern og verneregler.

Norges Orienteringsforbund ber om at orientering blir tillatt. De viser til Norsk Friluftsliv sitt brev til Miljødirektoratet datert 22.04.2020 med forslag til endringer i forskriftsmell for naturreservat.

Jærsoppen støtter vern av sårbar natur. De ønsker det skal være tillatt å plukke små mengder sopp i verneområdene, også av andre arter enn de spiselige, som ledd i artsidentifikasjon og opplæring.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren tar uttalelsen fra Suldal kommune, NVE, Naturvernforbundet i Suldal og Rogaland fylkeskommune til orientering.

Forvaltningsmyndighet

Suldal kommune får beholde forvaltningsmyndighetene for Hylsskaret naturreservat slik det er i dag.

Orienteringsaktivitet

Statsforvalteren svarer Norges Orienteringsforbund at de mener deres aktiviteter kan skade formålet med vernet ved stor slitasje og at det finnes store nok areal til å drive orientering utenom verneområdene, og vil dermed ikke gjøre endringer i forskriften som tillater det. Statsforvalteren ønsker på generelt grunnlag, ikke å gi særskilt tillatelse til enkelte spesifisert aktiviteter i § 4. Dersom Norges Orienteringsforbund ønsker å ha arrangement i verneområdet, må de søke om dette jf. § 7 bokstav f. Statsforvalteren kjenner ikke til orienteringsinteresser her.

Plukking av sopp som ledd i artsidentifikasjon og opplæring

Statsforvalteren svarer Jærsoppen at de anerkjenner at det for mange arter er nødvendig å ta med materiale for sikker artsidentifikasjon med oppslagsverk, mikroskop eller for DNA-analyse. Videre er det viktig at amatører har mulighet for å lære dette. Statsforvalteren mener imidlertid at det kan skade formålet med vernet ved at det ofte er mer ukjente og sjelden sopp en plukker med seg, og at det finnes store nok areal utenfor verneområdene til at det ikke er nødvendig å gi slik opplæring inne i naturreservatene. Statsforvalteren vil derfor ikke gjøre endringer i forskriften som tillater dette.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Hylsskaret* som i høringsforslaget

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Hylsskaret:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår utvidelse av Hylsskaret naturreservat.

7.4 AGDER FYLKE

Det tilrås vern av ett område. Området har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern.

6. Try, Kristiansand kommune

Totalareal: 115 daa, skogareal: 115 daa, produktiv skog: 81 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av rik edellauvskog i lavlandet. Lågurtedellauvskog er dominerende vegetasjonstype. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Verneforslaget ligger nordvest for bygda Try i Kristiansand kommune, og omfatter deler av en sørvestvent skogkledd skråning. Området er lavereliggende, og ligger innenfor boreonemoral vegetasjonssone. Området har variert topografi, og store deler av området består av gammel lauvskog på til dels høy bonitet. Vegetasjonen i det foreslåtte verneområdet er overveiende rik, og dominerende skogtyper er lågurt-eikeskog i de slakere liene og alm-lindeskog i brattere partier. Furskog dominerer de høyereliggende delene av verneforslaget, og her er vegetasjonen også fattigere sammenlignet med de lavereliggende og mer høyproduktive arealene. I bratte partier domineres tresjiktet av til dels gamle og grove lind og almetrær med hule sokler. Ellers finnes større eiketrær, spisslønn, rogn, osp, hegg, ask, bjørk, einer og furu innenfor foreslått verneområde. Deler av området har naturskogspreg med forholdsvis store mengder av dødved av lind.

Totalt fem rødlistearter er påvist, blant annet alm (EN), ospeblåskål (VU), oransjekantarell (EN), kokstrompetsopp (VU), korallkjuke (VU) samt kruskorallsopp (NT). Av disse artene danner oransjekantarell og kokstrompetsopp mykhorizza med rike treslag som lind, hassel og eik og er i hovedsak knyttet til rike lågurtskoger med innslag av eik. Kokstrompetsopp er kun kjent fra 17 andre lokaliteter i Norge.

De største verne kvalitetene i området er knyttet til forekomstene av rik edellauvskog med lågurteikeskogutforming. Deler av arealet vurderes som de rødlista naturtypene lågurtedellauvskog (VU) og frisk rik edellauvskog (NT). Med grunnlag i naturtypekartleggingen som er gjennomført i området, er området vurdert som regionalt verneverdig (**).

Av de generelle manglene i skogvernet, vil foreslått verneområde fange opp lavereliggende skog på forholdsvis høy bonitet. Videre vil området bidra til å dekke inn regionale mangler knyttet til rik edellauvskog.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det går en eksisterende 22 kV høyspentledning innenfor foreslått vernegrense, som tilhører Glitre Nett AS. Linja skal saneres i løpet av 2025, og legges i tilgrensende vei utenfor naturreservatet.

Utover dette går det en gammel ferdselsvei og noen stier innenfor naturreservatet. Naturreservatet er attraktivt for plukking og registrering av sopp.

Området benyttes i svært liten grad til jakt.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Grunneiere, Kristiansand kommune, DNT Sør, Agder Historielag, Søgne og Songdalen orienteringsklubb, Vest-Agder Sopp og nyttevekstforening, Søgne Historielag, Søgne Idrettslag, Forum for Natur og Friluftsliv Agder, Midt-Agder friluftsråd, Glitre Nett AS, Naturvernforbundet i Agder, NOTS Kristiansand, Norsk Zoologisk forening – Sørlandsavdelingen, Birdlife Norge Kristiansand lokallag, Agder fylkeskommune, Å Energi vannkraft, Norges Jeger- og fiskerforbund avd. Vest-Agder, Vest-Agder Sau og Geit, Norges Jeger- og fiskerforbund, Birdlife Norge, Statnett SF, Norsk Entomologisk forening, Direktoratet for Mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Språkrådet, Forsvarsbygg, Stiftelsen WWF Naturfond, Norges Geologiske undersøkelse, SABIMA, Norsk Zoologisk forening, NINA, Friluftsrådernes Landsforbund, Natur og Ungdom, Norges Orienteringsforbund, Norsk Friluftsliv, Språkrådet, Norsk Sau og Geit, Norsk Botanisk forening, Norges Vassdrags- og Energidirektorat, Norges Naturvernforbund, Norges Miljøvernforbund, Landbruksdirektoratet og Norges Bondelag.*

Det har kommet inn 3 høringsuttalelser til verneforslaget.

Direktoratet for Mineralforvaltning (DMF) sendte innspill til oppstartsmeldingen, men hadde ingen merknader.

Norges vassdrags og energidirektorat (NVE) opplyser om at det ligger en distribusjonsnettlinje eid av Glitre Nett AS sør for verneforslaget, og at det er Glitre Nett AS som har områdekonsesjon innenfor det foreslåtte naturreservatet. De ber derfor Glitre Nett AS om å vurdere om drift, vedlikehold og oppgradering av nettanlegget kan bli hindret av vernet og hvilke bestemmelser de trenger i verneforskriften. NVE ber Glitre Nett AS om å uttale seg til verneforslaget, selv i tilfeller uten konflikt.

Glitre Nett AS viser til at det er de som, etter energiloven har områdekonsesjon i Kristiansand kommune. Det innebærer at de etablerer og drifter høyspent og lavspent fordelingsnett i kommunen. Glitre Nett viser videre til at de har etablert høyspent luftlinje som kommer i konflikt med deler av naturreservatet. Den eksisterende kraftledningen er gammel og skal utbedres i 2024. Det er usikkert om ledningen skal fornyes i eksisterende trasé eller om kraftledningen skal erstattes med høyspentkabel som legges i vegbanen. Det er behov for å opprettholde dagens ryddegate på 15 meter dersom linjen skal fornyes i dagens trase, det vil si 7,5 meter fra senter av linjen. Glitre Nett AS ber om at følgende punkter ivaretas i verneforskriften:

- Tinglyste rettigheter/skjønn videreføres
- Drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg, herunder rett til å rydde alt skogvirke som vokser opp i ryddebeltet samt rett til å foreta sikringshogst utenfor ryddebeltet der dette anses som farlig for anleggene
- Endring av mastepunktet, dvs. mastetype/mastehøyde og eventuelt flytting av mastepunktet dersom det er hensiktsmessig
- Nødvendig transport i terrenget med nødvendig motorisert kjøretøy for å komme frem til anleggene, både i byggeforbudsbeltet og utenfor. Dette gjelder også transport inn/ut i området ved ombygging av anlegget.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren er klar over at verneforslaget for Try naturreservat vil komme i berøring med eksisterende energianlegg med tilhørende ryddegate. Statsforvalteren har derfor sendt verneforslaget på høring til Glitre Nett AS. Statsforvalteren har vært i dialog med nettselskapet etter høringen, og fulgt opp de innspillene som har kommet inn gjennom verneprosessen knyttet til ivaretagelse av energiinteressene.

Etter høringen har det ifølge Statsforvalteren blitt klart at den planlagte utbedring av kraftledningen innebærer at denne legges om og fjernes fra dagens trasé. Ledningen skal i stedet legges i eksisterende vei sør for det foreslåtte naturreservatet. Glitre Nett AS har i forbindelse med utbedringsarbeidet spilt inn at de har behov for å kunne komme inn i verneområdet for å demontere og fjerne dagens ledning, og for å fjerne eksisterende høyspentmaster.

Etter at det ble klart at høyspentledning i sin helhet skulle fjernes fra skogeiers eiendom, ønsket grunneier å inkludere hele arealet fra grensen som var på høring til kantsonen på Trybekken (ca. 5 daa) i verneområdet. Statsforvalteren mener dette er en fornuftig avgrensning, da den bidrar til å få med ytterligere areal med rik edellauvskog med mye innslag av eik på til dels høy bonitet i verneområdet.

Kantsonen langs Trybekken er også kartlagt som naturtype viktig bekkedrag med utforming meandrerende parti med naturlige kantsoner. Kantsonen langs bekken består av edellauvskog og

mye svartor, og den kartlagte lokaliteten har høy naturverdi (A, svært viktig). Statsforvalteren mener derfor at dette ekstraarealet vil bidra med skog med vernekvaliteter, og derfor med fordel kan inkluderes i samlet forslag til Try naturreservat.

Fordi et utvidet verneforslag ville grense til en ny hjemmelshaver, og fordi det kunne medføre utfordringer knyttet til arbeidet med sanering av høyspentledningen, valgte Statsforvalteren å sende nytt verneforslag på en begrenset høring fra 15.05.2024 – 10.06.2024. Den begrensede høringen ble sendt ut til *AT Skog, skogeier, berørte naboer, samt Norges Vassdrags- og energidirektorat, Glitre Nett AS, Kristiansand kommune, Agder fylkeskommune og Agder fylkeskommune v/fylkeskonservatoren.*

Det var kun Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE) som uttalte seg formelt til den begrensede høringen. I innspillet viser de til at Statsforvalteren er i dialog med Glitre Nett AS. NVE ber om at Statsforvalteren fortsetter å ha tett dialog med Glitre Nett AS slik at den videre verneprosessen kan ta tilstrekkelig hensyn til nedleggelsen og sanering av luftlinjen, samtidig som en får belyst hvilke behov Glitre Nett har i forbindelse med trekking av ny kabel samt fremtidig drift og vedlikehold.

Statsforvalteren kontaktet Glitre Nett AS etter at fristen for å komme med innspill til den begrensede høringen var gått ut for å forsikre seg om at verneforslaget ikke lenger var i konflikt med energianlegget etter at høyspentledningen er fjernet fra dagens trase. Det viste seg da at en av de eksisterende høyspentmastene (mastepunkt 19) vil ligge innenfor vernegrensen. Glitre Nett AS vil derfor ha behov for å komme til masten ved sanering av linjen. Statsforvalteren mener dette arbeidet vil være av såpass lite omfang at det ikke innebærer en trussel overfor verneverdiene. Statsforvalteren mener derfor at det kan innarbeides en spesifisert dispensasjonsbestemmelse knyttet til fjerning av masten samt eventuelt behov for bruk av motorkjøretøy ved oppgraving og fjerning av den. Slik vi vurderer det, er hensynet til sanering av energianlegget tatt tilstrekkelig hensyn til gjennom bestemmelsene i verneforskriften. Etter sanering og omlegging av dagens høyspentledning, vil energianlegget bli liggende såpass langt unna naturreservatet, at Statsforvalteren ikke mener det er hensiktsmessig å inkludere standardbestemmelsene knyttet til drift, vedlikehold og nødvendig oppgradering i verneforskriften for Try naturreservat.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Try* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Det er gjennomført en endring i avgrensningen for Try naturreservat etter høring. Endringen omfattet en sørlig utvidelse av verneforslaget på om lag 5 daa, slik som beskrevet ovenfor.

Verneforskrift

Det er åpnet for at Glitre Nett AS, ved behov, kan fjerne en eksisterende høyspentmast på mastepunkt 19 etter at dagens høyspentledning er fjernet fra verneområdet. Dette er tatt inn i forskriften § 7 bokstav g om spesifiserte dispensasjonsbestemmelser:

g. fjerning av eksisterende høyspentmast på mastepunkt 19 og sanering av eksisterende 22 kV høyspentlinje

Det er også tatt inn et unntak om nødvendig motorferdsel i tilknytning til fjerning av den aktuelle høyspentmasten og sanering av den eksisterende høyspentledning i § 7 bokstav h:

h. fjerning av eksisterende høyspentmast på mastepunkt 19 og sanering av eksisterende 22 kV høyspentlinje

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer i verneforskrift og vernekart som beskrevet

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Try:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Try som naturreservat.

7.5 TELEMARF FYLKE

Det tilrås vern av sju områder. Alle områdene har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern.

7. Sannesnåsa, Drangedal kommune

Totalareal: 2342 daa, skogareal: 2333 daa, produktiv skog: 1943 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å ta vare på et område som har særlig verdi for biologisk mangfold på grunn av forekomst av blandingsskog i lavlandet med innslag av naturtypene lågurtedellauvskog og kalk- og lågurtfuruskog og gamle eiketrær. Området har særskilt naturvitenskapelig verdi på grunn av forekomst av sjeldne og truede arter av karplanter, sopp, lav og insekter. Det er en målsetning å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Sannesnåsa ligger ca. 60-270 moh. i boreonemoral vegetasjonssone og i klart og svakt-oseanisk vegetasjonsseksjon. Vegetasjonen er stort sett fattig, men med sparsomme innslag av litt rikere vegetasjonstyper. Grunnlent furuskog med lav bonitet dominerer, med innslag av impediment på kollene og middels bonitet i mindre daler. Andre vanlige busk- og treslag er bjørk, einer, eik, gran og osp.

Det er avgrenset tre kjerneområder innenfor verneforslaget. I vestlig del er det registrert to lokaliteter med gammel eikeskog på henholdsvis 57 daa av A-verdi og 6 daa av B-verdi. Kjerneområdene er preget av å være fragmenter i landskapet, men den mellomliggende furuskogen har en viss verdi for gammelskogsarter og medfører noe mer areal. I den østlige delen er naturverdiene i stor grad er knyttet til den solvarme lisen med kompakt og forholdsvis storvokst furuskog, samt blandingsskog med eik og furu. Her er det det avgrenset et noe større areal på 68,5 daa med naturtypelokalitet av furu-lavlandsblandingsskog av C-verdi. Innenfor kjerneområdene er det ikke ubetydelig innslag av biologisk gammel eik på inntil ca. 300 år.

Små areal har egenskaper som tilsvarer den rødlista naturtypen lågurtedellauvskog (VU), i tillegg til mindre avgrensede forekomster av kalk- og lågurtfuruskog (VU). Krevende arter særlig knyttet til eik og rik bakke er registrert. Siden år 2000 er totalt 14 ulike rødlista arter registrert, bl.a. fiolbønnelav (EN), eikeoransjelav (VU), og rosa tusselav (VU). Det er potensiale for å finne flere interessante arter, særlig av jordboende sopp og insekter knyttet til solvarm død ved. Statsforvalteren kjenner i tillegg til at det er etablert fiskeørn (VU) i tilknytning til verneområdet, samt hønhauk (VU), gulspurv (VU), vepsevåk (NT), tretåspett (NT) og granmeis (VU). Lerkefalk (NT) er også trolig etablert i området.

Det er først og fremst kvalitetene innenfor og tilknyttet kjerneområdene som gjør området verneverdig. Sannesnåsa ligger i nærheten av andre verneområder med både liknende og andre naturtyper. Samlet sett innehar verneområdene både en stor variasjon av viktige naturtyper og danner grunnlag for et økologisk nettverk i denne delen av Telemark. Statsforvalteren vurderer at området ligger i nedre del av regional verneverdi (*-**).

Verneforslaget er vurdert å ha middels oppfyllelse på mangelnaturtyper gjennom innslaget av gammel eikeskog og blandingsskog av eik og furu med noe rikere partier. Når det gjelder de generelle manglene, har området høy andel lavlandsskog og middels mengde biologisk gammel skog. Samlet sett vurderes verneforslaget dermed å ha middels mangelloppfyllelse.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er flere stier og traktorveier i området. Disse kommer frem av vernekartet. Statsforvalteren er kjent med at det drives jakt i området.

Det foreslåtte verneområdet grenser til reguleringsmagasinet Toke. Tokemagasinet reguleres i forbindelse med kraftproduksjon av kraftverket Dalsfos Øst som eies av Skagerak Kraft AS.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Verneplanen ble sendt på felles høring for 11 områder. Følgende høringsinstanser fikk høringen: *Grunneiere, Drangedal skogeierlag, Drangedal JFF, Drangedal og Tørdal bondelag, DE Nett AS (tidl. Drangedal Everk AS), Fyresdal turlag, Fyresdal JFL, Fyresdal skogeigarlag, Fyresdal Bondelag ved Hans Christian Jørgensen, Grenland friluftsråd, Hjordal Elverk AS, Holla bondelag, Holla JFF, Lunde JFF, Lunde og Flåbygd Bondelag, Kviteseid JFF, Kviteseid skogeigarlag, Kviteseid bondelag, Kviteseid turlag, Nome skogeigarlag, Seljord skogeigarlag, Seljord JFL, Seljord turlag, Naturvernforbundet i Midt-Telemark, Forum for natur og friluftsliv i Telemark, Naturvernforbundet i Telemark, NJFF Telemark, BirdLife Telemark (tidligere NOF Telemark), Telemark Energi AS, Telemark turistforening, Vestfold og Telemark orienteringskrets, Tinn Energi, Statens Vegvesen Region Sør, Norges Vassdrags- og energidirektorat Region Sør, Føre AS, Skagerak Energi AS, Skagerak Kraft, Vest-Telemark Kraftlag AS, Øst-Telemarkens Brukseierforening, Arendal Vasdrags Brugseierforening, Lede AS (tidl. Skagerak Nett), Telemark Orienteringskrets, Telemark Bonde- og Småbrukarlag, Telemark Bondelag, Telemark Botaniske Forening og Telemark Sau og Geit, AVINOR AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for kulturminneforvaltning, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftsrådernes Landsforbund, Institutt for biovitenskap - Universitetet i Oslo, Kommunenes sentralforbund, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk*

institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NORSKOG, NSB hovedadm., NTNU Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU Ringve botaniske have, NTNU Vitenskapsmuseet, SABIMA, Språkrådet, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Vegdirektoratet, WWF-Norge.

Det har kommet inn seks høringsuttalelser til verneforslaget. Et sammendrag av disse samt relevante innspill fra varsel om oppstart gjengis under.

Bane NOR SF, Forsvarsbygg, Statnett og Statkraft har gitt uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Landbruksdirektoratet har gitt generelle innspill som omhandler traktorveger og ferdselsveger, og merking og rydding av slike, støler/seterområder, beiting og reindrift. Landbruksdirektoratet skriver videre at de går ut fra at Statsforvalterens landbruks- og reindriftsfaglige kompetanse blir involvert i utforming av forskrift og verneplan.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) uttalte til oppstartsmeldingen at "*Store delar av det føreslegne verneområder overlapper med område der DMF har utstedt undersøkingsrett. Ein undersøkingsrett inneber at rettshavar kan drive undersøking dersom andre naudsynte løyver er gjeve. DMF føreset at rettshavar, i dette tilfellet Transition Element AS, får moglegheit til å uttale seg gjennom verneprosessen.[..]*" DMF ga følgende innspill til høringen: «*DMF registrerer at vår uttale er tatt til etterretning i verneforslaga for Sannesnåsa, Hovdestyøyl og Songedalsnuten. Vi har dermed ikkje merknader til desse eller andre områdar utan registrerte mineralske ressursar.*»

Transition Elements AS skriver følgende på engelsk: although the measures to be applied for the protection of the area may not affect our activities as an early-stage minerals explorer, they do effectively make that area of the licence valueless for us, as we would not be able to move into a development phase or partner with another company for development.

We must therefore object that this proposal deprives us of valid exploration area, which makes the costs incurred in yearly fees wasted. That said, it is not a large part of our overall area and if there were suitable compensation for the fees already spent on licencing the protected area, we would not continue to object. [...] We are planning field work at the moment and, obviously, there is no point in us working on this area if it will be set off-limits for development.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) uttaler at det foreslåtte verneområdet grenser til høyeste regulerte vannstand (HRV) til reguleringsmagasinet Toke. Tokemagasinet reguleres i forbindelse med kraftproduksjon av kraftverket Dalsfos Øst som eies av Skagerak Kraft AS. Skagerak Kraft AS har uttalt seg til oppstartsmeldingen og informerer at HRV er fastsatt til 60,35 moh. (NN 1954). 1000-års flommen i Toke er beregnet til kote 62,86 moh. De informerer så videre at en ved avgrensning av det foreslåtte verneområdet unngår fremtidige konflikter mellom verne- og reguleringsformål. NVE viser til at Skagerak Kraft AS sier følgende: «*Vernegrensen bør derfor ikke dras helt ned mot høyeste regulerte vannstand (HRV), men legges i overkant av reguleringssonen/skvalpesonen rundt Toke. Ved gjennomføring av vassdragsskjønn for vassdragsreguleringer har det vært vanlig å erstatte grunn/ulempet opp til minst 1 m over høyeste regulerte vannstand. Bakgrunnen for dette er at dette området vil kunne bli forsumpet, neddemt i flomsituasjoner og utsatt for erosjon. I vassdragsskjønnene for Toke er det så langt vi kan se ikke gitt en eksakt angivelse på hvor høyt denne sonen går hverken på hvert enkelt takstnummer eller for*

Toke som sådan, utover at det oppgis at disse forholdene er vurdert individuelt på hvert enkelt takstnummer. Vi ønsker derfor at grensene ut mot Toke avsluttes ved ca. 61,35 moh.»

NVE støtter Skagerak Kraft AS sin uttalelse og ber om å flytte grensen til ca. 61,35 moh. NVE ber videre Skagerak Kraft uttale om de har behov i bestemmelser som sikrer nødvendig hogst og rydding ifm. regulering og varierende flomvannstander, samt dispensasjon for motorisert transport i forbindelse med dette. Som et eksempel på hvordan slike bestemmelser kan ivaretas viser NVE til forskrift om vern av Dokkajuvet naturreservat, Nordre Land kommune.

NVE oppfordrer områdekonsesjonær DE Nett AS (tidligere Drangedal Everk AS) til å uttale seg om verneforslaget kommer i konflikt med eksisterende eller fremtidige prosjekter.

Grunneier på gnr. 25/ bnr. 21 har på vegne av alle grunneierne ønske om at det tas inn en bestemmelse i forskriftens § 4, som gir tilgang til å fyre med tyrived. Dette er en tradisjon under høstens jaktturet, og det er rikelig tilgang på tyri. Det vises i den forbindelse til verneforskrift for Vefallnåsa naturreservat som ligger like vest for Sannsnåsa. I § 4 bokstav j i verneforskriften står følgende: «*Bålbrenning med tørrkvist, tyri eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende lovverk. Tyri kan bare tas fra trær som har falt overende.*»

Statsforvalterens kommentarer:

Til innspill fra Landbruksdirektoratet vil Statsforvalteren kommentere at området ikke er støl/sæterområde, men at det er tatt høyde for de andre innspillene i verneforskriften.

Statsforvalteren har på bakgrunn av uttalelsene fra DMF tatt kontakt med selskapet som var tildelt undersøkelsesrett ved Sannesnåsa, Transition Elements AS. Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) har tildelt undersøkelsesrett til Transition Elements AS (TE AS) i området. Statsforvalteren viser til TE AS sitt svar, men bemerker samtidig at det ikke ligger registrert noen undersøkelsesrett i området på DMF sin kartinnsynsløsning. Det er uklart for Statsforvalteren hva dette innebærer.

Statsforvalteren har fulgt opp Skagerak Kraft AS sitt innspill om fastsetting av kotehøyde for HRV mot regulert vassdrag, Toke.

Statsforvalteren foreslår å etterkomme grunneiernes ønske om å tillate bålbrenning med tørrkvist, tyri eller medbrakt ved, jf. § 4 bokstav f i verneforskriften. Bakgrunnen for det er at forbruket av tyri begrenser seg til tre-fire dager under elgjakta på høsten. Fra grunneiersiden er det sagt at det er rikelig med tyri i området. Statsforvalteren anser at det begrensede forbruket ikke kan ha annet enn minimale negative konsekvenser for verneformålet.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Sannesnåsa* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget. I etterkant av høringen er det kartfestet flere stier og traktorveier innenfor verneforslaget. Disse kommer fram av vernekartet.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget med noen språklige og malmessige tilpasninger, presisering av verneformål og følgende andre endringer etter høringen:

Nye unntaksbestemmelser tatt inn i § 4:

d. vedlikehold av eksisterende stier og traktorveier i henhold til standard på vernetidspunktet
g. bålbrekking med tørrkvist og tyri fra bakken eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende lovverk.

I verneforskriftens § 7 bokstav c har Statsforvalteren lagt til en bestemmelse som var glemt å ta med ved høringen:

c. Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 andre ledd bokstav b».

For øvrig tilrår Statsforvalteren verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med vernekart i samsvar med høringsforslaget og endring i verneforskrift som beskrevet.

Miljødirektoratets kommentarer

Undersøkelserett for mineralressurser

DMF og Transition Elements AS skriver i sine uttalelser av 2020 og 2022 at sistnevnte har undersøkelsesrett innenfor foreslått verneområde. Statsforvalteren og Miljødirektoratet har sjekket DMF sin kartløsning, og det er ikke registrert noen rett som er synliggjort i området.

Miljødirektoratet har derfor tatt kontakt med DMF for avklaring. DMF skriver i e-post av 26.08.24 at undersøkelsesrettighetene ved foreslått verneområde Sannesnåsa nå er fristilt, og at det dermed per i dag ikke er registrerte undersøkelsesrettigheter i området. Miljødirektoratet anser dermed forholdet til mineralinteresser som avklart, og anbefaler vern.

Grense langs reguleringsmagasinet Toke

NVE og Skagerak Kraft AS ber om at vernegrensen langs Toke flyttes til ca. 61,35 m.o.h, dvs. 1 meter over dagens HRV. Det vises til at 1000-års flommen i Toke er beregnet til kote 62,86 moh. og at en ved avgrensning av verneområdet kan unngå fremtidige konflikter mellom verne- og reguleringsformål. De skriver at det har vært vanlig å erstatte grunn/ulempere opp til minst 1 m over HRV fordi dette arealet vil kunne bli forsumpet, neddemt i flomsituasjoner og utsatt for erosjon.

Miljødirektoratet viser til at vernegrensen i noen tilfeller er lagt høyere enn HRV der det er planer om heving av vannstand i forbindelse med kraftproduksjonen. Slike planer er ikke lagt fram for Toke, og det er både eksisterende naturreservater, bygninger/andre tiltak og kulturlandskap langs dagens vannkant som antas å gjøre vannstandsheving lite relevant. Når det gjelder 1000-årsflom, vil Miljødirektoratet bemerke at dette er sjeldent forekommende og at det er usikkerheter knyttet til forventet vannstandshøyde ved flomhendelser. Mindre vannstandsendringer utover HRV forventes dessuten ikke å ha betydelig konsekvens for verneverdiene. Miljødirektoratet mener at vernegrensen for Sannesnåsa bør legges langs dagens HRV på 60,35 moh.

Tyrived

I et naturreservat skal den døde veden bevares for artsmangfoldet. "Tyrived" er livsmiljø for en rekke arter, herunder sjeldne biller og sopp- og lavararter. Miljødirektoratet er enig med Statsforvalteren i at bruk av tyrived tre-fire dager under elgjakta, trolig vil medføre et begrenset uttak. Imidlertid åpner den foreslåtte bestemmelsen generelt for bruk av tyrived til all bålbrekking i naturreservatet, og Miljødirektoratet mener dette åpner for et uttak som er i strid med skogvernet. Bålbrekking i Sannesnåsa bør, som for de fleste andre skogvernområder, kunne gjennomføres i henhold til standardbestemmelser for bålbrekking i naturreservater. Miljødirektoratet har derfor fjernet "tyri" fra unntaksbestemmelsen og endret til standard ordlyd.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår følgende bestemmelse for bålrensning i § 3 bokstav e

e. Bålrensning er forbudt. Forbudet gjelder ikke bålrensning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende lovverk.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Sannesnåsa:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Sannesnåsa som naturreservat.

8. Finndalstveitjuvet, Fyresdal kommune

Totalareal: 1 561 daa, skogareal: 1 529 daa, produktiv skog: 1 156 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å ta vare på eit område i låglandet med stor topografisk variasjon som inneheld ein bestemt type natur i form av ei granbekkekløft med velutvikla og rik rasmark-almeskog, gamal gran- og blandingskog, boreal lauvskog og høgstaudegranskog. Vidare er føremålet å ta vare på eit område som har særskilt naturvitskapleg verdi på grunn av førekomstar av sjeldne og trua artar av karplantar, sopp og lav. Det er ei målsetjing å behalde verneverdiane i mest mogleg urørd tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

Verneforslaget ligger 370-856 moh. i tilknytning til elva Finndøla som har utløp fra vannet Votnevatni i Fyresdalsheiane. Området omfatter en større sørvest- til nordøstgående forholdsvis skarpt avsatt skogsbekkekløft og ovenforliggende sørvendte lisider opp mot Skardnuten. Området har fattig berggrunn. Mesteparten av arealet i bekkekløften dekkes av morenemateriale, mens det i de høyereliggende områdene opp fra bekkekløften er bart fjell og et tynt løsmassedekke. Det er også partier med blokkmark, dels svært grov, og en del partier med berg i dagen.

Det er avgrenset 8 kjerneområder/naturtypelokaliteter innenfor verneforslaget. Disse utgjør til sammen ca. 62 % av totalarealet. Hele bekkekløften er avgrenset som naturtype lavlandsgranbekkekløft på Østlandet med verdi svært viktig (A-verdi). Det er i tillegg avgrenset to lokaliteter med rik edellauvskog med utforming rasmark-almeskog, begge med svært viktig verdi (A-verdi); to lokaliteter med sørboreal gran-blandingskog, begge med viktig verdi (B-verdi); to lokaliteter med gammel lavlandsgranskog, hvorav én med lokal verdi (C-verdi) og én med viktig verdi (B-verdi); én lokalitet med naturtype rik boreal løvskog med utforming rik løvskog i rasmark, med verdi viktig (B-verdi). Flekker med rødlistet naturtype høgstaudegranskog (NT) og større partier med frisk rik edellauvskog (NT) finnes der vegetasjonen er rik.

Det er funnet flere signalarter og rødlista arter (1 EN, 2 VU og 8 NT) knyttet til ulike elementer og miljøer. Blant annet er det registrert en rekke arter knyttet til velutviklede rike edellauskoger, som almekullsopp (NT), bleikdoggnål (NT), kystdoggnål (NT), glattvrenge og kystårenever. Det er også registrert elementer knyttet til eldre boreale løvtrær samt død ved, slik som begerfingersopp, ospebarkkjuke, skålfiltlav, stiftfiltlav og rustdoggnål (NT) og lungenever. Det er foreløpig funnet få kontinuitetskrevede arter knyttet til gammel granskog, men svartsonekjuke (NT) finnes spredt, og det er også funnet rynkeskinn (NT), kjøttkjuke (NT), drueskinn og gammelgranskål. I den nordvendte lia er det for det meste et stabilt fuktig miljø med arter som sukkernål (NT) og rimnål (VU) på gran, og rød muslingmose og storstylte ble funnet noen få steder. Gubbeskjegg (NT) finnes spredt i hele den nordvendte lia. I et parti med forholdsvis storvokst furu og noe død ved ble pastellkjuke (EN) funnet på læger av furu. På bergvegger er det registrert kravfulle arter som krusfellmose og putevrinose. Potensialet for funn av flere kravfulle arter er stort.

Områdets største og viktigste naturkvaliteter er knyttet til den store variasjonen i ulike naturtyper. Her er velutviklede rike edellauskoger, rike blandingskoger og rik boreal løvskog, samt at kompakt og produktiv lavlandsgranskog på middels og høy bonitet dekker forholdsvis store arealer. Deler av granskogen har også mye død ved og delvis er det humide forhold. Variasjonen i vegetasjonstyper og relativt stort innslag av rike, frodige og/eller fuktige typer bidrar til å gi området store kvaliteter.

Samlet vurderes verneforslaget å inneha nasjonale skogvernkvaliteter (***) . Verneforslaget dekker i første rekke og i høy grad opp mangler knyttet til viktige mangelnaturtyper og et rikt artsmangfold, men dekker også generelle mangler med areal av lavlandsskog (høy grad), høybonitetsskog (middels grad) og biologisk gammel skog (middels grad). Samlet vurderes verneforslaget med dette å ha høy mangeloppyllelse.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er en sti delvis innenfor området. Verneforslaget ligger langs det regulerte vassdraget Finndøla. Selve elvestrekningen er tatt ut av verneforslaget.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til *grunneiere, Vestfold og Telemark fylkeskommune, Fyresdal kommune, Fyresdal turlag, Fyresdal Jeger og Fiskelag, Fyresdal skogeigarlag, Forum for natur og friluftsliv i Telemark, Naturvernforbundet i Telemark, NJFF Telemark, BirdLife Telemark, DNT, Telemark turistforening, Vestfold og Telemark orienteringskrets, Statens Vegvesen, Skagerak Energi, Skagerak Kraft, Vest-Telemark Kraftlag AS, Lede, Telemark Bonde- og Småbrukarlag, Telemark Bondelag, Telemark Botaniske Foreining, Telemark Sau og Geit, Arendals Vasdrags Brugseierforening, AVINOR AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftsrådenes Landsforbund, Institutt for biovitenskap, Universitetet i Oslo, Kommunenes sentralforbund, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet sentralt, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund sentralt, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Foreining, Norsk Friluftsliv, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning (NINA), Norsk Organisasjon for terrengsykling, Norsk Orkideforening, BirdLife Norge, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Foreining, NSB, hovedadministrasjonen, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi NTNU, Ringve botaniske*

have, NTNU, Vitenskapsmuseet, SABIMA, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Språkrådet, Universitets naturhistoriske museer og botanisk hage, Vegdirektoratet, WWF-Norge.

Det har kommet inn fem høringsuttalelser til verneforslaget. Et sammendrag av disse samt relevante innspill fra varsel om oppstart gjengis under.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF), Bane NOR SF og Forsvarsbygg har ingen merknader til høringsforslaget. Statnett og Statkraft uttalte til oppstartsmeldingen at de ikke har merknader.

Landbruksdirektoratet har gitt generelle innspill som omhandler traktorveger og ferdselsveger, og merking og rydding av slike, støler/seterområder, beiting og reindrift. Landbruksdirektoratet skriver videre at de går ut fra at Statsforvalterens landbruks- og reindriftsfaglige kompetanse blir involvert i utforming av forskrift og verneplan.

Lede uttaler at de har luftledninger i nærheten av verneområdet, men at disse ikke blir berørt av verneforslaget.

Arendals Vasdrags Brugseierforening (AVB) kom med uttalelse til oppstartsmeldingen, hvor det fremkommer at AVB informerer om at Finndalstveit-Finndøljuvet er særlig viktig for AVB. Dam Vatna ligger oppstrøms foreslått verneområde og det kan forekomme flom og overløp som vil påvirke verneområdet. AVB er pliktig i konsesjonen til å sørge for tilsyn og gjøre tiltak for å holde flomoverløpene og elveleiene fri for hindringer slik at de får tilstrekkelig avledning av vannet i flomsituasjoner. AVB informerer videre at de vurderer området uegnet for vern. De har tilsyn og ferdes i området og må derfor ha adkomst til området med bil/traktor og andre anleggsmaskiner dersom det må istandsettes etter en flomhendelse hvor det har vært overløp på dammen. AVB ber at regulantens tilgang til nedstrøms vassdrag tas hensyn til dersom vernemyndighetene velger å gå videre med vern.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) viser i sin høringsuttalelse til at Arendals Vasdrags Brugseierforening (AVB) tidligere har uttalt seg til verneforslaget, og informert om at området er særlig viktig for AVB. NVE gjengir hovedtrekkene i (AVB) sin uttalelse, jf. sammendrag over, og vurderer det også som nødvendig at konsesjonsbestemmelsene blir ivaretatt. NVE støtter AVB. Verneforskriften må ifølge NVE ha bestemmelser som sikrer nødvendig hogst og rydding ifm. reguleringen og varierende flomvannstander, samt dispensasjon for motorisert transport i forbindelse med dette. Som et eksempel på hvordan slike bestemmelser kan ivaretas, viser NVE til §§ 4j., 6h. og 7r. i forskrift om vern av Dokkajuvet naturreservat, Nordre Land kommune. NVE referer til at Statsforvalteren i høringen informerer at de ikke er enige i uttalelsen fra AVB om at Finndalstveitjuvet ikke egner seg for vern. Det er funnet miljøverdier av nasjonal interesse i området. Statsforvalteren er innstilt på å finne en løsning på AVBs innspill i henhold til forskriften og tar derfor dette inn i forskriften, slik NVE viser til at det er gjort ved Dokkajuvet naturreservat i Innlandet. NVE er positive til at Statsforvalter har inkludert bestemmelser i verneforskriften som sikrer nødvendig hogst og rydding ifb. reguleringen og varierende flomvannstander, samt dispensasjon for motorisert transport i forbindelse med dette.

NVE gjør oppmerksom på at VTK Nett AS, Vest-Telemark Kraftlag Nett AS har områdekonsesjon i det foreslåtte verneområdet. NVE ber VTK Nett AS å uttale seg selv i tilfeller uten konflikt.

Grunneier på gnr./bnr. 61/1 og 61/6 uttaler at hun ikke kjenner til spesielle opplysninger rundt "gruveopningar, stølar/seterbuer, jaktbuer, stigar/sleper, traktorvegar og anna som bør vere kjend i verneområdet".

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren oppfatter at de endringene som ble gjort i forskriften ved oppstart av verneprosess er godtatt av Arendals Vasdrags- og Brugseierforening med støtte fra NVE. Statsforvalteren la inn bestemmelse i §§ 4, 6 og 7 i verneforskrifta i samsvar med innspillet fra NVE.

Statsforvalteren finner ikke grunnlag for å kommentere andre uttalelser til saka.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Finndalstveitjuvet* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskrift som i høringsforslaget, men med følgende endringer:

- § 7 bokstav a er endret fra *Merking, rydding og vedlikehold av stigar og gamle ferdsselsvegar som ikkje var kjent på vernetidspunktet* til *merking og rydding av nye stiar*
- I § 7 bokstav j er det lagt til følgende i oppramsingen av aktiviteter som forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til nødvendig motorferdsel i forbindelse med:
 - istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminne
 - tiltak i samband med forvaltning av vilt og fisk
 - naudsynt rydding av vegetasjon og uttak av masse langs elva som sikringstiltak mot flaum.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med vernekart i samsvar med høringsforslaget og endring i verneforskrift som beskrevet.

Miljødirektoratets kommentarer:

Etter innspill fra NVE og AVB (Arendal Vasdrags- og Brugseierforening) ved oppstart har Statsforvalteren tatt inn følgende bestemmelser i verneforskriften:

- Generelt unntak i § 4, bokstav k for *naudsynt rydding av vegetasjon i Finndølas regulerte elveleie ved akutt behov for sikkerhetstiltak mot flom. Det skal i etterkant sendes melding til forvaltingsstyresmakta*
- Generelt unntak i § 6, bokstav d for *Naudsynt motorferdsel i samband med rydding av vegetasjon i Finndølas regulerte elveleie som akutt sikkerhetstiltak mot flom, jf. § 4 bokstav k. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendast melding til forvaltingsstyresmakta*
- Spesifisert dispensasjonsbestemmelse i § 7, bokstav i for *naudsynt rydding av vegetasjon og uttak av masse langs elva som sikringstiltak mot flaum*

Miljødirektoratet registrerer at NVE og regulanter i flere verneforslag den senere tid har vist til verneforskriften for Dokkajuvet, og bedt om at det tas inn tilsvarende bestemmelser for verneforslag som grenser til regulerte vassdrag. På generelt grunnlag vurderer Miljødirektoratet at disse bestemmelsene åpner for tiltak som kan forringe verneverdiene i bekkekløfter. Bekkekløftene utgjør gjerne varierte og komplekse naturmiljøer, som gir grunnlag for et stort antall ulike naturtyper og et rikt og variert artsmangfold. Særegne forhold i stor- og finskala miljøvariabler som luftfuktighet og lokalklima, topografi, rasmark og bergveggsmiljøer, flom- og fossesprøytsoner mv. danner spesielt

grunnlag for et stort mangfold av habitatspesifikke arter knyttet både til skog og andre miljø i bekkekløftene. Både rydding av vegetasjon og uttak av masser vil dermed kunne forringe livsmiljøet for artene. Ved utarbeiding av verneforslag skal det gjøres en avveining mellom områdenes verneverdier og andre samfunnsinteresser og -hensyn. For hvert enkelt område må det gjøres en konkret vurdering av det faktiske behovet for særskilte bestemmelser, og det må framkomme hvilke typer tiltak det kan være snakk om og forventet omfang.

I Finndalstveitjuvet er nasjonale naturverdier knyttet til skogen i bekkekløften og langs elvestrengen. Det er registrert varierte og rike vegetasjonstyper, en rekke rødlista arter, innslag av rødlista naturtyper, naturskogskvaliteter og død ved av ulike treslag. Rydding av vegetasjon og uttak av masse vil forringe verneverdiene og formålet med vernet. Miljødirektoratet mener at det ikke er sannsynliggjort eller tilstrekkelig spesifisert på hvilken måte tiltak konkret er nødvendig i Finndalstveitjuvet. Det er ikke vist til erfaringsmessig behov for tiltak (type og omfang). Vi vil også bemerke at foreslått vernegrense er lagt et stykke nedenfor damanlegget. Etter en samlet vurdering, tilrår derfor ikke Miljødirektoratet at de nevnte bestemmelser knyttet til rydding av vegetasjon, uttak av masse og tilhørende motorferdsel i Finndalstveitjuvet.

Dersom det i framtiden skulle oppstå et akutt samfunnsmessig behov for sikkerhetstiltak mot flom, ligger det en sikkerhetsventil i naturmangfoldloven § 48: *Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.*

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Miljødirektoratet tilrår å ta ut bestemmelser i §§ 4, 6 og 7 knyttet til rydding av vegetasjon og uttak av masse langs elva som sikkerhetstiltak mot flom, og åpningen for motorisert ferdsel i tilknytning til dette tiltaket.

Miljødirektoratet tilrår å ta ut § 4 bokstav i. *vedlikehold av eksisterende traktorvegar vist på vernekartet slik tilstanden var på vernetidspunktet.* Basert på Statsforvalterens beskrivelser og tilrådet vernekart er det ikke er traktorveier innenfor verneforslaget.

Tilråding Finndalstveitjuvet:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Finndalstveitjuvet som naturreservat.

9. Vestfjellet og Svartejuv, Hjartdal kommune

Totalareal: 5 011daa, skogareal: 4 707daa, produktiv skog: 4 388 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å verne eit variert område som har særleg betydning for biologisk mangfald på grunn av førekomst av lågurtedellauvskog, blandingsskogar og gamal barskog med rikeleg førekomst av død ved. Området har særskilt naturvitskapleg verdi på grunn av stort artsmangfald med førekomst av ei rekke sjeldne og truga artar av karplanter, lav, moser og sopp. Det er ei målsetjing å behalde verneverdiane i mest mogleg urørd tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei

Verneforslaget befinner seg i sørboreal og mellomboreal vegetasjonssone i svakt oseanisk seksjon. Området er svært topografisk variert og strekker seg fra Hjartdøla og opp til Gunnarstulnuten, i en høygradient fra 123 til 864 moh. Ved Svartegjuv i vest skjærer en dyp bekkekløft gjennom lisa. Rike glimmerskifer og metasandstein dominerer i de nedre partiene, mens toppområdet og Svartegjuv består av fattige bergarter. Løsmassedekket er i hovedsak tynt. I de nedre partiene finnes enkelte tykkere moreneavsetninger.

Det er stor variasjon i vegetasjon både med hensyn til baserikhet og tørkeutsatthet. Blåbærgranskog dominerer, med et varierende innslag av furu, bjørk, rogn, osp og selje. Innslaget av furu øker mot overgangen til bærlyngskog og lyngskog på de skrinne partiene. I arealer med sigevannspåvirkning, rike rasmarker og andre bratte partier med næringsrikt forvitningsmateriale, finnes innslag av bærlyng-lågurtskog, lågurtskog og høgstaudeskog. På rasmark, særlig i de lavereliggende partiene, finnes små partier med dominans av edelløvtrær som alm, spisslønn og hassel. Gammel skog dominerer, og området er lite preget av inngrep i nyere tid. Den gamle skogen er i varierende grad preget av historisk utnyttelse med bl.a. plukkhogst, men det forekommer områder med store naturskogs kvaliteter. Det er rikelige forekomster med død ved av gran i ulike nedbrytningsstadier. Dette gjenspeiles i artsinventaret med flere arter som krever kontinuitet i død ved. Død ved av andre treslag opptrer mer som enkeltelementer, men det er også gamle grove trær bl.a. av rogn, gråor, selje og alm.

Det er avgrenset ni kjerneområder/naturtyperlokalteter, hvorav fem med gammel lavlandsgranskog, et lite areal med gammel boreal lauvskog, en rik edellauvskog av utforming alm-lindeskog, samt bekkekløft og gråor-heggeskog (flommarksskog). Syv av lokalitetene er vurdert som svært viktige (A-verdi) og to som viktige (B-verdi). Kjerneområdene oppnår tre stjerner (nasjonal verdi) på syv av 13 kriterier (urørthet, død ved mengde, død ved kontinuitet, topografisk variasjon, vegetasjonsvariasjon, arter og størrelse). Svartegjuv inngår som en sentral del av verneforslaget og ble vurdert til regional/nasjonal verdi i den tematiske kartleggingen av bekkekløfter i 2008. Bekkekløften er intakt uten moderne inngrep og har stor dekning av rødlista og rike naturtyper, herunder flommarkskog (VU), kalk- og lågurtfuruskog (VU), høgstaudeskog og alm-lindeskog. Den rødlista naturtypen lågurtedellauvskog (VU) inngår også utenfor Svartegjuv.

Områdets variasjon og relativt store skogarealer med god kontinuitet gjenspeiles i en forholdsvis stor artsdiversitet av krevende arter innen flere artsgrupper. Totalt 17 rødlista arter er registrert innenfor verneforslaget, bl.a. alm (EN), lind (NT), rosenkjuke (NT), gubbeskjegg (NT), svartsoneskjuke (NT), huldregras (NT), grønnssko (NT) og grosenjodskinn (VU). Det er potensial for ytterligere krevende arter.

Vestfjellet og Svartegjuv vurderes samlet som nasjonalt verneverdig (***) og oppnår høy mangelloppfyllelse på de regionale mangelnaturtypene bekkekløft og gammel granskog. I tillegg har området betydning for truede og nær truede arter og naturtyper. Lokaliteten oppnår videre middels mangelloppfyllelse på generelle mangler som lavlandsskog og biologisk gammel skog. Vestfjellet og

Svartejuv ligger i nærheten av andre verneområde hvor det finnes tilsvarende og/eller andre naturtyper. Sammen vil disse danne grunnlag for et økologisk nettverk i denne delen av Telemark.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det ligger to kjente stier og en traktorveg innenfor verneforslaget.

Inntaket til et planlagt Hjartsjø minikraftverk ligg innenfor Vestfjellet og Svartejuv. I innspillet fra NVE kommer det fram at de har vært i kontakt med grunneier, som ikke kan se at det er konflikt mellom det foreslåtte vernet og hans planer for området.

Verneforslaget overlapper delvis med en undersøkelsesrett (Mydalen 5), gitt til Teako Minerals Norway AS 14. februar 2024.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til grunneiere, Telemark fylkeskommune, Hjartdal kommune, Hjartdal Skogeigarlag, Hjartdal bondelag, v/Olav Våle, 3690 Hjartdal, Naturvernforbundet i Midt-Telemark, Naturvernforbundet i Vest-Telemark, Notodden og Hjartdal turlag, Notodden Orienteringslag, Forum for natur og friluftsliv i Telemark, Naturvernforbundet i Telemark, NJFF Telemark, Birdlife Telemark, DNT Telemark, Vestfold og Telemark orienteringskrets, Skagerak Energi AS, Skagerak Kraft AS, Vest-Telemark Kraftlag AS, Øst-Telemarkens Brukseierforening, Arendal Vasdrags Brugseierforening, Telemark Energi AS, Notodden Energi AS, Everket AS, Sauland Kraftverk AS, Lede AS (tidl. Skagerak Nett), Telemark Bonde- og Småbrukarlag, Telemark Bondelag, Telemark Botaniske Forening, Aust-Telemark Sau og Geit, Telemark Sau og Geit, AVINOR AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftsrådernes Landsforbund, Institutt for biovitenskap, Universitetet i Oslo, Kommunenes sentralforbund, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Norges Naturvernforbund, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO), Stiftelsen Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for terrengsykling, Norsk Orkideforening, Birdlife Norge, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NSB hovedadm., NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU, Ringve botaniske have, NTNU, Vitenskapsmuseet, SABIMA, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Språkrådet, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Vegdirektoratet, Stiftelsen WWF Verdens naturfond.

Det har kommet inn åtte høringsuttalelser til verneforslaget. Et sammendrag av disse samt relevante innspill fra varsel om oppstart gjengis under.

Bane NOR, Statnett, Lede AS og Statkraft har kommet med uttalelse, men har ingen merknader.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) uttaler at verneforslaget rører ved undersøkelsesrett til Mydalen 5, gitt til Teako Minerals Norway AS 14. februar 2024. Det skal undersøkes for bly, gull, kobber og sølv. Teako Minerals Norway AS fikk kopi av DMF sin uttale.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) påpekte i oppstartsmeldingen at inntaket til et planlagt Hjartsjø minikraftverk ligger innenfor Vestfjellet og Svartejuv. Statsforvalteren kommenterte at vernegrensen ble satt i samarbeid med grunneierne. Statsforvalteren vil vente med å justere vernegrensen til dette behovet bli meldt inn i høringsrunden. NVE har vært i kontakt med Geir Andreas Hauge som har uttrykt at han anser det ikke å være noen

konflikt med det foreslåtte vernet og hans planer for området.

Forsvarsbygg ga uttalelse til oppstartsmeldingen, og ba om at det i forskriften ble gitt nødvendige unntak for militær operativ virksomhet og særskilt unntak for avgang og landing med Forsvarets luftfartøy. Forsvarsbygg hadde ingen ytterligere merknader.

Landbruksdirektoratet har gitt generelle innspill som omhandler traktorveger og ferdselsveger, og merking og rydding av slike, støler/seterområder, beiting og reindrift. Landbruksdirektoratet skriver videre at de går ut fra at Statsforvalterens landbruks- og reindriftsfaglige kompetanse blir involvert i utforming av forskrift og verneplan.

Naturvernforbundet i Telemark støtter oppretting av Vestfjellet og Svartejuv naturreservat, men har kommentarer til deler av avgrensingen i nord på gnr./bnr. 60/5. Her peker de på at det er flere rødlista arter som ikke er fanget opp. De peker også på at en forekomst av rik edellauvskog med lind ikke er tatt med på eiendom 60/2 og forekomst av rosenjodskinn på gnr./bnr. 61/2. De mener at disse forekomstene må inkluderes i verneforslaget. På gnr./bnr. 57/4 er det tatt med ungskog som de mener må ekskluderes.

Norsk Orientering viser til sitt brev til Miljødirektoratet om forslag til endringer i forskriftsmal for naturreservat. Det handler om konkrete innspill til Miljødirektoratet sin forskriftsmal for verneforskrift.

Grunneiere har kommet med innspill om en gammel sti som bør vises i vernekartet.

Hjartdal kommune vil ikke ha forvaltningsmyndighet for reservatet. Ut over det har de ingen merknader.

Statsforvalterens kommentarer:

I tråd med uttalelsen fra Forsvarsbygg har Statsforvalteren lagt inn hensyn til Forsvarets aktiviteter i forskriftens § 6.

Til innspillet fra Landbruksdirektoratet vil Statsforvalteren kommentere at de ikke kjenner til at det ligger støl/sæterområde innenfor verneforslaget.

Når det gjelder uttalelsen fra DMF, har ikke Statsforvalteren tatt kontakt med firmaet Teako Minerals Norway AS i forbindelse med verneforslaget. Statsforvalteren forventer at firmaet kjenner til planene siden DMF sendte kopi av deres uttalelse. Statsforvalteren har registrert av tillatelse til undersøkelser er gitt etter at en starta opp verneprosessen for området. Statsforvalteren registrerer videre at tillatelse til undersøkelser bare berører et mindre areal i nedre del av verneforslaget i bekkekløfta i Svartejuv. Bekkekløfta utgjør likevel noe av det mest verneverdige i hele verneforslaget, med både rødlista naturtyper og flere rødlista arter, samt ansvarsarten huldregras (NT). Statsforvalteren forventer at dette viktige området i verneforslaget ikke vil bli undersøkt nærmere av hensyn til verneverdiene her, og en gjør samtidig oppmerksom på at slike undersøkelser vil kreve dispensasjon etter naturmangfoldlovens § 48.

Til uttalelsen fra Naturvernforbundet i Telemark kommenterer Statsforvalteren at de fleste rødlista artene de peker på er å finne i andre deler av verneforslaget. Frivillig vern baseres på at grunneieren tilbyr staten areal for vern, og i noen tilfeller er det slik at en ikke får fanget opp alle arter som en ønsker i avgrensningen. I et lengre perspektiv kan den yngre skogen utvikle verne kvaliteter, og slike områder kan eksempelvis restaureres ved å legge til rette for større treslagsvariasjon og utvikling av død ved.

Statsforvalteren kommenterer ikke innspillet fra Norsk Orientering da dette i utgangspunktet er oversendt Miljødirektoratet.

Statsforvalteren har tegnet inn de aktuelle stiene grunneier har spilt inn.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Vestefjell og Svartejuv* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår å ta inn aktuelle aktiviteter som kan innebære behov for motorferdsel i § 7 bokstav i. I tillegg er det kun gjort noen mindre malmessige og språklige justeringer. § 4 bokstav d er endret ved at ordet *sti* er justert til *stiar*.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Verneforslaget overlapper delvis med en undersøkelsesrett (Mydalen 5), gitt til Teako Minerals Norway AS 14. februar 2024. Det kan undersøkes for bly, gull, kobber og sølv. Området med tildelt undersøkelsesrett utgjør grovt målt ca. 150 km². Et svært begrenset areal på ca. 46 daa, tilsvarende ca. 0,03 %, av undersøkelsesrettområdet ligger innenfor foreslått vern. Det er ingen registrerte metallforekomster innenfor verneforslaget, men det er et ubetydelig overlapp på ca. 0,3 daa av en sand- og grusforekomst registrert i 1995 med liten råstoffbetydning. Verneforslaget har nasjonale verneverdier, og bekkekløfta utgjør en sentral del av dette. Bekkekløfta har både rødlista naturtyper og flere rødlista arter. Miljødirektoratet viser for øvrig til Statsforvalterens vurdering, og støtter denne. Etter en samlet vurdering anbefaler Miljødirektoratet vern av området.

Miljødirektoratet tilrår å ta ut åpning for å kunne søke om motorisert ferdsel i tilknytning til merking og rydding av stier i § 7 bokstav i, jf. § 7 bokstav e. Motorisert ferdsel i utmark skal reguleres strengt, og det er ikke praksis for åpning av motorisert ferdsel for vedlikehold av stier i skogvernområder.

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Vestefjell og Svartejuv:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Vestefjell og Svartejuv som naturreservat.

10. Linfjell og Sauås, Nome kommune

Totalareal: 5 017 daa, skogareal: 4 305 daa, produktiv skog: 3 893 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av gammel gran- og furuskog, lågurtedellaauvskog, rik lavlandsblandingsskog og bekkekløft.

Området har særskilt betydning for biologisk mangfold på grunn av forekomst av grove trær og rikelig med død ved, samt sjeldne og truede arter av karplanter, sopp og lav.

Det er en målsetning å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Området ligger ca. 220-660 moh., hovedsakelig innenfor sørboreal vegetasjonssone. Berggrunnen er i hovedsak fattig, med tynt løsmassedekke. Betydelige deler av arealet er impediment eller av lav bonitet. Boniteten øker noe nedover og i bunnen av Linfjelldalen. I nordøst dominerer arealer av middels høy bonitet, men også mindre partier med høy bonitet.

Vegetasjonen er forholdsvis ensformig og hovedsakelig av fattige-intermediære typer, men med noe innslag av rikere vegetasjonstyper. Furuskog dominerer totalt sett. Spesielt de skrinne arealene og topp-plataene består av åpen, glissen og gammel furuskog med mye berg i dagen. Granskog dominerer i forsenkninger, smådaler og renner, særlig i det småtopografiske landskapet ved Linfjell. Partier med innslag av edle løvtrær som spisslønn, eik, hassel og lind, boreale lauvtrær, samt ganske mange trær av barlind inngår i noen deler av området.

Hovedvekten av verneforslaget består av eldre skog, og 14 kjerneområder med gammel skog er avgrenset (1 av A-verdi, 6 av B-verdi og 7 av C-verdi). Gammel granskog utgjør flest av kjerneområdene ved Linfjell, der det er gamle sentvoksende grantrær med grov bark og død ved. Grove og riktig gamle lægre av gran er registrert flere steder. Det er i tillegg spredt med gamle og storvokste furutrær, og både gadd og læger av furu. Linfjelldalen er avgrenset som naturtype skogbekkekløft. På vestsiden av Linfjelldalen er det større partier med ungskog. I nordvest ved Sauåsen er de største verdiene knyttet til forholdsvis velutviklet og solvarm granblandingsskog med innslag av gamle (grove) trær av både eik, osp, gran og noe furu. Det er spredt med død ved av alle treslag. Det er relativt mange grove eiker på 60 cm eller mer, og flere hule eiketrær.

Totalt er det registrert 33 ulike rødlistearter (27 NT, 5 VU og 1 EN) knyttet til gamle trær og død ved særlig av gran, furu, osp og eik. Det er potensiale for flere interessante arter, herunder av mykhorrisasopp knyttet til eik og lind på litt rikere mark. Den rødlista naturtypen lågurtedellaauvskog (VU) er avgrenset innenfor verneforslaget.

Verneforslaget er vurdert til regional til nasjonal verneverdi, og vil bidra til å dekke regionale mangler i skogvernet knyttet til naturtyper som gammel barskog og rik blandingsskog i lavlandet. På de generelle manglene oppnår området middels mangeloppfyllelse for lavlandsskog og høy oppfyllelse for areal med biologisk gammel skog.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det finnes noen stier, traktorveger og to veger innenfor verneforslaget.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det er gjennomført to separate høringer i verneprosessen, først en egen høring for Sauås og Suggås

(bare navnet Sauåsen i oppstartsmeldingen) i 2021, deretter en egen høring for Linfjell og Sauås i 2023. Høringsforslaget er sendt til *grunneiere, Vestfold og Telemark fylkeskommune, Drangedal kommune, Fyresdal kommune, Kviteseid kommune, Nome kommune, Seljord kommune, Drangedal skogeierlag, Drangedal JFF, Drangedal og Tørdal bondelag, Drangedal Everk, Fyresdal turlag, Fyresdal JFL, Fyresdal skogeigarlag, Fyresdal Bondelag, Grenland friluftsråd, Hjørtedal Elverk AS, Holla bondelag, Holla JFF, Lunde JFF, Lunde og Flåbygd Bondelag, Kviteseid JFF, Kviteseid skogeigarlag, Kviteseid bondelag, Kviteseid turlag, Nome skogeigarlag, Seljord skogeigarlag, Seljord JFL, Seljord turlag, Naturvernforbundet i Midt-Telemark, Forum for natur og friluftsliv i Telemark, Naturvernforbundet i Telemark, NJFF Telemark, NOF Telemark, Telemark Energi AS, Telemark turistforening, Vestfold og Telemark orienteringskrets, Tinn Energi, Statens Vegvesen Region Sør, Norges Vassdrags- og energidirektorat Region Sør, Skagerak Energi AS, Skagerak Kraft, Vest-Telemark Kraftlag AS, Øst-Telemarkens Brukseierforening, Arendal Vasdrags Brugseierforening, Lede AS, Telemark Orienteringskrets, Telemark Bonde- og Småbrukarlag, Telemark Bondelag, Telemark Botaniske Forening, Telemark Sau og Geit, AVINOR AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftsrådenes Landsforbund, Institutt for biovitenskap, Universitetet i Oslo, Kommunenes sentralforbund, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, 16. Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske komite, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NORSKOG, NSB hovedadm., NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU, Ringve botaniske have, NTNU, Vitenskapsmuseet, SABIMA, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Språkrådet, Universitets naturhistoriske museer og botanisk hage, Vegdirektoratet, WWF-Norge.*

Det har kommet inn seks høringsuttalelser til verneforslaget for Sauås og fem høringsuttalelser til verneforslaget for Linfjell. Uttalelser til den enkelte høringen fra samme instans er slått sammen i Miljødirektoratets gjengivelse her. Under gis også et sammendrag av relevante innspill fra varsel om oppstart.

Statnett og Statkraft uttalte til oppstartsmeldingene at de ikke har noen merknader. Bane NOR SF og Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) har kommet med uttalelser, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Forsvarsbygg uttalte til oppstartsmeldingen for Linfjell-Lubergfjell at særskilt unntak for avgang og landing med Forsvaret sine luftfartøy måtte tas med i forskriften, for å ivareta hensynet til militær luftoperativ virksomhet. Forsvarsbygg har ingen ytterligere merknader.

Landbruksdirektoratet har ved høringen av Sauås og Suggås gitt noen generelle innspill som omhandler traktorveger og ferdsselsveger, og merking og rydding av slike, støler/seterområder, beiting og reindrift. Landbruksdirektoratet skriver videre at de går ut fra at Statsforvalterens landbruks- og reindriftsfaglige kompetanse blir involvert i utforming av forskrift og verneplan.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) uttaler at så langt NVE kjenner til er det ingen energi- og vassdragsinteresser i området. NVE ber områdekonsesjonærene og nettseleskapene Telemark

Energi AS og Føre AS uttale seg, selv i tilfeller uten konflikt. Det er viktig at riktig selskap med riktig navn blir inkludert i høringslisten.

Føre AS (datterselskap av Telemark Energi AS) er nettselskap i Nome og Midt-Telemark kommuner, og uttaler til høringsforslaget for Linfjell og Sauås at de ikke har infrastruktur i nærheten, eller kjenner til noen planer i området.

Lede AS har gitt uttalelse til høringsforslaget for Linfjell og Sauås om at de ikke har anlegg i området, og har derfor ingen merknader.

Fred Olsen Renewables uttaler til høringen for Linfjell og Sauås at området overlapper med arealet som er foreslått til Brunane-Luberg hybridkraftverk som utvikles av Drangedal Kraft, Telemark Energi og Fred. Olsen Renewables. De er i dialog med grunneiere om en eventuell reduksjon av arealet og vil komme med en tilbakemelding på dette innen 1. mars. Vedlagt uttalelsen til Fred Olsen Renewables følger et kart som viser forslag til planområdet for Brunane-Luberg hybridkraftverk.

Grunneier på eiendom gnr./bnr. 123/6 uttaler at det går en skogsbilvei gjennom eiendommen, og at den krever vedlikehold.

Statsforvalterens kommentarer:

Til innspill fra Landbruksdirektoratet vil Statsforvalteren kommentere at de ikke kjenner til at det ligger støl/sæterområde innenfor verneforslaget, men at det er tatt høyde for det og de andre innspillene i verneforskriften.

Til uttalelsen fra Forsvarsbygg, har Statsforvalteren innarbeidet hensynet til Forsvarets aktiviteter i forskriften for Linfjell og Sauås, jf. § 6.

Når det gjelder uttalelsen fra Fred Olsen Renewables, har Statsforvalteren ikke mottatt noen ytterligere tilbakemelding.

Statsforvalteren har imøtekommet innspillet fra grunneier og gitt åpning for vedlikehold av skogsbilvei i forskriften for området, jf. § 4 bokstav d.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Linfjell og Sauås* som i høringsforslaget av høsten 2023.

Avgrensing

Et areal på 7 dekar er tatt ut etter høring for å grense ut flere bygninger. Statsforvalteren tilrår avgrensingen med endringer som beskrevet.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget med noen språklige tilpasninger, presisering av verneformål og følgende andre endringer:

- I § 4 bokstav d er tekst i kursiv lagt til i bestemmelsen: vedlikehold og merking av eksisterende stier, traktorveier og skogsbilveier *i henhold til standard på vernetidspunktet.*
- I § 5 bokstav b er tekst i kursiv lagt til i bestemmelsen: sykling, ridning og bruk av hest er forbudt utenom eksisterende stier, *traktorveier og skogsbilveier.*
- I § 6 bokstav b er tekst i kursiv lagt til i bestemmelsen: nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget *og med traktor og ATV på traktorveier avmerket på vernekartet.* Dette er lagt til etter en dialog med tilbyderne via AT Skog.

- I § 7 bokstav a er ordlyden endret fra *Merking, rydding og vedlikehold av nye stier, løyper og gamle ferdseisveier som ikke var kjent på vernetidspunktet* til *merking og rydding av nye stier*
- I § 7 bokstav c er det er lagt til følgende bestemmelse som manglet i høringen: *nødvendig uttransport av felt elg og hjort med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 andre ledd bokstav b.*

I § 7 bokstav i er det lagt til følgende i oppramsingen av aktiviteter som forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til nødvendig motorferdsel i forbindelse med:

- vedlikehold og merking av eksisterende stier, traktorveier og skogsbilveier i henhold til standard på vernetidspunktet
- Utsetting av saltstein
- merking og rydding av nye stier
- hogst av etablerte plantefelt
- oppsetting og vedlikehold av gjerder

Statsforvalteren opplyser i etterkant av oversendt tilråding at unntak fra motorferdsel forbudet er uteglemt for to eksisterende veier i området. Veiene er bommet og benyttes bl.a. i forbindelse med tilkomst til hytte og jakt. Det er derfor lagt til følgende unntaksbestemmelse i § 6 bokstav c: *Motorisert ferdsel på veier avmerket på vernekartet.* Samtidig er *skogsbilvei* endret til *vei* i § 4 bokstav d og § 5 bokstav b.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i avgrensning og verneforskrift som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6.

Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet. Miljødirektoratet tilrår å ta ut åpning for å kunne søke om motorisert ferdsel i tilknytning til rydding merking av nye stier, § 7 bokstav i, jf. § 7 bokstav a. Motorisert ferdsel i utmark skal reguleres strengt, og det er ikke praksis for åpning av motorisert ferdsel for vedlikehold av stier i skogvernområder

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Linfjell og Sauås:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Linfjell og Sauås som naturreservat.

11. Svarteputt, Nome kommune

Totalareal: 856 daa, skogareal: 682 daa, produktiv skog: 682 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å ta vare på et område som har særlig verdi for biologisk mangfold på grunn av forekomst av sørboreal granblandingsskog i lavlandet, med partier av edellauvskog, gode forekomster av død ved og innslag av brannpåvirkning. Området har særskilt naturvitenskapelig verdi på grunn av forekomst av sjeldne og truede arter av karplanter, sopp, mose og lav. Det er en målsetning å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Verneforslaget ligger ca. 160-550 moh. i sørboreal (90%) og boreonelmoral (10%) vegetasjonssone. Topografien er relativt variert, fra bratte vest- og østvendte lisider, skogkledte koller og smådaler. Fattig vegetasjon dominerer i form av furukoller med lyng- og bærlyngvegetasjon, men i friskere søkk, blokkmark og dalganger forekommer også partier med rikere vegetasjon av type svak lågurt- og lågurtvegetasjon i tillegg til blåbærvegetasjon. Gran dominerer i søkk og i partier med tykkere jordsmonn. I tillegg forekommer en del bjørk, osp og i mindre grad rogn og einer. I Stivtjønndalen forekommer også hassel, alm, lind og spisslønn i partier, samt noe gråor. Lav bonitet dominerer avgrenset areal, men i Stivtjønndalen er det også en del partier med høy og middels bonitet.

Skog i hogstklasse V dominerer. I flere partier er granskogen i sammenbrudd med en del død ved, dog mest ferskt virke. Historisk utnyttelse har ført til at skogen ikke er spesielt gammel, men det forekommer skog med en viss grad av kontinuitet. Disse områdene er i stor grad konsentrert i kjerneområdene. Kontinuitetsbærende elementer forekommer også spredt, eksempelvis som keloelementer og brannstubber på furukollene. Med unntak av kiler med ungskog er det få tegn til inngrep i nyere tid. Av rødlista arter er de fleste i større eller mindre grad knyttet til kontinuitet i skog, herunder gul snyltekjuke (VU), lys brannstubbelav (VU), pelsblæremose (VU), rosenkjuke (NT), svartsoneskjuge (NT), rynkeskinn (NT), korallpiggsopp (NT) og blanknål (NT). I tillegg er alm (VU) og kort trollskjegg (NT) påvist. Det ble også registrert lungenever, sølvnever og skrubbenever, som til en viss grad indikerer grove løvtrær og miljøer med stabil luftfuktighet.

Området oppnår høy mangelopppfyllelse på mangelnaturtyper knyttet til gammel granskog som har middels udekket vernebehov i fylket og middels mangelopppfyllelse på generelle mangler knyttet til lavlandsskog. Totalt sett oppnår området Svarteputt middels mangelopppfyllelse, og vurderes samlet å være i nedre sjiktet av regionalt verneverdig (**).

Svarteputt er omgitt av andre verneområder hvor det foreligger liknende og andre naturtyper. Blant disse er det også områder med stort sammenhengende areal. Sammen vil disse områdene danne grunnlag for et økologisk nettverk av verneområder i denne delen av Telemark.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er noen stier og to traktorveier innenfor området. Av andre interesser anser Statsforvalteren friluftsliv og rekreasjon som jakt og fiske som mest aktuelle.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Verneforslaget for Svarteputt ble sendt på felles høring som omfattet 11 områder. Verneplanen for de 11 områdene ble sendt på høring til *grunneiere, Drangedal skogeierlag, Drangedal JFF, Drangedal og Tørdal bondelag, DE Nett AS (tidl. Drangedal Everk AS), Fyresdal turlag, Fyresdal JFL, Fyresdal skogeigarlag, Fyresdal Bondelag ved Hans Christian Jørgensen, Grenland friluftsråd, Hjordal Elverk AS, Holla bondelag, Holla JFF, Lunde JFF, Lunde og Flåbygd Bondelag, Kviteseid JFF, Kviteseid skogeigarlag, Kviteseid bondelag, Kviteseid turlag, Nome skogeigarlag, Seljord skogeigarlag, Seljord JFL, Seljord turlag, Naturvernforbundet i Midt-Telemark, Forum for natur og friluftsliv i Telemark, Naturvernforbundet i Telemark, NJFF Telemark, BirdLife Telemark (tidligere NOF Telemark), Telemark*

Energi AS, Telemark turistforening, Vestfold og Telemark orienteringskrets, Tinn Energi, Statens Vegvesen Region Sør, Norges Vassdrags- og energidirektorat Region Sør, Føre AS, Skagerak Energi AS, Skagerak Kraft, Vest-Telemark Kraftlag AS, Øst-Telemarkens Brukseierforening, Arendal Vasdrags Brugseierforening, Lede AS (tidl. Skagerak Nett), Telemark Orienteringskrets, Telemark Bonde- og Småbrukarlag, Telemark Bondelag, Telemark Botaniske Forening og Telemark Sau og Geit, AVINOR AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for kulturminneforvaltning, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftsrådernes Landsforbund, Institutt for biovitenskap - Universitetet i Oslo, Kommunenes sentralforbund, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NORSKOG, NSB hovedadm., NTNU Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU Ringve botaniske have, NTNU Vitenskapsmuseet, SABIMA, Språkrådet, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Vegdirektoratet, WWF-Norge.

Det kom inn seks høringsuttalelser til verneforslaget. Et sammendrag av disse samt relevante innspill fra varsel om oppstart gjengis under.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF), Bane NOR SF, Forsvarsbygg, Statnett og Statkraft har gitt uttalelse, men har ikke hatt merknader.

Landbruksdirektoratet har gitt noen generelle innspill som omhandler traktorveger og ferdselsveger, og merking og rydding av slike, støler/seterområder, beiting og reindrift. Landbruksdirektoratet skriver videre at de går ut fra at Statsforvalterens landbruks- og reindriftsfaglige kompetanse blir involvert i utforming av forskrift og verneplan.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) uttaler at så langt NVE kjenner til er det ingen energi- og vassdragsinteresser i området. NVE gjør oppmerksom på at Telemark Energi AS (tidligere Midt-Telemark Energi AS) har områdekonsesjon, og oppfordrer nettselskapet til å uttale seg, selv i tilfeller uten konflikt. Det er viktig at riktig selskap med riktig navn blir inkludert i høringslisten.

Føre AS (datterselskap av Telemark Energi AS) er nettselskap i Nome og Midt-Telemark kommuner, og uttaler at de ikke har infrastruktur i nærheten, eller kjenner til noen planer i området.

Statsforvalterens kommentarer:

Til innspill fra Landbruksdirektoratet vil Statsforvalteren kommentere at vi ikke kjenner til at det ligger støl/sæterområde innenfor verneforslaget, men at det er tatt høyde for det og de andre innspillene i verneforskriften.

I NVE sin kartinnsynsløsning kommer det frem at Føre AS har områdekonsesjon i området. Føre AS er nettselskap i Nome kommune og Midt- Telemark kommune, og datterselskap av Telemark Energi AS. De har kommet med uttalelser til høringen, og har ingen interesser i området.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Svarteputt* som i høringsforslaget.

Avgrensning

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget, med noen justeringer.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget med noen språklige og malmessige tilpasninger og følgende andre endringer:

- I § 4 bokstav d er det lagt til *vedlikehold av traktorveier* i tillegg til stier.
- I § 7 bokstav c er det er lagt til følgende bestemmelse, som manglet i høringen:
nødvendig uttransport av felt elg og hjort med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 andre ledd bokstav b.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i verneforskrift og vernekart som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Svarteputt:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Svarteputt som naturreservat.

12. Værstadjellet, Nome kommune

Totalareal: 526 daa, skogareal: 520 daa, produktiv skog: 443 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å ta vare på et område i lavlandet som representerer bestemte typer natur i form av gammel granskog og boreonemoral blandingsskog, samt sjelden og sårbar natur som lågurt-eikeskog og rik svartorsumpskog. Området har særskilt betydning for biologisk mangfold på grunn av mye død ved og et rikt arts mangfold. Det er en målsetning å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Verneforslaget består av et variert og småkollete skoglandskap på ca. 135-279 moh. innenfor boreonemoral vegetasjonssone. Fattige skogtyper med lavskog, lyngskog, bærlyngskog og blåbærskog dominerer. Furu er dominerende treslag totalt sett, mens gran inngår i områder med mer fuktighet som i sprekedaler og i øst- og nordvendte partier. I partier med rikere berggrunn og

jordsmonn inngår svak lågurtskog/svak bærlynglågurtskog og lågurtskog/bærlynglågurtskog, gjerne som blandingskog med boreale løvtrær, eik og stedvis lind og hassel.

Skoglandskapet er i liten grad påvirket av tekniske inngrep. Hele undersøkelsesområdet består av gammel skog (hogstklasse V) samt eldre impedimentskog i øst. Området har en del liggende og stående død ved, spesielt av gran og osp. Det er registrert 7 kjerneområder med rik edellauvskog, gammel og til dels rik lavlandsblandingskog, gammel granskog og rik (svartor)sumpskog.

Det er gjort funn av et begrenset antall rødlistearter, men det reelle antallet er trolig større. Så langt er ospvehvikjuka (NT) på osp, ruteskorpe (NT) og eikegreinkjuka (NT) på eik, rosenkjuka (NT), svartonekjuka (NT) på gran og furupiggmusling (NT) på furu registrert. Blant insekter som lever i død ved og gamle trær er potensialet for funn av sjeldne og truede arter stort.

Samlet sett er verneforslaget vurdert regional verdi (**). Området oppnår forholdsvis høy mangelloppfyllelse på grunn av arealer med naturtyper som har et underdekket vernebehov og at det består av biologisk gammelskog i boreonemoral sone i lavlandet.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det går en traktorvei inn i området fra vest. Av andre interesser anser Statsforvalteren friluftsliv og jakt som de mest aktuelle.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Verneforslaget for Værstadjellet ble sendt på felles høring som omfattet to områder, Værstadjellet og Linfjell-Sauås. Begge områdene ligger i Nome kommune. Verneplanen for de to områdene ble sendt på høring til *grunneiere, Vestfold og Telemark fylkeskommune, Nome kommune, Holla bondelag, Holla jeger- og fiskerforening, Landsmarka Jeger og Fisk, Lunde jeger og fiskerforening, Lunde og Flåbygd bondelag, Nome jeger og fiskerforening, Nome Skogeigarlag, Fortidsminneforeningen avd. Telemark, Grenland Friluftsråd, Naturvernforbundet i Midt-Telemark, Forum for natur og friluftsliv i Telemark, Naturvernforbundet i Telemark, NJFF Telemark, BirdLife Telemark, DNT, Telemark turistforening, Vestfold og Telemark orienteringskrets, Statens Vegvesen, Skagerak Energi, Skagerak Kraft, Lede, Telemark Bonde- og Småbrukarlag, v/Silje Hegg, Telemark Bondelag, Telemark Botaniske Forening, Telemark Sau og Geit, Telemark natur og ungdom, avd. Skien, AVINOR AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftsrådernes Landsforbund, Institutt for biovitenskap, Universitetet i Oslo, Kommunenes sentralforbund, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet sentralt, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund Norges Idrettsforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund sentralt, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning (NINA), Norsk Organisasjon for terrengsykling, Norsk Orkideforening, BirdLife Norge, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NSB, hovedadministrasjonen, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU, Ringve botaniske have, NTNU, Vitenskapsmuseet, SABIMA, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Språkrådet, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Vegdirektoratet, WWF-Norge.*

Det har kommet inn fire høringsuttalelser til verneforslaget. Et sammendrag av disse samt relevante innspill fra varsel om oppstart gjengis under.

Bane NOR SF, Statnett, Statkraft og Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) har gitt uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Forsvarsbygg uttalte til oppstartsmeldingen at særskilt unntak for avgang og landing med Forsvaret sine luftfartøy måtte tas med i forskriften, for å ivareta hensynet til militær luftoperativ virksomhet. Forsvarsbygg har ingen ytterligere merknader.

Landbruksdirektoratet har til oppstartsmeldingen gitt generelle innspill som omhandler traktorveger og ferdselsveger, og merking og rydding av slike, støler/seterområder, beiting og reindrift. Landbruksdirektoratet skriver videre at de går ut fra at Statsforvalterens landbruks- og reindriftsfaglige kompetanse blir involvert i utforming av forskrift og verneplan.

Grunneier på gnr./bnr. 59/9 og 59/15 har ingen innsigelser til verneforskriften og synes denne er dekkende for formålet. Tidligere ønske om gapahuk trekkes tilbake.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) uttaler at det ikke finnes energiinteresser innenfor verneforslaget Værstadjellet. Føre AS er områdekonsesjonær. NVE ber Føre AS om å komme med uttalelse, selv i tilfeller uten konflikt.

Lede AS har gitt uttalelse om at de ikke har anlegg i området, og har derfor ingen merknader.

Statsforvalterens kommentarer:

Til innspill fra Landbruksdirektoratet vil Statsforvalteren kommentere at de ikke kjenner til at det ligger støl-/seterområder innenfor verneforslaget, men at det er tatt høyde for det og de andre innspillene i verneforskriften.

Når det gjelder ønsket fra grunneier om å ta inn igjen arealet som var påtenkt avsatt til gapahuk så har Statsforvalteren etterkommet det, og tatt inn igjen et areal på 2,6 daa. Føre AS har ikke kommet med uttalelse under verneprosessen.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet Værstadjellet som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget, men der et areal på 2,6 daa er tatt inn igjen etter høring.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget med noen språklige og malmessige tilpasninger, presisering av verneformål og følgende andre endringer etter høringen:

- Det er lagt inn åpning for bålbrekking. Dette er gjort fordi grunneier tidligere i prosessen ønsket å ha en fast bål plass.
- I § 4 bokstav b er «fiske» fjernet, da det ikke er fiskemuligheter innenfor verneforslaget.
- I § 4 bokstav d er «sti» endret til «traktorvei».
- I § 7 bokstav c er det er lagt til følgende bestemmelse som manglet i høringen:
nødvendig uttransport av felt elg og hjort med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 andre ledd bokstav b.

I § 7 bokstav i er det lagt til følgende i oppramsingen av aktiviteter som forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til nødvendig motorferdsel i forbindelse med:

- vedlikehold og merking av eksisterende traktorvei vist på vernekartet
- utsetting av saltstein
- istandsetting og vedlikehold og skjøtsel av kulturminner
- merking og rydding av nye stier

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i verneforskrift og vernekart som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Værstadjellet:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Værstadjellet som naturreservat.

13. Bjørgefjell, Seljord kommune

Totalareal: 4 529 daa, skogareal: 3 626 daa, produktiv skog: 1 732

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å ta vare på eit område som har særleg betydning for biologisk mangfald på grunn av førekomst av ei større bekkekløft, rik edellauvskog, rik blandingsskog i låglandet og eit stort område med samanhengande gamal barskog. Området har særskilt naturvitskapeleg verdi på grunn av førekomst av bekkekløft, sjeldne og truga artar og naturtypar. Det er ei målsetting å behalde verneverdiane i mest mogleg urørt tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

Området er dominert av eldre, sammenhengende skog (hogstklasse 5), med små areal av yngre skog som ligger mot nordlig vernegrense. Innenfor området er det registrert ei bekkekløft (Raudjuv), som sammen med den tilliggende skogen er vurdert å være regionalt til nasjonalt verneverdig (BioFokus 2008). Bekkekløfta er ei topografisk dramatisk og sør- vestvendt bekkekløft med klare kvaliteter knyttet til velutviklet rik lauvskog, rik rasmark og gammel furuskog. Totalt sett vurderes Raudjuv som en svært viktig naturtype (A-verdi). I tillegg til bekkekløfta er det registrert lokaliteter med naturtypene gammel barskog (A-/B-verdi), rik blandingsskog i lavlandet (B-verdi) og rik edellauvskog (B-verdi) innenfor området.

Rødlistearter som er registrert i området er bl.a.: Rosa tusselav (VU), edellundlav (EN), stuvkraterlav (EN), rosenkjuke (NT), ask (EN), furuskjell (NT), osphevilkjuke (NT), bleikdoggnål (NT), alm (EN) og barlind (VU). I tillegg er følgende arter som har statusen *livskraftig* på rødlista registrert: Hvitkjuke begerfingersopp, revekjuke, granrustkjuke, praktbarksopp, blankstorkenebb og stavklokke. Innenfor

bekkekløfta finnes flere sjeldne og trua vegetasjonstyper, som bl.a. kalk- og lågurtfuruskog (VU) og høgstaudegranskog (NT).

Området oppnår høy mangelopnåelse på den generelle og regionale mangelen for bekkekløft. Videre bidrar området til de generelle manglene for lavlandsskog, rike skogtyper og høye boniteter. Av viktige skogtyper finnes edellauvskog, rik lågurtskog, kalkskog og høgstaudeskog.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Like vest og utenfor verneområdet går riksvei 36. Her går det også en 22kV kraftledning.

Det er avmerket et par sleper på vernekartet i nordøst og som går fra vernegrensa og inn mot ei bu i innenfor området.

I tillegg er det markert fire traktorveier som går inn i området fra vest. To av dem går inn fra Bjørge og en går parallelt med riksveien i vest. Den fjerde går inn i området fra vest og langsmed elva Raudjuv.

Innenfor foreslått vernegrense ligger det tre bygninger som er markert på vernekartet. Fire andre bygninger ligger også i området, men er grenset ut fra verneområdet.

Det går flere stier innenfor området, bl.a. i den nordlige delen og inn mot Bjørgefjellet og i sørøst med utgangspunkt fra To og delvis langsmed Lindalsbekken.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på felles høring sammen med 5 andre verneområder til: *Grunneiere, Seljord kommune, Vestfold og Telemark fylkeskommune, Seljord skogeierlag, Seljord JFL, Seljord turlag, Nedre Telemark Bonde- og småbrukarlag, Forum for natur og friluftsliv Telemark, Grenland friluftsråd, Naturvernforbundet i Telemark, NJFF Telemark, NOF Telemark, Midt-Telemark Energi AS, Vest-Telemark Kraftlag AS, Telemark Turistforening, Telemark Orienteringskrets, Tinn Energi, Statens Vegvesen Region sør, Statskog SF Kongsberg, Skagerak Energi AS, Lede, Telenor Servicesenter for nettutbygging, Telemark Bonde- og Småbrukarlag, Telemark Bondelag, Telemark Botaniske Forening og Telemark Sau og Geit, AVINOR AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for kulturminneforvaltning, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftsrådernes Landsforbund, Institutt for biovitenskap - Universitetet i Oslo, Kommunenes sentralforbund, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NORSKOG, NSB hovedadm., NTNU Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU Ringve botaniske have, NTNU Vitenskapsmuseet, SABIMA, Språkrådet, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Vegdirektoratet og WWF-Norge.*

Det har kommet inn 8 høringsuttalelser til verneforslaget:

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF), Statnett SF, Bane NOR, Språkrådet og Riksantikvaren har gitt uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Landbruksdirektoratet har gitt en generell uttalelse i fm. oppstart. Vi viser til kapittel 7 for vurderinger av generelle merknader.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) skriver at Statnett SF har uttalt seg under oppstartsmeldingen av verneplan for områdene, og at selskapet ikke har merknader til Bjørgefjell. NVE gjør oppmerksom på at en 22 kV kraftlinje tilhørende Vest-Telemark Kraftlag Nett grenser til/går gjennom området. De kjenner ikke til fremtidige nettanleggplaner i området, derfor er det viktig at Vest- Telemark Kraftlag Nett blir orientert om verneforslaget slik at de kan uttale seg om standardbestemmelsene er tilstrekkelig for å dekke deres behov nå og i fremtiden.

Vest-Telemark Kraftlag NETT AS v/Gunnar Snarteland skriver at vernegrensa bør være minst 30 meter fra ei høyspentlinje. De har en klausulert ryddebredde på 10-12 meter der all vegetasjon ryddes jevnlig. I tillegg må man ha ei sone der man kan få hogge fritt når dette er nødvendig. Det er lite trolig at det blir flatehogst i 30 meters bredde på begge sider av Seljordsvatnet, men det er viktig å fjerne tre som er til fare for høyspentlinja.

Statsforvalterens kommentarer:

Til Landbruksdirektoratets generelle uttalelse bemerker Statsforvalteren at området ikke har støl/seterområder, men at verneforskriften tar høyde for at det kan bli aktuelt med beitedyr i området.

Statsforvalteren har tatt innspillene fra NVE og Vest-Telemark Kraftlag NETT AS om avgrensning til etterretning. Vernegrensa i sør er flytta i overkant av kraftledningen slik at den går ca. 12 meter fra kraftlinja, som er den klausulerte og etablerte ryddesona. Om det er behov for uttak av tre i en større bredde så er praksis at netteier må søke om dispensasjon. En slik tillatelse kan være flerårig. Selv om kraftledningen er holdt utenfor verneområdet, er det i forskriften tatt inn en bestemmelse om kraftlinja, jf. § 4 j.

Rundt Nystaul er avgrensingen rundt hytta endret, slik at 6 dekar er tatt ut av verneforslaget. I samarbeid med grunneiere, har Statsforvalteren vurdert at den yngre skogen mot vernegrensa i nord også tas ut. Det er i tillegg tatt ut litt mindre areal i vest og sør etter ønske fra grunneierne.

Grunneier med gnr./bnr. 3/8 har enkelte planar for bygninger på eindommen som kommer i konflikt med foreslåtte verneforskrift for området. Statsforvalteren har derfor også valgt å grense ut ca. 5 dekar rundt bygningene ved denne eiendommen i vernekartet.

I tråd med innspillene i fm. høring har Statsforvalteren tatt inn endringer i § 7. Når det gjelder innspill som har kommet om uttak av ved på et større areal rundt hyttene, er ikke dette mulig etter forskriften, men det er åpnet for frakt av ved etter søknad jf. § 7 k. Det er også tatt inn mulighet for nødvendig vegetasjonsrydding innenfor et mindre areal (ca. 1 dekar) rundt hyttene jf. § 7 n. Om det blir tatt ut tre innenfor dette arealet, kan det brukes til ved. Uttak av vegetasjon rundt hyttene av sikkerhetsmessige grunner kan uansett gjennomføres.

Etter høringen kom grunneiere med innspill om mindre endringer i vernegrensa, som skulle vært lagt inn i verneforslaget i første tilrådinga som ble sendt til Miljødirektoratet. Grensendringen er på to steder i nedre del mot Lauvnesodden og er markert i vernekart. Dette reduserer vernearealet med ytterligere 19 dekar. I tillegg er det innspill om at manglende traktorveier må inn i vernekartet, samt ønske om bruk av traktor og ATV på eksisterende traktorveier innenfor verneområdet, for uttransport av felt storvilt. Statsforvalteren vurderer innspillene som kurante og har endret forslag til verneforskrift og vernekart i tråd med dette.

Grunneier med gnr./bnr. 54/4 har ønske om istandsetting av et par små buer som har rast sammen på husmannsplassen Svartufs. Statsforvalteren har vurdert at dette er tiltak som må søkes om, og har derfor foreslått en ny bestemmelse i verneforskriften under § 7; *Gjenoppføring av bygninger på gamle hustufter på husmannsplassen Svartufs, gnr./bnr. 54/4, avmerka i vernekartet*. En forutsetning for gjenoppføring er at bygningene skal tilsvare de som har stått der tidligere, både i størrelse og byggeskikk, i tillegg til at Statsforvalteren har mulighet til å sette ytterligere krav ved søknad om tillatelse. Det meste av materialer er tenkt fraktet med helikopter. Så lenge det ikke er snakk om landing, vil dette medfører kortvarig forstyrrelse og skånsom gjennomføring.

Statsforvalteren vil avmerke på endelig vernekart avgrensning av området med hustuftene på Svartufs. Det vil også avmerkes en eksisterende gapahuk i overkant av Svartufs.

Vernekartet er supplert med traktorveier og kraftlinja er tatt ut som tema i kartet ettersom den ikke lenger ligger inne i verneområdet.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Bjørgefjell* som i høringsforslaget.

Avgrensning

Etter høringen er det gjort justeringer av vernegrensen for å grense ut kraftledningen ved grensa i sørvest og ungskog i den nordlige delen av området. I tillegg, etter innspill fra grunneierne, er det tatt ut areal i sør og vest samt ved Lauvnesodden og ved Nystaul. Disse justeringene utgjør en samlet reduksjon av arealet 333 daa i forhold til høringen. Nytt totalareal blir da på 4 529 daa.

Verneforskrift

Det er også gjort noen justeringer i forskriften etter innspill fra grunneierne.

I § 6 b er det tatt inn et tillegg om traktor eller ATV på traktorveier:

6 b Naudsynt uttransport av felt elg og hjort med lett beltekøyretøy som ikkje set varige spor i terrenget, og med traktor eller ATV på traktorvegar avmerka i vernekartet.

I § 7 er det tatt inn følgende bestemmelser:

k. naudsynt motorferdsel for transport av ved, materiale og utstyr til bygningaravmerka i vernekartet, samt hytter på gnr./bnr 3,3, 3,8, 3/14, 3/15 og 54/12 som ligg inne i reservatet avgrensa som egne eigedommar

l. oppsetting av enkelt uthus/utedo eller enkelt tilbygg med uthusfunksjon til bygningar avmerka i vernekartet

m. naudsynt rydding av vegetasjon i eit område på inntil 1 dekar rundt hytter avmerka i vernekartet

n. naudsynt rydding av vegetasjon og skjøtsel på husmannsplassen Svarthufs på gnr./bnr. 54/4, for å halde opphavlege beite opne og hindra gjengroing

o. gjenoppføring av bygningar på gamle hustufter på husmannsplassen Svarthufs på gnr./bnr. 54/4 avmerka i vernekartet

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer i verneforskrift og vernekart som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt generelle spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensing av verneområdet.

Miljødirektoratet registrerer at bestemmelsen i § 4 k om oppgradering eller fornying av kraftledninger for heving av spenningsnivå og øking av linjetverrsnittet, er tatt ut etter høring. Miljødirektoratet er enig med Statsforvalteren i at denne ikke lenger er relevant ettersom kraftledningen nå er grenset ut av verneområdet. Miljødirektoratet registrerer også at det etter høring er tatt ut bestemmelse i § 6 c om nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på energi- og nettanlegg. Kraftledningen er grenset ut av verneforslaget, og det går bilveg nært kraftledningen, slik at nettanlegget er tilgjengelig uten å måtte inn i verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår å justere på ordlyden for noen av bestemmelsene for å gjøre dem mer presise. § 7 bokstav k er ment å omfatte både bygninger som ligger innenfor vernegrensen og hytter som er avgrenset fra vernet gjennom utskilte polygon/hull i naturreservatet, men dette kan være noe uklart slik bestemmelsen er formulert. Miljødirektoratet tilrår følgende ordlyd § 7 bokstav k:

k. naudsynt motorferdsel for transport av ved, materiale og utstyr til bygninger avmerka på vernekartet på gnr./bnr. 2/1 og 54/4, samt hytter på gnr./bnr. 3/3, 3/8, 3/14, 3/15 og 54/12

Underveis i prosessen har hyttene i området blitt grenset ut av vernet, og bestemmelsen i § 7 bokstav m om rydding av vegetasjon i eit område på inntil 1 dekar rundt hytter synes dermed ikke relevant. Det ligger imidlertid bygninger på gnr./bnr. 2/1 og 54/4 som ikke er grenset ut.

Miljødirektoratet tilrår å endre ordlyden i § 7 bokstav m til:

m. naudsynt rydding av vegetasjon i eit område på inntil 1 dekar rundt bygningar avmerka på vernekartet på gnr./bnr. 2/1 og 54/4

Når hyttetomtene er grenset ut, må det legges til grunn at byggetiltak ikke skal skje innenfor verneområdet.

Når det gjelder § 7 bokstav l, presiserer Miljødirektoratet at bestemmelsen er knyttet til husmannsplassen på Svartufs. Bestemmelsen skal dekke behov for et enkelt tilbygg eller uthus med lagringsfunksjon, og skal ikke benyttes som oppholdsrom. Do skal være tilgjengelig for allmennheten. Miljødirektoratet tilrår følgende presisering i bestemmelsen i § 7 bokstav l (ny tekst i kursiv):

l. Oppføring av enkelt uthus/utedo eller enkelt tilbygg med uthusfunksjon til bygningar på husmannsplassen Svartufs avmerka i vernekartet på gnr./bnr. 54/4.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Bjørgefjell:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Bjørgefjell som naturreservat.

7.6 BUSKERUD FYLKE

Det tilrås utvidelse av et eksisterende verneområde. Utvidelsen innebærer omgjøring fra annen verneform. Utvidelsen har kommet fram gjennom ordningen med frivillig vern av skog.

14. Festningen, Flå kommune – Utvidelse og omgjøring fra annen verneform

Utvidelsesareal: 1 373 daa, skogareal: 1 255 daa, produktiv skog: 860 daa. Nytt totalareal: 2 379 daa
Nytt areal for Vassfaret og Vidalen landskapsvernområde: 213 671 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av eldre granskog med verdier knyttet til gamle trær og død ved. Av spesiell verdi er de mange bekkekløftene med innslag av høgstaudegranskog. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Verneforslaget ligger i Vassfaret, innenfor Vassfaret og Vidalen landskapsvernområde. Det eksisterende Festningen naturreservat ligger oppe i den nordvendte lia sør for Aurdalsfjorden. Nå foreslås en utvidelse på vestsiden av naturreservatet. Verneforslaget strekker seg fra Busandvegen sør for Aurdalsfjorden og opp til skoggrensa, om lag 580 - 1000 moh. Skogen domineres av gran, med noe innslag av furu og bjørk.

De viktigste naturverdiene er knyttet til den gamle granskogen med funksjon for truede arter knyttet til gamle trær og kontinuitet. Øverst i lia finner vi den eldste skogen med gode forekomster av død ved og større kontinuitet. Lengre nede i lia er skogen mer påvirket, men her er det høy bonitet, og frodige forekomster av høgstaudegranskog (NT) finnes i mosaikk med andre fattigere vegetasjonstyper. Det er registrert fem rødlista arter. De karakteristiske ravinene bidrar til økt variasjon og spennvidde i livsmiljøer, og de fuktige miljøene gir grunnlag for rik karplanteflora og lungeneversamfunn knyttet til boreale løvtrær.

Verneforslaget bidrar med hele gradienten av skog fra dalbunnen til tregrensa, og bidrar med vesentlige nye verneverdier til Festningen naturreservat. Videre inngår det i et nettverk av naturreservat i Vassfaret.

Området dekker mangler i skogvernet knytta til ivaretagelse av biologisk gammel skog, særlig granskog. Den nederste delen av lia består for det meste skog med høy bonitet. Totalt sett vurderes tilbudsområdet til å kunne bidra til mangeloppfyllelse i skogvernet.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Bruksinteressene i verneforslaget er i hovedsak knyttet til skogsdrift. Det går ingen stier eller skiløyper gjennom området, men det er en del friluftsliv i Vassfaret, særlig langs veier og langs vassdraget i dalbunnen. Vernegrensa i nord er lagt 7 meter fra skogbilveien Busandveien.

I utvidelsesforslaget er det noe planta skog, dette kan restaureres ved fri skjøtsel.

Det er ingen registrerte kulturminner innenfor verneforslaget, men Vassfaret er av Riksantikvaren registrert som kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på felles høring med tre andre områder og er sendt til *grunneiere, naboer, Akershus Bondelag, Akershus fylkeskommune, Akershus Idrettskrets, Akershus og Oslo orienteringskrets, Akershus sau og geit, Akershus Skikrets, Aurskog-Høland kommune, Birdline Oslo og Akershus, Buskerud Bondelag, Buskerud Bonde- og småbrukarlag, Buskerud botaniske forening,*

Buskerud fylkeskommune, Buskerud Orienteringskrets, Buskerud ornitologiske, Buskerud Sau og Geit, Buskerud Skikrets, DNT Drammen og omegn, DNT Oslo og Omegn, Drammen natur og ungdom, Elvia AS, Filefjell reinlag, Flå kommune, Forum for natur og friluftsliv – Buskerud, Forum for natur og friluftsliv Oslo og Akershus, Glitre Nett AS, Hallingdal kraftnett AS, Lunner jeger- og fiskerforening, Lunner skytterlag, Mangenfjellet turlag, Natur og Ungdom (Østfold og Akershus), Naturvernforbundet i Buskerud, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Naturvernforbundet i Gran og Lunne, Norges Jeger- og Fiskerforbund Akershus, Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Oslo og Akershus Bonde- og Småbrukarlag, Oslo og Omland Friluftsråd, Vassfarfjellet Løypelag, Viken idrettskrets, Arbeids- og sosialdepartementet, Avinor AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådenes Landsforbund, Jernbanedirektoratet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, KS, Kystverket, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Natur og Ungdom, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Fjellstyresamband, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges skogeierforbund, Norges Televisjon, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Industri, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU, Ringve botaniske, NTNU, Oljedirektoratet, SABIMA, Statens Kartverk, Statens Vegvesen, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Stedsnavnstjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Telenor Servicesenter for nettutbygging, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap, Universitetet i Oslo, Naturhistorisk museum og botanisk hage, Universitetet i Tromsø, Vegdirektoratet, Viken fylkeskommune, WWF-Norge.

Det kom inn syv høringsuttalelser til verneforslaget. Et sammendrag av disse samt relevante innspill fra varsel om oppstart gjengis under.

Bane Nor, Statens vegvesen, Statnett, NVE, Glitre Nett og Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) har uttalt seg til verneforslaget, og har ingen merknader.

Akershus og Oslo Orienteringskrets ønsker følgende bestemmelse om orienteringsaktivitet i alle nye verneområder: *Turorientering og orienteringsløp er tillatt forutsatt at det er gjennomført årlig kontakt med forvaltningsmyndigheten hvor omfang, område og tidspunkt for aktivitetene drøftes.*

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren tar merknadene fra Bane Nor, Statens vegvesen, Statnett, NVE, Glitre Nett og Direktoratet for mineralforvaltning til orientering.

Orienteringsaktivitet: Statsforvalteren har benyttet standard forskriftsmal fra Miljødirektoratet. Forvaltningsmyndigheten skal kunne ha kontroll med aktivitet i verneområdet, og ha en mulighet for å stille vilkår til gjennomføring av aktiviteter og tiltak i området. Utsetting av turposter, kjentmannsposter, turorientering mv. kan rammes av forbudet mot midlertidige innretninger. Det følger av forskriftsmalen at det kan tas inn særskilt unntak for dette. I Festningen ønsker vi dialog om hvilke midlertidige innretninger som settes ut, og ønsker søknad om utsetting av dette. Vi mener videre at det er krevende å etterleve en bestemmelse som knytter opp til *årlig* kontakt mellom arrangører av ulike arrangementer. Vi har derfor bare benyttet denne bestemmelsen i noen få områder der det allerede er etablert orienteringsaktivitet. Verneforskriftens bestemmelser må åpne

for å kunne stille vilkår, og det må da være et vedtak/tillatelse. Vi ønsker at arrangører setter seg inn i regelverket i det aktuelle området og tar kontakt med forvaltningsmyndigheten ved behov for tillatelse eller veiledning.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Festningen* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Etter høringen er arealet mellom Aurdalsfjorden og Busandvegen, om lag 159 dekar, trukket ut av verneforslaget etter ønske fra grunneier. Det er ikke viktige naturverdier knyttet til dette arealet.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget, men i og med at Busandvegen blir liggende utenfor verneforslaget, er bestemmelsene som omhandlet denne veien tatt ut av forslaget til verneforskrift:

- § 4 d *vedlikehold av eksisterende bilvei i henhold til standard på vernetidspunktet* er tatt ut.
- § 5 b er endret fra *Sykling, ridning og bruk av hest er forbudt utenom på eksisterende vei til Sykling, ridning og bruk av hest er forbudt*
- § 6 c *motorferdsel på bilvei avmerket på vernekartet* er tatt ut.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i verneforskrift og vernekart som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Festningen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår utvidelse av Festningen naturreservat.

7.7 AKERSHUS FYLKE

Det tilrås utvidelse av et eksisterende verneområde. Utvidelsen innebærer omgjøring fra annen verneform. Arealet er kommunalt eid.

15. Skotta, Bærum kommune – Utvidelse og omgjøring fra annen verneform

Utvidelsesareal: 85daa, skogareal: 84 daa, produktiv skog: 84 daa. Nytt totalareal: 102 daa.
Nytt areal for Kolsås-Dælivann landskapsvernområde: ca. 5 182 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Skotta naturreservat ble vernet i 1978 samtidig med vernet av Kolsås-Dælivann landskapsvernområde. Naturreservatet har ingen egen verneforskrift, men har egne regler for naturreservatet som ligger i verneforskriften for Kolsås-Dælivann landskapsvernområde. Formålet med naturreservatet er (utdrag): «å bevare spesielle naturtyper og geologiske formasjoner som bl.a. er av spesiell verdi for forskning og undervisning, idet ... Skotta naturreservat omfatter en edellauvskog av typen alm-lindeskog med hegg».

Verneformålet for eksisterende Skotta naturreservat videreføres.

Bærum kommune har tilbudt foreslått utvidelse av Skotta naturreservat i sammenheng med at tilgrensende Kolsås-Dælivann landskapsvernområdet ble redusert i areal for å realisere planlagt høydebasseng øst for Kolsåsbakken, nord i landskapsvernområdet. Det fulgte av Miljødirektoratets klageavgjørelse på høydebassenget at forutsetningen for å justere landskapsvernområdet var at arealet ble erstattet gjennom utvidelse av Skotta naturreservat. Grenseendringssaken for landskapsvernområdet ble gjennomført i 2023.

Skotta naturreservatet ligger nordvest på Fleskumåsen. Berggrunnen består av kalkrike, sedimentære bergarter fra kambrosilur. I utvidelsesområdet mot nord er det en naturtypelokalitet på ca. 34 dekar med svært viktig kalkedellauvskog av typen kalkhasselskog. På vestsiden av ryggen er det innslag av alm og lind. Gran og andre boreale treslag forekommer spredt. I eksisterende Skotta naturreservat og videre øst og nordøst er det en naturtype på ca. 52 dekar med kalkgranskog av svært viktig verdi. Naturtypen ligger i grenseland mot rik blandingskog i lavlandet. Tresjiktet her er dominert av gran og gjerne med et velutviklet busksjikt av hassel. Furu er et vanlig innslag. Stedvis er innslaget av edelløvtrær stort med tre som ask, lønn og lind. I vest, i forbindelse med Skotta naturreservat og enkelte partier mot øst i den bratte skråningen, er det noe alm-lindeskog.

Etter rødlista for naturtyper inngår arealer eller fragmenter av frisk rik edellauvskog (NT), kalkgranskog (VU) og kalkedellauvskog (EN). Flere rødlistearter er registrert i området, bl.a. skrukkeøre (NT), dynekjuke (EN), rosenkjuke (NT), fuglereir (NT), kjempeslørsopp (NT), buskgelésopp (NT) og snau vaniljerot (NT), pelsblæremose (NT). Det er i naturtypebeskrivelsene omtalt potensial for ytterligere kravfulle trua og sjeldne arter i området.

Betydelige deler av utvidelsen ligger innenfor landskapsvernområdet. Landskapsvernet gir begrenset beskyttelse av skogen i seg selv, og det vil dermed være positivt å omgjøre og innlemme dette i naturreservatet. Noe areal ligger også utenfor areal med vern i dag. Verneforslaget vil dekke opp mangler knyttet til lavereliggende skogtyper av kalkskog med stor verdi for artsmangfoldet.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er etablerte stier i området. Like nordøst, inntil og delvis innenfor forslaget til utvidet verneområde, er det et område med minst 24 rydningsrøyser, lave og mosegrodde. Vel halvparten består hovedsakelig av kastestein. Nærområdene som sådan har svært mange kulturspor og viser en svært lang kontinuitet av menneskelig bosetning.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på felles høring med tre andre områder og er sendt til *grunneiere, naboer, Akershus Bondelag, Akershus fylkeskommune, Akershus Idrettskrets, Akershus og Oslo orienteringskrets, Akershus sau og geit, Akershus Skikrets, Aurskog-Høland kommune, Birdline Oslo og Akershus, Buskerud Bondelag, Buskerud Bonde- og småbrukarlag, Buskerud botaniske forening, Buskerud fylkeskommune, Buskerud Orienteringskrets, Buskerud ornitologiske, Buskerud Sau og Geit, Buskerud Skikrets, DNT Drammen og omegn, DNT Oslo og Omegn, Drammen natur og ungdom, Elvia AS, Filefjell reinlag, Flå kommune, Forum for natur og friluftsliv – Buskerud, Forum for natur og*

friluftsliv Oslo og Akershus, Glitre Nett AS, Hallingdal kraftnett AS, Lunner jeger- og fiskerforening, Lunner skytterlag, Mangenfjellet turlag, Natur og Ungdom (Østfold og Akershus), Naturvernforbundet i Buskerud, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Naturvernforbundet i Gran og Lunne, Norges Jeger- og Fiskerforbund Akershus, Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Oslo og Akershus Bonde- og Småbrukarlag, Oslo og Omland Friluftsråd, Vassfarfjellet Løypelag, Viken idrettskrets, Arbeids- og sosialdepartementet, Avinor AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådene Landsforbund, Jernbanedirektoratet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, KS, Kystverket, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Natur og Ungdom, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Fjellstyresamband, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges skogeierforbund, Norges Televisjon, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Industri, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU, Ringve botaniske, NTNU, Oljedirektoratet, SABIMA, Statens Kartverk, Statens Vegvesen, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Stedsnavnstjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Telenor Servicesenter for nettutbygging, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap, Universitetet i Oslo, Naturhistorisk museum og botanisk hage, Universitetet i Tromsø, Vegdirektoratet, Viken fylkeskommune, WWF-Norge.

Det kom inn syv høringsuttalelser til verneforslaget. Et sammendrag av disse samt relevante innspill fra varsel om oppstart gjengis under.

Bane Nor, Statens vegvesen, Statnett og Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) har uttalt seg til verneforslaget, og har ingen merknader.

Bærum kommune: Kommunen er positiv til den foreslåtte utvidelsen, men har innspill knyttet til friluftsliv og avgrensning. De ber også om at arbeidet med å revidere verneforskriften for Kolsås-Dælivann landskapsvernområde prioriteres. Friluftsliv: Området er et mye brukt friluftsområde og det er behov for å se på verneforskriften på nytt, spesielt sykling, orientering og hundehold. Eksempelvis er orienteringsposter forbudt i naturreservatene og sykling er kun tillatt på veier i Kolsås-Dælivann landskapsvernområde. Ferdelsbegrensninger må være faglig godt begrunnet. Avgrensning: Må vurderes om 5 m buffer mot Dæliveien er tilstrekkelig pga. skråning hvor trærne vil lene seg mot veien. Må vurdere å enten ta ut gbnr. 24/16 eller ta inn i verneforskriften for Skotta at vedlikehold av randsone mot dyrkamarka er tillatt ref. gjeldende verneforskrift. I sørøst er grensen lagt helt inntil privat hage, det må vurderes å trekke vernegrensen noe unna for å forhindre fremtidige konflikter. Det kan se ut til at gbnr. 1/109 og 24/16 mangler i oppramsingen av hvilke eiendommer som berøres av utvidelsen.

NVE kan ikke se konflikt med noen energiinteresser. NVE registrerer at Elvia forespurte om standardbestemmelser for energi- og kraftanlegg for Skotta. Statsforvalteren avviste forespørsel. Vernegrensen ble justert slik at kraftlinja og rydebeltet ligger utenfor verneområdet. NVE forventer at Elvia vil uttale om de har fortsatt behov for motorferdsel eller skogrydding i et vernet område etter grensejusteringen.

Elvia AS: Elvia har lavspent luftledninger samt kabelanlegg innenfor det planlagt utvidede området for Skotta naturreservat, og vi ber her om at standardbestemmelsen drift og vedlikehold av

strømnettet inkluderes i vernebestemmelsene. Det er heller ikke planlagt noen konkrete fremtidige planer innenfor områdene. I verneplanens bestemmelser må det sikres rett til drift, vedlikehold og fornyelse av eksisterende nettanlegg. Dette gjelder også nødvendig bruk av motorkjøretøy for å utføre de nødvendige tiltak. Dersom det er etablert luftledninger innenfor verneområdet, må det også kunne utføres nødvendig skogrydding for sikker drift av luftledningen. Alle slike arbeider må kunne utføres uten at det må søkes dispensasjon fra vernebestemmelsene.

Oslo og omland friluftsråd: OOF støtter utvidelsen, men mener verneforskriftene bør revideres og moderniseres. Blant annet er friluftsliv ikke en del av verneformålet i forskriften fra 1978. OOF ber om at verneforskriftene gjennomgås slik at utforming og formål blir mer i tråd med malen for vernebestemmelser i Marka fra 2015. Momenter i bestemmelsene, f.eks. forbud mot stisykling og orienteringsposter, bes vurdert på nytt og endres dersom forbudene ikke kan begrunnes i hensyn til verneverdiene.

Akershus og Oslo Orienteringskrets: De viser til bestemmelse § 4 4. om ferdsel i verneforskriften for Kolsås-Dælivann landskapsvernområde som lyder *Store eller terminfestede orienteringsløp kan bare holdes etter tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Orienteringsposter må ikke legges i naturreservatene.* De ber om at bestemmelsen om orienteringsløp endres til "Turorientering og orienteringsløp er tillatt forutsatt at det er gjennomført årlig kontakt med forvaltningsmyndigheten hvor omfang, område og tidspunkt for aktivitetene drøftes." Denne formuleringen ønsker foreningen at kan tas inn i alle nye områder som vernes.

Tyrving Idrettslag: Arrangerer turorienteringstilbudet Flaggspretten hvert år, og de bruker Kolsås-Dælivann-området for treninger og lokale kretsløp. De foreslår at orienteringsbestemmelsen i området får en ordlyd som samsvarer med forskriften for nærliggende Gardlaushøgda naturreservat samt det store nyopprettede verneområdet i Østmarka: "Turorientering og orienteringsløp er tillatt forutsatt at det er gjennomført årlig kontakt med forvaltningsmyndigheten hvor omfang, område og tidspunkt for aktivitetene drøftes."

Statsforvalterens kommentarer:

Det er gjennom høringen kommet flere innspill som går på at de eksisterende verneforskriftene for landskapsvernområdet bør endres. Dette gjelder orienteringsløp, turorientering, sykling, hundehold og vedlikehold av randsone mot dyrket mark.

Eksisterende vernebestemmelser for Skotta naturreservat inngår i «Forskrift om vern av Kolsås-Dælivann landskapsvernområde med plante- og fuglelivsfredninger og fire naturreservater i Bærum kommune» fra 1978. Denne utvidelsen som her tilrås er et resultat av kompenserende tiltak i forbindelse med at et areal på ca. 23,5 da ble tatt ut av landskapsvernet i forbindelse med realisering av nytt høydebasseng. Verneforskriften for landskapsvernområdet og tilknyttete naturreservat fra 1978 kunne med fordel ha blitt revidert og modernisert. Men dette krever en egen prosess som må omfatte hele landskapsvernområdet med tilknyttete reservater og spesielt opp mot de store natur, kulturlandskaps- og friluftslivsverdier i området som sådan. Nå har Statsforvalteren av kapasitetshensyn valgt å ikke revidere verneforskriften, men kun gjennomføre grenseendringene for Skotta naturreservat som et kompenserende tiltak etter bygging av høydebasseng. Statsforvalteren håper å senere kunne gjennomføre en modernisering av hele verneforskriften. De eneste justeringene som anbefales nå, er å justere størrelsen til Skotta naturreservat og med korrekt opprøpning av gards- og bruksnummer.

Elvia AS skriver at de har luftledninger og kabelanlegg innenfor det utvidede området. Hverken Statsforvalteren eller NVE kan se at det er kartfestet anlegg innenfor forslag til Skotta naturreservat.

Det ble gjort en liten grensejustering langs Dæliveien før høring for at eksisterende kraftledning ble liggende utenfor verneområdet. Statsforvalteren mener at forslaget til naturreservat ikke kommer i konflikt med eksisterende anlegg. Hvis vedlikehold av vei eller luftledninger utenfor vernegrensen gjør at det er ønskelig å felle enkelte trær innenfor verneområdet, så må man ta kontakt med verneforvaltningen.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Skotta*, som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

I verneforskriften endres arealet til 102 dekar, og gnr/bnr. 24/16 tilføyes som berørt eiendom. I tillegg oppdateres fylkesnavn og Statsforvalterens navn. Dette er tatt inn i vedlagte forslag til endringsforskrift.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i verneforskrift og vernekart som beskrevet.

Kommentarer til Statsforvalterens tilråding

Norsk Orientering har sendt inn kommentar til Statsforvalterens tilråding, og skriver at Norsk Orientering klager på innstillingen når det gjelder utvidelsen av Skotta naturreservat. Orienteringsklubben Tyrving har stor aktivitet i området som utvidelsen omfatter. Også Akershus og Oslo Orienteringskrets og Oslo og omland friluftsråd har avgitt uttalelser som henstiller om at vernebestemmelsene tar hensyn til bruken av området. Statsforvalteren skriver i sin kommentar til høringsuttalelsene at «Verneforskriften for landskapsvernområdet og tilknyttete naturreservat fra 1978 kunne med fordel ha blitt revidert og modernisert» og «Nå har vi av kapasitetshensyn valgt å ikke revidere verneforskriften». Statsforvalteren oppfyller ikke Miljødirektoratets forventninger til utredning av vern. Orienteringsklubben viser til Miljødirektoratets svarbrev til Norsk Friluftsliv datert 9.9.2020, der Miljødirektoratet skriver "I gjeldende forskriftsmal for naturreservater fremgår det at det skal tas hensyn til brukerinteresser i tillegg til verneverdiene i området". Begrunnelsen som Statsforvalteren gir tar ikke hensyn til brukerinteressene. Statsforvalterens kortsiktige prioritering fører til merarbeid for alle parter. Siden vernebestemmelsene ikke er modernisert, må Tyrving og andre arrangører av aktivitet og folkehelse tilbud søke Statsforvalteren om tillatelse for hvert enkelt arrangement. Dette fører til et vesentlig merarbeid for arrangører som er avhengig av frivillig innsats. Også Statsforvalteren vil få merarbeid. Norsk Orientering vil også få merarbeid fordi vi må følge forvaltningspraksis tett, og det vil også kunne føre til at Miljødirektoratet får flere klager fra Norsk Orientering. Etter relativt kort tid vil det være et betydelig samlet merarbeid som overstiger det arbeidet Statsforvalteren nå ønsker å unngå.

Miljødirektoratets kommentar

Tilrådingen omfatter utvidelse av Skotta naturreservat i sammenheng med at landskapsvernområdet har blitt redusert for nytt høydebasseng, og ikke en gjennomgang av dagens forskrift. Ved slike mindre utvidelser av eksisterende verneområder foretas normalt sett ikke en gjennomgang av restriksjonsnivået i verneforskriftene. Eventuell revidering av gjeldende forskrift krever en mer inngående prosess med vurdering av dagens interesser opp mot verneverdiene. Miljødirektoratet viser som Statsforvalteren til at det kan være behov for fornying, men støtter vurderingen om at

dette uansett ikke tas som en del av utvidelsen av Skotta naturreservat fra 20 daa til 102 daa. Dagens forskrift er felles for både Kolsås-Dælivann landskapsvernområde og flere tilgrensende naturreservater.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Skotta:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår utvidelse av Skotta naturreservat.

7.8 INNLANDET FYLKE

Det tilrås vern av fem områder. Tre av områdene er utvidelse av eksisterende verneområder. Alle områdene har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern.

16. Bjørnstadravinen, Eidskog kommune

Totalareal: 127 daa, skogareal: 126 daa, produktiv skog: 126 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av gammel gråor-heggeskog, sumpskog og granskog i en bekkeravine i marine avsetninger, med de naturlig forekommende arter, naturtyper og økologiske prosesser. Området har forekomster av sjeldne og trua arter. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle disse.

Bjørnstadravinen ligger ved Bjørnstad, ca. 2,5 km nord-vest for Skotterud i Eidskog kommune. Området ligger i borenemoral vegetasjonssone i høydelaget 136-150 moh., og består av skog på høyere boniteter. Ravinen grenser stort sett mot dyrka mark eller hogstpåvirket skog.

Verneforslaget omfatter i hovedsak naturtypen gråor-heggeskog, med utforming flommarksskog (VU), sumpskog og granskog. Det går en større bekk gjennom hovedravinen og langs denne er det relativt store areal med middelaldret gråor-heggeskog og fattig sumpskog med bjørk, gråor, gran og spredt vier. Hydrologien vurderes som noenlunde intakt. I sideraviner finnes eldre, moserik granskog og opp mot ravineryggene kommer det inn furuskog med bl.a. skogjamne i feltsjiktet. Ravineryggene er imidlertid i større grad skogbruksfaglig skjøttet og har gjennomgående yngre skogstruktur.

En del død ved forekommer i partier, særlig sentralt i avgrensingen langs hovedbekken og i sumpskogspartiene. Det største innslaget av død ved består av gran, gråor og selje/vier, og disse fordeler seg på flere ulike råteklasser og dimensjoner. Sumpskogspartiene er preget av nøysomme sump- og myrarter som vassrørkvein, gulldusk, myrfiol og gråstarr. Men, tilknyttet åpne vannspeil inngår også skogsivaks, andemat og vasshår-arter. I gråor-heggsbogen forekommer strutseving og maigull.

Flere regionalt sjeldne råtevedarter er påvist, både tilknyttet granlæger og løvved. På gran er bl.a. granrustkjuke, skiferkjuke, hengepigg og melkekjuke påvist. På lauvved er signalartene kanelkjuke og svartstilkjuke funnet, i tillegg til honninghvitkjuke som har status nær truet (NT) på rødlista. Gubbeskjegg (NT) finnes på eldre gran i en av sideravinene. Den kartlagte lokaliteten med gråor-heggeskog er vurdert som regionalt viktig.

Mye av ravinesystemet omkring verneforslaget er de senere årene flatehogd, og naturverdiene er derfor sterkt forringet. Mindre hogstingrep er foretatt innenfor forslaget til reservat, men restaureringspotensialet over tid anses som godt. Rike ravinedaler er ofte utsatt for arealinngrep som planering, ivaretagelse av de mer intakte delene av denne natur- og landskapstypen anses som viktig og er prioritert i skogvernet. Naturverdiene i vurderes på grunnlag av størrelse, arrondering, skogtilstand og artsinventar som klart regionalt viktig.

Av mangler i skogvernet, så vil vern av Bjørnstadravinen bidra til bevaring av gråor-heggeskog av flommarkstypen (flommarksskog, VU), i tillegg til en del sumpskog. Av generelle mangler vil området bidra til vern av skog i lavlandet på høyere boniteter.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det går en 22 kV kraftledning gjennom området nordre del og østre del, henholdsvis 200 m og 100 innenfor verneområdeforslaget. Nord for den nordligste kraftlinja går det en sti som krysser ravinen.

Det er foretatt noe hogst innenfor området, men restaureringspotensialet over tid ansees som godt, tatt i betraktning den høye boniteten i området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring sammen med 10 andre områder til: *Grunneiere, Eidskog kommune, Gausdal kommune, Gran kommune, Nord-Aurdal kommune, Nord-Odal kommune, Rendalen kommune, Sel kommune, Stor-Elvdal kommune, Trysil kommune, Vågå kommune, Sør-Aurdal kommune, Innlandet fylkeskommune, grunneiere, AS Eidefoss, DNT Engerdal og Trysil, DNT Finnskogen og Omegn, DNT Gudbrandsdalen, DNT Hadeland, DNT Lillehammer, DNT Nord-Østerdal, DNT Odal, DNT Valdres, DNT Åmot og Stor-Elvdal, Fjellnett AS, Foreningen til Bægnavassdragets Regulering, Glitre Energi Nett AS, Glitre Nett AS, Glommens og Laagens brukseierforening, Griug AS, Hafslund Eco Vannkraft, Klive AS, Kuniko Norge AS, Nord-Østerdal Kraftlag SA, Opplandskraft DA, Sør-Aurdal energi, Valdres Energi, Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten, Avinor AS, Bane NOR SF, BirdLife Hedmark, BirdLife Oppland, BirdLife Norge, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Eidsiva Energi, Elvia AS, Forsvarsbygg, Forum for natur og friluftsliv – Innlandet, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådenes Landsforbund, Hedmark Bonde- og Småbrukarlag, Hedmark Sau og Geit, Hedmark skikrets, Innlandet bondelag, Innlandet idrettskrets, Innlandet orienteringskrets, Institutt for biovitenskap, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Kommunenes sentralforbund, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Naturhistorisk museum og botanisk hage, Naturvernforbundet i Innlandet, NHO Reiseliv Innlandet, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges handicapforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges jeger- og fiskerforbund – Hedmark, Norges*

Jeger- og Fiskerforbund Oppland, Norges Luftsportforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Norges vassdrags- og energidirektorat -Region øst, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, Norsk Institutt for Bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Landbruksrådgiving Innlandet, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU, Ringve botaniske have, NTNU, Vitenskapsmuseet, Oppland Bonde- og Småbrukarlag, Oppland Sau og Geit, Oppland skikrets, Sabima, Skogselskapet i Hedmark, Skogselskapet i Oppland, Statens Kartverk, Statens vegvesen Region øst, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog, Stedsnavntjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap, Universitetet i Oslo, Naturhistorisk museum og botanisk hage, Vegdirektoratet, WWF-Norge.

Det har kommet inn 7 høringsuttalelser til verneforslaget.

Bane NOR, Direktoratet for mineralforvaltning, Hafslund Kraft AS, Forsvarsbygg, og Statnett har gitt uttalelse, men har ikke hatt merknader til høringsforslaget.

Elvia kan ikke se at standardbestemmelsene knyttet til ferdsel til nettanlegg er inkludert i bestemmelsene og ber om at disse blir inkludert.

NVE skriver at Bjørnstadravinen krysses av nettanlegg og at Statsforvalter har etter innspill inkludert flere standardbestemmelser for energi- og nettanlegg. NVE ber om å inkludere alle standardbestemmelsene.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren har etterkommet innspillene fra Elvia og NVE ettersom det krysser to kraftledninger gjennom området.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Bjørnstadravinen* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Følgende standardbestemmelser for nettanlegg tas inn i forskriften:

§ 6 (Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene):

- i. *Nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.*

§ 7 (Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser):

- f. *Oppgradering og fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4*

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med vernekart i samsvar med høringsforslaget og endringer i verneforskriften slik som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Miljødirektoratet tilrår å ta ut det generelle unntaket fra vernebestemmelsene i forskriftens § 4 bokstav i, som åpner for *nødvendige tiltak ved akutt behov for sikkerhetstiltak mot flom, ras og skred, når tiltaket ikke skader verneverdiene nevneverdig*. Også adgang til motorferdsel i tilknytning denne bestemmelsen, som var hjemlet i § 7, er tatt ut. Miljødirektoratet kan ikke se at det er kommet innspill i forbindelse med oppstart eller høring, som tilsier at denne bestemmelsen er spesielt aktuell for dette området. Det går heller ikke frem av tilrådingen fra Statsforvalteren at det er gjort en konkret vurdering av om det er reelle behov for denne typen tiltak, hvilke tiltak dette kan innebære, eller om hvorvidt dette kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Det er ikke kjent at det er bygninger, veier eller anlegg og installasjoner i området, utover kraftledningen som krysser området. I raviner, som i stor grad består av løsmasser av leire, er det ikke uvanlig at det kan skje mindre utglidinger av masse, noe som også er en del av den naturlige dynamikken i et slikt økosystem. Eventuelle forhindringer av naturlige prosesser er derfor ikke gunstig for verneverdiene. Raviner som dette er også ekstra sårbar overfor type inngrep man kan se for seg kan potensielt bli aktuelle for denne bestemmelsen, f.eks. flytting av masser for å begrense ødeleggelser ved flom. Det er ikke kjent for Miljødirektoratet at Bjørnstadravinen er særlig utsatt for flom, ras og skred som utgjør en særlig risiko for helse, liv og samfunnsikkerhet for øvrig. Det kan imidlertid oppstå uforutsette og akutte hendelser på lik linje med mange andre områder, og da vil naturmangfoldloven § 48 kunne anvendes og nødvendige tiltak vurderes i den bestemte situasjonen.

Tilråding Bjørnstadravinen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Bjørnstadravinen som naturreservat.

17. Sæterberget, Nord-Odal kommune

Totalareal: 133 daa, skogareal: 133 daa, produktiv skog: 133 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av gammel barskog med innslag av løvtrær. Området har særskilt betydning for biologisk mangfold ved å være levested for arter knyttet til gammel barskog, gammel løvskog og død ved. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Området ligger i ei østvendt skråning under Sæterhøgda vest for Sætersjøen i Nord-Odal kommune. Området ligger i hovedsak i en bratt lisode med delvis berg i dagen. I nord og særlig i sør er terrenget noe slakere enn i de midtre delene av området. Området ligger i høydelaget 320-435 moh. Og i mellomboreal vegetasjonssone. Mesteparten av området har på høy bonitet, resten av området har middels bonitet.

Området omfatter en lokalitet med gammel barskog, som ble kartlagt i 2020. Skogen er en rest av gammel granskog på overveiende fattig blåbærmark. Tilstøtende områder er sterkt påvirket av hogst (både tidligere og nylige hogster). Deler av lokaliteten har høy løvtreandel og kan beskrives som blandingsskog. Ellers er gammel granskog og berg og rasmark viktige naturtyper i området.

Vegetasjonen er gjennomgående fattig, men med innslag av enkelte rikere partier, inkludert mindre områder med høyere andel løvtrær og urterikt feltsjikt. Vegetasjonen i bunnen av skrenten kan betegnes som en veksling mellom lågurtskog og svak lågurtskog av varierende tørkeutsatthet. I selve fjellskrenten er vegetasjonen glissen og kan best kategoriseres som en mosaikk mellom åpen grunnlendt lyngmark, nakent berg og lyngskog av fattige typer. Det øverste deler av reservatet finnes blåbærskog. Tresjiktet er dominert av gran, bjørk, selje, rogn og furu. Noen få gamle osper inngår. Skogen er stedvis godt flersjiktet, andre steder svakt flersjiktet. Parti med mye død ved i form av læger i lave og midlere nedbrytningsstadier inngår. Det er middels god dødvedkontinuitet, og verneforslaget har enkelte områder med mye død ved av gran med ganske høy kontinuitet.

Et par gammelskogsarter er registrert i området, sprikeskjegg (NT) og gubbeskjegg (NT), men potensialet for at det finnes ytterligere sjeldne arter vurderes som middels stort. Isolert sett, og dersom man ser vernekvallitetene isolert, vurderes området som lokalt viktig (*)

Verneforslaget består av et relativt stort område med gammel skog, noe som i seg selv er sjeldent i denne regionen som generelt sett er sterkt hogstpåvirket. Når det gjelder mangler i skogvernet, så vil Sæterberget bidra til å ta vare på en siste rest av gammel og i stor grad upåvirket granskog i et område der skogen er hardt drevet. Reservatet vil i tillegg bidra i et økologisk nettverk sammen med de to skogreservatene Skuta og Trautskogen.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Bortsett fra et par traktorveger og et par stier, er det ingen kjente tekniske inngrep innenfor området.

Området benyttes til husdyrbeite. Storfe fra Stange og Romedal beitelag kommer inn i området og omegn nordfra. Området benyttes til jakt.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring sammen med 10 andre områder til: *Grunneiere, Eidskog kommune, Gausdal kommune, Gran kommune, Nord-Aurdal kommune, Nord-Odal kommune, Rendalen kommune, Sel kommune, Stor-Elvdal kommune, Trysil kommune, Vågå kommune, Sør-Aurdal kommune, Innlandet fylkeskommune, grunneiere, AS Eidefoss, DNT Engerdal og Trysil, DNT Finnskogen og Omegn, DNT Gudbrandsdalen, DNT Hadeland, DNT Lillehammer, DNT Nord-Østerdal, DNT Odal, DNT Valdres, DNT Åmot og Stor-Elvdal, Fjellnett AS, Foreningen til Bægnavassdragets Regulering, Glitre Energi Nett AS, Glitre Nett AS, Glommens og Laagens brukseierforening, Griug AS, Hafslund Eco Vannkraft, Klive AS, Kuniko Norge AS, Nord-Østerdal Kraftlag SA, Opplandskraft DA, Sør-Aurdal energi, Valdres Energi, Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten, Avinor AS, Bane NOR SF, BirdLife Hedmark, BirdLife Oppland, BirdLife Norge, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Eidsiva Energi, Elvia AS, Forsvarsbygg, Forum for natur og friluftsliv – Innlandet, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Hedmark Bonde- og Småbrukarlag, Hedmark Sau og Geit, Hedmark skikrets, Innlandet bondelag, Innlandet idrettskrets, Innlandet orienteringskrets, Institutt for biovitenskap, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Kommunenes sentralforbund, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Naturhistorisk museum og botanisk hage, Naturvernforbundet i Innlandet, NHO Reiseliv Innlandet, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges handicapforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges jeger- og fiskerforbund – Hedmark, Norges*

Jeger- og Fiskerforbund Oppland, Norges Luftsportforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Norges vassdrags- og energidirektorat -Region øst, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, Norsk Institutt for Bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Landbruksrådgiving Innlandet, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU, Ringve botaniske have, NTNU, Vitenskapsmuseet, Oppland Bonde- og Småbrukarlag, Oppland Sau og Geit, Oppland skikrets, Sabima, Skogselskapet i Hedmark, Skogselskapet i Oppland, Statens Kartverk, Statens vegvesen Region øst, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog, Stedsnavntjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap, Universitetet i Oslo, Naturhistorisk museum og botanisk hage, Vegdirektoratet, WWF-Norge.

Det har kommet inn 6 høringsuttalelser til verneforslaget.

Bane NOR, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Hafslund Kraft AS, NVE, og Statnett har gitt uttalelse, men har ikke hatt merknader til høringsforslaget.

Statsforvalterens kommentarer:

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Sæterberget* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Etter at området ble tilrådd fra Statsforvalteren har grunneier kommet med informasjon om at det drives jakt i området, og at traktorvegene i området benyttes i forbindelse med jaktutøvelsen. Jakt på villsvin kan også være aktuelt. Statsforvalteren tilrår derfor at § 6 bokstav b får følgende ordlyd:

b. nødvendig uttransport av felt elg, hjort, bjørn og villsvin med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget, samt med traktor eller lett terrengkjøretøy på eksisterende traktorveger avmerket på kartet.

Statsforvalteren tilrår i tillegg, at det tas inn en ny bestemmelse i § 6:

c. bruk av hest for uttransport av felt elg, hjort, bjørn og villsvin samt for uttransport av og tilsyn med beitedyr

Grunneier har også opplyst om at det ikke er aktuelt med rydding og merking av nye stier eller oppføring av gjerder. § 7 bokstav c og e tilrås derfor å tas ut.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med vernekart i samsvar med høringsforslaget og endringer i verneforskrift som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Sæterberget:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Sæterberget som naturreservat

18. Nekfallet, Rendalen kommune – Utvidelse

Utvidelsesareal: 66 daa, skogareal: 59 daa, produktiv skog: 59 da. Nytt totalareal: 1 821 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med naturreservatet er å bevare en bestemt type natur i form av en velutviklet bekkekløft med tilhørende artsrik fosserøykskog og fossesprøytsone ved Nekfallet, samt elvevifte med flommarksskog. Området har stor betydning for biologisk mangfold ved at det er lite påvirket og er leveområde for en rekke arter knyttet til gammel skog i flommarksskog, bekkekløfter, fosserøyksoner og fossesprøytsoner. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Verneformålet i eksisterende Nekfallet naturreservat videreføres i stor grad.

Den foreslåtte utvidelsen av Nekfallet naturreservat omfatter størstedelen av Nekas elvevifte mot utløpet i Unsetåa-Finnstadåa i Rendalen kommune. Vifta har her et fall på ca. 10 m på en strekning på 230 m. Berggrunnen i området er totalt overdekket elveavsetninger, men med betydelig grovere substrat, med grus, sand og stein, enn på elvesletta. En rekke "sesongaktive" flomløp gir en småskala topografisk variasjon i hvor slike flomløp med relativt rik vegetasjon veksler med fattig-middels rik barskog over korte avstander, spesielt i søndre halvdel av området. Verneområdeutvidelsen ligger i nord-boreal vegetasjonssone i høydelaget 436-450 moh. Boniteten er gjennomgående høy på hele området. Området ble kartlagt som en del av kartlegging av fuktskog i Innlandet i 2019. Den foreslåtte utvidelsen av verneområdet omfatter rundt 90-95% av en lokalitet med flommarksskog. Lokaliteten er gitt verdien nasjonalt viktig (A), da den oppnår høy vekt særlig for artsmangfold og for størrelse (ca. 50 daa).

Det er registrert tidligere flatehogst i den flompåvirka granskogen på Nekas elvevifte, i nesten hele den sørlige halvdel av området. Disse arealene er nå yngre granskog, delvis også med innslag av gråor og bjørk. For øvrig er mye av de gjenværende øvrige arealene lite påvirket. Disse arealene har en god del både stående og liggende død ved av lauvtrær.

Verneområdeutvidelsen omfatter den rødlista naturtypen flomskogsmark (VU), med ulike utforminger flompåvirket oreskog. Det er flomskogsmarker på finmateriale, men dette veksler med innslag av blåbær- og småbregneskog. Tresjiktet er dominert av gråor i veksling med gran. Feltsjiktet er artsrikt med mange krevende arter i vekslende dominansforhold: hundekveke, bringebær, skogburkne og broddtelg. Andre krevende arter som er registrert her er mjødukt, myskegras, kvitbladtistel, sløke, strutseving, sumphaukeskjegg, storrap, turt, krattsleie (NT) og hundegras (NT). Ellers har huldregras (NT) har mange forekomster i dette området, og antall forekomster synes å ha økt betraktelig siden registreringer som ble gjort i 1987. Skogsøtgras (VU) er tidligere registrert i lokaliteten.

På opplendt og noe tørrere mark og rygger, spesielt i søndre del av området, er det større innslag av gran, og vegetasjonstypen er oftest blåbær- eller småbregneskog, med vanlige arter for disse skogtypene.

Neka-lokaliteten er en av flere sumpskog- og flommarkskogslokaliteter langs Unsetåa-Finstadåa. Ingen av disse er vernet eller er kraftig påvirket/forringet. Nekas elvevifte skiller seg en del fra øvrige flommarktyper, og er et viktig supplement til flommarksskogtypene i området.

Foruten å bidra til å bevare rødlistearter og naturtyper, gjør utvidelsen at eksisterende naturreservat oppnår et mer fullstendig vern av skog og naturtyper som er påvirket av elveløpet Neka. Isolert sett vurderes utvidelsen til å ha lokal verdi (*), men sett i sammenheng med eksisterende verneområde så vurderes området til være regionalt viktig (**).

Av mangler i skogvernet dekker utvidelsen av Nekafallet naturreservat gråor-flommarkskog samt vern av upåvirket skog på høy bonitet.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Undsetvegen går imellom eksisterende reservat og utvidelsesforslaget. Avstanden er i overkant av 90 meter mellom de to delene.

Det er registrert en hydrologisk målestasjon innenfor den foreslåtte utvidelsen.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring sammen med 10 andre områder til: *Grunneiere, Eidskog kommune, Gausdal kommune, Gran kommune, Nord-Aurdal kommune, Nord-Odal kommune, Rendalen kommune, Sel kommune, Stor-Elvdal kommune, Trysil kommune, Vågå kommune, Sør-Aurdal kommune, Innlandet fylkeskommune, grunneiere, AS Eidefoss, DNT Engerdal og Trysil, DNT Finnskogen og Omegn, DNT Gudbrandsdalen, DNT Hadeland, DNT Lillehammer, DNT Nord-Østerdal, DNT Odal, DNT Valdres, DNT Åmot og Stor-Elvdal, Fjellnett AS, Foreningen til Bægnavassdragets Regulering, Glitre Energi Nett AS, Glitre Nett AS, Glommens og Laagens brukseierforening, Griug AS, Hafslund Eco Vannkraft, Klive AS, Kuniko Norge AS, Nord-Østerdal Kraftlag SA, Opplandskraft DA, Sør-Aurdal energi, Valdres Energi, Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten, Avinor AS, Bane NOR SF, BirdLife Hedmark, BirdLife Oppland, BirdLife Norge, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Eidsiva Energi, Elvia AS, Forsvarsbygg, Forum for natur og friluftsliv – Innlandet, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådenes Landsforbund, Hedmark Bonde- og Småbrukarlag, Hedmark Sau og Geit, Hedmark skikrets, Innlandet bondelag, Innlandet idrettskrets, Innlandet orienteringskrets, Institutt for biovitenskap, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Kommunenes sentralforbund, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Naturhistorisk museum og botanisk hage, Naturvernforbundet i Innlandet, NHO Reiseliv Innlandet, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges handicapforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges jeger- og fiskerforbund – Hedmark, Norges Jeger- og Fiskerforbund Oppland, Norges Luftsportforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Norges vassdrags- og energidirektorat -Region øst, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, Norsk Institutt for Bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Landbruksrådgiving Innlandet, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU, Ringve botaniske have, NTNU, Vitenskapsmuseet, Oppland Bonde- og Småbrukarlag, Oppland Sau og Geit, Oppland skikrets, Sabima, Skogselskapet i Hedmark, Skogselskapet i Oppland, Statens Kartverk, Statens vegvesen Region øst, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog, Stedsnavntjenesten for Østlandet og Agderfylkene,*

Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap, Universitetet i Oslo, Naturhistorisk museum og botanisk hage, Vegdirektoratet, WWF-Norge.

Det har kommet inn 8 høringsuttalelser til verneforslaget.

Bane NOR, Direktoratet for mineralforvaltning, Elvia, Forsvarsbygg, Hafslund, NVE, Statens vegvesen og Statnett har uttalt seg, men har ingen merknader til høringsforslaget.

Statsforvalterens kommentarer:

NVE har ikke omtalt den hydrologiske målestasjonen som ser ut til å ligge i utvidelsen, Statsforvalteren går derfor ut ifra at det ikke er behov for egne vernebestemmelser knyttet til denne.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Nekfallet* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Nekfallet:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår utvidelse av Nekfallet naturreservat.

19. Gålaskarven, Stor-Elvdal kommune – Utvidelse

Utvidelsesareal: 1 577 daa, skogareal: 1 469 daa, produktiv skog: 732 daa. Nytt totalareal: 11 627 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med naturreservatet er å bevare område som representerer en bestemt type natur i form av et større skogområde med gammel og relativt urørt barskog. Området har særlig betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for en rekke arter knyttet til eldre barskog, og inngår i villreinens leveområde. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Verneformålet i eksisterende Gålaskarven naturreservat videreføres i stor grad.

Den foreslåtte utvidelsen av Gålaskarven ligger i indre del av Imsdalen, på sørsiden av dalføret, inntil kommunegrensa mot Ringebu. Området er en kile mellom eksisterende Gålaskarven naturreservat i øst og Imsdalen naturreservat i vest. Området ligger 595 – 946 moh., og er i nordboreal vegetasjonssone. Området ligger nordøstvendt og har svakere boniteter. Nederst mot elva i nordvest er terrenget ganske slakt, mens opp mot Bjørnskarven blir det brattere. En bekkedal skjærer ned gjennom lia. I eksisterende reservat er det også flere slike bekkedaler.

Verneforslaget er en del av et større sammenhengende naturskogsområde med viktige kvaliteter knyttet til gammel granskog der gran er det dominerende treslaget. Grunnlendt blåbærgranskog dekker store arealer. Denne går delvis over i en åpen bærlyng-barblandingsskog med blanding av furu og gran på forhøyninger i terrenget. Stedvis finnes naken blokkmark, delvis i en slags terrassestruktur/ israndterrasser i ulike høydenivåer. Den dominerende og fattige blåbærskogen går brått over i smale soner av rik høgstaudegranskog (NT) med enkelte forsumpete partier i grunne søkk langs bekker, samt enkelte rike kildepartier. I de nederste deler av lia finnes innslag av småbregnegranskog.

Øvre deler av området har gammel fjellgranskog, for det meste i alders- og delvis bledningsfase. Skogbildet her er utpreget åpent med ofte stor avstand mellom trærne, men med en naturlig fordeling, og moderat flersjiktet der store, gamle trær dominerer og foryngelsen er ganske sparsom. Her er til dels urskogspreg med trolig høy kontinuitet i gamle trær og død ved, og med tilhørende kravfullt artsmangfold. Her er gamle, seintvoksende, til dels kraftige trær over 300 år vanlig. Grove læger ligger jevnt utbredt og med jevn fordeling på alle nedbrytningsstadier, men tettheten er (pga. naturlig lav produktivitet) relativt moderat.

Det øvrige delen av lisen er for det meste gammel naturskog som er plukkhogstpåvirket langt tilbake i tid, og har derfor mindre forekomst av virkelig gamle trær. Her blir også mengden læger mer moderat, og mangler i større grad sterkt nedbrutt død ved. Stubbene er stort sett nedbrutt. Her er skogbildet er langt mer kompakt og produktivt, og skogen er oftest ganske flersjiktet. Relativt jevnt utbredt inngår også trær på rundt 200-250 år. Det er endel islag av selje i området, som har ganske god kontinuitet.

I eksisterende naturreservat er det registrert åtte rødlistearter, bl.a. aniskjuka (VU), svartsoneskjuka (NT), taigaskinn (VU), rynkeskinn (NT), granseterlav (NT) og rosenkjuka (NT). I grunne søkk er floraen rik med arter som maigull, bekkekarse, enghumleblom, skogstjerneblom, kvitsoleie, turt, grønnekurle, skogforglemmegei, svartstarr og fjellpestrot. Det er potensial for å finne flere sjeldne arter. Midtre og nedre deler av skogen har et fuktig preg, delvis med mye gubbeskjegg på trærne. Gålaskarven inngår i leveområdet til villreinen i Rondane, villreinen er en ansvarsart for Norge. Området vurderes å ha regional verdi (**) isolert sett, men verdien øker når en ser verneområdene her samlet, antagelig nasjonal verdi (****).

Området fyller mangler ved skogvernet gjennom å omfatte noe høgstaudegranskog (NT), samt at det bidrar til å verne et stort og sammenhengende naturskogområde med gammel granskog der deler har urskogspreg. Området bidrar til utvidelse av eksisterende store vernede områder (> 10 km²).

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er gjennomført plukkhogst fra tidligere i nedre deler av lia. En sti krysser området helt i nordenden av utvidelsesområdet.

Villrein er tatt inn i verneformålet og hensynet til denne arten vil dermed bli vurdert i forbindelse med dispensasjonssøknader.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring sammen med 10 andre områder til: *Grunneiere, Eidskog kommune, Gausdal kommune, Gran kommune, Nord-Aurdal kommune, Nord-Odal kommune, Rendalen kommune, Sel kommune, Stor-Elvdal kommune, Trysil kommune, Vågå kommune, Sør-Aurdal kommune, Innlandet fylkeskommune, grunneiere, AS Eidefoss, DNT Engerdal og Trysil, DNT Finnskogen og Omegn, DNT Gudbrandsdalen, DNT Hadeland, DNT Lillehammer, DNT Nord-Østerdal, DNT Odal, DNT Valdres, DNT Åmot og Stor-Elvdal, Fjellnett AS, Foreningen til Bægnavassdragets Regulering, Glitre Energi Nett AS, Glitre Nett AS, Glommens og Laagens brukseierforening, Griug AS, Hafslund Eco Vannkraft, Klive AS, Kuniko Norge AS, Nord-Østerdal Kraftlag SA, Opplandskraft DA, Sør-Aurdal energi, Valdres Energi, Villreinnemnda for Rondane og Sølknletten, Avinor AS, Bane NOR SF, BirdLife Hedmark, BirdLife Oppland, BirdLife Norge, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Eidsiva Energi, Elvia AS, Forsvarsbygg, Forum for natur og friluftsliv – Innlandet, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Hedmark Bonde- og Småbrukarlag, Hedmark Sau og Geit, Hedmark skikrets, Innlandet bondelag, Innlandet idrettskrets, Innlandet orienteringskrets, Institutt for biovitenskap, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Kommunenes sentralforbund, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Naturhistorisk museum og botanisk hage, Naturvernforbundet i Innlandet, NHO Reiseliv Innlandet, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges handicapforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges jeger- og fiskerforbund – Hedmark, Norges Jeger- og Fiskerforbund Oppland, Norges Luftsportforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Norges vassdrags- og energidirektorat -Region øst, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, Norsk Institutt for Bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Landbruksrådgiving Innlandet, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU, Ringve botaniske have, NTNU, Vitenskapsmuseet, Oppland Bonde- og Småbrukarlag, Oppland Sau og Geit, Oppland skikrets, Sabima, Skogselskapet i Hedmark, Skogselskapet i Oppland, Statens Kartverk, Statens vegvesen Region øst, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog, Stedsnavntjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap, Universitetet i Oslo, Naturhistorisk museum og botanisk hage, Vegdirektoratet, WWF-Norge.*

Det har kommet inn 9 høringsuttalelser til verneforslaget.

Bane NOR, Direktoratet for mineralforvaltning, Elvia, Forsvarsbygg, Hafslund, NVE og Statens vegvesen har ingen merknader til høringsforslaget.

Statnett påpeker at flere av høringsforslagene i Stor-Elvdal som ble hørt samtidig, ligger nært opp mot deres nettanlegg, men har likevel ikke merknader.

Statsforvalterens kommentarer:

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Gålaskarven* som i høringsforslaget

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår at det i § 7 bokstav i angis gårds- og bruksnummer for hyttetomt som det tilrås å kunne åpne for transport til, gnr./bnr. 14/31.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Gålaskarven:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår utvidelse av Gålaskarven naturreservat.

20. Smoldalen, Trysil kommune – Utvidelse

Utvidelsesareal: 8 129 daa, skogareal: 7 516 daa, produktiv skog: 5 268 daa. Nytt totalareal: ca. 32 130 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et spesielt naturskogområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Av spesielle kvaliteter har området en god del gammel skog med et rikt arts mangfold, arealer med urskogpreg og tilnærmet urørt skog. Området har mange forskjellige granskogtyper og en interessant fordeling av gran- og furuskog som skyldes variasjon i løsmasser og vanntilgang. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Verneformålet for eksisterende Smoldalen naturreservat er videreført fra eksisterende naturreservat.

Utvidelsesområdet ligger i Trysil kommune og i nordboreal vegetasjonssone. Området ligger 650-1000 moh., og har middels bonitet på de lavereliggende områdene mot vest. På de mer høyereliggende partier av skogen er det lav bonitet. Deler av området ligger over tregrensen.

Skogen i reservatforslaget er barskog med urskogspreg som innehar mye av de samme kvalitetene som finnes i eksisterende Smoldalen naturreservat. Her finnes det gammel barskog med innslag av løvtrær som bjørk og selje. Den rødlista naturtypen høgstaudegranskog (NT) finnes langsmed bekker og fattig gransumpskog finnes spredt i de grandominerte områdene. Skogen er gammel, lysåpen og flersjiktet. Det finnes spor av hogstinggrep spredt i området, og det er lite død ved i området generelt.

Det er registrert tolv nær trua lav- og sopparter i området, bl.a. spikeskjegg (NT), blanknål (NT), tyrinål, rosenkjuke (NT), druelav (NT), svartsonekjuke (NT) og rotnål (NT). Den sårbare soppen sibirkjuke (VU) vokser også her.

Utvidelsesområdet vil dekke mangler i skogvernet knyttet til gammel barskog med minst regional verdi, samt inndekning av den rødlista naturtypen høgstaudegranskog (NT). I tillegg vil vern av området bidra til å sikre leveområdet for viktige arter. Utvidelsesområdet vil sammen med eksisterende verneområde bidra til at området totalt sett blir over 10 km². Såkalte «storområder» er også prioritert i skogvernet. Utvidelse av eksisterende verneområde vil i tillegg bidra til at verneverdiene i eksisterende verneområde blir mer robust.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er enkelte stier i området, ellers er det ingen kjente inngrep av betydning i området. Det ligger ei hytte ned mot Drevsjøvegen, utenfor verneforslaget.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring sammen med 10 andre områder til: *Grunneiere, Eidskog kommune, Gausdal kommune, Gran kommune, Nord-Aurdal kommune, Nord-Odal kommune, Rendalen kommune, Sel kommune, Stor-Elvdal kommune, Trysil kommune, Vågå kommune, Sør-Aurdal kommune, Innlandet fylkeskommune, grunneiere, AS Eidefoss, DNT Engerdal og Trysil, DNT Finnskogen og Omegn, DNT Gudbrandsdalen, DNT Hadeland, DNT Lillehammer, DNT Nord-Østerdal, DNT Odal, DNT Valdres, DNT Åmot og Stor-Elvdal, Fjellnett AS, Foreningen til Bægnavassdragets Regulering, Glitre Energi Nett AS, Glitre Nett AS, Glommens og Laagens brukseierforening, Griug AS, Hafslund Eco Vannkraft, Klive AS, Kuniko Norge AS, Nord-Østerdal Kraftlag SA, Opplandskraft DA, Sør-Aurdal energi, Valdres Energi, Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten, Avinor AS, Bane NOR SF, BirdLife Hedmark, BirdLife Oppland, BirdLife Norge, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Eidsiva Energi, Elvia AS, Forsvarsbygg, Forum for natur og friluftsliv – Innlandet, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Hedmark Bonde- og Småbrukarlag, Hedmark Sau og Geit, Hedmark skikrets, Innlandet bondelag, Innlandet idrettskrets, Innlandet orienteringskrets, Institutt for biovitenskap, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Kommunenes sentralforbund, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Naturhistorisk museum og botanisk hage, Naturvernforbundet i Innlandet, NHO Reiseliv Innlandet, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges handicapforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges jeger- og fiskerforbund – Hedmark, Norges Jeger- og Fiskerforbund Oppland, Norges Luftsportforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Norges vassdrags- og energidirektorat -Region øst, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, Norsk Institutt for Bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Landbruksrådgiving Innlandet, Norsk Organisasjon for Terrensykling, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU, Ringve botaniske have, NTNU, Vitenskapsmuseet, Oppland Bonde- og Småbrukarlag, Oppland Sau og Geit, Oppland skikrets, Sabima, Skogselskapet i Hedmark, Skogselskapet i Oppland, Statens Kartverk, Statens vegvesen Region øst, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog, Stedsnavntjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap, Universitetet i Oslo, Naturhistorisk museum og botanisk hage, Vegdirektoratet, WWF-Norge.*

Det har kommet inn 7 høringsuttalelser til verneforslaget.

Bane NOR, Direktoratet for mineralforvaltning (DMF), Elvia, Forsvarsbygg, Statens vegvesen, Hafslund og Statnett har uttalt seg, men har ikke hatt merknader til høringsforslaget.

NVE sier seg enig i Statsforvalterens forklaring i høringsdokumentet om at kraftledningen i området ligger et stykke unna vernegrensa på andre siden av en veg, og at det derfor ikke er behov for bestemmelser knyttet til kraftanlegg slik som Elvia ønsket til oppstarten. NVE forutsetter samtidig at Elvia gir innspill hvis ikke dette stemmer.

Statsforvalterens kommentarer:

Etter høring har Statsforvalteren hatt kontakt med den ene grunneieren i området for å få klarhet i standarden på en trasé som krysser utvidelsen. Her går det ifølge grunneier en gammel ferdselsvei/sti kalt Bygderveien som går helt over til Särna i Sverige. Grunneier opplyser videre om at fra denne stien går det av en sti som tidligere har blitt brukt til utfrakt av felt elg med traktor, og fortsatt brukes til sykling, også med el-sykkel. Særlig sistnevnte bruk er viktig for denne grunneieren, som beskriver traseen som lignende en traktorveg opp til krysset der sykkelstien tar av fra Bygderveien, men etter det mer som en sti. Traséen avmerkes derfor på kart, og det åpnes for sykling på denne da vi vurderer at terrenget og naturverdiene på denne traséen tåler slik bruk.

Grunneier har etter telefonsamtale med Statsforvalteren sendt skriftlig innspill om behovet for bruk av el-sykkel på denne traseen, og ber om at det tas inn en spesifisert dispensasjonsbestemmelse for å kunne søke om slik bruk. Etter det vi kjenner til, er det ikke åpnet for bruk av el-sykkel på stier eller traktorveger i naturreservater tidligere, og vi vil ikke tilrå en slik bestemmelse da dette kanskje må være del av en større, overordnet avgjørelse omkring bruk av el-sykkel i naturreservater. Isolert sett antar vi at omfanget av sykling på denne traseen trolig er/blir svært begrenset, både med vanlig og el-sykkel. Innspillet fra grunneier videresendes til Miljødirektoratet som en del av denne tilrådingen som må vurdere om en slik bestemmelse er mulig å ta inn. I tillegg er det åpnet for sykling langs en bestemt trasé inntegnet på kart

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Smoldalen* som i høringsforslaget

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

I § 6 bokstav er det åpnet for sykling, riding og bruk av hest på sti avmerket på vernekartet.

Etter en nærmere gjennomgang av grunneierens krav i tilbudet sitt, har Statsforvalteren tatt inn en spesifisert bestemmelse om at det kan søkes om hogst av ved til eksisterende jaktbu i området i §7 bokstav h:

h. hogst av ved til eksisterende jaktbu på gnr./bnr. 30/18

Mulighet for å søke om motorferdsel til øvelsesvirksomhet knyttet til aktiviteter i § 6, tatt ut da oppdatering til ny verneforskriftsmal gjør at øvelsesvirksomhet er forbudt. Dette ble med en feil ikke tatt ut før høring.

Statsforvalteren tilrår ellers verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Ferdselsveier er tatt ut av den generelle vedlikeholdsbestemmelsen i § 4. Dette fordi en slik gammel ferdselsvei betraktes som en sti, og ikke en veg som det kan åpnes for motorferdsel knyttet til seg.

Miljødirektoratet tilrår å ikke åpne for bruk av el-sykkel. Bruk av el-sykkel er å anse som motorisert ferdsel og er som hovedregel forbudt. Det er ikke praksis for å gjøre unntak for bruk av el-sykkel på stier innenfor verneområder.

Tilråding Smoldalen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår utvidelse av Smoldalen naturreservat.

7.9 TRØNDELAG FYLKE

Det tilrås vern av 4 områder. Tre av områdene er utvidelse av eksisterende verneområder. Alle områdene har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern.

21. Solem, Grong kommune - Utvidelse

Utvidelsesareal: 41 daa, skogareal: 41 daa, produktiv skog: 41 da. Nytt totalareal: 489 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av boreal regnskog. Videre er formålet å bevare sjeldne og sårbare arter knyttet til denne naturtypen. Området er et av de viktigste og mest verdifulle områder med boreal regnskog som er tilbake, og området er svært artsrikt med funn av svært truede arter. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Verneformålet i eksisterende Solen naturreservat videreføres i stor grad.

Området ligger på marine avsetninger, og berggrunnen består av næringsrik gabbro og amfibolitt, og området er preget av tykke lag med havavsetninger som gir grunnlag for artsrik vegetasjon. Området ligger på en høyde på 94-108 moh.

Utvidelsesforslaget utfyller og styrker verneområdene i eksisterende Solem naturreservat, og inkluderer et system av småravin som er tilknyttet hovedravinen i naturreservat. Verneområdet er en del av et ravinlandskap med boreal regnskog av Namdalstypen (grandominert). Terrenget er småkupert, berggrunnen er næringsrik, og området er preget av tykke lag med havavsetninger som gir grunnlag for artsrik vegetasjon.

Av trær forekommer mest gran (ca. 99 %), men det forekommer også innslag av gråor og bjørk. Det er noen forekomster av død ved. Det meste av skogen er i aldersfase. Det finnes jevnt med læger, både i ferske og eldre nedbrytningsstadier. Området bærer spor etter tidligere tiders plukkhogst. Det er tatt med mindre areal med kulturskog av arronderingsmessige årsaker.

Solem naturreservat er et av de viktigste og mest verdifulle områdene med boreal regnskog (VU) som er igjen i Norge. Naturtypen rik gransumpskog (EN) finnes også i området. Området er svært artsrikt, og utvidelsesområdet inneholder flere rødlistearter i til dels rike populasjoner. Den sjeldne granfiltlaven (EN) er påvist med totalt 20 thalli på i alt 6 grantrær. Dette er en av de rikeste populasjonene for granfiltlav som er kjent for arten i Europa. I tillegg er trådragg (VU) og gubbeskjegg (NT) påvist i dette tilleggsarealet.

Området oppfyller prioriteringer og mangler i skogvernet knyttet til viktige skogtyper med høy naturverdi, her gammel boreal regnskog. I tillegg er artsrikhetene stor og utvidelsesområdet bidrar til at eksisterende verneområdet blir mer robust og slik sett får økt verdi. Solem naturreservat ligger ellers nært eksisterende Solumsmoen naturreservat, som ligger litt lenger nordøst og har mye de samme kvalitetene, og bidrar derfor til å styrke nettverk av verneområder med boreal regnskog i området.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er ingen kjente tekniske inngrep i utvidelsesområdet. Veg krysser eksisterende reservat i sørlig del.

Området ligger innenfor distriktsgrensene til Tjåehkere Sijte (Østre Namdal reinbeitedistrikt). Ifølge reindriftas arealbrukskart er det ikke markert flyttleier, oppsamlingsområder, naturlige trekkleier eller gjerder og anlegg innenfor foreslått verneområdet.

Området ligger innenfor areal registrert som «Svært viktig friluftslivsområde». Området brukes til jakt.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området har vært på høring sammen med 18 andre områder og er sendt til: *Grunneier, aktuelle skogeierforeninger, aktuelle kommuner, fylkeskommune, aktuelle reinbeitedistrikt, Sametinget, Norges vassdrags- og energidirektorat, Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Statskog, NHO, KS, Natur og Ungdom, Forum for natur og friluftsliv i Trøndelag, Trondheimsregionens friluftsråd, Den norske turistforening, Trondhjems turistforening, Nord-Trøndelag turistforening, Naturvernforbundet Nord-Trøndelag, Norges Jeger- og Fiskerforbund Trøndelag, Norsk botanisk forening Trøndelag, BirdLife Trøndelag, NTNU Vitenskapsmuseet, NTNU Fakultet for naturvitenskap, Nord universitet, Norges geologiske undersøkelse, Norsk bonde- og småbrukarlag, Nord-Trøndelag bonde- og småbrukarlag, Norge bondelag Nord-Trøndelag, Trøndelag idrettskrets, Sør-Trøndelag orienteringskrets, Nord-Trøndelag orienteringskrets, Syklistenes landsforening Trondheim, Sør-Trøndelag Røde Kors, Forsvarsbygg, 138 Luftving, Telenor Trondheim, Statnett, Statkraft energi, NTE Energi, NTE nett, Tensio TS, Tensio TN, Nettselskapet, Småkraft, Driva*

kraftverk, Berdal og Møllslett kraftlag, Grønnmyra, Sunett, Teako Minerals, Norve'Ge Minerals, By brug, Stiftelsen WWF Verdens naturfond, Kvernå bygdealmening og Økolog Vatne.

Det har kommet inn 10 høringsuttalelser til verneforslaget.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Statnett, Tensio NT og Språkrådet har kommet med uttalelser, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) skriver til oppstartsmeldingen at de ikke kan se at det foreslåtte vernet kan få følger for registrerte forekomster av mineralske ressurser, bergrettigheter eller masseuttak i drift innenfor området, og har derfor ingen merknader. I høringsuttalelsen viser DMF til sitt innspill til oppstartsmeldingen der de opplyser om hvilke mineralressurser som berøres. DMF er kritisk til at innspill som har kommet til oppstartsmeldingen ikke er hensyntatt i høringsdokumentet, og mener at høringsdokumentet gir et utilstrekkelig beslutningsgrunnlag i saken. De ber om at det legges frem vurderinger av vernets virkning på ressursene som berøres i de aktuelle områdene. Utover det har DMF ingen merknad spesifikt til Solem.

Trøndelag fylkeskommune slutter seg til vernet ut ifra målsettingen om å redusere risikoen for tap av biologisk mangfold og at det ikke er store konflikter til verneforslaget. Videre peker de på at 8 % av samlet skogareal i fylket vil være vernet. Ifølge fylkeskommunen legger skogvernet begrensninger på virketilgangen til skogindustrien, og det er derfor viktig at vern og en bærekraftig produksjon av biomasse balanseres på en god måte. Fylkeskommunen ønsker at det i størst mulig grad må utarbeides forvaltningsplaner for områder som blir fredet. De påpeker at lokal forvaltning er viktig, og at kostnader dette medfører bør dekkes av staten.

Forsvarsbygg ber om at det generelle unntaket for militær operativ virksomhet og unntaket for avgang og landing med Forsvarets luftfartøy tas med i forskriftsteksten.

Naturvernforbundet er positive til arbeidet med frivillig vern av skog, men de mener at det også er svært viktig at det også gjennomføres ordinære verneprosesser som ikke forutsetter samtykke fra grunneier av hensyn til å verne de mest verdifulle områdene. Videre har Naturvernforbundet forslag til spesifikke områder og skogtyper som bør prioriteres for vern og rapporter som er utarbeidet.

Økolog Vatne viser til at det foreslåtte utvidelsesarealet for Solem dekker alle påviste forekomster av rødlista arter, men begrenser seg til "hovedravina". Det er noe oppsiktsvekkende at det ikke er avsatt buffersoner omkring ravinen. Framtidig hogst rett utenfor området vil potensielt forringe livsmiljøet for granfyllav (og regnskogsmiljøet generelt). Viktigheten av buffersoner for å bevare arter i regnskog har lenge vært kjent, og det må ifølge Vatne forventes at både Statsforvalteren og Allskog har kunnskap om dette, og at det tas hensyn til i verneprosesser som dette. Slik hogst viser seg gjerne ikke før det har gått noen år, slik at det for enkelte lokaliteter også er å forvente en ytterligere tilbakegang av bl.a. granfyllav selv om det ikke foretas nye inngrep i selve lokaliteten. Behovet for buffersoner omkring tilbudsarealet bør ifølge Vatne derfor vurderes grundigere, og det bør vurderes å ta med flere små sideraviner som restaureringsareal. Sjøl om slik buffersoneskog i dag kan ha små naturverdier eller er sterkt prega av eldre hogster, vil de på lengre sikt også kunne fungere som restaureringsareal.

Sametinget har som svar på forhåndsvarsel om verneprosess bedt Statsforvalteren forespørre berørte samiske interesser om konsultasjon. I sitt høringsinnspill viser Sametinget til avtalen (datert 2007) mellom dem og Klima- og miljødepartementet om retningslinjer for verneplanarbeid i samiske

områder. De ber om å få oppsummert og tilsendt høringsuttalelsene fra samiske rettighetshavere og interesser (samt annen dokumentasjon på medvirkning) i etterkant av høringen.

Konsultasjon med samiske interesser:

Konsultasjon med Tjåehkere sijte (Østre Namdal reinbeitedistrikt) fant sted 14.05.2024. Ettersom det ikke finnes noen signert konsultasjonsprotokoll, så følger notat fra møtet med reindriften som vedlegg til tilrådingen.

Oppsummering av konsultasjonen

Reinbeitedistriktet påpeker deres retter i henhold til bl.a. ILO-konvensjonen og FNs urfolksdeklarasjon. Vern skal derfor ikke begrense de samiske rettigheter, men være et vern mot kommersiell utnyttelse. Reinbeitedistriktet er uenig i at verneforskriften stiller krav til søknad for enkelte aktiviteter og tiltak. Reindrift skal ifølge dem kun reguleres av reindriften.

Reinbeitedistriktet uttrykker at de ikke vil søke dispensasjon for noe de har rett til gjennom alders tids bruk og sedvane. Reinbeitedistriktet påpekte i konsultasjonen at de er presset av mange inngrep, og at reindriften ikke er oppdatert. Alt areal innenfor distriktet er ifølge reinbeitedistriktet aktuelt for bruk til reindrift. Tjåehkere sijte mener at tilstrekkelig enighet ikke er oppnådd i konsultasjonen. De vil ikke signere en protokoll så lenge det ikke blir gitt en garanti for at de framsatte kravene innfris, og går enn så lenge imot vern i deres distrikt.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren tar innspillene fra NVE, Statnett, Tensio NT, Språkrådet, Trøndelag fylkeskommune, Naturvernforbundet, Sametinget og DMF til orientering.

Til innspillet fra Forsvarsbygg så opplyser Statsforvalteren om at dette ble imøtegått i § 6 allerede ved høringen. Ordlyden i høringsutkastet beholdes.

Som påpekt av Økolog Vatne ser Statsforvalteren fordelene av å ha med «bufferareal» utenfor raviner med boreal regnskog der tilknyttede arter er sårbare for uttørking. Statsforvalteren er imidlertid avhengige av frivillige tilbud av skog fra skogeiere. Statsforvalteren er tilfredse med at dette aktuelle arealet med mer av ravinesystemet og denne verdifulle naturtypen nå kan innlemmes i Solem naturreservat.

I etterkant av høringen og møte med reindriften, så har Sametinget fått oversendt notat fra møte med reindriften. Statsforvalteren hadde ikke lyktes med å få signert protokoll med Tjåehkere sijte da området ble tilrådd. Sametinget har sagt at de vil diskutere dette politisk i sametingsrådet 13.08.2024. Tilbakemelding etter politisk behandling i Sametinget vil bli ettersendt til Klima- og miljødepartementet.

Når det gjelder innspill fra Tjåehkere sijte i konsultasjonen, så imøtekommer Statsforvalteren noen av disse og flytter «*oppføring av gjerder og samlelegg av midlertidig karakter*», og «*nødvendige rydding og vedlikehold av reindriften eksisterende flyttleier og traséer*» fra § 7 til § 4, noe som innebærer at tiltakene blir direkte tillatt. Når det gjelder søknadsplikt for noen former for motorferdsel i forbindelse med reindrift, viser Statsforvalteren til Statsforvalterens generelle kommentar.

Generelt om konsekvenser for utøvelse av reindrift

Felles for alle reinbeitedistriktene er at de påpeker deres retter i henhold til bl.a. ILO-konvensjonen og FNs urfolksdeklarasjon. Samisk reindrift bygges på alders tids bruk og sedvane, noe Høyesterett har stadfesta, og reinbeitedistriktene formidler at de imøteser et forvaltningsregime som legger avgjørende vekt på dette i forvaltningen av verneområdene.

I alle konsultasjonene poengterte reinbeitedistriktene at de er imot å søke om tillatelser etter § 7 i verneforskriftene. Regelverket med forskrifter mener de i utgangspunktet er en inngripen i den samiske retten i utnyttelsen av deres beiteområder. Reinbeitedistriktene vil ikke søke dispensasjon for noe de har rett til gjennom alders tids bruk og sedvane.

Statsforvalteren formidlet i alle konsultasjonene at Statsforvalteren legger til grunn at vern ikke skal være til hinder for rasjonell reindrift, og at reindrift skal kunne foregå som tidligere. Distriktene påpeker at skal dette fungere i praksis, må det ikke legges administrative krav om å sende søknader om dispensasjon fra verneforskrifter for nødvendige næringsmessige aktiviteter. Det er et urimelig pålegg for utøvelsen av reindrift å skulle holde oversikt over de forskjellige bestemmelsene for alle verneområdene som det stadig blir flere av. Reindriftoppgavene må gjennomføres uansett og kan ikke vente på saksbehandling hos forvaltningsmyndigheten. Og som ett distrikt spurte under konsultasjon; *dersom det uansett vil bli gitt dispensasjon, hva er da poenget med å søke?*

Statsforvalteren i Trøndelag, som forvaltningsmyndighet for mindre verneområder, erfarer at reindrifutøverne i praksis ikke søker om dispensasjon fra de fleste verneforskriftene. Dette gjelder for eksempel dispensasjon til vedlikehold av flyttleier, uttak av småvirke til bål og vedlikehold av reingjerder og annet reindrifutstyr, eller til oppføring av midlertidige gjerder og samleanlegg. De søker heller ikke om barmarkskjøring eller bruk av helikopter. Når det gjelder skogvernområder i reinbeitedistrikter i Trøndelag, har verneforskriftene under spesifiserte dispensasjonsbestemmelse de siste ca. 20 årene en ordlyd som denne (eller svært lik): «*For reindriften kan det gis flerårige tillatelser som koordineres med og tas inn i distriktsplan i henhold til reindriftenloven*». I praksis har reindriften forholdt seg til reindriftenloven, og distriktsplanene, som alle er godkjente så nær som for ett reinbeitedistrikt. Statsforvalteren i Trøndelag erfarer at selv om de i flere år har hatt muligheten til å gi flerårige tillatelse, har det ikke gitt uttelling i form av dispensasjonssøknader fra reindriften.

Som forvaltningsmyndighet, når Statsforvalteren gjør vedtak om dispensasjon, så knytter Statsforvalteren som oftest vilkår til tillatelsen. Dette vil, for eksempel i forbindelse med barmarkskjøring, være at det skal tilstrebes å kjøre på så fast underlag som mulig for å unngå å sette varige spor, og ikke kjøre mer enn nødvendig. Utfra det distriktene har formidlet gjennom konsultasjonene i denne høringsrunden, så er det nettopp slike hensyn de uansett tar. De fremholder at reindrift er tufta på at et naturområde ikke skal forlates med spor (ikke overbeites, ikke skader i marka, osv.).

Statsforvalteren som forvaltningsmyndighet for mindre verneområder, er ikke kjent med at verneverdiene i skogområder vernet som naturreservater har tatt skade som følge av reindriften bruk av områdene. Statsforvalteren skjønner reinbeitedistriktenes argumenter og forstår bakgrunnen for at det ikke søkes. Statsforvalteren er enige med reindriften om at det i Trøndelag kan fungere greit om alle nødvendige tiltak beskrevet i distriktsplanene er direkte tillatt ifølge verneforskrifter for skogvernområder.

I forslag til verneforskrift har Statsforvalteren lagt flere tiltak for reindrift under § 4. F.eks. ønsker ikke Statsforvalteren å spesifisere at vedlikehold av flyttlei kun gjelder vindfall, da det vel så gjerne kan gjelde løvoppslag eller småtrær som har fått lange greiner som sperrer flyttleien. For § 4 ønsker Statsforvalteren også å ta med reindriften uttak av bjørk og småvirke til brensel og vedlikehold av gjerder og utstyr, ettersom verneverdiene i liten grad er tilknyttet bjørk og småvirke. I vernebestemmelsene for Erikfjelldalen naturreservat i Nærøysund kommune ser Statsforvalteren dessuten at oppføring av midlertidige gjerder er satt i § 4. Statsforvalteren vurderer at reindriftenloven som distriktsplanene er i tråd med, fungerer godt i forvaltningen av reindriftnæringen med tanke på verneverdier i skog, ettersom det er gode bestemmelser for f.eks.

midlertidige gjerder, flyttleier og motorferdsel. Til sammenligning ser Statsforvalteren at midlertidige jakttårn, rydding og vedlikehold av stier og utsetting av saltsteiner som standard ligger i § 4. Føringerne fra Miljødirektoratet er imidlertid å følge Miljødirektoratets maler for forskrifter når Statsforvalteren sender tilrådinger om frivillig vern av nye skogområder, og for barmarkskjøring og bruk av helikopter har Statsforvalteren derfor fortsatt beholdt kravet om søknad for disse aktivitetene i § 7.

Statsforvalteren ber Miljødirektoratet løfte opp spørsmålet om de punktene som tradisjonelt har vært ført opp i verneforskriftenes § 7 som søknadspliktige, til ny vurdering om de bør føres opp i § 4 og § 6 som generelle unntak.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Solem* som i høringsforlaget

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår å ta ut 1,5 dekar helt i sørvest av det eksisterende verneområdet, den delen som ligger på sørsiden av en privat veg, Spikmyrhaugvegen, og som nå går gjennom naturreservatet. Denne vegen og bruken av den er ikke i tråd med verneformålet. Det er ikke registrert spesielle verneverdier eller arter på arealet som foreslås tatt ut.

Verneforskrift

Statsforvalteren foreslår å ta ut «*Motorisert ferdse* på Spikmyrhaugvegen» som lå i forslaget som gikk på høring, som § 6 d. Dette som en følge av at 1,5 dekar inklusivt denne vegen, foreslås tatt ut av verneforslaget.

Statsforvalteren foreslår at «*nødvendige uttak av bjørk og småvirke til brensel på stedet og for vedlikehold ...*» skal foregå i samsvar med distriktsplan, uten det unntaket at uttak ikke skal foregå i naturtypeområder. Sistnevnte begrep virker upresist og uheldig å vise til, da det meste av areal kan defineres til en naturtype. Tidligere verneforskrifter viser til «i samsvar med forvaltningsplan» eller «naturtypeområder vist i kart i forvaltningsplan». Å få utarbeidet og godkjent forvaltningsplaner for de mange skogvernområdene som etter hvert er og vil bli vedtatt i Trøndelag, innser Statsforvalteren er urealistisk å få gjennomført innen rimelig tid.

Statsforvalteren tilrår følgende endringer i verneforskriften etter høringen (tekst i kursiv er sitat som videreføres fra verneforskrift på høring, understreket kursiv skrift viser ny tekst. Tekst i parentes er tatt ut):

*§ 4 k. reindrif*tas *nødvendige uttak av bjørk og småvirke til brensel på stedet og for vedlikehold av lovlige oppsatte reingjerder og annet reindrif*stutstyr, i samsvar med distriktsplan (Uttak skal ikke foretas i naturtypeområder)

§ 4 l. nødvendige rydding (av vindfall) og vedlikehold av reindriftens eksisterende flyttleier og traséer vist (på kart i forvaltningsplan) i reindrifskartet. (når vindfallet blir liggende igjen i verneområdet) Trevirke av gran og furu som må ryddes skal ikke tas ut av verneområdet

§ 4 m. oppføring av gjerder og samleanlegg av midlertidig karakter i forbindelse med reindrif

(§ 7 g. Oppføring av gjerder og samleanlegg av midlertidig karakter i forbindelse med reindrif)

(§ 7 h. Reindriftens nødvendige uttak av bjørk til brensel og for vedlikehold av lovlig oppsatte reingjerder og annet reindriftsutstyr. Uttak skal ikke tas fra naturtypeområder)

(§ 7 i. Nødvendig rydding som ikke faller inn under § 4 bokstav l og annet vedlikehold i reindriftens eksisterende flyttlei og kjøretrase)

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med vernekart i samsvar med høringsforslaget og endringer i verneforskrift som beskrevet.

Miljødirektoratets kommentarer:

Miljødirektoratet merker seg at Statsforvalteren har søkt å etterkomme flere av reindriftas innspill når det gjelder hvilke tiltak som kan unntas fra forbudsbestemmelsene (§ 4 generelle unntak fra vernebestemmelsene) og hvilke tiltak som er søknadspliktig (§ 7 spesifiserte dispensasjonsbestemmelser). I sine generelle merknader viser Statsforvalteren til at det i et annet ganske nylig vedtatt verneområde, er det i forskriften et generelt unntak for uttak av bjørk og småvirke i § 4. Miljødirektoratet vil understøtte at områder som foreslås vernet, er ulike når det gjelder størrelse, verneverdier og sårbarhet overfor ulike tiltak og virksomheter osv. Derfor vil også restriksjonsnivået kunne variere noe fra område til område.

Når det gjelder henvisning til forvaltningsplan, så er Miljødirektoratet enig med Statsforvalteren. Verneforskriftene skal gi presise unntak fra forbudene og de generelle åpningene, og selv om en forvaltningsplan kan gi retningslinjer, skal forbudene likevel gå fram av vernebestemmelsene. Det samme vil gjelde for reindriftas distriktsplaner, henvisning til distriktsplan ikke kan erstatte en direkte hjemmel i verneforskriften eller et vedtak gitt i en dispensasjonssøknad.

Statsforvalteren sammenlikner bestemmelser knyttet til reindrift med bestemmelser knyttet til jakt og landbruksnæring (midlertidige jakttårn, rydding og vedlikehold av stier og utsetting av saltsteiner) som etter malen er plassert i § 4. Selv om disse som hovedregel ligger i § 4, så må det for hvert område gjøres en konkret vurdering med hensyn til verneverdiene. Et midlertidig samle-/skillegjerde eller et sperregjerde vil sannsynligvis i mange tilfeller også være at et større omfang enn et mobilt jakttårn.

Statsforvalteren anmoder Miljødirektoratet om å løfte spørsmålet om hvorvidt de bestemmelser som tradisjonelt har vært ført opp i verneforskriftens § 7 som søknadspliktige, bør føres opp i § 4 og § 6 som generelle unntak. Miljødirektoratet merker seg at dette er tema som ofte kommer opp i konsultasjonene med reinbeitedistriktene, samt i innspill fra Sametinget i verneprosesser. Miljødirektoratet oppfatter at dette synes å være en prinsipiell sak for reindriftsinteressene, og det blir vist til rettigheter ervervet gjennom alders tids bruk som gjør at de er unntatt søknadsplikt for ulike tiltak. Sametinget har også bedt om politisk behandling av flere verneforslag den senere tida, noe som indikerer at det er økt interesse i det samisk-politiske miljøet knyttet til vern. Miljødirektoratet forholder seg imidlertid til praksis og at eventuelle endringer i malen må tas på departementsnivå.

Miljødirektoratet er klar over at reindriftas arealbrukskart, som er en del av distriktsplanen og skal inneholde de opplysninger om virksomheten i distriktet som er nødvendige for den offentlige planlegging, ikke alltid representerer virkeligheten. Reindrifta er dynamisk og forutsetningene for driften varierer (vær og klima, rovdyr, inngrep og forstyrrelser osv.), mens et kart er mer statisk og

heller ikke oppdatert til enhver tid. Reindriftas arealbrukskart bør likevel kunne benyttes som et grunnlag, og sammen med distriktsplanene og den informasjon som kommer fram i dialog og konsultasjoner gjennom verneprosessen være et godt grunnlag for vurderinger av vernesaken.

Miljødirektoratet har gjort en konkret vurdering av de foreslåtte bestemmelsene for verneforslaget, og tilrår å endre forskriften i forhold til Statsforvalterens tilråding.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6, inkludert henvisning til forvaltningsplan. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Miljødirektoratet tilrår å flytte bestemmelsen i § 4 om nødvendig uttak av bjørk og småvirke, til § 7 ny bokstav j, samtidig med at ordlyden endres til:

§ 7 j. reindriftens nødvendige uttak av bjørk og småvirke til brensel på stedet, og for vedlikehold av eksisterende reingjerder og annet reindrifstutstyr

Større uttak av bjørk og trevirke vil logisk sett være mest aktuelt i tilknytning til gjerder/anlegg eller gjeterhytter. Det følger også av bestemmelsen at det skal være brensel til bruk "på stedet". Ifølge reindriftas arealbrukskart, er det verken gjeterhytter eller reingjerder i området, og det kan være grunn til å tro at denne bestemmelsen heller ikke er særlig aktuell i foreslått verneområde per i dag. Bruk av tørrkvist fra bakken til kaffebål ol. er direkte unntatt i § 3 e. Bestemmelsen flyttes derfor til § 7 ny bokstav j. Miljødirektoratet er ellers enig med Statsforvalteren i at henvisning til forvaltningsplan er uheldig, det samme gjelder for henvisning til distriktsplan. Miljødirektoratet ser ingen særskilt grunn til å avmerke soner på kartet, for hvor uttak ikke skal skje av hensyn til verneverdiene, da naturtypelokaliteten dekker mesteparten av det foreslåtte utvidelsesområdet samt eksisterende naturreservat. Miljødirektoratet har byttet ut ordet "lovlig" med "eksisterende " i § 7 bokstav j, da man må forutsette at gjerder er oppsatt lovlig i henhold til gjeldende lovverk.

Miljødirektoratet tilrår å flytte bestemmelsen i § 4 om nødvendig rydding og vedlikehold av reindriftas eksisterende flyttleier og kjøretraséer til § 7 ny bokstav k, samtidig med at ordlyden endres til:

§ 7 k. nødvendig rydding som ikke faller inn under § 4 bokstav j og annet vedlikehold i reindriftens eksisterende flyttleier og kjøretraséer

Samtidig tilrår Miljødirektoratet å legge til følgende unntaksbestemmelse i § 4, ny bokstav j:

§ 4 j. nødvendig rydding av vindfall, små busker og kvist i reindriftens eksisterende flyttleier, når vindfallet blir liggende igjen i verneområdet.

Miljødirektoratet mener at nødvendig rydding av vindfall, små busker og kvist kan direkte unntas når vindfallet blir liggende igjen i verneområdet. En slik bestemmelse kan sammenliknes med standard vedlikeholdsbestemmelse knyttet til veger, stier osv. Det er også påpekt av Tjåehkere sijte i konsultasjonen at rydding av flyttlei også bør inkludere treoppslag. Mer omfattende rydding og vedlikehold, må omsøkes da betydningen dette kan ha for verneverdiene må vurderes ut ifra omfanget og det konkrete tiltaket det er snakk om.

Miljødirektoratet tilrår å flytte følgende bestemmelse fra § 4 til § 7 ny bokstav l:

§ 7 l. oppføring av gjerder og samleanlegg av midlertidig karakter i forbindelse med reindrift

Miljødirektoratet har forståelse for at det i forbindelse med reindrifas virksomhet kan oppstå tilfeller der det er nødvendig å oppføre gjerder og samleanlegg for midlertidig bruk. Det kan f.eks. være forhold som gjør at reinflokken må samles for skilling etter en uønsket sammenblanding av reinflokker eller at vær og føreforhold tilsier at de permanente gjerdeanleggene ikke kan benyttes. Samtidig, vil plassering og omfang av tiltak som dette, kunne negativ påvirkning på verneverdiene, og det vil derfor være nødvendig for forvaltningsmyndigheten å ha mulighet til å gjøre konkrete vurderinger og sammen med reindriften komme fram til gode løsninger.

Miljødirektoratet foreslår å ta ut § 7 bokstav i med åpning for å søke om *bruk av naturreservatet i miljøtilpasset reiselivsvirksomhet etter plan godkjent av forvaltningsmyndigheten*. Det er uklart hva som ligger i dette tiltaket. Samtidig er ikke tilretteleggingstiltak praksis i skogreservater og kan ha potensiale for å påvirke verneverdiene nevneverdig. Der er ikke kommet innspill under prosessen at dette er aktivitet som er aktuelt i området. Allmenn ferdsel er imidlertid ikke forbudt.

Tilråding Solem:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår utvidelse av Solem naturreservat.

22. Skrapptjønnfloen, Lierne kommune – Utvidelse

Utvidelsesareal: 310 daa, skogareal: 245 daa, produktiv skog: 245 da. Nytt totalareal: 657 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av en eksentrisk høgmyr og rik gransumpskog med en meandrerende bekk. Videre er formålet å bevare truede og sårbare arter knyttet til disse naturtypene. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Verneforslaget ligger sørøst i Lierne kommune på vestsida av vannet Ulen på høyden 350 - 369 moh. Verneforslaget består av flere utvidelsesområder i tilknytning eksisterende verneområde, og har alle store kvaliteter spesielt knyttet til gammel naturskog med gamle trær og rikelige mengder dødved. I området er det høyproduktiv svært grovokst granskog, og velutviklet intakt sumpskog og elvekantskog. I øst inkluderes et velutviklet meandrerende bekkeløp.

I nordlige del av tilbudsområdet er dominerende treslag gran (over 75 %). I tillegg noe bjørk og gråor, særlig i sumpskogen og ute på øyene. I øst er skogen gjennomgående halvgammel til gammel naturskog. Skogstrukturen varierer mellom kompakt grovokst granskog, ofte godt sjiktet og med lauvtreinnslag, og sterkt sjiktet i våte sumpskogparter. Langs myrkantene inngår mye gammel, seinvokst skjørtregan av moderate dimensjoner, mens trærne på rikere mark og ut mot Ingeldalsåa ofte er av kraftige dimensjoner. Mengde dødved varierer, men er mange steder rikelig. Det er mye

gadd og høgstubber av bjørk og gråor. Bever påvirker deler av skogen her ved å felle bjørk. Sumpskogen er ugrøftet, og har tilnærmet intakt hydrologi.

Til det eksisterende verneområdet som er et myrkompleks der halvparten utgjøres av en fin eksentrisk høgmyr (EN), bidrar utvidelsen med høyproduktiv «lavlandsskog» i tilnærmet naturskogstilstand, og en meanderende elv/bekk med temporære kroksjøer. Tilleggsarealet har naturtypen rik gransumpskog (VU), og rødlista arter som taigabendellav (EN), gråsobeger (VU), huldrenål (EN), hvithodenål (NT), grandråpelav (EN), kjøttkjuke (NT), rugleskinn (NT), svartsonekjuke (NT), trådrag (VU), gubbeskjegg (NT), og rustdoggnål (NT). Området innehar den største kjente populasjonen av den internasjonale ansvarsarten taigabendellav.

Området oppfyller prioriteringer og mangler i skogvernet knyttet til områder med stor verdi for naturmangfoldet og ved at det har rødlista naturtyper og mange rødlista arter. Når det gjelder generelle prioriteringer, så vil området også bidra til å fylle mangler knyttet til høyproduktiv skog i lavlandet.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er ingen tekniske inngrep i forslaget. En kommunal veg, som er holdt utenfor foreslått vernet område, går gjennom området over vel en km og deler området i to.

Området ligger innenfor distriktsgrensene til Låarte sijte (Luru reinbeitedistrikt) og berører sommer- og vinterbeiter. Ifølge reindriftas arealbrukskart, er det ikke registrert gjerder eller anlegg i området som tilhører reindriften.

Området ligger innenfor areal registrert som friluftslivsområde. Området brukes til jakt.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området har vært på høring sammen med 18 andre områder og er sendt til: *Grunneiere, aktuelle skogeierforeninger, aktuelle kommuner, fylkeskommune, aktuelle reinbeitedistrikt, Sametinget, Norges vassdrags- og energidirektorat, Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Statskog, NHO, KS, Natur og Ungdom, Forum for natur og friluftsliv i Trøndelag, Trondheimsregionens friluftsråd, Den norske turistforening, Trondhjems turistforening, Nord-Trøndelag turistforening, Naturvernforbundet Nord-Trøndelag, Norges Jeger- og Fiskerforbund Trøndelag, Norsk botanisk forening Trøndelag, BirdLife Trøndelag, NTNU Vitenskapsmuseet, NTNU Fakultet for naturvitenskap, Nord universitet, Norges geologiske undersøkelse, Norsk bonde- og småbrukarlag, Nord-Trøndelag bonde- og småbrukarlag, Norge bondelag Nord-Trøndelag, Trøndelag idrettskrets, Sør-Trøndelag orienteringskrets, Nord-Trøndelag orienteringskrets, Syklistenes landsforening Trondheim, Sør-Trøndelag Røde Kors, Forsvarsbygg, 138 Luftving, Telenor Trondheim, Statnett, Statkraft energi, NTE Energi, NTE nett, Tensio TS, Tensio TN, Nettselskapet, Småkraft, Driva kraftverk, Berdal og Møllslett kraftlag, Grønnmyra, Sunett, Teako Minerals, Norve'Ge Minerals, By bruk, Stiftelsen WWF Verdens naturfond, Kvernå bygdealmening og Økolog Vatne.*

Det har kommet inn 10 høringsuttalelser til verneforslaget.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Tensio NT og Statnett har uttalt seg, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Lierne kommune formidler at frem til at det foreligger forutsigbare økonomiske ressurser og kommunen blir gitt en reell mulighet til å påvirke forvaltningen av verneområdene, takker kommunen nei til tilbudet om å overta forvaltningsmyndigheten.

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) skriver til oppstartsmeldingen at de ikke kan se at det foreslåtte vernet kan få følger for registrerte forekomster av mineralske ressurser, bergrettigheter eller masseuttak i drift innenfor dette området og har derfor ingen merknader. I høringsuttalelsen viser DMF til sitt innspill til oppstartsmeldingen der de opplyser om hvilke mineralressurser som berøres. DMF er kritisk til at innspill som har kommet til oppstartsmeldingen ikke er hensyntatt i høringsdokumentet, og mener at høringsdokumentet gir et utilstrekkelig beslutningsgrunnlag i saken. De ber om at det legges frem vurderinger av vernets virkning på ressursene som berøres. Utover det har DMF ingen merknad spesifikt til Solem.

Trøndelag fylkeskommune slutter seg til vernet ut ifra målsettingen om å redusere risikoen for tap av biologisk mangfold og at det ikke er store konflikter til verneforslaget. Videre peker de på at 8 % av samlet skogareal i fylket vil være vernet. Skogvernet legger begrensninger på virketilgangen til skogindustrien, og det er derfor viktig at vern og en bærekraftig produksjon av biomasse balanseres på en god måte. De ønsker at det i størst mulig grad må utarbeides forvaltningsplaner for områder som blir fredet. De påpeker at lokal forvaltning er viktig, og at kostnader dette medfører bør dekkes av staten.

Naturvernforbundet er positive til arbeidet med frivillig vern av skog, men at det også er svært viktig at det også gjennomføres ordinære verneprosesser som ikke forutsetter samtykke fra grunneier av hensyn til å verne de mest verdifulle områdene. Videre har de forslag til spesifikke områder og skogtyper som bør prioriteres for vern og rapporter som er utarbeidet.

Språkrådet har ingen merknader til at navnet Skrapptjønnfloen naturreservat videreføres som navn på det utvidede verneområdet. Navnet er fortsatt dekkende for området, og Skrapptjønnfloen er vedtatt skrivemåte for naturnavnet.

Forsvarsbygg ber om at det generelle unntaket for militær operativ virksomhet og unntaket for avgang og landing med Forsvarets luftfartøy tas med i forskriftsteksten.

Sametinget har som svar på forhåndsvarsel om verneprosess bedt Statsforvalteren forespørre berørte samiske interesser om konsultasjon. I sitt høringsinnspill viser Sametinget til avtalen (datert 2007) mellom dem og Klima- og miljødepartementet om retningslinjer for verneplanarbeid i samiske områder. De ber om å få oppsummert og tilsendt høringsuttalelsene fra samiske rettighetshavere og interesser (samt annen dokumentasjon på medvirkning) i etterkant av høringen. Låarte sijte har signert konsultasjonsprotokoll, som er oversendt Sametinget.

Konsultasjon med samiske interesser:

Konsultasjon med Låarte sijte (Luru reinbeitedistrikt) fant sted 20.06.2024. Protokoll fra konsultasjonen følger som vedlegg til tilrådingen.

Oppsummering fra konsultasjonen

Reinbeitedistriktet påpekte deres retter i henhold til bl.a. ILO-konvensjonen og FNs urfolksdeklarasjon. Vern skal ifølge reinbeitedistriktet derfor ikke begrense de samiske rettigheter, men være et vern mot kommersiell utnyttelse. Ifølge reinbeitedistriktet skal ikke vern være til hinder

for bruk av drone, heller ikke til hinder for rasjonell reindrift og reindrift skal kunne foregå som tidligere. Reinbeitedistriktet mener det er et urimelig krav til reindriften å skulle holde oversikt over vernegrenser og forskjellige bestemmelser. Skal reindrift måtte søke, må det ifølge reinbeitedistriktet enkelt legges til rette for dette fra forvaltningsmyndighetens side.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren tar innspillene fra kommunen, NVE, Statnett, Tensio NT, Trøndelag fylkeskommune, Naturvernforbundet, Sametinget og DMF til orientering.

Innspillet fra Forsvarsbygg om at det generelle unntaket for militær operativ virksomhet og unntaket for avgang og landing med Forsvarets luftfartøy tas med i forskriftsteksten, ble imøtegått i § 6 allerede ved høringen. Ordlyden i høringsutkastet beholdes.

I etterkant av høringen og konsultasjonene har Sametinget fått oversendt alle protokoller og innspill fra samiske interesser for tilbakemelding. Tilbakemelding etter politisk behandling i Sametinget vil bli ettersendt til Miljødirektoratet.

Når det gjelder innspill fra Låarte sijte i konsultasjonen, så imøtekommer Statsforvalteren noen av disse og flytter «oppføring av gjerder og samleanlegg av midlertidig karakter», og «nødvendige rydding og vedlikehold av reindriften eksisterende flyttleier og traséer» fra § 7 til § 4, noe som innebærer at tiltakene blir direkte tillatt. Når det gjelder søknadsplikt for noen former for motorferdsel i forbindelse med reindrift, viser Statsforvalteren til Statsforvalterens kommentar

Generelt om konsekvenser for utøvelse av reindrift

Felles for alle reinbeitedistriktene er at de påpeker deres retter i henhold til bl.a. ILO-konvensjonen og FNs urfolksdeklarasjon. Samisk reindrift bygges på alders tids bruk og sedvane, noe Høyesterett har stadfesta, og reinbeitedistriktene formidler at de imøteser et forvaltningsregime som legger avgjørende vekt på dette i forvaltningen av verneområdene.

I alle konsultasjonene poengterte reinbeitedistriktene at de er imot å søke om tillatelser etter § 7 i verneforskriftene. Regelverket med forskrifter mener de i utgangspunktet er en inngripen i den samiske retten i utnyttelsen av deres beiteområder. Reinbeitedistriktene vil ikke søke dispensasjon for noe de har rett til gjennom alders tids bruk og sedvane.

Statsforvalteren formidlet i alle konsultasjonene at Statsforvalteren legger til grunn at vern ikke skal være til hinder for rasjonell reindrift, og at reindrift skal kunne foregå som tidligere. Distriktene påpeker at skal dette fungere i praksis, må det ikke legges administrative krav om å sende søknader om dispensasjon fra verneforskrifter for nødvendige næringsmessige aktiviteter. Det er et urimelig pålegg for utøvelsen av reindrift å skulle holde oversikt over de forskjellige bestemmelsene for alle verneområdene som det stadig blir flere av. Reindriftoppgavene må gjennomføres uansett og kan ikke vente på saksbehandling hos forvaltningsmyndigheten. Og som ett distrikt spurte under konsultasjon; *dersom det uansett vil bli gitt dispensasjon, hva er da poenget med å søke?*

Statsforvalteren i Trøndelag, som forvaltningsmyndighet for mindre verneområder, erfarer at reindrifutøverne i praksis ikke søker om dispensasjon fra de fleste verneforskriftene. Dette gjelder for eksempel dispensasjon til vedlikehold av flyttleier, uttak av småvirke til bål og vedlikehold av reingjerder og annet reindrifutstyr, eller til oppføring av midlertidige gjerder og samleanlegg. De søker heller ikke om barmarkskjøring eller bruk av helikopter. Når det gjelder skogvernområder i reinbeitedistrikter i Trøndelag, har verneforskriftene under spesifiserte dispensasjonsbestemmelse de siste ca. 20 årene en ordlyd som denne (eller svært lik): «*For reindriften kan det gis flerårige*

tillatelser som koordineres med og tas inn i distriktsplan i henhold til reindriftsloven.» I praksis har reindrifta forholdt seg til reindriftsloven, og distriktsplanene, som alle er godkjente så nær som for ett reinbeitedistrikt. Statsforvalteren i Trøndelag erfarer at selv om vi i flere år har hatt muligheten til å gi flerårige tillatelse, har det ikke gitt uttelling i form av dispensasjonssøknader fra reindrifta.

Som forvaltningsmyndighet, når Statsforvalteren gjør vedtak om dispensasjon, så knytter Statsforvalteren som oftest vilkår til tillatelsen. Dette vil, for eksempel i forbindelse med barmarkskjøring, være at det skal tilstrebes å kjøre på så fast underlag som mulig for å unngå å sette varige spor, og ikke kjøre mer enn nødvendig. Utfra det distriktene har formidlet gjennom konsultasjonene i denne høringsrunden, så er det nettopp slike hensyn de uansett tar. De fremholder at reindrift er tufta på at et naturområde ikke skal forlates med spor (ikke overbeites, ikke skader i marka, osv.).

Statsforvalteren som forvaltningsmyndighet for mindre verneområder er ikke kjent med at verneverdiene i skogområder vernet som naturreservater har tatt skade som følge av reindriftras bruk av områdene. Statsforvalteren skjønner reinbeitedistriktenes argumenter og forstår bakgrunnen for at det ikke søkes. Statsforvalteren er enige med reindrifta om at det i Trøndelag kan fungere greit om alle nødvendige tiltak beskrevet i distriktsplanene er direkte tillatt ifølge verneforskrifter for skogvernområder.

I forslag til verneforskrift har Statsforvalteren lagt flere tiltak for reindrift under § 4. F.eks. ønsker Statsforvalteren ikke å spesifisere at vedlikehold av flyttlei kun gjelder vindfall, da det vel så gjerne kan gjelde løvoppslag eller småtrær som har fått lange greiner som sperrer flyttleien. For § 4 ønsker Statsforvalteren også å ta med reindriftras uttak av bjørk og småvirke til brensel og vedlikehold av gjerder og utstyr, ettersom verneverdiene i liten grad er tilknytta bjørk og småvirke. I vernebestemmelsene for Erikfjelldalen naturreservat i Nærøysund kommune ser Statsforvalteren dessuten at oppføring av midlertidige gjerder er satt i § 4. Statsforvalteren vurderer at reindriftsloven som distriktsplanene er i tråd med, fungerer godt i forvaltningen av reindriftnæringen med tanke på verneverdier i skog, ettersom det er gode bestemmelser for f.eks. midlertidige gjerder, flyttleier og motorferdsel. Til sammenligning ser Statsforvalteren at midlertidige jakttårn, rydding og vedlikehold av stier og utsetting av saltsteiner som standard ligger i § 4. Føringerne fra Miljødirektoratet er imidlertid å følge Miljødirektoratets maler for forskrifter når Statsforvalteren sender tilrådinger om frivillig vern av nye skogområder, og for barmarkskjøring og bruk av helikopter har Statsforvalteren derfor fortsatt beholdt kravet om søknad for disse aktivitetene i § 7.

Statsforvalteren ber Miljødirektoratet løfte opp spørsmålet om de punktene som tradisjonelt har vært ført opp i verneforskriftenes § 7 som søknadspliktige, til ny vurdering om de bør føres opp i § 4 og § 6 som generelle unntak.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Skrapptjønnfloen* som i høringsforslaget

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren at «*nødvendige uttak av bjørk og småvirke til brensel på stedet og for vedlikehold ...*» skal foregå i samsvar med distriktsplan, uten det unntaket at uttak ikke skal foregå i naturtypeområder. Sistnevnte begrep virker upresist og uheldig å vise til, da det meste av areal kan

defineres til en naturtype. Tidligere verneforskrifter viser til «*i samsvar med forvaltningsplan*» eller «naturtypeområder vist i kart i forvaltningsplan». Å få utarbeidet og godkjent forvaltningsplaner for de mange skogvernområdene som etter hvert er og vil bli vedtatt i Trøndelag, innser Statsforvalteren er urealistisk å få gjennomført innen rimelig tid.

At forvaltningsmyndigheten skal legge til rette for reinbeitedistriktene å søke, ved å sende hver av dem en oversikt over alle verneområdene i deres distrikt, med de forskjellige bestemmelsene, og så gi dem dispensasjon ved å vise til distriktsplanene, vil være en oppgave som egentlig ikke er Statsforvalterens. Å forvente at den enkelte reineier skal søke om det som i dag er oppført i § 7 i de forskjellige verneforskriftene, virker i vårt fylke for de fleste reinbeitedistriktene lite realistisk. Hadde det vært en ordning, en felles administrasjon for reindrift som hadde skrevet søknader og revidert distriktsplaner på vegne av reindriftdistriktene, så hadde denne administrasjonsoppgaven blitt ivaretatt, og formelle krav på de nevnte saksområdene hadde blitt innfridd. Alternativt kan bestemmelsene i reindriftsloven og distriktsplanen gjelde som tilstrekkelig.

Statsforvalteren tilrår følgende endringer i verneforskriften for Skrapptjønnfloen etter høringen (*tekst i kursiv* er sitat som videreføres fra verneforskrift på høring, understreket kursiv skrift viser ny tekst. Tekst i parentes er tatt ut):

§ 4 k. reindriftras nødvendige uttak av bjørk og småvirke til brensel på stedet og for vedlikehold av lovlige oppsatte reingjerder og annet reindriftsutstyr, i samsvar med distriktsplan (Uttak skal ikke foretas i naturtypeområder)

§ 4 l. nødvendige rydding (av vindfall) og vedlikehold av reindriftras eksisterende flyttleier og traséer vist (på kart i forvaltningsplan) i reindriftskartet. (når vindfallet blir liggende igjen i verneområdet) Trevirke av gran og furu som må ryddes skal ikke tas ut av verneområdet

§ 4 m. oppføring av gjerder og samleanlegg av midlertidig karakter i forbindelse med reindrift

(§ 7 j. oppføring av gjerder og samleanlegg av midlertidig karakter i forbindelse med reindrift)

(§ 7 k. reindriftras nødvendige uttak av bjørk og småvirke til brensel på stedet og for vedlikehold av lovlige oppsatte reingjerder og annet reindriftsutstyr. Uttak skal ikke foretas i naturtypeområder)

(§ 7 l. nødvendig rydding som ikke faller inn under § 4 bokstav l og annet vedlikehold i reindriftras eksisterende flyttleier og kjøretrase)

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med vernekart i samsvar med høringsforslaget og endringer i verneforskrift som beskrevet.

Miljødirektoratets kommentarer:

Miljødirektoratet merker seg at Statsforvalteren har søkt å etterkomme flere av reindriftras innspill når det gjelder hvilke tiltak som kan unntas fra forbudsbestemmelsene (§ 4 generelle unntak fra vernebestemmelsene) og hvilke tiltak som er søknadspliktig (§ 7 spesifiserte

dispensasjonsbestemmelser). I sine generelle merknader viser Statsforvalteren til at det i et annet ganske nylig vedtatt verneområde, er det i forskriften et generelt unntak for uttak av bjørk og småvirke i § 4. Miljødirektoratet vil understøtte at områder som foreslås vernet, er ulike når det gjelder størrelse, verneverdier og sårbarhet overfor ulike tiltak og virkninger osv. Derfor vil også restriksjonsnivået kunne variere fra område til område.

Når det gjelder henvisning til forvaltningsplan, så er Miljødirektoratet enig med Statsforvalteren i at dette i de fleste tilfeller er uheldig. Verneforskriftene skal gi presise unntak fra forbudene, og selv om en forvaltningsplan kan gi retningslinjer, skal forbudene likevel gå fram av vernebestemmelsene. Det samme vil gjelde for reindriftas distriktsplaner, en da en slik henvisning ikke kan erstatte en direkte hjemmel i verneforskriften eller et vedtak gitt i en dispensasjonssøknad. Det er vernemyndighetens ansvar å vurdere tiltakenes eventuelle påvirkning på verneverdiene.

Statsforvalteren sammenlikner bestemmelser knyttet til reindrift med bestemmelser knyttet til jakt og landbruksnæring (midlertidige jakttårn, rydding og vedlikehold av stier og utsetting av saltsteiner) som etter malen er plassert i § 4. Selv om disse som hovedregel ligger i § 4, så må det for hvert område gjøres en konkret vurdering med hensyn til verneverdiene. Et midlertidig samle-/skillegjerde eller et sperregjerde vil sannsynligvis i mange tilfeller også være at et større omfang enn et mobilt jakttårn.

Statsforvalteren anmoder Miljødirektoratet om å løfte spørsmålet om hvorvidt de bestemmelser som tradisjonelt har vært ført opp i verneforskriftens § 7 som søknadspiktige, bør føres opp i § 4 og § 6 som generelle unntak. Miljødirektoratet merker seg at dette er tema som ofte kommer opp i konsultasjonene med reinbeitedistriktene, samt i innspill fra Sametinget i verneprosesser. Miljødirektoratet oppfatter at dette synes å være en prinsipiell sak for reindriftsinteressene, og det blir vist til rettigheter ervervet gjennom alders tids bruk som gjør at de er unntatt søknadspikt for ulike tiltak. Sametinget har også bedt om politisk behandling av flere verneforslag den senere tida, noe som indikerer at det er økt interesse i det samisk-politiske miljøet knyttet til vern. Miljødirektoratet forholder seg imidlertid til praksis og at eventuelle endringer i malen må tas på departementsnivå.

Til kommentaren fra reinbeitedistriktet om at bruk av droner må være tillatt i verneområder, så vil Miljødirektoratet presisere at for skogvernområder er det vanligvis ikke noe forbud mot bruk av drone, men at i de områdene dette vurderes å kunne påvirke verneverdiene nevneverdig, så kan dronebruk reguleres.

Miljødirektoratet er ellers klar over at reindriftas arealbrukskart, som er en del av distriktsplanen og skal inneholde de opplysninger om virksomheten i distriktet som er nødvendige for den offentlige planlegging, ikke alltid representerer virkeligheten. Reindrifta er dynamisk og forutsetningene for driften varierer (vær og klima, inngrep og forstyrrelser osv.), mens et kart er mer statisk og heller ikke oppdatert til enhver tid. Reindriftas arealbrukskart bør likevel kunne benyttes som et grunnlag, og sammen med distriktsplanene og den informasjon som kommer fram i dialog og konsultasjoner gjennom verneprosessen være et godt grunnlag for vurderinger av vernesaken.

Miljødirektoratet har gjort en konkret vurdering av de foreslåtte bestemmelsene for verneforslaget, og tilrår å endre forskriften noe i forhold til Statsforvalterens tilråding og det som er avklart gjennom konsultasjonen med Låarte sijte.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6, herunder henvisning til forvaltningsplan. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Miljødirektoratet tilrår å endre ordlyden i § 7 bokstav f fra:

§7 f. fjerning av enkelttrær, busker og vegetasjon ved fiskeplasser langs Ingeldalsåa

Til:

§7 f. nødvendig rydding av vegetasjon ved fiskeplasser langs Ingeldalsåa

Miljødirektoratet tilrår å flytte bestemmelsen om nødvendig uttak av bjørk og småvirke i forbindelse med reindriftsutøvelse, fra § 4 til § 7 ny bokstav j, samtidig med at ordlyden endres til:

§ 7 j. reindriftens nødvendige uttak av bjørk og småvirke til brensel på stedet, og for vedlikehold av eksisterende reingjerder og annet reindriftsutstyr

Større uttak av bjørk og trevirke vil logisk sett være mest aktuelt i tilknytning til gjerder/anlegg eller gjeterhytter. Det følger også av bestemmelsen at det skal være brensel til bruk "på stedet". Ifølge reindriftas arealbrukskart, er det verken gjeterhytter eller reingjerder i området, og det kan være grunn til å tro at denne bestemmelsen ikke er særlig aktuell i foreslått verneområde pr i dag. Bruk av tørrkvist fra bakken til kaffebål ol. er direkte unntatt i § 3 e. Bestemmelsen flyttes derfor til § 7 ny bokstav j.

Miljødirektoratet er enig med Statsforvalteren i at henvisning til forvaltningsplan er uheldig, det samme gjelder for henvisning til distriktsplan. Miljødirektoratet mener at ordet "lovlig" må strykes da man må forutsette at gjerder er oppsatt lovlig i henhold til gjeldende lovverk. Miljødirektoratet ser ingen særskilt grunn til å avmerke soner på kartet, for hvor uttak ikke skal skje av hensyn til verneverdiene, da naturtypelokaliteten dekker mesteparten av det foreslåtte utvidelsesområdet samt eksisterende naturreservat. Tiltaket er også søknadspliktig, og vernemyndigheten kan dersom det er nødvendig med hensyn til verneverdiene, vurdere å sette vilkår om hvor uttak ikke skal skje

Miljødirektoratet tilrår å flytte bestemmelsen i § 4 om nødvendig rydding og vedlikehold av reindriftas eksisterende flyttleier og kjøretraséer til § 7 ny bokstav k, samtidig med at ordlyden endres til:

§ 7 k. nødvendig rydding som ikke faller inn under § 4 bokstav l og annet vedlikehold i reindriftens eksisterende flyttleier og kjøretraséer

Samtidig tilrår Miljødirektoratet å legge til følgende unntaksbestemmelse i § 4, ny bokstav j:

§ 4 j. nødvendig rydding av vindfall, små busker og kvist i reindriftens eksisterende flyttleier, når vindfallet blir liggende igjen i verneområdet.

Miljødirektoratet mener at nødvendig rydding av vindfall, små busker og kvist kan direkte unntas når vindfallet blir liggende igjen i verneområdet. En slik bestemmelse kan sammenliknes med standard vedlikeholdsbestemmelse knyttet til veger, stier osv. Mer omfattende rydding og vedlikehold, må omsøkes da betydningen dette kan ha for verneverdiene må vurderes ut ifra omfanget og det konkrete tiltaket det er snakk om.

Miljødirektoratet tilrår å flytte følgende bestemmelse fra § 4 til § 7 ny bokstav l:

§ 7 l. oppføring av gjerder og samleanlegg av midlertidig karakter i forbindelse med reindrift

Miljødirektoratet har forståelse for at det i forbindelse med reindriften kan oppstå tilfeller der det er nødvendig å oppføre gjerder og samleanlegg for midlertidig bruk. Det kan være forhold som f.eks. gjør at reinflokkene må samles for skilling etter uønsket sammenblanding av reinflokker, eller at vær og føreforhold tilsier at de permanente gjerdeanleggene ikke kan benyttes. Samtidig, vil plassering og omfang av tiltak som dette, kunne påvirke verneverdiene og det vil være nødvendig for forvaltningsmyndigheten å gjøre konkrete vurderinger.

Tilråding Skrapptjønnfloen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår utvidelse av Skrapptjønnfloen naturreservat.

23. Nedre Dølelva, Namsos kommune

Totalareal: 273 daa, skogareal: 209 daa, produktiv skog: 192 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av gammel skog med naturtyper som boreal regnskog og sumpskog, samt geologiske landformer i form av et ravinepreget landskap. Videre er formålet å bevare et område som har særlig betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for truede og sårbare arter knyttet til disse naturtypene. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Verneforslaget omfatter del av dalsenkningen til Dølelva, ved Galtfjellet. Det omfatter selve dalbunnen, den bratte sørvestskrenten og stupet av Galtfjellet, og et mindre parti i østvendt lise opp mot Skulen/Johanfjellet på vestsiden. Dalbunnen består av et platå med marine finsedimenter der den stilleflytende Dølelva har skåret seg ca. 10 høydemeter ned i avsetningene og noen mindre sideraviner. Platået har også tre mindre myrområder (to av disse er tidligere grøftet og er nå i langsom gjengroing med skog).

Områdets viktigste naturkvaliteter er knyttet til boreal regnskog og herunder mest av den såkalte "namdalstypen", som typisk finnes i ravinedaler på marine sedimenter. Skogen består overveiende av gran og varierer i alder og påvirkningsgrad. I dalsidene og spesielt i nordvest er det gammel granskog, hvor noen trær er beskrevet til over 250 år. Noen rikere parti, herunder med innslag av noen alm (EN), finnes i den østlige dalsida. Oppover i skråningen mot Galtfjellet er det noe lauvskog. I små ravinedaler er det sumpskog, mens det langs elva er en smal sone med overveiende treløs flommark. Det er begrenset med dødved i området. Langs de sørlige ca. 500 meter av elva er det kulturskog i aldersklasser 3 og 4. Her er det godt restaureringspotensial mot boreal regnskog.

Området inngår i et nettverk av boreal regnskog i området, og en kilometer nedstrøms elva ligger nåværende Dølelva naturreservat.

Av rødlista naturtyper, så er det registrert ca. 10 daa boreal regnskog (VU) i dalbunnen, samt et mindre innslag av høgstaude granskog (NT).

Området har et rikt arts mangfold, og karakterarten gullprikklav som har status sårbar (VU) på rødlista, er funnet både på gran, bjørk, rogn og selje. I gammelskogen langs elvas nedre del har regnskogen mer frodige og artsrike lavsamfunn på gran og lauvtrær. I tillegg til gullprikklav, er det registrert fem andre habitatspesifikke regnskogsarter: trøndertustlav (NT), dvergfilltav, trådrag (VU), hvitfotlav (NT). Den meget sjeldne arten rynkekjuka er registrert for 5. gang i Norge i dette området. Andre rødlista arter som er registrert er meldråpelav (VU), gubbeskjegg (NT) og praktdoggnål (VU).

Nedre Dølelva vurderes å ha regional verneverdi (***) og har flere krevende, sjeldne og sårbare arter særlig i tilknytning den rødlista naturtypen boreal regnskog. Området vil dermed kunne bidra til å dekke mangler i skogvernet for bestemte naturtyper (regnskog og sumpskog) og lavlandsskog, i tillegg til generell oppfyllelse mht. sjeldne og sårbare arter.

Inngrepsstatus og andre interesser:

En gammel skogsbilvei, som i dag fungerer som en sti, går inn mot området fra sør. I tillegg er det noen grøftede myrer i området.

Tjåehkere sijte (Østre-Namdal reinbeitedistrikt) har rett til å drive reindrift innenfor det planlagte verneområdet. Det kan benyttes som reinbeite gjennom hele året, men benyttes i liten grad i dag. Det benyttes motorisert kjøretøy i området i forbindelse med reindrift.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området vært på felles høring med 23 andre områder og er sendt til: *Grunneier og nabogrunneiere, Trøndelag fylkeskommune, Grong kommune, Overhalla kommune, Namsos kommune, Nærøysund kommune, Stjørdal kommune, Ørland kommune, Årjel 1367 daa 5 Njaarke sijte, Tjåehkere sijte, Gasken Laante sijte, Sametinget, Forum for natur og friluftsliv, KSTRøndelag, Trøndelag Jordskifterett, Trøndelag Natur og Ungdom, Naturvernforbundet i Trøndelag, Norges JFF, Sør-Trøndelag, Norges JFF, Nord-Trøndelag, NHO Trøndelag, Norsk Botanisk Forening Trøndelagsavd., Norsk Ornitologisk Forening, avd. Trøndelag, NTNU Fakultet for naturvitenskap og teknologi, NTNU Vitenskapsmuseet, Sør-Trøndelag bonde- og småbrukarlag, Nord-Trøndelag Bonde og Småbrukarlag, Trøndelag Bondelag, NTE nett AS, NTE Energi, Sør-Trøndelag Orienteringskrets, Nord-Trøndelag Orienteringskrets, Sør-Trøndelag Røde Kors, Skogselskapet i Trøndelag, Telenor ASA, Trondheimsregionens friluftsråd, Tensio TS AS, Tensio TN AS, Tensio OEV AS, Statens vegvesen Region midt, WWF-Midt-Norge v/ Camilla Høvik, 138 Luftving, Nettselskapet AS, Syklistenes landsforening i Trondheim v/Richard Liudden Sanders, Norsk organisasjon for terrengsykling v/Sigurd Vestrheim, Nord-Trøndelag Turistforening, Trondhjems Turistforening, Nord Universitet, Trøndelag Idrettskrets, AVINOR AS, Biologisk institutt, Universitetet i Oslo, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Kjemisk Forbund, Kommunal- og regionaldepartementet, Kommunenes sentralforbund, Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, NHO Reiseliv, NIBIO, Norges Bondelag, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Fjellstyresamband, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges handikapforbund, Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Luftsportforbund, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges Skogeierforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norske Reindriftsamers landsforbund, Norsk Biologforening, Norsk Bergindustri, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Naturhistorisk*

museum, Norsk Industri, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Orkideforening, v/Steinar Samsing Myhre, Norsk Sau og Geit, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Zoologisk Forening, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU, Vitenskapsmuseet, Oljedirektoratet, Norske Samers Riksforbund, Riksantikvaren, SABIMA, Samenes landsforbund, Statens Kartverk, Språkrådet, Statkraft SF, Statnett SF, Universitetet for miljø- og biovitenskap, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo – biologisk institutt, Universitetet i Tromsø, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Vegdirektoratet, WWF – Norge

Det har kommet inn 15 høringsuttalelser til verneforslaget.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF), Norges vassdrags og energidirektorat (NVE), Småkraft AS, Statens vegvesen, Forsvarsbygg og Riksantikvaren har gitt uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Statnett SF uttalte seg til oppstartsvarselet og hadde ingen merknader til verneforslaget.

Landbruksdirektoratet har generelle innspill om at det må gå tydelig fram hvordan aktuelle arealer som foreslås vernet, nyttes i landbruksammenheng, så som nødvendig skogsbilveg til bakenforliggende arealer, traktorveg i forbindelse med jordbruk, samt interesser tilknyttet beiting. Det påpekes adgang til vedlikehold og rydding av veger/ferdselsårer. Beiting er aktuelt i mange områder, inkl. bestemmelser for utsetting av saltsteiner til bufe, oppføring/vedlikehold av gjerder m.v., motorferdsel i samband med dette, samt uttransport av ev. syke / skadde bufe. Det må redegjøres spesielt dersom det ikke gis adgang til beiting i verneforskriftene. Landbruksdirektoratet forutsetter involvering av Statsforvalterens landbruksfaglige kompetanse ved utforming av verneforskrifter og verneplan.

Fylkesutvalget i Trøndelag fylkeskommune skriver at de i prinsippet er imot ordningen om frivillig vern av skog, men støtter målsetting om å redusere risikoen for tap av biologisk mangfold. Fylkesutvalget mener at skogvernet legger begrensninger på virkestilgangen til skogindustrien, og at det derfor viktig at verneformålet og en bærekraftig produksjon av biomasse balanseres på en god måte. De skriver videre at dette i tråd med Stortingets forutsetning om at vernet skal gjennomføres på en slik måte at det får minst mulig konsekvenser for avvirkningen og skognæringas bidrag til det grønne skiftet. Trøndelag fylkeskommune vurderer det imidlertid slik at det ikke synes å være store konflikter til forslaget om frivillig skogvern i Trøndelag.

Nord-Trøndelag Orienteringskrets er i utgangspunktet positiv til skogvern, men at en utvidelse av vernet kan påvirke deres aktivitetsmuligheter. De skriver at skogen er orienteringsidrettens arena, og områder over hele fylket er kartlagt og benyttes til trening og konkurranser. Nord-Trøndelag Orienteringskrets skriver at områdene blir jevnlig utvidet, men at det ikke er mange av de foreslåtte verneområdene som brukes som o-terreng i dag. Nord-Trøndelag Orienteringskrets ønsker fortsatt å kunne bruke de aktuelle områdene for postplassering i trening, enkel klubb- og kretskonkurranser, samt turorientering, og at arena og startområder vil kunne bli lagt utenom verneområder.

Naturvernforbundet mener at mange verdifulle områder har blitt vernet gjennom frivillig vern, og at dette har vært med på å skape et bedre forhold mellom skogeiere og miljøforvaltning. Ordningen med frivillig vern bør ifølge naturvernforbundet derfor fortsette, men ifølge dem er det svært viktig med ordinære verneprosesser for å fange opp de mest verdifulle områdene. De mener at områder på statsgrunn og statsallmenning må prioriteres.

Trøndelag Idrettskrets mener det er av stor betydning for folkehelsen at vernestatus ikke er til hinder for tradisjonell bruk sommer og vinter, både med hensyn til preparering av skiløyper med

maskinutstyr og skånsom rydding av løyper på sommers tid. Videre skriver Trøndelag Idrettskrets dette også er viktig i forhold til trimløyper/merkede stier og traséer for allmenn ferdsel og turgåing. De skriver at forutsetningen er at all aktivitet og tilrettelegging skjer skånsomt og at ikke gjøres inngrep som er irreversible.

Kartverket og Språkrådet uttaler seg begge til navnesetting, med utgangspunkt i Sentralt stedsnavnregister (SSR). Disse anfører begge at i forslaget om Dølelva nedre, så skal «nedre» stå først.

Sametinget anfører til oppstart at det ikke må konsulteres på dette stadium i prosessen og vil vurdere behov for konsultasjoner senere. Følgende forhold er av avgjørende betydning for Sametinget for at det kan gis tilslutning til verneforslagene i samiske områder:

- Formålet med vernet må også være å sikre grunnlaget for samisk kultur, herunder reindrift i reindriftsområder.
- Generelt unntak for bruk av beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med utøvelse av reindrift.
- Generelt unntak for skjæring av skohøy, uttak av ris til gammer og uttak av materialer til duodji/tradisjonell samisk husflid.
- Generelt unntak for reindriftns nødvendige uttak for brensel og for vedlikehold av lovlige oppsatte reingjerder og annet reindriftsutstyr
- Flerårige dispensasjonstillatelser for terrengkjøretøy på barmark og helikopter ved utøvelse av reindrift
- Bestemmelser om at samiske interesser skal ivaretas ved etablering av forvaltningsordninger.

Sametinget nevner i innspillet til oppstart at det er avklart at det skal være mulig å ta ut rilkuler fra bjørk i skogverneområder. Sametinget ber om at Statsforvalteren i Trøndelag avklarer med berørte reinbeitedistrikt og ev. andre berørte samiske interesseorganisasjoner om behovet for konsultasjoner.

I sin endelige uttalelse skriver Sametinget at det nå begynner å bli mange skogvernområder og andre verneområder i Trøndelag. Det understrekes viktigheten av en god og smidig forvaltning som ivaretar de samiske interessene på en god måte og som gjør at reindriftn, som er kulturbærer i det sørsamiske området, kan gjennomføres uten hindringer. Sametinget ber ikke om konsultasjon med Statsforvalter eller Miljødirektoratet, men vil vurdere konsultasjon med Klima- og miljødepartementet når den tid kommer.

Konsultasjon med samiske interesser:

Statsforvalteren gjennomførte konsultasjon med Tjåehkere sijte (Østre-Namdalen reinbeitedistrikt) den 28.09.2022. Protokoll fra konsultasjonen følger som vedlegg til tilrådingen.

Oppsummering av konsultasjonen:

Verneforslag, forslag til forskrifter, og reindriftns bruk av området ble gått gjennom under konsultasjonsmøtet.

I utgangspunktet er alt areal sør for Namsen, ut til Namsenfjorden og Fv. 17 i sør, vinterbeite for Tjåehkere sijte (= "trekanten Grong-Namsos-Steinkjer). Dette er også minimumsområde og nøkkelområde for reindriftn. Dølelva er tilknyttet vinterbeitet, men benyttes i liten grad pr i dag.

Gammel skog er viktig for reinen når tilgang på beite i fjellet er utilgjengelig (f.eks. som følge av ising).

Tjåehkere sijte er uenig i at funksjoner i deres tradisjonelle virksomhet må omsøkes, og mener alle unntakspunkt for reindrift bør være direkte unntak. Reinbeitedistriktet mener at formuleringen i § 5 om leiekjørere er stigmatiserende og ønsker at den tas ut.

Reindrifas arealbrukskart er generelt ikke alltid oppdatert og brukssituasjonen er gjerne mer mangfoldig enn det som kan fremstilles på et kart.

Statsforvalteren legger til grunn at ev. vern ikke skal være til hinder for rasjonell reindrift, og at reindrift skal kunne foregå som tidligere. Forvaltningsplan og distriktsplan vil kunne være viktige grunnlag for forvaltningen av verneområdene.

Tjåehkere sijte er ikke enig i alle bestemmelsene i forskriften.

Statsforvalterens kommentarer:

Landbruksdirektoratets innspill er overveiende innarbeidet i de generelle forskriftene. Når det gjelder tillatelse til seterområder og andre tekniske tiltak som bidrar til landbruksmessig utnyttelse av områder, så mener Statsforvalteren at det er et forhold som vurderes konkret hvis det kommer konkrete innspill. Det er beiting som er mest aktuell landbruksmessig utnyttelse. For øvrig er området relativt lite, og setring synes som en lite aktuell tematikk.

Statsforvalteren merker seg at Fylkesutvalget prinsipielt er imot frivillig vern av skog, og at Fylkesutvalget samtidig støtter målsetting om å redusere risikoen for tap av biologisk mangfold. Statsforvalteren påpeker norske og internasjonale (FN) bærekraftsmål, og at vern av skog er et vesentlig virkemiddel for ivaretagelse av artsmangfold. Vern av skog er i samsvar med FN's bærekraftsmål nr. 15, «*Livet på land*». Svært mange arter i skog (ca. 1840) og flere skogtyper står på Artsdatabankens rødliste over truede og nær truede arter og naturtyper. Statsforvalteren mener at av skog i naturtilstand derfor er en vesentlig og den sikreste metode for å ivareta naturmangfold, og ikke minst i et langsiktig perspektiv. Statsforvalteren bemerker at terskel for å takke ja til tilbud er høy mht. miljøkvalitet, og Statsforvalteren takker nei hvis områder ikke er gode nok. Skogvern bidrar også til å sikre ressursgrunnet i forhold til samisk kultur og drift, både fordi vern hindrer annen utbygging og fordi gammel skog med lav er viktig reservebeite om vinter.

Med hensyn til innspillet fra Nord-Trøndelag orienteringskrets, så vil større arrangement falle inn under krav om søknad. Ulike områder har ulik egnethet og sårbarhet for ferdsel. Dette vil i følge Statsforvalteren derfor være et tema i forvaltningsplan. I områder av litt størrelse kan turorientering være lite problematisk. På den andre siden, så finnes det kampanjeopplegg hvor enkelte turposter besøkes av flere tusen turer, noe som ifølge Statsforvalteren kan føre til betydelig slitasje. Statsforvalteren mener at vurdering av større arrangementer derfor må gjøres i forhold til arrangementets karakter og ikke benevnelse.

Når det gjelder Naturvernforbundets ønske om «myndighetsstyrte» verneprosesser for skog, så vises Statsforvalteren til at ulike verneprosesser legges opp etter nasjonal politikk og strategi.

Statsforvalteren tar innspillene fra Språkrådet og Kartverket til følge.

Samiske interesser

Sametinget ber om smidig og god forvaltning mht. samiske interesser, og påpeker problematikken med mange og forskjellige forskrifter, herunder ønske om samordning av forskrifter.

Statsforvalteren legger til grunn og forutsetter generelt at opprettelse av- og forvaltning av aktuelle skogvernområdene ikke skal gi reindrifta reduserte forutsetninger for rasjonell reindrift i sine distrikt og ikke skal være til hinder for at reindrift skal kunne utøves som tidligere, også bekreftet i foredrag til statsråd desember 2015. Dette innebærer en forvaltning innenfor verneforskriftene i tråd med dette. Reindrift er en del av samisk kultur og foregår i praksis ute hele året, med en rekke praktiske driftsvurderinger som må tas der og da. Man må etablere en struktur (areal, forskrift m/foredrag, samt forvaltningsplan) som på den ene siden ivaretar sårbar biologi og samtidig ivaretar reindrifta med forutsigelige forvaltningsrammer. Et vernevedtak består av areal (grense) og forskrift, samtidig som foredraget til statsråd legger føringer for forvaltningen. Forvaltningsplan skal utdype hvordan området skal forvaltes og gi forutsigbarhet for brukerne. Statsforvalteren mener at oppbygging av forskrift jf. tilrådingen, sammen med forvaltningsplan kombinert med reindriftas beskrivelser i distriktsplan og bruksregler, legger grunnlag for dette.

Statsforvalteren skriver videre at samiske interesser er ut fra tidligere drøftinger og prosess tatt inn i høringsutkastet hva angår § 1 formålsparagrafen, § 4 om uttak til samisk sløyd mv, § 6 om motorisert ferdsel på snødekt mark, § 7 vedrørende div. forhold. Forholdet mellom unntak plassert i § 4 (direkte unntak) og i § 7 (etter søknad), kan ifølge Statsforvalteren være noe forskjellig ut fra størrelse og sårbarhet i områder, gitt at større områder har robusthet i forhold til ordinær samisk virksomhet.

Uttak av virke: Ved- og virkesretten er beskrevet i reindriftsloven som bl.a. uttak av bjørk, busker, einer, vidjer, selvtørrede bartrær (mv.). Statsforvalteren understreker at dette gjelder uttak av brensel for bruk på stedet, ikke vedhogst for å frakte vekk fra området, samt at virke ikke skal tas i kjerneområder, vist i forvaltningsplan. Kjerneområder er konkrete områder med spesielle verdier, avgrenset i høringsrapporter, og registreres som naturtypeområder i naturbase. Dette er dermed kjent kunnskap. Det betyr at uttak av ved, utenom situasjonsbetingede bål, stort sett har aktualitet der reindrifta har gjeterhytter.

Størrelsen på de tilrådde områder varierer. Områder har derfor ulik robusthet i forhold til uttak av ved og virke. Reingjerder finnes kun sporadisk i få områder. Behov for ved og virke til vedlikehold av anlegg er ikke stort. Med områder av noen størrelse, og hvor disse forholdene er vurdert konkret, anser Statsforvalteren det lite problematisk å ha dette punktet i § 4, med henvisning til forvaltningsplan. Statsforvalteren vurderer fortsatt dette som det praktisk fornuftige, både for forvaltningen og for reindrifta i området. Sametinget har bedt om at unntaket gjelder alle områder. Statsforvalteren kan ikke anbefale åpning for generell vedhogst i områder som er små. Statsforvalteren antar også, at når områder er små, så er virke for vedhogst lett tilgjengelig nært det aktuelle område.

Barmarkskjøring: Når det gjelder barmarkskjøring, så kan og vil dette sette vesentlige terrengspor. Mange befaringer gjennomført av Statsforvalteren indikerer imidlertid at dette ikke er noe omfattende problem i skogverneområdene i Trøndelag i forbindelse med reindrift, men spor forekommer (både av reindrift og storvilttransport). Vesentlige spor finnes i disse områdene først og fremst på faste ferdselsleier til og fra boplasser og samlingsplasser. Potensialet for spor og terrengskader ved barmarkskjøring er generelt sett betydelig. Barmarkskjøringen skal beskrives i distriktsplanen/m bruksregler, jf. reindriftslovens § 62. Videre skal motorferdsel på barmark etter reindriftslovens § 23 begrenses mest mulig, og fortrinnsvis foregå etter faste traseer, samt at § 23 også henviser til forskrifter i verneområder. Reindrifta er for øvrig ikke statisk, og motorisert transport må foretas i forhold til hvor reinen oppholder seg, og det kan variere ut fra ulike forhold, vær-situasjon, beitesituasjon, forstyrrelser mv. Statsforvalteren forholder seg til at barmarkskjøring bør være innenfor regulering, dvs. § 7, men på en slik måte at dette kan håndteres på flerårsbasis ut

fra beskrivelser i distriktsplanen/bruksregler, jf. reindrifftslovens krav. Hvis en distriktsplan da gjenspeiler kravene i reindrifftsloven i beskrivelse av barmarkskjøring, så kan den legges til grunn også for verneområdeforvaltningen, via forvaltningsplan.

Flyttleier: Reindrifftskart kan være unøyaktige, og rein kan også trekke/bevege seg utenom områder markert i kart. Reindriffta er videre ikke statisk, og det hender at reindrifftsutøvere må ta beslutninger der og da, f.eks. å fjerne litt vegetasjon i en kjøre- eller driftstrase, enten det gjelder vindfall som sperrer i en trase, eller at man tar opp øksa og rydder noen kvister eller småvirke. Enkelte steder kan det være ryddet (eksisterende) gater i vegetasjon, men det forekommer i veldig liten utstrekning, og ofte trekker reinen gjennom glissen tresatt mark. Ryddebehovet kan derfor også omfatte f.eks. forefallende fjerning av litt vegetasjon. Generelt egner dette temaet seg i større områder best å handtere gjennom § 4 og nærmere beskrivelse i forvaltningsplan, mens når det gjelder vindfall legges det i § 4, for alle områder. Når det gjelder små mengder kvist/småvirke så kan det uansett vurderes å gå under terskel for forskrift.

Dokumentasjon av leiekjører i reindrift: Tjåehkere sijte mener at dokumentasjonskrav for leiekjører, er stigmatiserende, gitt at krav i forhold til motorferdselsloven er det samme både innenfor og utenfor naturreservat. Vi viser til Statsforvalterens tilrådning av august 2021, s. 27, med forslag om følgende generelle punkt under §7 erstatter nåværende leiekjørepunkt: «For kjøring etter dispensasjon og leiekjøring medbringes dokumentasjon», som en generell henvisning, i stedet for å henvise til reindrift spesielt.

Forvaltningsplan: For verneforslagene som ligger i reinbeitedistrikt så skal det, i hvert fall for områder av litt størrelse, etter § 10 lages forvaltningsplan. Dette er et viktig instrument i forholdet mellom reindrift og verneforvaltningen. Forvaltningsplanen vil også være et instrument for smidig forvaltning, som Sametinget etterlyser. Videre er kopling til reindriftssamenes distriktsplan viktig.

Forvaltningsmyndighet: I de to siste vernevedtak så er formuleringen om at samiske interesser skal ivaretas i forvaltningsordningen, tatt bort fra § 11 i forskrift til Foredraget til statsråd. Statsforvalteren tar denne justering til etterretning.

Oppsummering: Reindrift presses av en rekke arealinngrep og forstyrrelser (hytter, hogst, vindkraft, skogsveger). Urørt beiteland, uforstyrret beiting og gammelskog er viktig for reindriffta. Vern vil sikre arealgrunnlaget for reindrift i de områder som vernes. Flere reinbeitedistrikt nevner at arealvern også er et vern av deres ressursgrunnlag, og er derfor positiv til vern. På den andre siden så mener distriktene at all reindrifftsvirksomhet i medhold av reindrifftsloven og ILO-konvensjon bør ha direkte unntak i forskriftene. Statsforvalteren legger til grunn at reindriffta skal kunne foregå rasjonelt på vanlig måte i de aktuelle områder, og distriktsplaner/bruksregler i utgangspunktet kan være en basis i forhold til barmarkferdsel. Et vern ut fra slike forutsetninger vil ikke redusere, men styrke og sikre arealgrunnlaget for reindrift. Statsforvalteren tilrår verneforslaget, med noe justering av forskriften. Det er ikke full enighet med reinbeitedistrikt om enkelte unntakspunkter, de som er lagt til § 7.

Statsforvalteren sendte konsultasjonsprotokollen til Sametinget den 27.08.2024, eventuell tilbakemelding til denne vil bli ettersendt Klima- og miljødepartementet.

Navn

Statsforvalteren tar innspillet fra Kartverket og Språkrådet til etterretning og tilrår å endre navnet fra Dølelva Nedre til *Nedre Dølelva*.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets vurdering:

Miljødirektoratet tilrår å ta ut § 4 bokstav g *vedlikehold av eksisterende bygninger og andre anlegg og innretninger i henhold til tilstand på vernetidspunktet*, da det ikke er kjente bygninger, installasjoner eller anlegg i området.

Det vil videre følge av dette at også § 7 bokstav m *gjenoppføring av bygning og andre anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade* ikke er relevant og tas ut.

Miljødirektoratet tilrår å ta ut foreslått bestemmelse om å at det kan åpnes for *bruk av naturreservatet i miljøtilpasset reiselivsvirksomhet* i § 7. Det er uklart hva som ligger i dette tiltaket. Å åpne for tilretteleggingstiltak er ikke praksis i skogreservater, og har potensiale for å påvirke verneverdiene nevneverdig. Der er ikke kommet innspill under prosessen at dette er aktivitet som er aktuelt i området. Allmenn ferdsel er imidlertid ikke forbudt.

Miljødirektoratet tilrår også å ta ut § 4 bokstav m *vedlikehold av trase gjennom området, dvs. fjerning av oppvekst i traseen*. Statsforvalteren skriver i dialogen med Miljødirektoratet at man her kan man bruke benevnelsen "sti" i stedet for "trasé". Vi mener at bestemmelsen i § 4 punkt h da vil være dekkende. Hvis det er ment reindriftas flyttleie, så er det åpnet for rydding av vindfall, små busker og kvist i eksisterende flyttleier i § 4 bokstav j. Rydding og vedlikehold av flyttleier utover det som er tillatt i § 4 bokstav j, samt i kjøretraséer for reindrifta, kan omsøkes i medhold av § 7 bokstav k.

Miljødirektoratet tilrår at henvisninger til kart i forvaltningsplan i § 7 bokstav j og k tas ut. Verneforskriftene skal i så stor grad som mulig gi presise unntak fra forbudene eller de generelle åpningene, og selv om en forvaltningsplan kan gi retningslinjer, skal forbudene likevel gå fram av vernebestemmelsene. Ut ifra at verneverdiene i all hovedsak er knyttet til gamle trær og særlig bartrær, så kan vi heller ikke se at det av hensyn til verneverdiene er behov for å avmerke soner på vernekartet der uttak ikke skal skje. Uttak av bjørk og småvirke er dessuten søknadspliktig og vernemyndigheten kan sette vilkår i et eventuelt dispensasjonsvedtak dersom dette skulle vurderes annerledes på et senere tidspunkt.

Miljødirektoratet tolker for øvrig Statsforvalterens kommentar til flyttleier som at det ved en feil er vist til § 4 i starten av denne setningen: *Generelt egner dette temaet seg i større områder best å handtere gjennom § 4 og nærmere beskrivelse i forvaltningsplan, mens når det gjelder vindfall legges det i § 4, for alle områder*. Det er mest logisk at Statsforvalteren har ment § 7 der det står § 4, ettersom Statsforvalteren i sin tilråding har plassert nødvendig rydding utover det som tillates i § 4 bokstav i og annet vedlikehold i flyttleie og kjøretrase i § 7. Miljødirektoratet er enig i Statsforvalterens vurdering av at dette må være søknadspliktig da tiltaket potensielt kan få negativ betydning for verneverdiene, mens nødvendig rydding av vindfall, små busker og kvist kan gis generelt unntak og plasseres i § 4.

Når det gjelder Statsforvalterens kommentar om dokumentasjon for eventuelle leiekjørere (til § 6 bokstav c), så foreslår Statsforvalteren en ordlyd der det ikke direkte vises til reindrift: *For kjøring etter dispensasjon og leiekjøring medbringes dokumentasjon», som en generell henvisning.* Mens i tilrådd forskrift fra Statsforvalteren samsvarer ordlyden med mal: *Leiekjørere for reineiere eller reindriftsansvarlig må medbringe skriftlig dokumentasjon, som avtale med oppdragsgiver.*

Miljødirektoratet kan forstå ønsket om å gjøre ordlyden mer generell. Samtidig er denne bestemmelsen konkret knyttet til bruk av snøscooter i forbindelse med reindrift. Med unntak for leiekjøring i reindrifta, må alle som driver motorferdsel i verneområdet ha særskilt tillatelse etter verneforskriften. Når det gjelder dispensasjon, bør krav om at skriftlig dokumentasjon medbringes være et vilkår i tillatelsen, og ikke fremgå av forskriften. Krav om at tillatelser må kunne dokumenteres vil være aktuelt for alle typer tillatelser i verneområdet, ikke bare ved motorferdsel.

Miljødirektoratet er ellers klar over at reindriftas arealbrukskart, som er en del av distriktsplanen og skal inneholde de opplysninger om virksomheten i distriktet som er nødvendige for den offentlige planlegging, ikke alltid representerer virkeligheten. Reindrifta er dynamisk og forutsetningene for driften varierer (vær og klima, inngrep og forstyrrelser osv.), mens et kart er mer statisk og heller ikke oppdatert til enhver tid. Reindriftas arealbrukskart bør likevel kunne benyttes som et grunnlag, og sammen med distriktsplanene og den informasjon som kommer fram i dialog og konsultasjoner gjennom verneprosessen være et godt grunnlag for vurderinger av vernesaken.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt generelle spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6, herunder henvisning til forvaltningsplan. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Nedre Dølelva:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Nedre Dølelva som naturreservat.

24. Storvika, Selbu kommune – Utvidelse

Utvidelsesareal: 456 daa, skogareal: 456 daa, produktiv skog: 456 daa. Nytt totalareal: 1 264daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer bestemte typer natur i form av ei li med varmekjær gammel gran-, furu- og lauvskog, store forekomster av kalkskog, lågurtskog, også kalklågurtskog, med en variert og rik karplanteflora, herunder edellauvskog med alm og hassel. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Verneformålet for eksisterende Storvika naturreservat videreføres i stor grad.

Området ligger på nordsida for Selbusjøen langsmed sjøens bredd, og ligger på 157 - 371 moh. Området er stupbratt og vanskelig å få et godt oversikt over. Men det er grunn til å tro at området er av høy verdi både for kalkgranskog med jevnt med forekomster av orkidéer.

Utvidelsesområdet er dominert av bartrær med innslag av løvtrær. Det er kartlagt en lokalitet på ca 38 daa med kalkbarskog innenfor utvidelsesområdet. Denne er vurdert til å ha verdi viktig (B-verdi). Det er også kartlagt etpar lokaliteter med hhv. gammel furuskog og gammel granskog her, begge er vurdert som lokalt viktig.

De rødlista naturtypene kalkgranskog (VU), kalk- og lågurtfuruskog (VU) er registrert i tillegg til rødlisteartene granbendellav (VU), ferskenstorpigg (VU), furuvintergrønn (NT), huldrelav (NT). Blåveis som er en indikatorart for kalk i Trøndelag er observert jevnt bortover lia.

Det er tatt med noen områder med kulturskog for å gjøre vernegrensa mer praktisk å forholde seg til. Ettersom det er såpass næringsrikt her er restaureringspotensialet stort her siden skogen vil vokse relativt fort og omsetningen av død ved vil gå relativt fort.

Området oppfyller prioriteringer og mangler i skogvernet med mer vern av kalkgranskog, høyproduktiv skog og lavereliggende skog. Utvidelsesområdet i tillegg bidra til å styrke verneverdiene i eksisterende verneområde som har mange av de samme kvalitetene, og generelt øke områdets robusthet.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det går ei 24 kV kraftledning på tvers gjennom utvidelsesområde helt i øst, der linja går i luftspenn over utvidelsesområdet og det per i dag ikke er ryddet gate i under ledningstraséen. Nært eksisterende verneområde i vest går det også en 24 kV kraftledning, med mastepunkt ca. 30 meter fra vernegrensa. Området til et regulert vassdrag.

Området er registrert som friluftsområde med liten brukerfrekvens.

Et selskap har undersøkelsesrett etter mineralressurser i området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området har vært på høring sammen med 18 andre områder og er sendt til: *Grunneier, aktuelle skogeierforeninger, aktuelle kommuner, fylkeskommune, aktuelle reinbeitedistrikt, Sametinget, Norges vassdrags- og energidirektorat, Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Statskog, NHO, KS, Natur og Ungdom, Forum for natur og friluftsliv i Trøndelag, Trondheimsregionens friluftsråd, Den norske turistforening, Trondhjems turistforening, Nord-Trøndelag turistforening, Naturvernforbundet Nord-Trøndelag, Norges Jeger- og Fiskerforbund Trøndelag, Norsk botanisk forening Trøndelag, BirdLife Trøndelag, NTNU Vitenskapsmuseet, NTNU Fakultet for naturvitenskap, Nord universitet, Norges geologiske undersøkelse, Norsk bonde- og småbrukarlag, Nord-Trøndelag bonde- og småbrukarlag, Norge bondelag Nord-Trøndelag, Trøndelag idrettskrets, Sør-Trøndelag orienteringskrets, Nord-Trøndelag orienteringskrets, Syklistenes landsforening Trondheim, Sør-Trøndelag Røde Kors, Forsvarsbygg, 138 Luftving, Telenor Trondheim, Statnett, Statkraft energi, NTE Energi, NTE nett, Tensio TS, Tensio TN, Nettselskapet, Småkraft, Driva kraftverk, Berdal og Møllslett kraftlag, Grønnmyra, Sunett, Teako Minerals, Norve'Ge Minerals, By brug, Stiftelsen WWF Verdens naturfond, Kvernå bygdealmening og Økolog Vatne.*

Det har kommet inn 10 høringsuttalelser til verneforslaget.

Selbu kommune ønsker ikke å være forvaltningsmyndighet for verneområdet.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) opplyser om at den foreslåtte utvidelsen grenser til vannmagasinet Selbusjøen som reguleres i forbindelse med kraftproduksjon i kraftverket Bratsberg. Siden det er flere allerede vernet områder som grenser mot HRV til Selbusjøen vil den foreslåtte utvidelsen ifølge NVE ikke skape noe ytterligere konflikt for drift av magasinet. Statkraft Energi eier konsesjonen til å regulere Selbusjøen. Konsesjonæren er pålagt å rydde i reguleringssonen. Dette gjelder også rydding av vegetasjonen over HRV dersom vegetasjonen dør som en følge av reguleringen. Det trengs ofte motorisert transport inn i verneområdet i forbindelse med rydding. NVE ber om å ta hensyn til det i verneforskriften. Som et eksempel på hvordan konsesjonsbestemmelsene knyttet til rydding er ivaretatt i tilfelle for rydding i regulerte elveleie viser vi til §4j, 6h og 7r, i forskrift om vern av Dokkajuvet naturreservat, Nordre Land kommune.

NVE skriver at Statkraft Energi AS er konsesjonær i området, og at de ikke har noen innvendinger til verneforslaget, men at de påpeker at verneområdet kan påvirkes av reguleringen Nea/Nidaleva. Ifølge Statkraft kan vannstanden reguleres inntil HRV, men hvor en endring av regulert vannstand kan føre til skade på vernet skog. Statkraft påpeker også den potensielle faren for erosjon og ber om at det åpnes for arbeid i forbindelse med erosjonssikring i området. I tillegg ber de om at det tas hensyn til drift og vedlikehold som kan innebære inspeksjon og tilsyn med maskinelt utstyr. Til dette skriver NVE at de ber Statsforvalter om å fortsette dialogen med Statkraft Energi AS angående behovet knyttet til drift, inspeksjon og motorferdsel.

NVE opplyser videre at Tensio TS AS eier kraftledningen som krysser den foreslåtte utvidelsen, og ber om at følgende unntak om motorferdsel legges til i § 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene: "*Nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten*".

Sametinget har som svar på forhåndsvarsel om verneprosess bedt Statsforvalteren forespørre berørte samiske interesser om konsultasjon. I sitt høringsinnspill viser Sametinget til avtalen (datert 2007) mellom dem og Klima- og miljødepartementet om retningslinjer for verneplanarbeid i samiske områder. De ber om å få oppsummert og tilsendt høringsuttalelsene fra samiske rettighetshavere og interesser (samt annen dokumentasjon på medvirkning) i etterkant av høringen. Som svar på denne oppsummeringen viser de til vedtakene Sametingets plenum i 2023 gjorde i sakene: 025/23 Sametingets forventninger til nasjonal implementering av Naturavtalen og 032/23 Vaarjelidh - Bevaring av naturmangfold.

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) skriver i oppstartsmeldingen at det er 5 områder av de 19 skogområdene som har registrerte mineralforekomster. Storvika er ikke blant de 5 som er listet opp. De opplyser videre at Taeko minerals har undersøkelsesrett i området, og at de må få muligheten til å uttale seg til verneforslaget. I høringsuttalelsen viser DMF til sitt innspill til oppstartsmeldingen. DMF er fornøyd med at innspillet om varsling av rettighetshavere til undersøkelsesretter for Storvika er tatt til følge ved at rettighetshaverne er oppført på mottakerlista for høringsforslaget. DMF er ellers kritisk til at innspill som har kommet til oppstartsmeldingen ikke er hensyntatt i høringsdokumentet, og mener at høringsdokumentet gir et utilstrekkelig beslutningsgrunnlag i saken. DMF påpeker at det i arbeidet med verneplanen bør det vurderes og beskrives hvordan vernet påvirker muligheten til å drive undersøkelser av mineralressurser og om det kan settes vilkår som gjør det mulig å fortsette undersøkelsene. De skriver videre at dersom Statsforvalteren mener undersøkelsesvirksomhet ikke er forenlig med hensikten til vernet, bør det gjøres en vurdering av vern opp mot undersøkelse og et eventuelt uttak av forekomsten. Inntil det er gjort tilstrekkelige vurderinger av vernet basert på

innkomne innspill vil DMF fraråde vern av fem områder som er spesifikt nevnt uttalelsen. Storvika er ikke ett av disse.

Trøndelag fylkeskommune slutter seg til vernet ut ifra målsettingen om å redusere risikoen for tap av biologisk mangfold og at det ikke er store konflikter til verneforslaget. Videre peker de på at Trøndelag har omtrent 8 % vern av fylkets skogareal, og at det er viktig å ivareta bærekraftig produksjon. De ønsker at det i størst mulig grad må utarbeides forvaltningsplaner for områder som blir freda eller i tilstøtende områder. Fylkeskommunen påpeker at lokal forvaltning er viktig, og at kostnader dette medfører skal dekkes av staten.

Statkraft melder om at det bør åpnes for drift og vedlikehold i form av inspeksjon og tilsyn med maskinelt utstyr i tillegg til at bygninger, anlegg, veier og stier skal kunne brukes og vedlikeholdes. I tillegg ber de om at det åpnes for vedlikehold av bygninger, anlegg, veier og stier.

Naturvernforbundet er positive til arbeidet med frivillig vern av skog, men at det også er svært viktig at det også gjennomføres ordinære verneprosesser som ikke forutsetter samtykke fra grunneier av hensyn til å verne de mest verdifulle områdene. Videre har de meninger om spesifikke områder og skogtyper som bør prioriteres for vern og rapporter som er utarbeidet.

Språkrådet har ingen merknader til at navnet Storvika naturreservat videreføres på det utvidede verneområdet. Selv om det nye verneområdet strekker seg langt forbi selve Storvika, er det ut fra kartet ingen andre navn i området som vil være mer dekkende.

Tensio TS påpeker viktigheten for direktehjemmel til å drifte og vedlikeholde kraftledningsnettene gjennom verneområdet. Det samme med motorferdsel ved fare for eller ved akutt utfall på strømforsyningen. Tensio aksepterer at ordinært vedlikehold medfører krav om til dispensasjon. Tensio skriver at verneforskrift for Gråura naturreservat dekker Tensios behov.

Teako Minerals har undersøkelsesrett i området. De ber DMF benytte sin innsigelsesrett om nødvendig, og ber Statsforvalteren avvente behandling av området inntil mulig omfang/verdi på mineraler er avklart.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren tar innspillene fra Trøndelag fylkeskommune, Naturvernforbundet og Språkrådet til orientering.

Statsforvalteren tar innspillene fra NVE, Statkraft og Tensio til etterretning, og har forskriftsbestemmelser for energi- og kraftvirksomhet. Kraftaktører fikk en ytterligere mulighet til å uttale seg etter høringen ettersom NVE anbefalte god dialog med aktørene.

Selbu kommunes innspill tas til etterretning, og Statsforvalteren forslås som forvaltningsmyndighet for verneområdet.

Til innspillet fra DMF så mener Statsforvalteren at områdevern på et generelt grunnlag vil innebære forbud mot fysiske inngrep på overflaten/i terrenget. Dette inkluderer ifølge Statsforvalteren bl.a. prøveboring, dagbrudd og grusuttak. Men det vil ifølge Statsforvalteren ikke begrense tilgang på berg- og mineralressursene så fremt det ikke gir inngrep i markoverflaten. Statsforvalteren skriver videre at dersom områder vernes kan, det likevel gis tillatelse til inngrep «...dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig», jf. naturmangfoldloven § 48.

Statsforvalteren skriver videre at de på generelt grunnlag opplever at Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) og selskap som utvinner mineral- og bergressurser er mer fremoverlent nå enn tidligere. Statsforvalteren mener derfor at det er hensiktsmessig med en tydelig avklaring på direktorat- eller departementsnivå dersom mineral- og bergressurser skal hensyntas på en annen måte enn hva det er pleid til nå. Til tross for Teako Minerals' ønske, velger Statsforvalteren å tilråde området for å få en nasjonal avklaring rundt mineralutvinning i skogvernområder.

Når det gjelder Sametingets innspill, så er Saanti sijte kontaktet om konsultasjon, men svarte at det ikke er behov for konsultasjon i denne saken. Saanti sijte (Essand reinbeitedistrikt) sin yttergrense går ved kanten av Selbusjøen i øst, dvs. verneforslaget ligger utenfor reinbeitedistriktets grenser.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Storvika* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår forskriften med justeringer fra høringsforslaget. Når det gjelder innspill fra NVE om rydding av vegetasjon i Selbusjøens regulerte sone tas dette med i § 7 bokstav k:

k. Planmessig rydding av vegetasjon i Selbusjøens regulerte vannstand som sikkerhetstiltak mot flom.

Statsforvalteren tilrår også å åpne for nødvendig motorferdsel i forbindelse med tiltaket, i § 7 bokstav l.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med vernekart i samsvar med høringsforslaget og endring i verneforskrift som beskrevet.

Miljødirektoratets kommentarer:

Mineralinteresser

Miljødirektoratet er enig med Statsforvalteren om at vern ikke begrenser tilgang på berg- og mineralressursene så fremt det ikke gir inngrep i markoverflaten.

Miljødirektoratet er kjent med at etter høringen, så sendte Statsforvalteren et brev til DMF der de orienterer om verneprosessen og at Teako Minerals Norway har fått høringsdokumentene.

Statsforvalteren presiserer i brevet at det ikke er Statsforvalterens oppgave å innhente ny kunnskap om mineralressursene i området og forholder seg til den informasjonen de får fra DMF og Norges geologiske undersøkelser (NGU). Teako Minerals Norway er kopimottaker av brevet. Det er ikke fremkommet noe mer informasjon om eventuelle mineralverdier etter dette.

Taeko Minerals har bedt om mer tid på å vurdere mineralverdiene. Etter dialog med Miljødirektoratet er det enighet om at de ettersender nye vurderinger av mineralressursen dersom det kommer frem ny informasjon. Tilsvarende, dersom det er igangsatt, eller er umiddelbare planer om nye undersøkelser.

Med bakgrunn i tilgjengelig eksisterende kunnskap, så er det ikke fremkommet opplysninger om verdifulle mineralforekomster i verneforslaget. Det er heller ikke gjort kjent gjennom høringsprosessen at det er undersøkelser på gang i det aktuelle området for å innhente kunnskap, eller at det er konkrete planer om utvinning. Miljødirektoratet kan ellers opplyse om at et eventuelt

vern av skogen i området er frivillig vern, og det er inngått avtale med grunneierne innenfor verneforslaget.

Kraftinteresser

Verneområdet grenser til Selbusjøen som er regulert, og der HRV er satt til 158 moh.

Miljødirektoratet registrerer at Statsforvalteren sendte ut et nytt brev til krafttaktørene etter høringen, der de viser til NVE sitt innspill om god dialog mellom Statsforvalteren og kraftinteressene om kraftproduksjon og kraftforsyning (bl.a. høyeste regulerte vannstand, kraftledninger og drift og vedlikehold av disse). Høringsdokumenter og NVE sitt høringsinnspill var vedlagt. Statsforvalteren ønsket med dette å gi kraftinteressene en ytterligere anledning til å uttale seg i lys av NVEs innspill. Det er ikke kjent at det kom inn ytterligere innspill eller vurderinger fra kraftinteressene.

Miljødirektoratet legger derfor til grunn at det har vært tilstrekkelig med dialog mellom Statsforvalteren og Statkraft Energi AS angående behovet knyttet til drift, inspeksjon og motorferdsel i disse områdene. Så langt Miljødirektoratet kan se, er det ikke kommet fram informasjon om behovet for planmessig rydding av vegetasjon, utover at Statnett i forbindelse med oppstart uttaler at de ikke er kjent med erosjoner i dette området, men at de likevel vil forbeholde seg retten til å utføre erosjonssikring i strandsonen dersom de i fremtiden får pålegg om dette fra vassdragsmyndighetene. Det er heller ikke fremkommet informasjon om hvilke tiltak det konkret er snakk om og omfang. Med bakgrunn i dette, tilrår Miljødirektoratet at foreslått bestemmelse om rydding av vegetasjon tas ut. Rydding av vegetasjon innenfor foreslått vernegrense vil kunne påvirke verneverdiene negativt og uthule formålet med vernet. Selbusjøen er et stort vannmagasin, hvor foreslått vern kun grenser til en liten del av magasinet. Dersom det vil falle trær ut i vannet og som eventuelt vil drive med vannmassene, så vil disse være tillatt å rydde. Miljødirektoratet vil legge til at dersom vannet stiger over HRV ved flom, så vil dette sannsynligvis påvirke verneverdiene i mindre grad, da større flommer oppstår med lengre mellomrom. Det er stilt krav fra kraftinteressene om å åpne for motorferdsel i tilknytning til rydding av vegetasjon, noe som da ikke vil være relevant lenger.

Miljødirektoratet registrerer at NVE ber om at det tas inn bestemmelser knyttet til kraftinteressene, bl.a. bestemmelse om oppgradering eller fornyelse av eksisterende kraftledninger for heving av spenningsnivået og øking av linjetverrsnittet når tiltaket ikke skader verneverdiene nevneverdig. Kraftledningen som lå inne i verneforslaget er grenset ut, og bestemmelsen er derfor ikke lenger aktuell.

Avgrensning av verneforslaget: Etter at Statsforvalteren hadde tilrådd området, så ble

Miljødirektoratet gjort oppmerksom på at grunneier lengst øst i området, på gnr./bnr. 3/1, ønsket å ta ut et areal på ca. 5 daa. fra verneforslaget. Det går også en kraftledning tvers gjennom området her, og etter Miljødirektoratets vurdering burde denne samtidig grenses ut med det arealet som grunneier likevel ikke ønsket å verne. Det er ikke ønskelig med inngrep innenfor verneområder og bør så langt mulig unngås. Selv om ledningen går i luftspenn over verneforslaget og ryddegata ikke blir ryddet per i dag, så er det ikke noen sikkerhet at det vil være tilfelle også de kommende årene. Naturtypelokaliteten med kalkbarskog blir ikke berørt av at kraftledningen inkludert ryddegata grenses ut, og for utvidelsen og verneområdet totalt vil denne utgrensingen ha mindre betydning. Miljødirektoratet tilrår at vernegrensen legges 30 meter fra senterlinjen av kraftledningen (dvs. 15 meter fra den vestligste av de tre ledningene). I følge Tensio som er ansvarlig for ledningen er dette en akseptabel buffer. Areal som da grenses utgjør ca. 18 daa og består av skog med middels bonitet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6, herunder henvisning til forvaltningsplan

Miljødirektoratet tilrå å ta ut foreslått bestemmelse i § 7 j om *planmessig rydding av vegetasjon i Selbusjøens regulerte vannstand som sikkerhetstiltak mot flom*. Åpning for motorferdsel knyttet til samme bestemmelse vil ikke lenger være relevant og tas også ut.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Storvika:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform, og tilrår en mindre endring av avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår utvidelse av Storvika naturreservat.

7.10 NORDLAND FYLKE

Det tilrås vern av ett område. Området har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern.

25. Ravnålia, Rana kommune

Totalareal: 1 129 daa, skogareal: 1 117 daa, produktiv skog: 1 065 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av frodig og velutviklet kalkgranskog med kravfulle vegetasjonstyper og gammelskog. Videre er formålet å verne det rike artsmangfoldet tilknyttet den rike berggrunnen og gammelskogen. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand og videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Ravnålia ligger nordvest for Langvatnet, nord for Mo i Rana i Rana kommune. Det foreslåtte verneområdet ligger i mellomboreal sone og strekker seg fra ca. 100 til 330 moh. Berggrunnen består hovedsakelig av kalkspatmarmor, men det er også små innslag av grønnstein og amfibolitt. I sørøst, sør og vest er det svært bratte lier som stedvis består av bergvegger, skogkledte skrenter og bergknauser. Største deler av området ligger ovenfor dette tydelige trinnet i terrenget, og her er det snakk om småkupert terreng på mindre skala. Det er spredt med små kildesig, dette mest i nordøstre og sentrale deler. I sørvest og sørøst er det innslag av rikmyr. Gran dominerer tresjiktet i stor grad, og det er hovedsakelig granskog i aldersfase samt sporadiske forekomster av yngre skog. Det forekommer en god del liggende samt noe stående død ved av gran. Ellers er det også innslag av bjørk, rogn, selje, gråor, hegg, furu osp og vierarter innenfor området. I feltsjiktet opptrer flere kalkkrevende arter som taggbregne, rødflangre, teiebær, grønnburkne og kranskonvall.

Innenfor verneforslaget er det registrert tre naturtypelokaliteter med kalkgranskog, to er vurdert som svært viktig (A-verdi) og én er vurdert som viktig (B-verdi). Naturtypen kalkgranskog er vurdert

til sårbar (VU) på rødlista for naturtyper 2018. I tillegg ligger én kartlagt lokalitet med åpen grunnlendt kalkmark delvis innenfor området, som er vurdert som svært viktig (A-verdi). Det er registrert fem rødlistearter knyttet til gammelskog i området: Huldrelav (NT), kjempebarkbille (NT), svartsonekjuka (NT), gubbeskjegg (NT) og sukkernål (NT).

Området oppfyller viktige mangler i skogvernet knyttet til gammel granskog og den rødlista naturtypen kalkgranskog, samt kvaliteter knyttet til høybonitetsskog og biologisk gammel skog.

Inngrepsstatus og andre interesser:

I sørøst går det en 22 kV. kraftledning gjennom området. Skogen er ekstensivt beitet av sau.

Verneforslaget ligger innenfor Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt. Ifølge reindriftas arealbrukskart benyttes området til vårbeite, høstbeite og høstvinterbeite. Ei flyttlei berører deler av området i nord. Statsforvalteren har hatt konsultasjon med reinbeitedistriktet verneforslaget. Området brukes aktivt om våren, før og etter kalving og om høsten under flytting av rein. På grunn av det ulendte terrenget benytter ikke reindriffta seg av motorisert ferdsel i barmarkssesongen, men om vinteren er det av og til behov for å benytte snøskuter. Det er ikke kjent at det er andre samiske interesser enn reindrift i de foreslåtte verneområdene som vil bli berørt av et ev. vern.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Grunneiere, Nordland fylkeskommune, Bodø kommune, Rana kommune, Vefsn kommune, Bindal kommune, Saltfjellet reinbeitedistrikt, Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt, Hestmannen-Strandtindene reinbeitedistrikt, Voengelh Njaarke reinbeitedistrikt, Røssåga/Toven reinbeitedistrikt, Samediggi/Sametinget, Statskog SF, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Linea AS, Forum for natur og friluftsliv i Nordland, Statens vegvesen, Helgeland Skogselskap, Stiftelsen norsk institutt for naturforskning (NINA), Bodø og omegn turistforening, Den norske turistforening (DNT), Polarsirkelen friluftsråd, DNT Rana og omegn, Norges jeger- og fiskeforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU), Bindal beitelag, Langvassgrenda bygde- og ungdomslag, Toven beitelag, Norsk Biologiforening (BIO), Terråk idrettslag, Direktoratet for mineralforvaltning med bergmesteren for Svalbard, Grane og Vefsn rovdrylag, Vefsn jeger- og fiskeforening, Bodø jeger- og fiskeforening, Rana jeger- og fiskeforening, Terråk jeger- og fiskeforening, Naturvernforbundet i Nordland, Norges naturvernforbund, Norsk bonde- og småbrukarlag, Nordland reindriftsamers, Salto Bihtesamiid Searvi – Salten Pitesamiske Forening, Arran – Julevsame Guovdasj Lulesamiske Senter, Raanen Saemieh, Norsk Friluftsliv, Norgga Sámiid Riikkasearvi – Norske Samers Riksforbund (NSR), Norges Bondelag, Norsk Zoologisk Forening, Norges Orienteringsforbund, NHO Reiseliv Nord-Norge, Visit Helgeland AS, KS-Kommunesektorens organisasjon, Riksantikvaren, Geoforum Nordland, Norsk Orkideforening, Norsk Bergindustri, Norsk Institutt for Bioøkonomi (NIBIO), Forsvarsbygg, Friluftsrådernes Landsforbund, Statkraft AS, Språkrådet, Norges Skogeierforbund, Norges Geologiske Undersøkelser, Miljødirektoratet, Brurskanken turlag, Nordland sau og geit, Norske reindriftssamers landsforbund, Landbruksdirektoratet, Statnett SF, Norges Idrettsforbund og olympiske og paraolympiske komité, Norsk organisasjon for terrengsykling, Norsk sau og geit, Norges Miljøvernforbund, NTNU Vitenskapsmuseet, Norges Handikapforbund, Norsk Industri, Allskog SA, Forsvaret, Naturhistorisk museum, Birdlife Norge avd. Nordland, Arbor AS, Stiftelsen WWF verdens naturfond, Natur og ungdom, Norsk Botanisk Forening, Kommunal- og distriktsdepartementet, Nordland bonde- og småbrukarlag, Bodø Elektrikerforening, Småkraft green bond 1 AS, NTE Elektro AS, Helgeland kraft AS, Helgeland kraft vannkraft AS, Småkraft AS, MIP miljøkraft AS, Bindal gruver AS.*

Det har kommet inn 8 høringsuttalelser til verneforslaget.

Rana kommune, Statens vegvesen og Statnett har gitt uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Sametinget ber om å få oppsummert og tilsendt høringsuttalelsene fra samiske interesser, samt annen dokumentasjon på prosesser og kontakt Statsforvalteren har hatt med samiske interesser, etter at høringen er gjennomført. De ber også om å få en uttalelsesfrist på minimum 3 uker fra de får tilsendt dokumentasjonen.

NVE informerer om nettlinjen eid av Linea AS som går gjennom det foreslåtte området. Statsforvalteren har inkludert standardbestemmelser for energi- og kraftanlegg i forskriften, og NVE skriver at de derfor ikke ser noen gjenstående konflikter innenfor området. NVE ber Linea AS om å uttale seg i høringen.

NVE informerer i tillegg om småkraftpotensiale i Ømmertjønnbekken, utenfor verneområdet. Etersom Statsforvalteren har informert grunneier om dette, skriver NVE at de ikke tror at et vern vil komme i konflikt med eventuell utnyttelse av potensialet. NVE påpeker videre at småkraftverket Ravnåga ligger nord for verneområdet. De kan ikke se at området kommer i konflikt med kraftverket, men ber MIP Miljøkraft om å uttale seg i høringen.

Nordland Bonde- og Småbrukarlag har uttalt at gjerding, utsetting av saltstein, tilsyn med dyr eller henting av syke dyr med ATV/traktor må kunne gjøres uten å være nødt til å søke på forhånd. De skriver i tillegg at det må være en hovedregel for frivillig vern at tilstøtende naboeiendommer ikke får ulemper eller fremtidige utviklingsbegrensninger på sine eiendommer.

Nordland Skog- og Trenæringsnettverk har ikke fått verneplanen på høring, men kommer allikevel med høringsinnspill. De har ikke innvendinger direkte til det foreslåtte verneområdet, men mener det er viktig at utforming og håndheving av vernet ikke blir til hinder for tilgang til og utvikling av bakenforliggende/tilgrensende skogsområder av framtidig økonomisk verdi for både enkeltskogeiere og samfunn. Deres vurdering er at vern av foreslått område vil stenge tilgangen til store tilgrensende skogarealer. De skriver i tillegg at det må være en hovedregel for frivillig vern at tilstøtende naboeiendommer ikke får ulemper eller fremtidige utviklingsbegrensninger på sine eiendommer. Nordland Skog- og Trenæringsnettverk foreslår at det legges inn en klausul i verneforskriften som sikrer at det foreslåtte vernet ikke hindrer framtidig bærekraftig forvaltning av skogressursene i de tilgrensende skogområdene. For å få opplyst saken, er deres vurdering at området og tilgrensende skogarealer bør befares sammen med skognæringsaktører og grunneiere for en helhetlig forståelse av tilkomst for framtidig drift i de tilgrensende skogarealene.

Nordland fylkeskommune har oversendt fylkesrådets innstilling, men uttaler at endelig høringsuttalelse vil bli ettersendt når fylkestinget har gjort sitt vedtak i oktober 2024. Fylkesrådet uttaler at områder til vern bør foreslås med bakgrunn i høyes mulig verneverdi, og at arbeidsplasser og verdiskaping knyttet til lokale ressurser kommer lokalsamfunnet til gode. De forventer derfor at forvaltningen legges til lokalt nivå. Fylkesrådet påpeker i tillegg at vernebestemmelsene ikke må bli til hinder for storviltjakt i området, samt at motorferdsel, oppføring av mobile jakttårn og rydding av kratt i den sammenheng skal være tillatt.

Sametinget har gitt tilbakemelding om at de ikke ber om konsultasjoner med Statsforvalteren eller Miljødirektoratet om verneforslagene, men at de tar høyde for at det kan bli aktuelt å konsultere med Klima- og miljødepartementet på et senere tidspunkt.

Konsultasjon med samiske interesser/reindrift:

Statsforvalteren gjennomførte konsultasjon med Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt

den 12.03.2024, før utsendelse av verneplan. Protokoll fra konsultasjonen følger som vedlegg til tilrådingen.

Oppsummering fra konsultasjonen

Generelt så mener reinbeitedistriktet at det foreslåtte verneområdet ikke vil vanskeliggjøre deres drift. Området er aktivt i bruk, og benyttes stort sett alle sesonger bortsett fra om vinteren. Ettersom terrenget i området er svært ulendt, vil restriksjoner for barmarkskjøring sannsynligvis ikke bli et stort hinder.

Statsforvalteren informerte under konsultasjonen om de tilpasningene som er gjort i forskriften med hensyn til reindrift når det gjelder uttak av ved og rydding av flyttlei hhv. i § 4 bokstav m og n. Videre ble det orientert om lavtflyging med helikopter og bruk av snøskuter. Reindriften foreslo endring i ordlyden i § 7 bokstav f om å bytte rekkefølgen på ordene start og landing.

Statsforvalteren informerte om at distriktsplanen kan fungere som en søknad for flerårig tillatelse til barmarkskjøring, og at det da vil da være en fordel om reindriften kan spesifisere omtrentlig i hvilke områder det er mest behov for kjøring, samt hvilke situasjoner som kan oppstå hvor kjøring innenfor verneområdet vil være nødvendig. Statsforvalteren opplyste om at det er mulighet til å gi femårige tillatelser

Statsforvalterens kommentarer:

Til Nordland Bonde- og Småbrukarlag sin uttalelse, så er utsetting av saltstein, samt utfrakt av syke og skadde dyr med kjøretøy som er skånsomt mot markoverflaten tillatt i henhold til verneforskriften. Oppsetting av gjerder er søknadspliktig. Når det gjelder tilstøtende naboeiendommer, har Statsforvalteren gjort skogfaglige vurderinger av området og tilgrensende arealer. Statsforvalterens vurdering er at det foreslåtte verneområdet ikke vil være til hinder for uttak av skog i tilgrensende arealer og bakenforliggende arealer.

Statsforvalteren vil legge til Nordland- Skog og Trenæringsnettverk i mottakerlista på fremtidige verneplaner. Statsforvalterens vurdering er at det foreslåtte verneområdet Ravnålia ikke vil være til hinder for uttak av skog i tilgrensende eller bakenforliggende arealer. I samarbeid med landbruksavdelingen hos Statsforvalteren gjøres det alltid skogfaglige vurderinger av foreslåtte verneområder og tilgrensende arealer. Dersom et foreslått verneområde vanskeliggjør drift i bakenforliggende/tilgrensende arealer, kan vi legge inn bestemmelser i forskriften som ivaretar disse interessene. Vi kan ikke se at dette er nødvendig for det foreslåtte verneområdet Ravnålia. Når det gjelder befaring av området med skognæringsaktører og grunneiere, ser ikke Statsforvalteren behov for dette i dette området, men er positive til slike befaringer i tilfeller der et foreslått verneområde kommer i konflikt med interesser i bakenforliggende/tilgrensende arealer.

Til innspillet fra *Nordland fylkeskommune*, så har Statsforvalteren sendt forespørsel til Rana kommune om de ønsker å ha forvaltningsansvar for området. Rana kommune har meldt tilbake at de ikke ønsker forvaltningsansvar. Jakt, oppføring av mobile jakttårn samt forsiktig rydding av kvist i forbindelse med storviltjakt er tillatt i henhold til verneforskriften. Motorisert ferdsel ved utfrakt av felt elg og hjort er tillatt med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget. Når Statsforvalteren mottar fylkeskommunens endelige innspill, vil disse bli ettersendt til Miljødirektoratet.

Når det gjelder Sametingets innspill, så har Statsforvalteren har oversendt dokumentasjon på prosesser og kontakt som de har hatt med samiske interesser til Sametinget.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Ravnålia* som i høringsforslaget

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets kommentarer:

Miljødirektoratet merker seg at Statsforvalteren har søkt å etterkomme reindriftas innspill når det gjelder hvilke tiltak som kan unntas fra forbudsbestemmelsene (§ 4 generelle unntak fra vernebestemmelsene) og hvilke tiltak som er søknadspliktig (§ 7 spesifiserte dispensasjonsbestemmelser). Miljødirektoratet vil understøtte at områder som foreslås vernet, er ulike når det gjelder størrelse, verneverdier og sårbarhet overfor ulike tiltak og påvirkninger. Derfor vil også restriksjonsnivået kunne variere fra område til område. Aktualiteten av de ulike bestemmelsene knyttet til reindrift er naturlig å tenke seg også kan variere fra område til område, f.eks. så vil det sannsynligvis ikke være veldig aktuelt å rydde ei flyttlei i stupbratte områder, heller ikke bygge et gjerdeanlegg til bruk for kalvemerking eller slakt.

Når det gjelder barmarkskjøring i verneområder så står det i konsultasjonsprotokollen at reindrifta er informert om at godkjent distriktsplan kan anses som en søknad. Til dette vil Miljødirektoratet understreke at reindrifta, som alle andre tiltakshavere, må søke spesifikt om barmarkskjøring. All motorferdsel til lands i verneområdet er forbudt etter § 5 første ledd bokstav a. Reindrifta er gitt en egen hjemmel i § 7 bokstav e for å søke om *nødvendig bruk av lett terrengkjøretøy motorferdsel på barmark ved utøvelse av reindrift*. Motorisert ferdsel krever derfor en konkret og dokumenterbar søknad og tillatelse fra forvaltningsmyndigheten for å kunne gjennomføres. Godkjent distriktsplan kan ikke erstatte en søknad, men vil kunne være et godt grunnlag for å fatte et vedtak. En særskilt søknad kan derfor vise til distriktsplanen. I nylig utarbeidet veileder *Reindriftas motorferdsel på barmark i verneområder* (M-2561 | 2023) beskrives denne søknadsprosessen utførlig. I kap. 3 *Hvordan søke om motorferdsel i verneområder* fremgår øverst på side 7: *Den enkelte reindrifutøver er selv ansvarlig for at en har nødvendige tillatelser til barmarkskjøring*. Det må søkes særskilt, men er lagt opp til en forenklet prosess som er beskrevet på sidene 7 og 8. Av første kulepunkt nederst på side 7 fremgår: *Søknad om barmarkskjøring som vist i distriktsplan oversendes fra distriktsstyret til forvaltningsmyndigheten for verneområdet. Søknaden kan for eksempel være en e-post hvor distriktsplanen er vedlagt. Dette gjøres i samråd med reindrifutøver*.

Miljødirektoratet har gjort en konkret vurdering av de foreslåtte bestemmelsene for verneforslaget, og tilrår å endre forskriften noe i forhold til Statsforvalterens tilråding og det som er avklart gjennom konsultasjonen med Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Etter dialog med Statsforvalteren, er gamle ferdselsveier er tatt ut fra § 4 bokstav i, da det ikke er kjent at dette finnes i området. Også merking av stier i samme bestemmelse er tatt ut, da det ifølge Statsforvalteren trolig ikke vil bli aktuelt i dette området.

Miljødirektoratet tilrår å flytte bestemmelsen i § 4 om nødvendig uttak av bjørk og småvirke til § 7 ny bokstav j, samtidig med at ordlyden endres fra:

§ 4 m. Reindriftens nødvendige uttak av bjørk og småvirke til brensel og for vedlikehold av lovlig oppsatte reingjerder og annet reindrifstutstyr. Tørr furu skal ikke felles

Til:

§ 7 j. reindriftens nødvendige uttak av bjørk og småvirke til brensel på stedet, og for vedlikehold av eksisterende reingjerder og annet reindrifstutstyr. Tørr furu skal ikke felles

Større uttak av bjørk og trevirke vil logisk sett være mest aktuelt i tilknytning til gjerder/anlegg eller gjeterhytter. Det følger også av bestemmelsen at det skal være brensel til bruk "på stedet". Ifølge reindriftas arealbrukskart, er det verken gjeterhytter eller reingjerder innenfor området, og det kan være grunn til å tro at denne bestemmelsen heller ikke er særlig aktuell innenfor foreslått verneområde. Deler av ei flyttleie ligger imidlertid innenfor verneområdets nordlige del, som ligger i tilknytning til et oppsamlingsområde på høydedraget ved Ravnåhaugen, der det også går en kjøretrase for reindrifta. Kjøretraseen, som går utenfor verneforslaget går til merke-/skilleanlegget ved Svanåsjøen som ligger ca. 1,5 km fra foreslått vernegense. Det er derfor all grunn til å tro at dette er et sentralt område for reindrifta, og da særlig om våren og høsten. Tilgangen til trevirke for brensel på stedet samt vedlikehold av f.eks. gjerdeanlegget i området bør imidlertid være godt utenfor foreslått reservat, og bør slik sett være førsteprioritet av hensyn til verneverdiene. Det går også en bilveg inn til gjerdeanlegget slik at gjerdematerialer og brensel også kan fraktes til anlegget ved behov. Miljødirektoratet presiserer at bruk av tørrkvist fra bakken til brenning av bål er direkte unntatt i § 3 e. Av hensyn til verneverdiene og størrelsen på foreslått verneområde, så flyttes bestemmelsen derfor til § 7 ny bokstav j.

Miljødirektoratet tilrår å flytte bestemmelsen i § 4 om nødvendig rydding og vedlikehold av reindriftas eksisterende flyttleier og kjøretraséer til § 7 ny bokstav i, samtidig med at ordlyden endres fra:

§ 4 n. Nødvendig rydding og vedlikehold av eksisterende flyttleier og kjøretraséer i reindriften.

Til:

§ 7 i. nødvendig rydding som ikke faller inn under § 4 bokstav k, og annet vedlikehold i reindriftens eksisterende flyttleier og kjøretraséer

Samtidig tilrår Miljødirektoratet å legge til følgende unntaksbestemmelse inn i § 4, ny bokstav k:

§ 4 k. nødvendig rydding av vindfall, småbusker og kvist i reindriftens eksisterende flyttleier når vindfallet blir liggende igjen i verneområdet

Miljødirektoratet mener at nødvendig rydding av vindfall, små busker og kvist kan direkte unntas når vindfallet blir liggende igjen i verneområdet. En slik bestemmelse kan sammenliknes med standard vedlikeholdsbestemmelse knyttet til veger, stier osv. Mer omfattende rydding og vedlikehold, må omsøkes da betydningen dette kan ha for verneverdiene må vurderes ut ifra omfanget og det konkrete tiltaket det er snakk om.

Tilråding Ravnålia:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Ravnålia som naturreservat

8. MILJØDIREKTORATET TILRÅR

Forskrifter om vern for 25 skogområder i fylkene Møre og Romsdal, Vestland, Rogaland, Agder, Telemark, Buskerud, Akershus, Innlandet og Trøndelag fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.

Følgende forskrifter oppheves i samsvar med vedlagte forslag:

- Forskrift 27.06.2003 nr. 848 om fredning av Brøskjalia naturreservat, Surnadal kommune, Møre og Romsdal.
- Forskrift 28.06.1985 nr. 1365 om fredning for Festningen naturreservat, Flå kommune, Buskerud.
- Forskrift 02.09.2005 nr. 983 om vern av Smoldalen naturreservat, Trysil kommune, Innlandet.
- Forskrift 31.08.2001 nr. 63 om fredning av Solem naturreservat, Grong kommune, Nord-Trøndelag.
- Forskrift 26.08.1988 nr. 681 om fredning av Skraptjønnfloen naturreservat, Lierne kommune, Nord-Trøndelag.

Følgende forskrifter endres i samsvar med vedlagte forslag:

- Forskrift 27.11.2020 nr. 2514 om vern av Hylsskaret naturreservat, Suldal kommune, Rogaland.
- Forskrift 30.06.1978 nr. 2 om vern av Kolsås-Dælivann landskapsvernområde med plante- og fuglelivsfredninger og fire naturreservater i Bærum kommune, Akershus.
- Forskrift 26. Juni 2019 nr. 829 om vern av Nefallet naturreservat, Rendalen kommune, Innlandet.
- Forskrift 21. juni 2019 nr. 830 om vern av Gålaskarven naturreservat i Stor-Elvdal kommune, Innlandet.
- Forskrift 19.03.2021 nr. 795 om vern av Storvika naturreservat, Selbu kommune, Trøndelag.
- Forskrift 28.06.1985 nr. 1358 om vern av Vassfaret og Vidalen landskapsvernområde, Sør-Aurdal kommune, Innlandet og Nesbyen, Flå og Ringerike kommuner, Viken.